

**VELDORNITHOLOGISCH
JAARBOEK VAN
NOORD-WEST-VLAANDEREN**

1985 - 1986

244081

VELDORNITHOLOGISCH JAARBOEK VAN NOORD-WEST-VLAANDEREN

1985 - 1986

De samenstelling van het jaarboek 1985 - 1986 gebeurde door de leden en oud-leden van de JEUGDBOND VOOR NATUURSTUDIE EN MILIEUBESCHERMING AFDELING BRUGGE in samenwerking met alle actieve verldornithologen van de volgende verenigingen of instellingen uit de regio:

JEUGDBOND VOOR NATUURSTUDIE EN MILIEUBESCHERMING
Afdelingen Blankenberge en Knokke-Heist.

WIELEWAAL afdeling Brugge

VOGELWERK GROEP BEERNEM

VOGELRESERVAAT HET ZWIN

TORENVALK TIELT

UILENSPIEGELVERENIGING VZW DAMME

BOND NATUURSTUDIE KNOKKE

Ook de franstalig ornithologische vereniging AVES en het LABORATORIUM VOOR OECOLOGIE DER DIEREN - GENT verleenden hun medewerking.

Volgende auteurs verzorgden de teksten:

Anny Anselin	Coupure Rechts 542	9000 Gent
Peter Bultinck	Brugse Steenweg 160	8242 Roksem
Bruno Callebaut	Prins Karellaan 67	8320 Brugge
Luc Decat	Vloetenveld 14	8210 Zedelgem
Kris Decler	Legeweg 221	8020 Oostkamp
Leo Declercq	Veldmsk. Fochstraat 3	8000 Brugge
Thomas Defoort	Jachthoornlaan 15	8200 Brugge
Filip Deruwe	Jagerstraat 8	8200 Brugge
Frank De Scheemaeker	Ronselarestaat 105	8380 Brugge
Patrick Keirsebilck	Karel Van Manderstraat 21	8020 Oostkamp
Eckhart Kuycken	Lindeveld 6	8030 Beernem
Johan Maeckelbergh	Popstaalstraat 75	8202 Varsenare
Luc Maertens	Duinviooltjesstraat 21	8300 Knokke
Patrick Meire	Dorpstraat 90	8200 Brugge
Guido Orbie	Rietlaan 33	8200 Brugge
Robrecht Pillen	Braambos Oost 11	8200 Brugge
Jan Seys	Ter Straten 4	8200 Brugge
Peter Sys	Duivelsputlaan 13	8300 Knokke
Roland Vannieuwenhuyze	Bessendreef 7	8021 Loppem
Frederik Willemys	Dianadreef 31	8200 Brugge
Christoph Wintein	Burggraafstraat 5	8310 Brugge

Deze zevende uitgave werd mede mogelijk gemaakt door de financiële steun van het Provinciebestuur van West-Vlaanderen.

Belangstellenden kunnen dit zevende jaarboek bekomen door overschrijving van 275 frank (25 fr. portonkosten zijn inbegrepen) op rekening-nr. 478 - 9010781 - 16 van Veldornithol. jaarboek Ronselarestaat 105, 8380 Brugge, met vermelding 'jaarboek' 85/86. De vorige zes jaarboeken kunnen eveneens nog besteld worden door overschrijving van resp. 160,-, 250,-, 250,-, 250,-, 250,-, 250,- (inclusief portonkosten) op hetzelfde rekeningnummer.

VOORWOORD

Oef. Voor u ligt dan uiteindelijk toch het zevende Veldornithologisch Jaarboek van Noord - West - Vlaanderen, uitgave 1985 - 1986. De ver-
traging waarmee het boek van de persen liep is dit jaar uitsluitend te
wijten aan een zware ziekte van onze typer en vriend, de heer Antoon
Verleye. Ondanks zijn goede wil het boek af te werken, hebben we uit-
eindelijk toch beroep moeten doen op Nicholas Endriatis, om geen extra
vertraging te krijgen.

Dit zevende jaarboek is wellicht het laatste jaarboek uit de zogenaamde
"B.J.N.- periode". Het is inderdaad onvoorstelbaar hoe het ornitholo-
gisch leven, denken en handelen in tien jaar tijd kan evolueren in een
regio. Waar B.J.N. - Blankenberge, Brugge en Heist begin de jaren tacht-
tig bijna alle actieve ornithologen in hun rangen telde, is dat nu anno
1987 totaal veranderd. De meeste B.J.N.'ers zijn, werden oude sok en
wonen verspreid over de regio. Ze voelen zich hoe minder en minder aan-
getrokken door activiteiten van bestaande verenigingen. Ook nieuw le-
den werven lijkt voor de Jeugdbond afdelingen een moeilijke zaak. Daar-
bij komt ook dat bepaalde delen van de regio geregeld overspoeld worden
door buiten de regio wonende ornithologen.

U verstaat het: coördinatie van het jaarboek kan niet meer door één af-
deling, laat staan door één man. Op een algemene vergadering op 10 april
werd dan ook een jaarboekcomitéte opgericht om de coördinatie taken als
waarnemingen verzamelen, gegevens per soort rangschikken, auteurs zoeken,
eindredactie verrichten, enz... Dit jaarboekcomitéte bestaat uit een
tiental mensen en hopelijk verrichten ze vruchtbaar werk de volgende
jaren.

Een echte steun voor het jaarboek zal wellicht in de toekomst ook mogen
verwacht worden van de onlangs opgerichte vogelwerkgroep van Noord - West -
Vlaanderen. Zij heeft als doelstelling alle regionale vogelactiviteiten
te coördineren en ongeveer 80 % van de in de regio actieve ornithologen
abonneerde zich op haar tweemaandelijks tijdschrift 'MERGUS' Daarin
verschijnen o.a. artikels over gecoördineerde regionale tellingen (Stelt-
lopers, watervogels, stootvogels) en waarnemingsoverzichten.

Geruggesteund door de plaatselijke milieuverenigingen en een actieve vo-
gelwerkgroep en mits een goede werking van het jaarboekcomitéte, lijkt
een verdere toekomst voor het jaarboek gewaarborgd.

FRANK DE SCHEEMAEKER
Ronselarestreet 105
8380 BRUGGE

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	3
Inhoudstafel	4
Lijst van de waarnemers	6
Situering van de regio	7
Wetlands in NW-Vlaanderen en hun belang voor overwinterende watervogels	8
Het voorkomen van watervogels in NW-Vlaanderen gedurende het seizoen 1985/86	30
Overzicht van de broedvogels in de wetlands van NW-Vlaanderen in het seizoen 1985/86	74
Resultaten van de midmaandelijke IWRB-tellingen in regio Brugge-Oostkust	78
Overwinterende ganzen in de oostkustpolders seizoen 85/86	84
De Kleine Zwaan in NW-Vlaanderen: juli 85 - juni 86	92
De Wilde Zwaan in NW-Vlaanderen: juli 85- juni 86	95
Het voorkomen van enkele grote waadvogels in NW-Vlaanderen	96
Wespendief <i>Pernis apivoris</i>	102
Zwarte wouw <i>Milvus migrans</i>	104
Rode wouw <i>Milvus milvus</i>	104
Zeearend <i>Haliaeetus albicilla</i>	106
Bruine kiekendief <i>Circus Aerigonosus</i>	106
Blauwe kiekendief <i>Circus cyaneus</i>	110
Brauwe kiekendief <i>Circus pygargus</i>	114
Havik <i>Accipiter gentilis</i>	114
Sperwer <i>Accipiter nisus</i>	115
Buizerd: <i>Buteo buteo</i>	123
Kuifgrootbuizerd <i>Buteo lagopus</i>	127
Visarend <i>Pandion haliaetus</i>	128
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	129
Roodpootvalk <i>Falco vespertinus</i>	132
Smelleken <i>Falco columbarius</i>	132
Boomvalk <i>Falco subbuteo</i>	134
Slechtvalk <i>Falco peregrinus</i>	137
Kerkuil <i>Tyto alba</i>	139
Bosuil <i>Stryx aluco</i>	139
Steenuil <i>Athene noctua</i>	140
Ransuil <i>Asio otus</i>	142
Velduil <i>Asio flammeus</i>	143
Scholekster <i>Haematopus ostralegus</i>	146
Steltkluut <i>Himantopus himantopus</i>	147
Kluut <i>Recurvirostra avosetta</i>	147
Griël <i>Burhinus oedipnemos</i>	148
Kleine plevier <i>Charadrius dubius</i>	148
Bontbekplevier <i>Charadrius hiaticula</i>	149
Strandplevier <i>Charadrius alexandrinus</i>	150
Morinelplevier <i>Charadrius morinellus</i>	150
Goudplevier <i>Pluvialis apricaria</i>	150
Zilverplevier <i>Pluvialis squatarola</i>	152
Strandlopers <i>Calidrii</i>	153

Kemphaan	<i>Philomachus pugnax</i>	162
Bokje	<i>Lymnocyrtus minimus</i>	164
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	164
Houtsnip	<i>Scolopax rusticola</i>	165
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	168
Rosse grutto	<i>Limosa lapponica</i>	169
Regenwulp	<i>Numenius phaeopus</i>	170
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	170
Zwarte ruiters	<i>Tringa erythropus</i>	172
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	174
Groenpootruiter	<i>Tringa nebularia</i>	175
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>	178
Bosruiter	<i>Tringa glareola</i>	179
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>	180
Steenloper	<i>Arenaria interpres</i>	181
Grote franjepoot	<i>Phalaropus tricolor</i>	182
Grauwe franjepoot	<i>Phalaropus lobatus</i>	182
Rosse franjepoot	<i>Phalaropus fulicarius</i>	182
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>	183
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	184
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	184
Kwartelkoning	<i>Crex crex</i>	184
Kleine trap	<i>Tetrax tetrax</i>	184
Zeetrekwaarnemingen		185
Waarnemingen van pleisterende meeuwen en sterns		194
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>	197
Ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	197
Hop	<i>Upupa epops</i>	197
Spechten	<i>Dryocopus, Jynx, Dendrocopus, Pica</i>	197
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea</i>	200
Strandleeuwerik	<i>Eremophila alpestris</i>	201
Kwikstaarten	<i>Motacilla</i>	202
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>	204
Europese kanarie	<i>Serinus serinus</i>	204
Blauwborst	<i>Luscinia svecica</i>	205
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	206
Paapje	<i>Saxicola rubra</i>	207
Roodborsttapuit	<i>Daxicola torquata</i>	209
Beflijster	<i>Turdus torquatus</i>	209
Rietvogels		210
Zeldzame Phylloscopi		211
Fluiter	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	212
Vuurgoudhaantje	<i>Regulus ignicapillus</i>	213
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	213
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	214
Kuifmees	<i>Parus cristatus</i>	216
Boomklever	<i>Sitta europea</i>	217
Wielewaal	<i>Oriolus oriolus</i>	218
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>	219
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	219
Sijsje	<i>Carduelis spinus</i>	220
Kruisbek	<i>Loxia curvirostra</i>	221
Frater	<i>Carduelis flavirostris</i>	220
Barmsijs	<i>Carduelis flammea</i>	221
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	222
Sneeuwgorst	<i>Plectrophenax nivalis</i>	224
Ijsgorst	<i>Calcarius lapponicus</i>	225

LIJST VAN DE WAARNEMERS

AA	Anny Anselin	JzV	Jozef Vansteenkist
AV	Ann Victor	KD	Kris Decleer
BBu	Bart Burggraeve	KR	Krista Rappé
BC	Bruno Callebaut	KV	Koen Victor
BDC	Barbara De Coninck	LD	Luc Decat
BJ	Bernadette Jansseune	LDC	Luc De Coninck
BN	Bram Naessens	LMa	Luc Maertens
BO	Bart Opstaele	MaP	Marc Peeters
BV=BP	Bart Vandepitte	MaS	Marc Seys
CR	Chris Rotsaert	MC	Marc Callier
CW	Christoph Wintein	MDR	Martine De Rycke
DC	Dirk Content	ML	Michel Loeys
DD	Daniel Decloedt	MM	Maarten Marchau
DDV	Dirk De Velter	MP	Marcel Pottier
DvD	Diane Vandaele	MS	Michel Seys
DVT	Dirk Van Torre	MSS	Mike Stoens
EE	Eddy Everaert	NE	Nicholas Endriatis
EK	Eckhart Kuyken	PaL	Patrick Lust
EV	Els Vertongen	PB	Patrick Beirens
EW	Els Willem	PBu	Peter Bultinck
FB	Filip Bogaert	PDC	Paul De Cuyper
FDR	Filip De Ruwe	PDM	Patrick Demaecker
FDS	Frank De Scheemaeker	PeL	Peter Lust
FV	Filip Vanhee	PF	Paul France
FW	Frederik Willemyns	PK	Patrick Keirsebilck
GBa	Geert Bakkers	PM	Patrick Meire
GBu	Guido Burggraeve	PO	Piet Opstaele
GD	Gerda Deckers	PPi	Pieter Paul Van Laeke
GDP	Georges De Putter	PS	Peter Sys
GO	Guido Orbie	PT	Pierre Tavernier
GVT	Gerard Van Torre	PVDB	Paul Vandenbulcke
HB	Hendrik Borylebens	RDJ	Rik De Jaegher
HDB	Hans De Blauwe	RP	Rik Pottier
HDo	Hans Dobbelaere	RPi	Robrecht Pillen
HM	Hilde Maeckelbergh	RV	Roland Vannieuwenhuyze
HS	Hans Soete	SBL	Sabine Billiau
ID	Inge Deloof	SF	Sabine Foornier
JD	Jan Desmet	SK	Stefan Keereman
JDM	Jan Demulder	SL	Stef Lammerant
JLT	Jan Lammerant	TDF	Thomas Defoort
JM	Johan Maeckelbergh	TDS	Thierry De Schuyter
JNM	Afdeling Kortrijk	VWG	Vogelwerkgroep
	Afdeling Knokke-Heist	WD	Willy Dias
	Afdeling Brugge	WIG	Wieme Gabriël
JN	Johan Neyrinck	WLT	Wim Lammerant
JS	Jan Seys	YBa	Yves Baptiste
JVD	John Van de Walle	YDS	Yves De Saedelaer
JVG	John Van Gompel	YV	Yann Verschueren
JVi	Jasmijn Viane		
JVS	Jurgen Vansteelandt		

Dank aan al deze mensen voor het doorsturen van hun waarnemingen!!!!

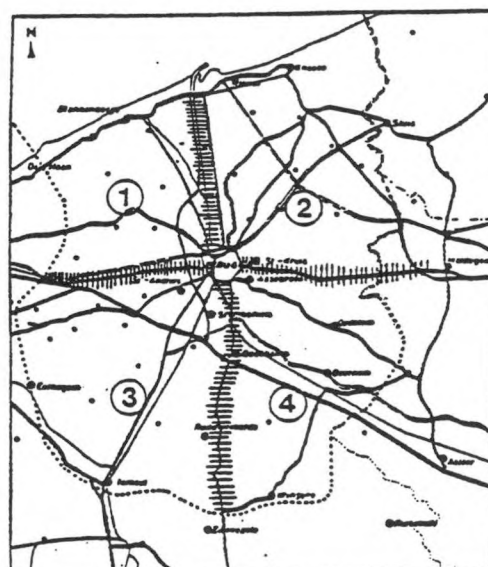
SITUERING VAN DE REGIO

Aartrijke
 Assebroek
 Beernem
 Bekegem
 Blankenberge
 Brugge
 Damme
 De Haan
 Dudzele
 Duinbergen
 Eernegem
 Ettelgem
 Heist
 Hertsberge
 Hoeke
 Houtave
 Jabbeke
 Knokke

Koolkerke
 Lapscheure
 Lissewege
 Loppem
 Meetkerke
 Middelburg
 Moerkerke
 Nieuwmunster
 Oedelem
 Oostkamp
 Oostkerke
 Ramskapelle
 Roksem
 Ruddervoorde
 Sijsele
 Snellegem
 Stalhille
 St-Andries
 St-Joris
 St-Kruis
 St-Michiels

De besproken regio omvat de polders en duinen van de Oostkust, de agglomeratie Brugge en een groot gedeelte van de bosrijke streek ten Z van Brugge (Fig 1). Voor het situeren van zeldzame broedgevallen werd de regio in 4 blokken ingedeeld (Fig 2). Hierna volgt een alfabetische lijst van alle betrokken gemeenten.

St-Pieters
 Torhout
 Uitkerke
 Varsenare
 Veldegem
 Vlissegem
 Waardamme
 Wenduina
 Westkapelle
 Wingene
 Zedelgem
 Zeebrugge
 Zerkegem
 Zuienkerke

Wetlands in NW-Vlaanderen en hun belang voor overwinterende watervogels in het seizoen 1985/86.

---

door Patrick Meire en Koen Devos

Laboratorium voor Oecologie der Dieren, Zoogeografie en Natuurbehoud
Rijksuniversiteit Gent
Ledeganckstraat 35
9000 Gent

Inleiding oooooooo

De Brugse regio is sinds jaren bekend voor zijn watervogels. Enerzijds zijn er de grote aantallen overwinterende ganzen die uniek zijn voor België, en anderzijds hebben we een groot aantal "wetlands" waarvan sommige belangrijke groepen eendachtigen kunnen herbergen. Dit alles is in voorgaande jaarboeken reeds uitgebreid besproken (Desmet 1980, 1982, 1983, Descheemaker et al. 1984, De Putter & De Schuyter 1985, 1986).

Het is evenwel jammer dat we dan dit verslag moeten beginnen met de opmerking dat het aantal ontvangen tellingen nogal aan de lage kant ligt en meer vergelijkbaar is met het materiaal dat verzameld werd voor het eerste jaarboek dan voor de daaropvolgende "glorierijke jaren".

Nochtans zijn goede tellingen van onze "wetlands" nu meer dan ooit nodig. Immers, naast de vele kunstmatige en veelal weinig bedreigde putten bezit onze regio nog enkele half natuurlijke biotopen, onze polders en kreken, met een zeer grote ecologische waarde. Vele van deze gebieden worden echter sterk bedreigd door ruilverkaveling, verlagen van de grondwaterstand, verkaveling etc. Om alsnog een adequate bescherming van deze gebieden af te dwingen is het essentieel om over de nodige gegevens van fauna en flora te beschikken. Zoals reeds uit het verleden bleek, spelen watervogels hier een zeer belangrijke rol in. Hiervoor kunnen we o.a. verwijzen naar de ratificatie van de Ramsar conventie door België in 1986 en het opnemen van 6 gebieden op de lijst van internationaal belangrijke watervogelgebieden (Meire et al. 1987). Deze bevat, naast het Zwin evenwel geen van de andere gebieden van internationaal belang uit de Brugse regio en het lijkt ons zeer belangrijk om dit in de nabije toekomst na te streven.

Daarom is het des te belangrijker dat van deze gebieden goede tellingen voorhanden zijn. Door de spectaculaire soorten en aantallen in het achterhavengebied moeten we echter vaststellen dat de frequentie waarmee geteld wordt in andere gebieden soms schandelijk laag is. Nochtans moeten we duidelijk beseffen dat hoe interessant het havengebied ook is, het sowieso een tijdelijke situatie is en dat, willen we het belang van onze regio voor watervogels behouden, we ons vooral moeten richten op de bescherming van gebieden die ook in de toekomst kunnen gevrijwaard worden. De bescherming van de Put van Roksem is een eerste en goede stap in die richting, maar wij zijn ervan overtuigd dat onze laatste natuurlijke en half-natuurlijke landschappen nu de volle aandacht verdienen. Bovendien mogen we in de euforie van enkele fantastische waarnemingen niet vergeten dat met de aanleg van de achterhaven van Zeebrugge een uniek en onvervangbaar poldergebied verloren ging wat voor vele soorten nefast is. Om maar één voorbeeld te noemen de Smient : doet het op internationaal vlak niet zo goed (Ruger et al. 1986) en verliest in Zeebrugge één van zijn belangrijke overwinteringsgebieden. Dit kan

onmogelijk gecompenseerd worden door een tijdelijke opvangfunctie, tijdens strenge winters, van grotere aantallen eenden en zaagbekken. Bovendien is het de vraag hoe gunstig het gebied voor die soorten wel is, gezien het gebrek aan goede voedselgronden en de zeer slechte waterkwaliteit in het havengebied (denk o.a. aan de lozing van olie in de achterhaven in januari 1985). Ook voor de vele steltlopers die hier op de doortrek aanwezig waren, vormen de slikrandjes aan opgespoten terreinen slechts een tijdelijke opvang.

Voor het behoud van de watervogels in onze regio is het dan naar ons gevoel, ook van het grootste belang om zoveel mogelijk gegevens te verzamelen over onze polders, kreken en putten. De misschien minder spectaculaire aantallen kunnen dan ruimschoots gecompenseerd worden door wat nauwkeuriger te gaan letten op het gedrag en de biologie van de vogels. Wat is het dagritme, waar foerageren ze, wat zijn de geslachtsverhoudingen, met welke gebieden is er uitwisseling, etc. Op die manier is het mogelijk om onze watervogels beter te leren kennen en bijgevolg het nodige te doen om ze in de toekomst veilig te stellen.

In dit eerste artikel geven we een beschrijving van de verschillende gebieden. In het tweede komen de soorten aan bod en in het derde worden de IWRB tellingen in een ruimer kader besproken. Uiteindelijk geven we een korte schets van de broedgevallen. In alle vier die artikels hebben we de tekst zo summier mogelijk gehouden, enerzijds om herhaling met voorgaande verslagen te vermijden en anderzijds uit noodzaak omdat zo weinig gegevens voorhanden waren. Daarom willen we hier ook nog eens een oproep aan ALLE mensen doen om hun gegevens door te geven.

Materiaal en methoden oooooooooooooooooooo

In totaal beschikken wij over zo'n 3750 gegevens (1 telling van 1 soort op 1 datum is 1 gegeven), verzameld door een geode dertig waarnemers. De gegevens zijn geenszins evenredig verdeeld over de 12 maanden. De meeste zijn afkomstig van de periode aug. 85 tot dec. 85 - jan. 86. Uit de koude periodes zijn zeer weinig gegevens voorhanden. Dit is uitermate vervelend gezien we soms niet weten of er niet geteld was of indien er niets zat. Het is daarom van zeer groot belang om nultellingen door te geven. Bovendien is het ook zeer belangrijk om bij onvolledige tellingen door te geven of de niet getelde (algemene soorten) al of niet aanwezig waren.

De gegevens werden ingevoerd in DBASEIII, een databank programma van ASTHON TATE. Hierdoor was het mogelijk om alles vlot te sorteren en de gegevens in de gewenste vorm te laten uitprinten. Als voorbeeld geven wij hier een lijst van het Nonnetje. Verder werd een programma gemaakt om alle gegevens per gebied in tabelvorm te zetten. Dit kan zowel per datum als met maxima per halve maand of per maand (zie verder in dit artikel).

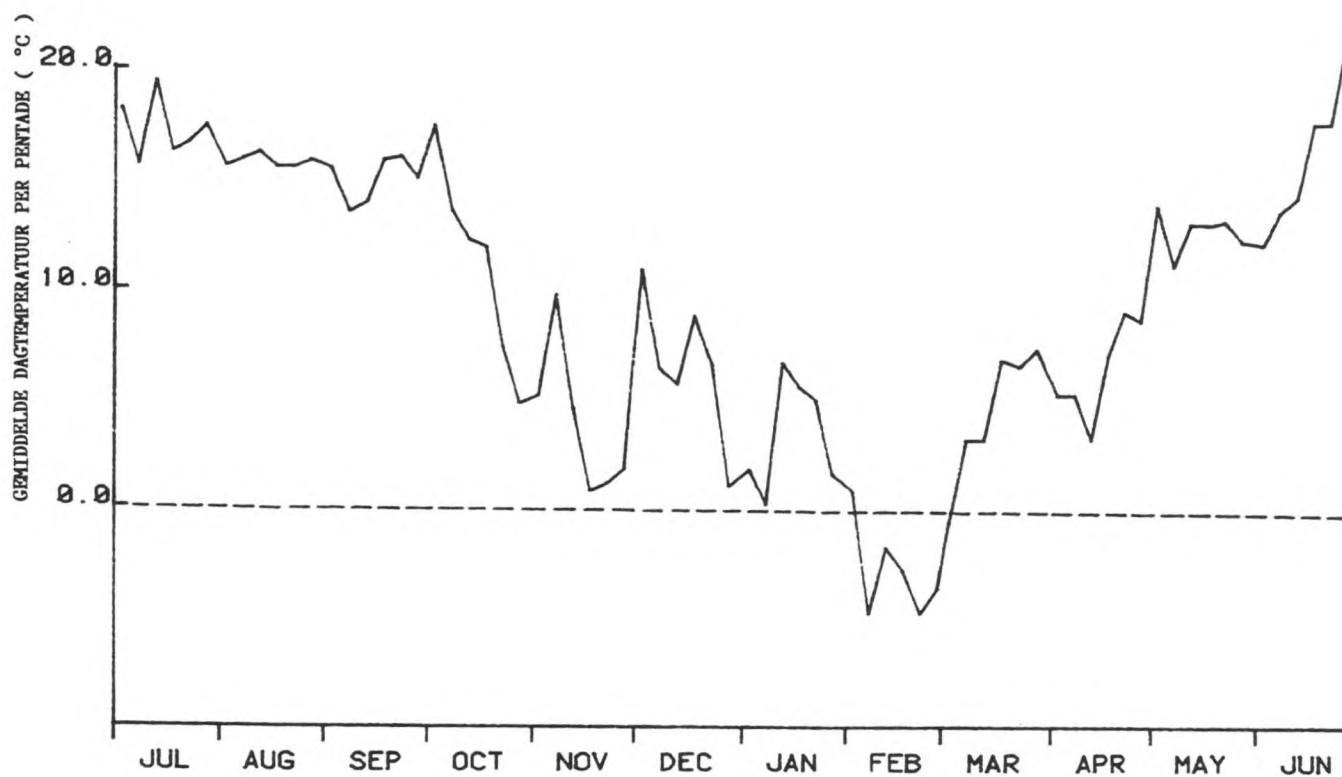

Overzicht van de weerssituatie

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Het overzicht van de gemiddelde temperatuur (in het Zwin) per pentade is weergegeven in Fig. 1. Na een zomer zonder veel uitschieters begon de temperatuur in oktober te dalen. De waarden voor de neerslag waren abnormaal laag. Eind november krijgen we zeer lage temperaturen, maar die lopen in december alweer vlog op tot zeer hoge waarden voor de tijd van het jaar. Eind december, begin januari is het evenwel koud. Verder hadden we in januari abnormaal veel neerslag. Februari was een uitzonderlijk koude en droge maand. De gemiddelde temperaturen kwamen niet boven het vriespunt. Pas begin maart lopen de temperaturen weer wat op.

Fig. 1 : Gemiddelde dagtemperatuur per pentade (juli '85 - juni '86)
(Gegevens afkomstig van Knokke-Zwin)

Gebiedsbespreking
oooooooooooooooooooo

Brugse Vestingen

Er liggen slechts 4 totaalstellingen voor (Tabel 1). Alleen van de Wilde Eend en Meerkoet werden noemenswaardige aantallen genoteerd. Door het ontbreken van tellingen in de tweede winterhelft, weten we niet of de vrij grote aantallen Kuif- en Tafeleenden die hier tijdens de vorstperiodes van 1981/82 en 1984/85 werden waargenomen, ook deze winter aanwezig waren. De volgende fragmentarische gegevens doen dit evenwel vermoeden : 35 Kuifeenden op het Minnewater (8 feb. FDS), 2 Tafel- en 16 Kuifeenden aan de Katelijnevest (16 feb. LDq, ID), 14 Kuif- en 2 Tafeleenden nabij Buffelbrug (1 maart, FW) en telkens 3 Kuifeenden op Stil Ende (4 jan., 14 jan. en 1 maart, GDP). Verder vermelden we nog een koppel Slobeenden en een Wintertaling op 16-02 (LDq, ID) en 2 koppel Kuifeenden (17 maart, KV) op het Stil Ende.

TABEL 1 : Brugse Vestingen : Overzicht van de gegevens.

		WE	TE	QE	MK
19850719	CW	542	0	0	11
19851012	GDP	677	0	0	16
19851116	CW	1576	0	0	37
19851227	CW	1172	2	3	105

Beernem Driekoningen

Deze visvijver is gekend als overwinteringsplaats voor Wilde Eend en Meerkoet. Voor beide soorten werden hoge aantallen gezien in vergelijking met de vorige jaren (Tabel 2) : maximaal 318 Wilde Eenden (12 jan.) en 78 Meerkoeten (12 jan. en 16 feb.). Naast deze piekaantallen lagen zeker voor de Wilde Eend de aantallen echter redelijk laag. Toevallige bezoekers waren de Fuut en de Bergeend.

TABEL 2 : Beernem Driekoningen : Overzicht van de gegevens.

		FU	BE	WE	MK
19851013	WIG	2	1	42	0
19851117	WIG	0	0	72	6
19851215	WIG	0	0	38	62
19860112	WIG	0	1	318	78
19860216	WIG	0	0	36	78
19860316	WIG	0	0	7	16

Damme

De weiden van Damme zijn niet alleen van belang voor ganzen maar zeker ook voor eenden. Jammer genoeg zijn daar evenwel nauwelijks gegevens over : 180 Wintertalingen op 2 nov. (FV) en 25 op 19 nov. (PeL), 550 Wintertalingen en 150 Smienten op 12 jan. (PM).

Dievegat

Van het Dievegat zijn traditiegetrouw zeer weinig waarnemingen. We vermelden enkel 25 Bergeenden op 4 jan. (PeL).

De Vrede en de Vredepolder

Deze kleiputten en oude kreken werden vrij regelmatig geteld (Tabel 3) en herbergden aanzienlijke aantallen van de Bergeend (max. 53 ex.) vooral in augustus en april-mei. Wilde Eend (max. 240), Slobeend (max. 84), Wintertaling (max. 300), Tafeleend (max. 53) en Meerkoet (max. 141). Zeldzame soorten waren Dodaars, Geoorde Fuut en Zomertaling.

TABEL 3 : De Vrede : Overzicht van de maxima per maand.

(Tellers : LMa 12; PeL 9; BBu 8; FW 8, FDS 2; JS 2; FV 1; CW 1; HS 1)

	DD	GF	XZ	YZ	BE	SI	WE	PY	SE	WT	ZT	TE	QE	TO	MK
AUG	0	1	0	0	35	0	230	0	0	1	7	0	1	0	65
SEP	1	0	0	0	?	0	?	0	0	32	0	0	0	0	?
OKT	0	0	16	0	?	24	49	0	63	40	0	19	0	0	76
NOV	0	0	17	2	2	152	240	3	84	300	0	53	1	0	83
DEC	0	0	0	0	3	94	178	0	58	94	0	12	2	6	141
JAN	2	0	0	0	1	8	65	0	1	10	0	28	23	0	110
FEB	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	?
MAA	3	0	0	0	10	0	25	0	26	0	0	21	4	0	29
APR	0	0	0	0	12	0	21	0	2	1	0	4	7	0	19
MEI	0	0	0	0	53	0	22	0	2	1	1	1	12	0	9
JUN	0	0	0	0	0	0	100	0	0	0	0	0	0	0	20

In de Vredepolder werden op 2 van de 3 tellingen grote aantallen Smienten gezien (Tabel 4).

TABEL 4 : Vredepolder : Overzicht van de gegevens.

		SI	KE
19860108	BBu	1000	0
19860119	PeL KR	0	1
19860213	PeL	750	0

Expressweg Put Sint-Andries

Van de 28 voorhanden zijnde tellingen is er slechts 1 van 1986 (Tabel 5). De aantallen Wilde Eend zijn beduidend lager dan vorige jaren (max. 270 ex. àp 30 nov.). In september pleisterde een Fuut maar Meerkoeten waren nagenoeg steeds afwezig. Verder werden eenmalig een Pijlstaart, een Slobeend en 4 tafeleenden gezien.

TABEL 5 : Expressweg put : Overzicht van de maxima per halve maand.

(Tellers : FDS 21; TDF 6; LMa 1; JN 1)

	FU	WE	PY	WT	ZT	TE	MK
JUL. 2	0	0	0	0	1	0	0
SEP. 1	1	125	0	1	0	0	0
SEP. 2	1	135	1	0	0	0	0
OKT. 1	0	100	0	0	0	0	0
OKT. 2	0	60	0	0	0	0	0
NOV. 1	0	20	0	0	0	0	0
NOV. 2	0	270	0	0	0	4	0
DEC. 1	0	23	0	0	0	0	3
DEC. 2	0	95	0	0	0	0	2
APR. 3	4	0	0	0	0	0	

Fonteintjes Zeebrugge

De Fonteintjes zijn vooral in het najaar van belang voor Wilde Eenden. De enige telling uit het najaar met 490 ex. bevestigt dit andermaal (Tabel 6). Gezien het gebrek aan tellingen valt hier anders niets over te zeggen.

TABEL 6 : Fonteintjes : Overzicht van de gegevens.

	DD	FU	KZ	BE	WE	SE	WT	ZT	TE	QE	MK
19851006 JVG	0	0	0	0	490	1	0	0	0	1	10
19860314 JVG	0	0	3	0	20	0	1	0	4	3	0
19860316 JVG	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
19860322 DC	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
19860501 FW NE CW	0	0	0	6	0	2	0	0	0	2	0
19860519 FW JW	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Fribona Put Oostkamp

Van deze put die de laatste jaren steeds minder en minder geteld wordt, hebben we ook nu weer slechts 3 tellingen (Tabel 7). De aantallen op 3f dec. (250 Wilde Eenden, niet minder dan 65 Tafel- en 30 Kuifeenden, 2 Futen en 1 Krakeend) wijzen evenwel op het belang die deze vijver, vooral in strenge winters, kan hebben. Het is zeker aangeraden om hier meer te tellen.

TABEL 7 : Fribona Put : Overzicht van de gegevens.

	FU	KE	WE	TE	QE	MK
19850603 FDS	1	0	8	0	0	0
19851231 FDS	2	1	250	65	30	0
19860325 FDS	5	0	0	0	0	48

Havengeul van Blankenberge

Slechts 2 tellingen voorhanden met vermeldenswaardig 1 Grote Zaagbek en 6 Middelste Zaagbekken op 1 maart (Tabel 8). Wel hebben een 10-15 Dodaarzen overwinterd (MaP).

TABEL 8 : Havengeul Blankenberge : Overzicht van de gegevens.

	DD	YZ	MZ	WE	QE	BD	MK
19860109 JVG	3	0	0	20	0	2	65
19860301 MaP	0	1	6	0	2	0	0

Heist Kleiputten

Van dit gebiedje dat nu eigenlijk bij de achterhaven hoort is slechts 1 telling uit het najaar (20 Wintertalingen op 6 okt.) (DYY, DOO, ZOM) en 2 tellingen uit het late voorjaar (FDS) voorhanden. We vermelden van deze laatste 32 Wilde Eend, 13 Bergeend, 2 Slobeend en 3 Kuifeend op 11 mei.

Hoeke Fort Sint-Donaas

Er zijn weinig tellingen (Tabel 9) van deze kleiputten en de getelde aantallen liggen behoorlijk lager dan wat er vroegere jaren gezien werd. De jachtdruk is hier zonder meer zeer belangrijk en mocht die verdwijnen dan zouden deze kleiputten een zeer belangrijk gebied kunnen worden. We vermelden nu enkel de Roodkeelduiker op 16 maart en een Nonnetje op 7 maart.

TABEL 9 : Hoeke Fort Sint-Donaas : Overzicht van de gegevens.

		RD	FU	RF	KZ	XZ	NO	BE	SI	WE	PY	SE	WT	TE	QE	MK
19850711	HS	0	4	0	0	0	0	3	0	7	0	15	0	0	0	14
19850720	CW	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	3	0	0	0	9
19850812	HS	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	37
19860106	PeL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
19860112	PeL	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0
19860123	PeL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	24	0
19860126	JNM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	19	0
19860207	PeL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0
19860307	JS	0	0	0	2	7	1	12	40	0	0	0	0	10	27	0
19860316	BBu LMa	1	8	1	2	0	0	5	41	0	6	16	16	1	22	49
19860421	BBu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0
19860504	BBu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	10	0
19860519	FDS	0	4	0	0	0	0	4	0	4	0	0	0	0	3	12

Hoeke Kromme Ader en Kromme Aderput

Slechts 2 tellingen maar toch interessant zijn de 149 Smienten op 16 maart en 2 Zomertalingen op 28 mei (Tabel 10).

TABEL 10 : Hoeke Kromme Ader + Kromme Aderput : Overzicht van de gegevens.

		BE	SI	PY	ZT	QE
19860316	BBu	3	148	2	0	0
19860528	BBu	0	0	0	2	8

Hoeke Steenbakkerij

De kleiputten aan de steenbakkerij hebben nog nooit een sterke aantrekkingskracht op watervogels uitgeoefend en dit jaar zeker niet op de tellers. Slechts 2 tellingen (Tabel 11) met onbelangrijke aantallen.

TABEL 11 : Hoeke Steenbakkerij : Overzicht van de gegevens.

		DD	FU	TE	QE
19850812	HS CW	6	0	0	0
19860123	PeL	0	1	3	6

Hoeke WW Reservaat

Van dit moeilijk toegankelijk gebied slechts 1 telling (Tabel 12).

TABEL 12 : Hoeke WW Reservaat : Overzicht van de gegevens.

		FU	WE	TE	QE	MK
19860622	FDS	2	20	2	1	20

Hoekevaart

De Hoekevaart werd enkele malen geteld door BBu (Tabel 13). We vermelden enkel 10 Slobeenden op 5 april en 2 Zomertalingen op 18 april. Wel is het typisch dat op dergelijke vaartjes en kanalen zich toch redelijk wat Kuifeenden ophouden. Een grondige inventarisatie hiervan zou nog wel eens verrassende resultaten kunnen opleveren.

TABEL 13 : Hoekevaart : Overzicht van de gegevens.

		SE	WT	ZT	TE	QE	MK
19860405	BBu	10	6	0	0	2	0
19860418	BBu	3	0	2	0	0	0
19860504	BBu	4	0	0	0	0	6
19860518	BBu	6	0	0	1	6	0
19860620	BBu	1	0	0	0	8	0

Beernem Kijkuit

Was dit in alle voorgaande jaren het beste watervogelgebied in Beernem, dan is het deze winter nog nauwelijks het vernoemen waard. Slechts enkele tientallen Wilde Eenden, enkele Meerkoeten en sporadisch een Dodaars, Wintertaling of Tafeleend (Tabel 14). Vermeldenswaard is 2 Brilduikers op 9 maart.

TABEL 14 : Kijkuit (Zandwinning Kanaalzone) : Overzicht van de gegevens.

		DD	WE	WT	TE	BD	MK
19851101	WIG	0	0	0	4	0	0
19851013	WIG	1	6	1	1	0	2
19851117	WIG	2	16	3	0	0	0
19851215	WIG	0	12	0	0	0	0
19860112	WIG	0	18	0	0	0	4
19860216	WIG	0	58	0	0	0	6
19860309	HUK	0	?	0	0	2	0
19860316	WIG	0	10	8	0	0	0

Koude Keuken

Net als in voorgaande jaren overwinterden hier heel wat Meerkoeten en Wilde Eenden. Andere soorten werden vrijwel niet waargenomen. In de vorige strenge winters (1981/82 en 1984/85) werden er verhoogde aantallen Meerkoeten waargenomen wat dit jaar niet het geval was. (Tabel 15)

TABEL 15 : Koude Keuken : Overzicht van de maxima per halve maand.
(Tellers : FDS 51 ; TDF 5)

	FU	SI	WE	TE	MK
JUL. 2	0	0	10	0	3
AUG. 1	G	E	E	N	T E L L I N G
AUG. 2	G	E	E	N	T E L L I N G
SEP. 1	0	0	50	0	10
SEP. 2	0	0	50	0	10
OKT. 1	0	0	60	0	17
OKT. 2	0	0	?	0	19
NOV. 1	0	0	30	0	51
NOV. 2	0	1	100	0	97
DEC. 1	0	0	130	0	99
DEC. 2	0	0	175	1	115
JAN. 1	0	0	275	0	118
JAN. 2	0	0	120	0	137
FEB. 1	0	0	210	0	140
FEB. 2	0	0	120	0	135
MAA. 1	0	0	100	0	133
MAA. 2	0	0	?	0	62
APR. 1	1	0	?	0	2
APR. 2	G	E	E	N	T E L L I N G
MEI 1	2	0	?	0	0

Kust Zwin - Wenduine

De tellingen van LMa (Tabel 16) tonen andermaal aan dat zich zeer belangrijke watervogelconcentraties op zee kunnen ophouden. Dit wordt zeer goed geïllustreerd door de 3280 Smienten en de 42 Futen op 11 jan. Gezien het fragmentaire karakter van deze tellingen kunnen we gerust aannemen dat veel frequenter grote groepen vogels voor de kust rondhangen. Meer systematische tellingen hiervan zijn zeer gewenst.

TABEL 16 : Kust Zwin - Wenduine (EX Z) : Overzicht van de gegevens.

		FU	YZ	MZ	BE	SI	WE	TO	EE	IE	MK
19860111	LMa	42	0	0	1	3280	280	17	36	3	0
19860216	LMa	13	1	3	0	0	45	3	0	0	27

Lagunabeach Heist

Deze put is gekend als een belangrijke overwinteringsplaats van Kuifeenden. De 4 tellingen, jammer genoeg allemaal uit jan., tonen dit andermaal aan : o.a. 195 ex. op 4 jan. (Tabel 17)

TABEL 17 : Lac van Heist (Lagunabeach) : Overzicht van de gegevens.

		TE	QE
19860104	PeL	4	195
19860112	PeL	2	117
19860119	PeL	0	1
19860124	PeL	0	3

Lissewege Eendekooi

Van dit zeer mooie maar overbejaagde stukje kunnen we, in tegenstelling tot al de rest, zeggen dat we meer tellingen ontvingen dan in de vorige jaren (Tabel 18). Opmerkelijk zijn de Dodaarzen met max. 17 ex. op 18 aug. (nog gevolg van het broedseizoen?). In jul., aug. houden zich ook reeds aanzienlijke aantallen Meerkoeten op (max. 66 ex. op 9 aug.).

TABEL 18 : Lissewege Eendekooi : Overzicht van de gegevens.

		DD	FU	BE	WE	SE	TE	QE	MK
19850706	HS	3	0	0	0	0	0	0	22
19850712	HS	2	1	0	40	0	0	2	37
19850809	FW	4	0	0	25	0	3	2	66
19850813	FW	9	0	0	10	0	0	0	49
19850814	FW	11	0	0	8	0	0	0	35
19850818	FW	17	0	0	7	0	0	0	36
19850823	FW	7	0	0	53	0	0	0	56
19850825	FW	4	0	0	0	0	0	1	27
19851019	FW	13	0	1	15	0	0	0	20
19851019	HS	15	0	1	25	0	0	0	20
19851103	FW	9	0	0	41	0	0	0	17
19860403	LMa	0	0	0	12	0	0	2	11
19860412	FW GDP	0	0	0	6	0	0	0	9
19860430	LMa	2	0	1	15	2	0	0	7
19860528	LMa	2	0	2	13	0	0	0	9
19860604	LMa	2	0	0	9	0	0	0	7
19860630	FW FDR	0	0	0	25	0	0	0	12

Meetkerke Moeren

De enkele gegevens in Tabel 19 tonen aan dat het moeilijk is om polders goed te tellen voor eendachtigen. Nochtans zullen we ons in de toekomst moeten inspannen om dat zo nauwkeurig mogelijk te doen.

TABEL 19 : Meetkerke Moeren : Overzicht van de gegevens.

	XZ	BE	WT	ZT	BD	MK
19851219 BBu GBu	49	0	0	0	0	0
19860115 BBu	2	0	0	0	1	0
19860202 PeL	0	0	2	0	0	0
19860413 FW WAB	0	4	0	2	0	6

Oostendse Vaart Nieuwege

Tijdens koudegolven kunnen dergelijke bevuilde kanalen langer ijsvrij blijven en zo soms grote groepen eenden lokken. We vermelden vooral de 230 Wilde Eenden op 15 feb. (Tabel 20).

TABEL 20 : Oostendse Vaart Nieuwege : Overzicht van de gegevens.

	KZ	SI	KE	WE	WT	TE	QE	BD	MK
19860101 FW	2	3	0	0	2	10	22	0	61
19860102 FW TDF	0	1	0	0	4	4	1	0	0
19860111 FW HS TDF	0	0	2	0	0	1	0	1	0
19860127 TDF	0	0	4	0	0	0	0	0	0
19860208 FW TDF	0	6	0	0	3	0	0	0	0
19860211 FW	0	0	0	0	15	0	0	0	0
19860215 JS	0	0	0	230	0	0	0	0	0

Oostkerke Kleiputten

Slechts 2 tellingen (Tabel 21) waarvan we de 2 Zomertalingen op 10 aug. melden.

TABEL 21 : Oostkerke Kleiputten : Overzicht van de gegevens.

	BE	WE	SE	ZT	MK
19850810 FDS	1	2	0	2	1
19860518 FW	1	0	2	0	0

Passageule

Van dit kanaal op Nederlands grondgebied en aan de rand van de Brugse regio kregen we slechts 5 tellingen uit de maand januari en dan werden tot max. 3 Dodaars en 2 Slobeenden gezien (Tabel 22). Wel vermelden we een vrouwtje Zwarte Zeeend op 19 nov. (JS) !

TABEL 22 : Paasageule : Overzicht van de gegevens.

	DD	SE	ZE
19851119 JS	0	0	1
19860104 PeL	1	0	0
19860112 PeL	2	2	0
19860116 PeL	3	0	0
19860119 PeL	1	0	0
19860124 PeL	2	0	0

Polderwind Zuierenkerke

De aantallen op deze vrij recente put lagen dit jaar behoorlijk hoger dan vorig jaar (Tabel 23). Enkel het maximum van 21 Dodaarzen op 1 nov. was heel wat minder dan vorig jaar. De Meerkoeten namen iets toe (max. 98 t.o.v. 80 vorig jaar) maar vooral de Smient en de Wilde Eend deden het veel beter : maximaal 326 ex. (9 jan.) en 220 ex. (1 en 12 jan.) resp. t.o.v. 78 en 19 vorig jaar. Ook de aantallen Slobeenden (max. 81 op 28 nov.) zijn de moeite waard. Zal deze trend zich zo verder zetten? Dan is recreatie en natuur toch beter te combineren dan sommigen verwachten. Afwachten maar.

TABEL 23 : Polderwind Zuierenkerke : Overzicht van de gegevens.

		DD	FU	KZ	XZ	SI	WE	PY	SE	WT	TE	QE	MK
19851003	GDP	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
19851012	GDP	17	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	13
19851027	GDP	16	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	19
19851101	GDP	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23
19851128	GDP	10	0	2	0	29	75	0	81	8	0	4	92
19851201	GDP	5	0	2	2	215	135	1	42	7	1	10	83
19851211	LMa	3	0	0	0	41	182	0	19	1	0	0	76
19851217	LMa	7	0	0	0	232	192	0	0	0	0	0	51
19851223	CW	6	0	0	0	17	195	0	9	10	0	4	78
19851225	GDP	10	0	0	0	3	85	0	6	0	0	4	88
19860101	GDP	10	0	5	0	65	220	0	45	34	0	4	73
19860109	LMa	8	0	0	0	326	127	0	11	0	0	13	98
19860112	GDP	10	1	1	0	187	220	0	19	24	0	7	80
19860319	LMa	4	2	0	0	0	19	0	2	0	0	2	8
19860403	LMa	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0

Put AZ Sint-Jan Sint-Pieters

De enkele tellingen bevestigen de gegevens van de voorgaande jaren. Enkele tientallen Wilde Eenden en Meerkoeten zijn aanwezig evenals in december en januari enkele Kuif- en Tafeleenden. In jan. waren ook 2 Knobbelswanen present (Tabel 24).

TABEL 24 : Put AZ Sint-Jan : Overzicht van de gegevens.

		DD	KZ	WE	SE	TE	QE	MK
19850818	GDP	1	0	33	0	0	0	0
19851013	GDP	0	0	12	0	0	0	15
19851201	GDP	0	0	53	0	7	2	33
19851210	LMa	0	0	90	0	3	2	47
19860101	GDP	0	2	26	0	9	17	55
19860112	GDP	0	2	64	6	4	5	69

Put Blauwe Toren

De soortensamenstelling en aantallen op deze put zijn dit jaar vrij goed vergelijkbaar met vorige winters. Vrij grote aantallen Fuut zijn aanwezig in het broedseizoen (Tabel 25), en in de winterperiode zien we er vooral Wilde Eend en Meerkoet. De aantallen Wilde Eend lagen wel zeer laag op sommige momenten (of werden ze niet geteld?). Merkwaardig is evenwel de steeds weerkerende vrij grote aantallen Tafeleend (max. 81) en slechts enkele Kuifeenden (max. 6). Verder vernoemen we een IJsduiker tussen 28 en 30 nov. en 61 overvliegende Aalscholvers op 6 okt.

TABEL 25 : Put Blauwe Toren : Overzicht van de maxima per halve maand.
(Tellers : GDP 17 ; LMa 6 ; MaP 2 ; MaS 1 ; FDS 1 ; FW 1 ; FV 1)

	ID	FU	AS	BE	SI	KE	WE	PY	WT	TE	QE	MK
JUN. 2	0	10	0	0	0	0	1	0	0	0	0	12
JUL. 1			G E E N		T E L L I N G							
JUL. 2			G E E N		T E L L I N G							
AUG. 1	0	13	0	1	0	0	0	0	0	1	0	12
AUG. 2	0	13	0	1	0	0	5	0	0	0	0	9
SEP. 1			G E E N		T E L L I N G							
SEP. 2			G E E N		T E L L I N G							
OKT. 1	0	5	61	0	0	0	211	0	0	0	0	1
OKT. 2	0	4	0	0	3	3	197	0	0	15	5	9
NOV. 1	0	4	0	0	0	0	188	0	0	11	0	32
NOV. 2	1	1	0	0	0	0	1	0	0	2	0	110
DEC. 1	0	2	0	0	2	0	6	0	2	27	4	136
DEC. 2	0	3	0	0	0	0	4	0	0	71	4	170
JAN. 1	0	3	0	0	91	2	23	0	26	81	6	246
JAN. 2	0	2	0	0	0	0	?	0	4	78	0	?
FEB. 1			G E E N		T E L L I N G						(I J S)	
FEB. 2			G E E N		T E L L I N G						(I J S)	
MAA. 1			G E E N		T E L L I N G						(I J S)	
MAA. 2	0	0	0	0	0	0	13	2	0	0	0	33
APR. 1			G E E N		T E L L I N G							
APR. 2	0	10	0	0	0	0	0	0	0	2	0	?
MEI 1			G E E N		T E L L I N G							
MEI 2	0	12	0	2	0	0	3	0	0	0	0	2

Put Ettelgem

Naast een Roodhalsfuut eind maart, begin april (Tabel 26) en een uitzonderlijk laat Nonnetje (vrouwtje) op 6 april viel weinig te beleven op deze put. Toch werden 2 maal redelijk wat Wintertalingen gezien (60 en 50 ex. resp. op 20 nov. en 3 jan.).

TABEL 26 : Put Ettelgem : Overzicht van de gegevens.

	DD	RF	KZ	NO	BE	WE	PY	SE	WT	TE	QE	MK
19851120 KV	0	0	0	0	0	0	0	0	60	0	0	0
19860103 JVP	0	0	0	0	0	0	0	0	50	0	0	0
19860328 JVP	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	4	0
19860401 JVP	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	14	11
19860402 JVP	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19860406 RDJ	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
19860410 JVP	0	0	0	0	2	10	0	8	6	2	4	0
19860411 JVP	1	0	1	0	2	20	1	8	14	0	12	0
19860419 JVP	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	4	0
19860430 JVP	2	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0

Put van Cloedt

Nog slechts 2 tellingen voorhanden (Tabel 27). We vermelden enkel de 274 Smienten op 8 feb.

TABEL 27 : Put van Cloedt : Overzicht van de gegevens.

	DD	SI	WE
19860208 PeL	0	274	0
19860320 FDS	11	0	10

Put van Meetkerke

Deze put die nooit een grote aantrekkingskracht op watervogels heeft uitgeoefend, herbergde deze winter toch, relatief gezien, grote aantallen Wilde Eend (max. 290 ex. op 5 feb.) (Tabel 28). Diezelfde dag waren ook 2 Nonnetjes en 7 Krakeenden aanwezig. Verder noteren we het pleisteren van Fuut, Knobbelswaan, Bergeend, Smient, Slobeend, Wintertaling, Tafeleend maar dit alles sporadisch en in kleine aantallen. Regelmatig waren er enkele tientallen Meerkoeten aanwezig.

TABEL 28 : Put van Meetkerke : Overzicht van de gegevens.

		FU	KZ	NO	BE	SI	KE	WE	SE	WT	TE	MK
19851029	PeL	0	0	0	0	0	0	35	0	0	0	0
19851216	LMa	0	0	0	0	0	0	97	0	0	0	23
19851221	FW	0	0	0	0	0	0	106	0	0	0	38
19851226	JVi WLT	0	0	0	0	0	0	?	0	0	0	35
19851231	TDF	0	0	0	0	3	0	200	0	8	0	30
19860101	FW	0	0	0	0	0	0	165	0	6	1	5
19860126	PeL	0	0	0	0	3	0	0	0	2	1	?
19860202	PeL PD BD DD TD	0	0	0	0	0	3	?	1	0	0	?
19860205	FW TDF	0	0	2	3	4	7	290	0	0	0	34
19860205	TDF	0	0	2	3	4	7	290	0	0	0	34
19860208	TDF	0	0	0	0	0	0	175	0	0	0	3
19860315	TDF	1	0	0	0	0	0	6	0	0	0	1
19860316	FW	1	0	0	0	0	0	14	0	0	0	1
19860413	TDF	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	4
19860420	TDF	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Put van Oedelem

Slechts enkele tellingen met o.a. 13 Futen op 20 jul. en max. 191 Wilde Eenden op 28 dec. (Tabel 29).

TABEL 29 : Put van Oedelem : Overzicht van de gegevens.

		FU	WE	QE	MK
19850720	CW	13	0	0	0
19851031	CW	0	101	0	1
19851224	CW	0	56	0	28
19851228	CW	0	191	7	26

Put van Sijsele

Slechts 4 tellingen en dan nog allemaal op ongeveer hetzelfde tijdstip. We vermelden enkel de Roodkeelduiker op 24 en 25 dec. (Tabel 30).

TABEL 30 : Put van Sijsele : Overzicht van de gegevens.

		RD	WE	TE	MK
19851224	CW	1	4	0	21
19851225	CW	1	0	1	21
19851228	CW	0	0	0	21
19851229	CW	0	2	0	21

Put van Sint-Pieters

Waar enkele jaren geleden deze put grote aantallen watervogels herbergde en bijgevolg veel geteld werd, kregen we dit jaar slechts 7 tellingen binnen (Tabel 31). Het enige vermeldenswaardige hier zijn de Tafeleenden met een maximum van 123 op 10 dec. en de Kuifeenden (max. 42 ex. op 9 jan.). De Dodaars, vorige jaren de typische vogel van de put van Sint-Pieters met max. 127 ex. in okt. '83 was nu zo goed als afwezig.

TABEL 31 : Put van Sint-Pieters : Overzicht van de gegevens.

		DD	FU	SI	WE	SE	WT	TE	QE	MK
19850823	GDP	0	1	0	0	0	0	0	0	1
19851013	GDP	32	0	0	3	0	0	0	0	15
19851204	LMa	1	0	0	31	0	0	81	27	243
19851210	LMa	1	0	22	86	9	3	123	23	179
19851217	LMa	3	0	0	77	0	0	0	0	203
19851223	CW	1	0	0	206	7	0	97	33	176
19860109	LMa Pel	0	0	14	36	0	0	59	42	183
19860319	LMa	0	0	0	54	0	0	5	2	43
19860403	LMa	0	0	0	9	0	0	0	0	36

Put van Vlissegem

Net zoals vorig jaar zijn weer zeer weinig gegevens van deze put voorhanden (Tabel 32). Nochtans zijn de aantallen hier soms niet te versmaden zoals blijkt uit de 630 Wilde Eenden op 13 okt. Hopelijks wordt deze vijver in het vervolg terug meer geteld.

TABEL 32 : Put van Vlissegem : Overzicht van de gegevens.

		DD	FU	BE	SI	WE	SE	WT
19850530	FDS	0	1	8	2	2	0	0
19851013	FV	12	0	1	2	630	0	13
19851117	FV	0	0	0	0	12	3	3

Put van Zevenkerke

De aantallen Wilde Eend (Tabel 33) waren vergelijkbaar met deze van de winter 1984/85 maar lagen lager dan in de voorgaande winters. Het aantal Meerkoeten daarentegen lag in de lijn van alle voorgaande winters. Andere min of meer regelmatige gasten zijn Dodaars (in het najaar), Tafel- en Kuifeend. Zeldzaam zijn o.a. Fuut, Kuifduiker, Geoorde Fuut, Wintertaling en Witoogeend.

TABEL 33 : Put van Zevenkerke : Overzicht van de maxima per halve maand.
(Tellers : FW 38 ; JVi, WLT 28 ; FDS 1 ; JS 1)

	DD	FU	KD	GF	WZ	BE	SI	WE	WT	TE	WO	QE	MK
MEI 2	0	0	0	0	0	0	0	80	0	0	0	0	2
JUN. 1				GEEN		TELLING							
JUN. 2				GEEN		TELLING							
JUL. 1	0	1	0	0	0	0	0	106	0	0	0	7	4
JUL. 2	0	1	0	0	0	0	0	128	0	0	0	13	12
AUG. 1	0	0	0	0	0	0	0	83	0	7	0	0	6
AUG. 2	1	1	1	0	0	0	0	635	0	0	0	2	39
SEP. 1	2	2	1	0	0	1	0	679	5	4	0	9	56
SEP. 2	2	0	0	0	0	0	0	406	0	0	0	0	69
OKT. 1	2	1	0	0	0	0	0	260	0	0	0	0	83
OKT. 2	2	0	0	0	0	0	1	505	0	5	0	4	98
NOV. 1	0	0	0	0	0	0	0	645	0	2	0	4	107
NOV. 2	0	0	0	3	0	0	0	745	0	2	0	12	140
DEC. 1	0	0	0	0	0	0	2	663	0	13	0	13	146
DEC. 2	0	0	0	0	0	0	0	673	2	5	1	30	165
JAN. 1	0	0	0	0	0	0	7	498	0	0	0	9	155
JAN. 2	0	0	0	0	0	0	9	690	0	5	0	53	190
FEB. 1	0	0	0	0	0	0	1	500	2	2	0	36	175
FEB. 2				GEEN		TELLING		(IJS)					
MAA. 1				GEEN		TELLING		(IJS)					
MAA. 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	12	0
APR. 1	0	2	0	0	0	0	0	17	0	0	0	7	11
APR. 2				GEEN		TELLING							
MEI 1				GEEN		TELLING							
MEI 2	0	2	0	0	0	0	0	84	0	0	0	2	3
JUN. 1				GEEN		TELLING							
JUN. 2	0	0	0	0	0	0	0	50	0	0	0	2	3

Hoge Dijken Roksem

Er werden ook dit jaar grote aantallen watervogels geteld in dit gebied (Tabel 34). Het meest opmerkelijk is het toenemend belang voor de Smient met ruim 3700 ex. rond half februari. Deze stijgende tendens is vooral merkbaar sinds 1981/82 en staat vermoedelijk in verband met het verdwijnen van belangrijke Smienten-gebieden te Zeebrugge-Dudzele door de haven-uitbreiding. Andere belangrijke soorten zijn net als vorige jaren de Wilde Eend (max. 2800), Tafeleend (max. 230), Slobeend (max. 253) en Meerkoet (max. 577). Soorten die wat onder de verwachtingen bleven zijn Kuifeend (tot 70 ex., éénmaal 165 ex.) en Wintertaling (max. 253 ex. : in vorige jaren steeds meer dan 500 ex.). Ook de grote zomeraantallen van de Fuut in de voorgaande jaren, bleven ditmaal uit. Wel werden veel ex. geteld in de eerste helft van nov. (tot 63 ex.). Zeldzame wintergasten waren dit jaar Parelduiker (tot 2 ex.), Roodhalsfuut, Geoorde Fuut, Kleine Zwaan, Nonnetje, Grote Zaagbek en IJseend. Iets regelmatig werden Krakeend, Bergeend en Brilduiker waargenomen. Opvallend waren de hoge aantallen Krooneenden in de nazomer (zie Bultinck 1987) en een vrouwtje Rosse Stekelstaart op 21.10 (JM). Hopelijk zal de uitbouw tot natuureducatief centrum bijdragen tot een nog toenemend belang van dit waardevol watervogelgebied.

TABEL 34 : ROKSEM Hoge Dijken : Overzicht van de maxima per halve maand.

(Tellers : PBu 29 ; FDS 15 ; JVP 14 ; FW 5 ; TDF 4 ; HS 2 ; GDP 1 ;
FDR 1 ; PeL 1 ; JVi 1 ; WLT 1 ; BP 1 ; DVT 1 ; ROJ 1)

	RD	PD	DD	FU	RF	GF	AS	KZ	XZ	NO	YZ	BE	SI	KE	WE	PY	SE	WT	ZT	KR	TE	QE	IE	BD	MK
JUL. 2	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50	0	0	0	0	0	0	4	0	0	120
AUG. 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?
AUG. 2	0	0	0	15	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	491	0	3	3	2	11	3	7	0	0	244
SEP. 1	0	0	3	12	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2800	0	40	1	10	0	12	8	0	0	150
SEP. 2	0	0	0	20	0	0	0	0	0	0	0	8	20	0	2545	1	64	7	0	3	16	8	0	0	110
OKT. 1	0	0	1	32	1	0	0	0	0	0	0	0	36	0	1680	0	235	5	0	0	35	25	0	0	116
OKT. 2	0	0	0	29	1	0	0	0	0	0	0	4	55	6	1350	2	84	9	0	5	108	39	0	0	125
NOV. 1	0	0	0	53	0	0	0	0	0	0	0	0	?	0	?	0	?	0	0	0	60	9	0	0	?
NOV. 2	0	1	0	63	0	0	1	0	1	0	0	25	150	0	2000	0	200	10	0	0	90	40	0	3	?
DEC. 1	0	0	0	33	0	0	0	0	0	0	3	11	1700	3	2350	0	235	140	0	0	145	60	1	6	345
DEC. 2	0	2	0	26	0	0	0	0	0	0	2	18	1500	0	2500	0	250	125	0	0	140	70	1	8	350
JAN. 1	0	2	1	16	0	0	56	0	1	0	1	14	3725	10	2310	13	56	253	1	1	135	47	1	4	577
JAN. 2	1	1	2	2	0	0	0	0	0	1	4	0	387	0	?	0	285	110	0	0	221	165	1	10	?
FEB. 1	0	1	0	2	0	0	0	0	0	4	5	0	1500	4	1500	0	124	100	0	1	230	70	1	6	500
FEB. 2																									
MAA. 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	?
MAA. 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	25	0	?	0	0	0	0	0	0	32	0	1	0
APR. 1	0	0	0	3	0	0	7	1	0	0	8	5	10	6	16	0	17	3	0	20	20	64	0	6	66
APR. 2	0	0	0	5	0	2	0	0	0	0	0	6	0	0	?	0	8	3	0	0	0	18	0	4	?
MEI 1	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	15	0	0	25	0	2	0	0	0	0	3	0	0	4
MEI 2	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?	0	0	0	0	0	2	5	0	0	0
JUN. 1	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	80	0	1	0	0	0	0	0	0	0	17
JUN. 2	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	150	0	10	0	0	0	1	7	0	0	89

Verder 1 Rosse Stekelstaart op 21.10.85 (JN).

Roksem Stortput

Vermeldenswaard zijn enkel het kleine groepje overwinterende Meerkoeten en de Dodaarzen die hier vooral in aug. en sep. verbleven (tot 11 ex.) (Tabel 35).

TABEL 35 : Roksem Stortput : Overzicht van de gegevens.

	DD	FU	KZ	SI	WE	SE	WT	TE	QE	MK
19850709 PBu	0	4	0	0	0	0	0	0	0	9
19850805 PBu	11	4	0	0	13	0	0	0	0	16
19850918 PBu	3	0	0	0	0	0	0	0	0	18
19850928 PBu	4	0	0	0	0	2	4	0	0	17
19851005 PBu	1	0	0	0	3	0	0	0	0	14
19851012 PBu	1	0	0	0	0	0	0	0	0	18
19851019 PBu	2	0	0	0	6	0	0	0	0	12
19851207 PBu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
19860104 PBu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
19860112 PBu	0	0	0	2	3	0	0	0	2	19
19860126 PBu	0	0	0	0	1	0	0	1	5	24
19860201 PBu	0	0	0	0	10	0	0	1	5	26
19860315 PBu	0	1	0	0	1	0	0	0	2	20
19860327 PBu	0	0	2	0	3	1	0	0	1	22
19860419 PBu	2	0	1	0	8	0	0	0	0	4
19860426 PBu	0	0	0	0	3	0	0	0	0	4

Sint-Michiels Spoorwegput

De tellingen van zomer en najaar 1985 (Tabel 36) leveren slechts enkele Futen op in juni, juli en begin augustus, toenemende aantallen Wilde Eenden naar nov. toe en enkele Meerkoeten in nov.

TABEL 36 : Sint-Michiels Spoorwegput : Overzicht van de gegevens.

		FU	WE	MK
19850603	FDS	1	10	0
19850702	JDM	2	9	0
19850727	FDS	1	10	0
19850801	JDM	1	24	0
19850908	JDM	0	28	1
19851103	JDM	0	39	4
19851109	FW	0	62	5
19851124	JDM	0	56	3

Uitkerke Polders

Naast de Kleine Zwaan (Tabel 37) die een vaste gast geworden is in de polders vooral in koude winters, vermelden we enkel de 470 Smienten en 50 Wintertalingen op 6 jan.. Tot vervelens toe zullen we moeten herhalen dat nauwkeuriger tellingen van onze poldercomplexen een absolute noodzaak zijn.

TABEL 37 : Uitkerke Polders : Overzicht van de gegevens.

		DD	XZ	BE	SI	WT
19851117	JDM	0	11	0	0	0
19851281	JDM	0	5	0	0	0
19851208	JDM	0	12	0	0	0
19851217	JDM	0	55	0	0	0
19851218	JVG	0	55	0	0	0
19851221	PeL	0	0	4	0	0
19851229	YBa	0	37	0	0	0
19860106	JVG	0	0	0	470	50
19860112	JVG	0	22	0	0	0
19860126	PeL	0	0	5	0	0
19860202	PeL	0	0	0	15	0
19860203	JVG	5	0	0	0	0

Visvijver Van Haelewijn Beernem

Zoals in alle voorgaande jaren zijn zowel het aantal soorten als de aantallen hier hoger dan op Drie Koningen. In januari (Tabel 38) werden de maxima voor Wilde Eend (439) en Meerkoet (59) genoteerd. Verder werden sporadisch Fuut, Bergeend, Slobeend, Wintertaling, Tafel- en Kuifeend waargenomen.

TABEL 38 : Van Haelewijn Beernem : Overzicht van de gegevens.

		FU	BE	WE	SE	WT	TE	QE	MK
19850725	WIG	0	0	?	2	0	0	0	?
19851013	WIG	4	2	126	0	1	0	0	9
19851117	WIG	0	0	198	0	0	0	1	12
19851215	WIG	1	0	236	4	0	2	2	52
19860112	WIG	1	0	439	0	7	0	5	59
19860216	WIG	0	0	87	0	0	0	0	49
19860316	WIG	0	0	25	0	0	0	0	61

Vijverhof Sint-Michiels

De gegevens van deze vijver zijn volledig vergelijkbaar met voorgaande jaren. De aantallen Wilde Eenden lopen op tot rond de 1000 ex. (Tabel 39) en er zijn ook continu enkele tientallen Meerkoeten aanwezig. Van deze laatste waren de aantallen wel beduidend lager dan in voorgaande winters. In het najaar werden tot max. 8 Futen waargenomen en verder zijn er sporadische waarnemingen van Smient, Pijlstaart, Slobeend, Wintertaling, Tafeleend, Kuifeend en Brilduiker. Vermeldenswaard is een Parelduiker op 5 feb. '86.

TABEL 39 : Vijverhof Sint-Michiels : Overzicht van de maxima per halve maand.
(Tellers : JDM 12 ; SK 22 ; FDS 1 ; FW 1 ; GO 1)

	PD	FU	SI	WE	PY	SE	WT	TE	QE	BD	MK
JUL. 1	0	5	0	100	0	0	0	0	0	0	3
JUL. 2	0	8	0	77	0	0	0	0	0	0	3
AUG. 1	0	6	0	81	0	0	0	0	0	0	2
AUG. 2	0	3	0	147	0	0	0	0	0	0	4
SEP. 1	0	6	0	116	0	0	0	0	0	0	5
SEP. 2	0	5	0	143	0	0	0	0	0	0	6
OKT. 1				GEEN				TELLING			
OKT. 2	0	4	0	429	0	0	0	6	4	0	19
NOV. 1	0	2	0	601	0	1	1	1	10	0	22
NOV. 2	0	0	3	756	0	0	6	0	6	0	38
DEC. 1	0	0	2	1027	3	0	0	0	3	0	38
DEC. 2	0	2	0	811	0	0	2	0	3	0	38
JAN. 1	0	0	0	928	0	0	1	3	1	0	38
JAN. 2	0	0	0	823	0	0	0	0	0	0	38
FEB. 1	1	0	0	750	0	0	0	0	0	0	61
FEB. 2				GEEN				TELLING			
MAA. 1	0	0	0	179	0	0	0	1	0	1	62
MAA. 2				GEEN				TELLING			
APR. 1	0	5	0	36	0	0	0	0	0	0	3

Zeebrugge Achterhaven

Alsnog het watervogelgebied bij uitstek (Tabel 40 en Fig. 2). Toch zijn de verwachtingen die iedereen koesterde bij het begin van de koudegolf niet helemaal uitgekomen. De aantallen van de meeste soorten lagen hoog maar spectaculaire groepen zoals in de vorige winter werden niet waargenomen. We vermelden hier enkele maxima : Dodaars 75 ex.; Fuut 145 ex.; Aalscholver 61 ex.; Nonnetje 50 ex.; Grote Zaagbek 63 ex.; Middelste Zaagbek 95 ex.; Bergeend 252 ex.; Smient 3850 ex.; Krakeend 27 ex.; Wilde Eend 3039 ex.; Pijlstaart 81 ex.; Slobeend 337 ex.; Wintertaling 588 ex.; Tafeleend 871 ex.; Kuifeend 700 ex.; Toppereend 146 ex.; Brilduiker 59 ex. en 1967 Meerkoeten. Wegens het zeker ontbreken van veel gegevens dienen de maxima hier onder voorbehoud genomen te worden.

TABEL 40 : Zeebrugge Achterhaven : Overzicht van de maxima per halve maand.

(Tellers : FW 51 ; GDP 30 ; GO 18 ; FDR 9 ; LMa 6 ; TDS 4 ; TDF 6 ; BBU 1 ; PBU 1 ;
MaS 1 ; WLT 1 ; RV 1 ; FV 1 ; NE 3 ; RDJ 2 ; ADC 1 ; PeL 4 ; KV 1)

	RD	PD	ID	DD	FU	RF	KD	GF	AS	KZ	XZ	WZ	NO	YZ	MZ	BE	SI	KE	WE	PY	SE	WT	ZT	KR	TE	QE	TO	EE	IE	ZE	YE	BD	MK
AUG. 1	0	0	0	6	5	0	0	1	26	0	0	0	0	0	0	188	1	0	?	0	2	20	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	210
AUG. 2	0	0	0	15	9	0	0	2	41	0	0	0	0	0	0	252	0	0	370	0	40	140	2	0	3	3	0	0	0	0	0	0	348
SEP. 1	0	0	0	23	5	1	0	0	34	0	0	0	0	0	0	202	0	0	?	0	0	2	0	2	12	7	0	0	0	0	0	0	434
SEP. 2	0	0	0	21	9	0	0	1	61	0	0	0	0	0	0	197	67	0	1124	6	15	33	0	2	19	13	0	0	0	0	0	0	605
OKT. 1	0	0	0	40	16	0	0	0	46	0	0	0	0	0	0	168	207	2	1306	13	121	495	0	0	63	14	0	0	0	0	0	0	610
OKT. 2	0	0	0	61	18	0	0	0	32	3	0	0	0	1	3	172	675	2	1850	30	115	175	0	0	95	19	0	0	1	0	0	3	648
NOV. 1	0	0	0	43	16	0	1	2	16	0	10	0	0	0	1	120	772	0	2054	21	166	588	0	0	195	15	1	0	1	0	0	7	770
NOV. 2	1	0	0	60	13	1	0	1	14	0	15	0	0	3	1	142	2832	9	3039	59	95	450	0	0	242	9	5	0	0	17	7	14	1210
DEC. 1	2	0	1	27	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2172	14	2872	81	337	554	0	0	563	25	5	0	0	0	0	2	1663
DEC. 2	0	0	1	0	0	1	1	0	10	0	74	0	1	0	3	25	?	6	?	52	?	?	0	0	400	4	9	0	0	0	0	8	?
JAN. 1	0	0	0	32	2	0	0	0	13	5	30	0	9	0	5	31	1542	0	315	30	60	15	0	0	365	60	10	0	0	1	2	22	1461
JAN. 2	0	0	0	13	24	0	0	0	14	0	0	0	12	0	5	61	1997	17	2830	15	99	97	0	0	560	340	22	0	0	0	0	22	1850
FEB. 1	1	2	0	65	70	0	0	1	29	0	5	0	36	20	49	85	3850	9	394	49	36	240	0	0	871	470	14	0	0	0	0	73	1791
FEB. 2	1	2	0	75	125	0	0	1	31	0	14	1	38	18	56	220	2978	27	600	62	65	40	0	0	840	700	146	0	0	0	0	48	1967
MAA. 1	1	0	0	32	145	1	0	1	35	0	13	0	50	63	95	45	2000	2	?	21	1	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	59	?
MAA. 2	0	0	0	0	21	0	0	0	19	0	6	0	0	0	2	105	85	4	?	3	0	10	0	0	41	0	0	0	0	0	0	14	?
APR. 1	1	0	0	9	1	0	0	0	44	0	6	0	0	0	0	189	78	1	?	8	85	15	0	0	23	43	0	0	0	0	0	6	?
APR. 2	1	0	0	0	3	0	0	0	28	0	0	0	0	0	0	150	10	0	?	0	25	8	0	0	8	43	0	0	0	0	0	0	?
MEI 1	0	0	0	0	1	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	200	0	0	?	0	0	0	2	0	0	26	0	0	0	0	0	0	?
MEI 2	0	0	0	0	8	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	214	0	0	?	0	24	0	4	0	5	40	0	0	0	0	0	0	?
JUN. 1									G	E	E	N	T	E	L	L	I	N	G														
JUN. 2	0	0	0	0	3	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0	62	1	0	50	0	0	0	3	0	0	21	0	0	0	0	0	0	56

Zeebrugge Voorhaven

Hoewel redelijk wat soorten gezien werden in de Voorhaven (Tabel 41) zijn enkel Eidereend en Fuut er relatief algemeen (max. 130 ex. en 226 ex. resp.). Verder zijn nog de 130 Toppereenden begin feb. vermeldenswaard. Ook hier moet men eventueel de aantallen relativeren wegens het gebrek aan telgegevens.

TABEL 41 : Zeebrugge Voorhaven : Overzicht van de maxima per halve maand.
(Tellers : GO 19 ; GDP 12 ; FW 15 ; LMa 6 ; TDS 5 ; FDR 3 ; NE 2)

	RD	PD	ID	DD	FU	RF	KD	GF	AS	KS	YZ	MZ	SI	KE	WE	PY	TE	QE	TO	EE	IE	ZE	YE	MK
JUL. 1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	47	0	0	0	0
JUL. 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	0	0	0	0
AUG. 1					GEEN				TELLING															
AUG. 2	0	0	0	0	2	0	0	0	6	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	57	0	0	0	0
SEP. 1	0	0	0	0	6	1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	35	0	0	0	0
SEP. 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	130	0	0	0	0	
OKT. 1	0	0	0	0	49	0	0	0	8	0	0	0	0	0	212	0	8	0	0	?	0	0	0	6
OKT. 2	2	0	0	0	?	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	50	0	3	1	0
NOV. 1	1	0	0	0	45	1	0	0	1	0	0	2	5	0	14	0	1	0	1	106	4	6	0	0
NOV. 2	0	0	1	0	70	0	0	1	1	0	0	2	5	0	14	0	0	0	71	102	5	6	1	0
DEC. 1	4	0	0	0	142	1	0	0	0	0	0	0	6	2	2	2	0	1	19	112	8	1	0	0
DEC. 2	4	2	0	0	?	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72	0	0	0	0
JAN. 1	0	0	0	0	226	0	0	0	0	0	0	6	0	0	48	0	0	0	1	26	9	0	0	0
JAN. 2	0	0	0	0	114	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?	7	0	0	0
FEB. 1	0	1	0	0	85	0	0	0	0	0	2	23	0	0	0	0	0	0	130	110	0	3	0	0
FEB. 2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	0	10	1	0
MAA. 1					GEEN				TELLING															
MAA. 2	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	?	0	0	0	0
APR. 1	0	0	0	0	5	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	?	0	0	0	0
APR. 2	0	0	0	0	3	1	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	3	4	19	17	1	0	0	0
MEI 1	0	0	0	0	4	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	23	0	0	0	0
MEI 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	?	0	0	0	0

Lac van Loppem

Geen gegevens ontvangen.

Zwin

Dank zij het intensieve telwerk van LMa, BBu en GBU (niet minder dan 69 tellingen; Tabel 42) hebben we een goed beeld van wat hier te beleven viel. In het najaar waren redelijk wat Dodaarsjes aanwezig (max. 36 ex.). De Bergeenden blijken wat in aantal achteruit te gaan (max. 311 ex.). Het aantal Smienten neemt zeer mooi toe van begin sep. tot begin jan. wanneer het wintermaximum (2220 ex.) geteld werd. Daarna verminderden de aantallen zeer vlug. Belangrijk zijn verder nog 250 Slobeenden op 20 okt. en 400 Wintertalingen op 1 dec. Tijdens de vorstperiode in feb. lag het Zwin volledig dichtgevroren en waren nagenoeg alle watervogels verdwenen. Voor de overige soorten verwijzen we naar de tabel.

TABEL 42 : Zwin : Overzicht van de maxima per halve maand.

(Tellers : BBu 58 ; LMa 46 ; GBu 8 ; TDF 1 ; PeL 1 ; GO 1)

	RD	PD	DD	FU	GF	AS	KZ	NO	YZ	MZ	BE	SI	KE	WE	PY	SE	WT	ZT	TE	QE	TO	EE	ZE	BD	MK
JUL. 2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	?	0	0	?	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
AUG. 1	0	0	1	6	0	0	0	0	0	0	?	0	0	?	0	0	4	1	0	0	0	1	1	0	0
AUG. 2	0	0	1	3	2	0	0	0	0	0	?	0	0	?	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
SEP. 1	0	0	6	3	0	0	0	0	0	0	?	10	0	?	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0
SEP. 2	0	0	18	2	0	0	0	0	0	0	?	54	0	?	1	0	81	0	0	0	0	0	1	0	0
OKT. 1	0	0	8	3	3	0	0	0	0	0	14	112	0	1360	1	34	23	0	0	0	0	0	1	0	7
OKT. 2	0	0	32	3	0	7	0	0	0	0	76	180	15	824	4	250	22	0	1	3	0	0	1	1	0
NOV. 1	0	0	31	6	0	6	0	0	0	0	?	400	13	?	0	22	121	0	0	0	0	0	1	5	0
NOV. 2	0	1	36	7	0	10	0	1	8	0	297	400	34	2246	9	20	350	0	4	0	11	0	12	9	9
DEC. 1	0	0	25	3	0	15	0	1	0	0	132	800	45	1895	46	35	400	0	1	28	0	0	2	14	118
DEC. 2	0	0	8	3	0	1	0	0	0	0	?	500	0	?	0	25	40	0	5	12	7	0	2	7	0
JAN. 1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	156	2220	2	935	4	19	40	0	6	13	2	0	1	6	184
JAN. 2	1	0	0	3	0	4	0	0	0	0	?	1000	6	?	4	7	50	0	2	12	0	0	2	8	9
FEB. 1	1	0	0	2	0	0	0	0	2	2	?	600	0	?	1	0	60	0	0	4	0	0	2	9	0
FEB. 2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	73	9	0	?	0	0	21	0	0	0	0	0	0	0	0
MAA. 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?	0	0	?	0	0	0	0	0	4	0	0	0	6	0
MAA. 2	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	160	22	0	56	2	25	10	0	0	2	0	0	0	1	40
APR. 1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	285	6	0	?	0	56	30	0	0	2	0	0	0	0	1
APR. 2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	311	1	0	?	0	34	2	0	0	0	0	0	0	0	0
MEI 1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	?	0	0	?	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MEI 2	GEEN TELLING																								
JUN. 1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	?	0	0	?	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zwinnevaart

Vooraf in het najaar houden zich hier enkele Wintertalingen op (Tabel 43).

TABEL 43 : Zwinnevaart : Overzicht van de maxima per halve maand.

(Teller : BBu 25)

	DD	FU	SI	KE	SE	WT	QE
OKT. 1	0	0	0	0	0	11	0
OKT. 2	1	0	0	0	0	7	0
NOV. 1	GEEN TELLING						
NOV. 2	0	0	0	0	6	9	0
DEC. 1	1	0	0	0	0	6	0
DEC. 2	1	1	0	0	0	15	0
JAN. 1	0	0	0	0	0	4	0
JAN. 2	0	0	0	0	0	2	0
FEB. 1	0	0	11	3	2	2	0
FEB. 2	0	0	9	3	0	0	0
MAA. 1	0	0	0	0	0	0	2

Nieuw Kanaal Beernem

Vermeldenswaardig hier is in ieder geval de waarneming van een mannetje Eidereend op 19 okt. (WIG) (Tabel 44).

TABEL 44 : Nieuw Kanaal Beernem : Overzicht van de gegevens.

	DD	FU	WT	EE
19850922 WIG	0	3	0	0
19851019 WIG	1	0	0	1
19860104 WIG	0	0	9	0
19860214 HUK	0	1	0	0
19860503 WIG	0	1	0	0
19860603 WIG	0	1	0	0

Referentielijst

oooooooooooooooo

- * De Putter G., T. De Schuyter (1985) : Watervogels in de "wetlands" van Noord-West-Vlaanderen in 1983-1984. In : Veldornithologisch Jaarboek van NW. Vlaanderen 1986-1984. Brugge, JNM : 38 - 87.
- * De Putter G., T. De Schuyter (1986) : Watervogels in de "wetlands" van Noord-West-Vlaanderen, juli 84 - juni 85. In : Veldornithologisch Jaarboek van NW. Vlaanderen 1984/1985. Brugge, JNM : 11-77.
- * De Scheemaker F., T. De Schuyter, P. Keirsebilck, J. Seys (1984) : Bespreking watervogelgebieden. In : Veldornithologisch Jaarboek van NW. Vlaanderen 1982/1983. Brugge, JNM : 88 - 91.
- * Desmet J. (1980) : Watervogels in het Brugse. In : Ornithologisch Jaarboek van het Brugse 1979-1980. Brugge, BJN : 7 - 41.
- * Desmet J. (1982) : Voorkomen en bijzonderheden over de zwemvogels in noordelijk West-Vlaanderen, periode VII/1980 - VI/1981. In : Veldornithologisch Jaarboek van NW. Vlaanderen 1980-1981. Brugge, BJN : 51 - 89.
- * Desmet J. (1983) : Watervogelaantallen in de "Wetlands" van N.W.-Vlaanderen, juli 1981 - juni 1982. In : Veldornithologisch Jaarboek van NW. Vlaanderen 1981-1982. Brugge, JNM : 17 - 37.
- * Meire P., K. Devos, E. Kuijken (1987) : Watervogels in Vlaanderen gedurende het winterhalfjaar 1983-1984. Oriolus 59 : 1 - 21.
- * Ruger A., C. Prentice, M. Owen (1986) : Results of the IWRB International Waterfowl Census 1967-1983. I.R.W.B. Special Publication 6, 118 pp.

HET VOORKOMEN VAN WATERVOGELS IN NW - VLAANDEREN GEDURENDE HET
SEIZOEN 1985 - 1986

door Koen Devos en
Patrick Meire

Laboratorium voor Ekologie der Dieren, Zoogeografie en Natuurbehoud.
Rijksuniversiteit Gent
Ledeganckstraat 35
9000 Gent

Inleiding
*****

Na de spectaculaire aantallen watervogels die tijdens de koudégolf van vorige winter werden waargenomen (De Putter en De Schuyter 1986), waren de verwachtingen hoog gespannen toen zich begin februari een nieuwe koudégolf aankondigde. Geen twee winters zijn dezelfde en dit bleek ook duidelijk uit de watervogels. Waar we in de polders bijna nooit geziene aantallen ganzen konden tellen, bleven de spectaculaire groepen zaagbekken etc. achterwege.

Met dit artikel willen we vooral een overzicht geven van het seizoenverloop en de verspreiding van diverse watervogels in de belangrijke gebieden van NW - Vlaanderen. Hierbij wordt vaak de link gelegd met de heersende weersomstandigheden. Ook wordt gepoogd om af en toe een vgl. door te voeren met de vorige jaren om eventuele tendenzen op te sporen. Wel moeten we er jammer genoeg op wijzen dat er dit jaar enkele grote hiaten voorkomen van belangrijke wetlands (o.a. van de Achterhaven te Zeebrugge en de put te Roksem in maart). Wat het gebruikte materiaal betreft verwijzen we naar het vorige artikel.

Soortbespreking
*****

ROODKEELDUIKER (*Gavia stellata*)

Net als vorig jaar werd deze soort het meest gezien in het havengebied te Zeebrugge - Dudzele. In tegenstelling tot de Parelduiker waren de waarnemingen meer gespreid over het gehele winterhalfjaar (van oktober tot in april).

23.10 en 03.11	1 ex	Voorhaven	GO
26.10	2 ex	Voorhaven	GO
16.11	1 ex	Achterhaven	FW, HS
09 en 12.12	2 ex	Achterhaven	GO, GDP, TDS
12 en 21.12	4 ex	Voorhaven	GDP, TDS, JVP, e.a.
24 en 25.12	1 ex	Sijsele put	CW
26.01	1 ex	Roksem Hoge Dijken	PeL, BP, DUT
26.01 tot 16.02	1 ex	Zwin	BBu, GBu, LMa
15.02, 20.02 en 02.03	1 ex	Achterhaven	JS, GDP, FW, TDF
16.02	2 ex	Achterhaven	GO
16.03	1 ex	Hoeke St.-Donaas	LMa
06.04 tot 30.04	1 ex	Achterhaven	GO, FW, FDR, LDq, ID
19.04 en 20.04	1 ex	Zwin	LMa

PARELDUIKER (Gavia arctica)

Er waren heel wat meer waarnemingen van deze soort dan in de voorgaande winter. De belangrijkste gebieden waren de zandwinningsput te Roksem (voor de koudegolf in febr.) en de Achterhaven te Zeebrugge - Dudzele (tijdens de koudegolf in februari). Op beide plaatsen werden 2 ex genoteerd die meerdere dagen bleven pleisteren.

20.11	1 ex	Roksem Hoge Dijken	PBu
24.11	1 ex	Zwin	BBu, LMa, GBu
15.12	1 ex	Roksem Hoge Dijken	PBu, RDJ
22.12	2 ex	Voorhaven Zeebrugge	GDP, GO, TDS
22.12 tot 12.01	2 ex	Roksem Hoge Dijken	JVP, FW, TDF, GBu, PBu, PT
12.01 tot 08.02	1 ex	Roksem Hoge Dijken	TDF, FDS, JVP, PBu, PT
05.02	1 ex	St.-Michiels Vijverhof	GO
09.02	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	GO
10.02 tot 16.02	2 ex	Achterhaven Zeebrugge	FW, TDF, NE, JS, GDP, HS

IJDUIKER (Gavia immer)

Deze grote, zeldzame duiker werd in niet minder dan 3 gebieden waargenomen. Gezien het niet overlappen van de waarnemingen, is het niet onwaarschijnlijk dat het hier om hetzelfde exemplaar gaat.

17.11	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	GDP, FW
28.11 tot 30.11	1 ex	Blauwe Toren	GDP, FDS, FDR, RV, PK
12.12 tot 04.01	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	GDP, TDS, GO, LMa, FW, e.a.

FUUT (Podiceps cristatus)- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

De aantallen bleven relatief laag tot met voor de grote koudegolf in febr. Na de iets hogere aantallen in okt. (max 18 ex op 31.10) en nov. (max 20 ex op 11.11), werden opvallend weinig Futen signaleerd tijdens de vorstperiode in de eerste helft van januari. Wel werden toen opmerkelijke aantallen genoteerd in de Voorhaven. Net voor het strenge winterweer in febr. was er een aanzienlijke toename die mogelijks veroorzaakt werd door opschuivende vogels vanuit het Noorden. Een andere verklaring is evenwel dat het Futen betreft die afkomstig waren van de Voorhaven waar begin febr. een aantalsdaling werd vastgesteld. Tijdens de aanhoudende vorstperiode gaan de aantallen verder oplopen met een piek op 2 maart: 145 ex. Eind maart zijn de concentraties reeds sterk geslonken en vanaf pril worden zelden meer dan 3 ex genoteerd (1 x 8 ex op 30 mei).

Voor de maximale aantallen verwijzen we naar de bijhorende tabel:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	9	9	18	20	?	25	70	145	3	8	3

- Voorhaven Zeebrugge

In aug. en sept. bleven de aantallen aan de lage kant (max 6 ex op 11.09). Begin okt. was er een sterke toename met een maximum van 70 ex op 2 nov., gevolgd door een lichte daling. In dec. en vooral in jan. werden dan opnieuw piekaantallen genoteerd (max. 226 ex op 02.01). Uit de tweede winterhelft zijn weinig gegevens beschikbaar. Eén telling op 5 febr. leverde 85 ex op. Eind maart was het aantal Futen reeds sterk afgenomen. Wel bleven een 3 à 5 tal exemplaren aanwezig tot ver in mei. De maximale aantallen zijn opnieuw verwerkt per maand in onderstaande tabel:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
1	2	6	49	70	142	226	85	6	5	4	?

Dit gebied vormt samen met de Achterhaven ongetwijfeld één van de belangrijkste overwinteringsplaatsen van de Fuut in Vlaanderen, vooral in strengere winters. De aantallen in 1985 - 1986 waren vergelijkbaar met deze van de voorgaande winter. In tegenstelling tot de Achterhaven werden de grootste concentraties genoteerd voor de bar koude februari maand. Het is echter wel moeilijk om de onderlinge relatie tussen beide havengedeelten nader te onderzoeken wegens het veelal ontbreken van simultaantellingen. Ook komen diwijls grote hiaten voor. Zo zijn nauwelijks gegevens voorhanden van de Achterhaven in dec. en van de Voorhaven in febr. en maart. Betere afspraken tussen verschillende tellers zou hier een grote stap voorwaarts betekenen.

- Roksem Hoge Dijken

Vooraf in de nazomer (aug. - sept.) werden hier heel wat minder Futen geteld dan in voorgaande jaren. Van juli tot eind sept. bleven de aantallen schommelen tussen 10 en 15 ex. In oktober was er dan een toename merkbaar tot ca 30 ex en in november noteerde men de wintermaxima: 53 ex op 07.11 en 63 ex op 17.11.

De aantallen werden weer gehalveerd in dec. Deze afname zette zich verder in jan. (vorst) met nog amper 7 ex op 12.01. Het vrijwel volledig dichtvriezen van de put in febr. verdreef alle Futen. Pas begin april werden er opnieuw enkele exemplarenesignaleerd. In mei pleisterden er een 5tal vogels, oplopend tot 13 ex op 13 juni.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
11	15	20	32	63	33	16	2	?	5	6	13

- Vijverhof St.-Michiels

De grootste aantallen werden in juli - aug. - sept. genoteerd (respect. 8 ex op 24.07, 6 ex op 01.08 en 05.09).

Eind okt. waren nog 4 ex aanwezig; in de eerste helft van nov. slechts 2 ex. Daarna verdween de soort voor nagenoeg de ganse winter. Alleen op 23 en 26 dec. werden nog respect. 2 en 1 ex waargenomen. Op 12 april pleisterden er opnieuw 5 ex.

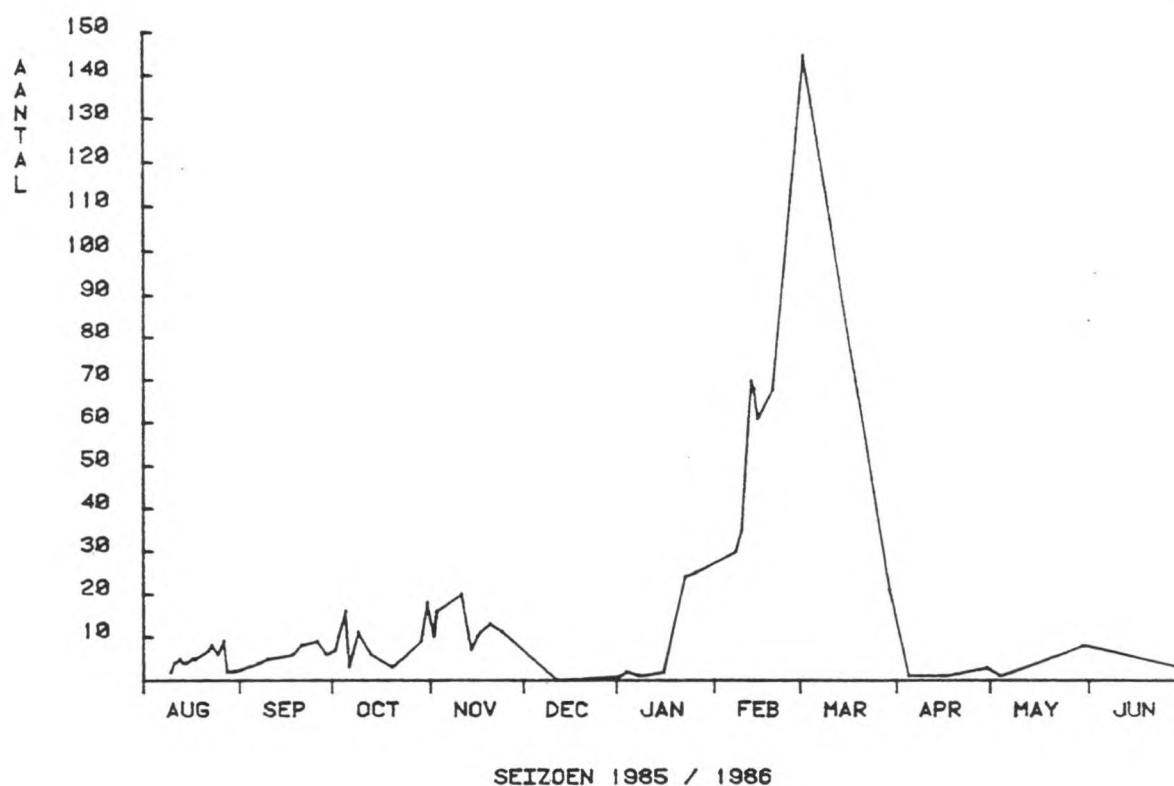
- Blauwe Toren

De lokale broedpopulatie zorgde voor hoge cijfers in de periode april - augustus. Voor aug. vermelden we 13 ex op 8 en 16.08. In okt., nov. was er een afname met looit meer dan 5 ex. De wintermaanden (dec. tot maart) gaven nog lagere aantallen (van 0 tot 3 ex). Op 26 april en 25 mei werden opnieuw respect. 10 en 12 ex geteld.

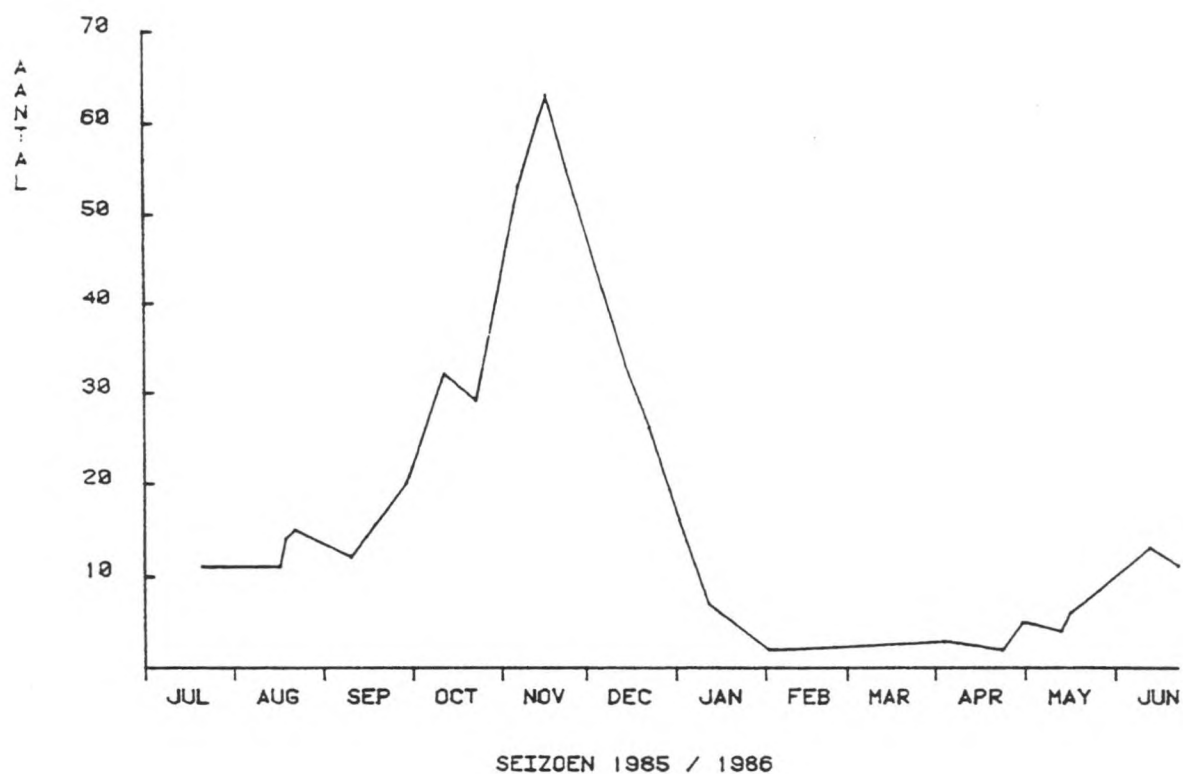
- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Blankenberge - Zeebrugge Zee: 8 ex op 12.12, Beernem Drie Koningen: 2 ex op 13.10, Expresswegput: 1 ex op 13.04, Fonteintjes: 1 ex op 16.03, Fri-bona: 5 ex op 25.03, Hoeke St.-Donaas: 8 ex op 16.03, Hoeke Steenbakkerij: 2 ex op 05.10, Koude Keuken: 2 ex op 21.05, Zwin - Wenduine Zee: 42 ex op 11.01, Lissewege Eendekooi: 1 ex op 12.07, Polderwind Zuikerkerke: 2 ex op 19.03, Put van Meetkerke: 2 ex op 20.04, put Oedelem: 13 ex op 20.07, Put Vlissegem: 1 ex op 30.05, put Zevenkerke: regelmatig 1 à 2 ex, Roksem stortput: 4 ex op 09.07 en 05.08, Sijsele Zandberghoeve: 10 ex op 23.07, Steenbrugge Spoorwegput: 1 ex op 03.06, Beernem Van Haelewyn: 4 ex op 13.10, Zwin: 7 ex op 17.11, Zwinnevaart: 1 ex op 29.12, Beernem Nieuw kanaal: 3 ex op 22.09, Put Snellegem: 2 ex op 23.03 en 20.06, 'Klein Strand' Jabbeke: 1 ex op 23.03.

Aantalsverloop van de Fuut in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

Aantalsverloop van de Fuut op de Hoge Dijken Roksem gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

ROODHALSFUUT (Podiceps grisegena)

Deze soort wordt regelmatig waargenomen in het Brugse maar blijft niettemin een weinig algemene verschijning. Er waren dit seizoen geen augustusmeldingen zoals in 1983 - 1984 en 1984 - 1985. De waarnemingen zijn vrij gelijkmatig gespreid van sept. tot april. In jan. werd de soort echter niet gezien. Zoals elk jaar zijn de meeste gegevens afkomstig van het havengebied te Zeebrugge - Dudzele.

07 en 08.09	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	FW, PBu, GBa
10.09	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	LMa
12 tot 29.10	1 juv.	Roksem Hoge Dijken	FDS, JVP, PBu, e.a.
26.10, 03.11 en 11.11	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	FDR, GO, GDP, TDS
24.11	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	FW, GDP, FDR, TDS
12.12	2 ex	Achterhaven Zeebrugge	GDP, TDS
12.12	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	GDP, TDS
13.12	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	GO
14.12	2 ex	Achterhaven Zeebrugge	LMa
19.12	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	GO
05.02	1 ex	Zuikerkerke Scharebrug	TDF
16.02	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	FW, TDS
02.03	1 ex	Boudewijnkanaal	FW
16.03	1 ex	Hoeke Fort St.-Donaas	BBu
26.03 tot 04.04	1 ex	Ettelgem put	JVP, PBu, PT, e.a.
13.04	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	FW, GDP

KUIFDUIKER (Podiceps auritus)

Er zijn slechts vier waarnemingen van deze zeldzame doortrekker en wintergast. Opmerkelijk is de vroege aanwezigheid op de put van Zevenkerke: 1 ex van 28 aug. tot 12 sept. (WLT, JVi, FDR). Verder nog twee waarnemingen in de Achterhaven te Zeebrugge: 1 ex op 11 nov. (GDP) en 1 ex op 21 dec. (JVP, PBu, TDS, PT, e.a.). In de Voorhaven pleisterde 1 ex op 28 dec. (PBu, PO, BO).

GEOORDE FUUT (Podiceps nigricollis)

De waarnemingen wijzen duidelijk op een doortrekpatroon. Zoals ook reeds in voorgaande jaren bleek, zijn gegevens uit de mid-winter vrij zeldzaam.

04.08	1 ex	De Vrede	FDS
13 tot 27.08	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	FW, JVP, PBu, PB
30.08	2 ex	Achterhaven Zeebrugge	FW
31.08	2 ex	Zwin: Knokke Heist	DYY
21.09	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	FW
06.10	3 ex	Zwin: Knokke Heist	?
07.11	2 ex	Achterhaven Zeebrugge	GO
14 en 16.11	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	HS, GDP, MaS, FW
23.11	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	GO
30.11	3 ex	put Zevenkerke	FW
12, 14 en 16.11	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	GDP, NE, e.a.

02.03	1 ex	Boudewijnkanaal	FW
19.04	2 ex	Roksem Hoge Dijken	JVP, PBU, PB
18.05	1 ex	Voorhaven Zeebrugge	FDS

DODAARS (*Tachybaptus ruficollis*)

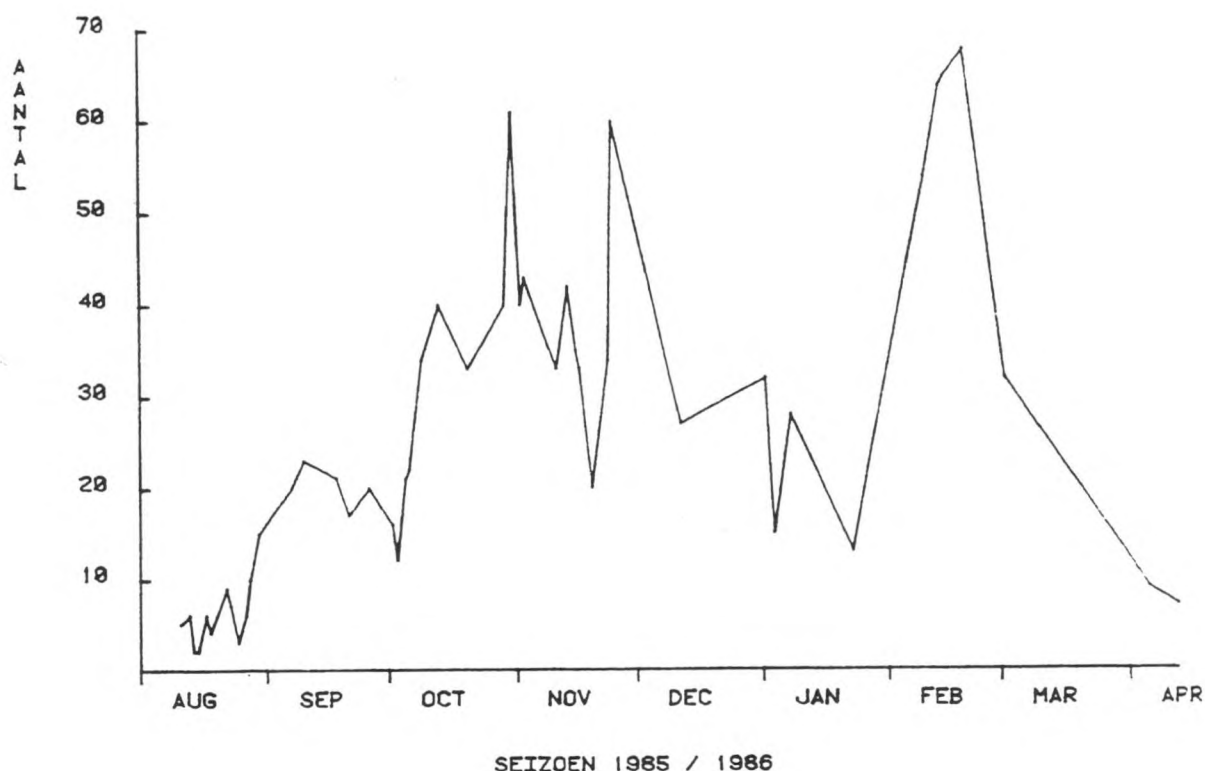

Fig. 3: Aantalsverloop van de Dodaars in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Zie de bovenstaande figuur 3.

Vanaf eind aug. stelden we een verhoging van de aantallen vast tot een niveau van ca. 20 ex in sept. en begin okt. Naar eind okt. toe manifesteerde zich een nieuw stijging met een piek op 31 okt. (61 ex). Het is opmerkelijk hoe deze najaarspiek (okt. - begin nov.) ook terug te vinden is in de 3 voorgaande jaren; en dit niet alleen in de Achterhaven maar ook in andere gebieden in NW - Vlaanderen (put St.-Pieters, Zwin, put Vlissegem) en het Deltagebied (MEININGER et al. 1984).

Daarna namen de aantallen over het algemeen weer wat af tot een 20 à 40 - tal ex (één keer 60 ex op 24.11). De grootste concentraties werden genoteerd tijdens de koudewolf in febr. met maximaal 75 ex op 16.02. Begin april waren de meeste Dodaarzen al weggetrokken.

Dit havencomplex bleek opnieuw het belangrijkste overwinteringsgebied te zijn in NW - Vlaanderen. Toch lagen de aantallen op een veel lager niveau dan in de voorgaande jaren waarin vrijwel steeds wintermaxima van meer dan 100 ex werden opgetekend. Deze dalende trend is vooral merkbaar sinds het seizoen 1982 - 1983 (maximaal 254 ex) en gaat gepaard met de verdere afwerking en het drukker worden van het havengebied. De kleinere aantallen in 1985 - 1986 kunnen evenwel ook het gevolg zijn van de voorgaande strenge winter. De Dodaars is nl. een erg koudegevoelige soort die een grote sterfte kent bij aanhoudende vorst.

- Zwin

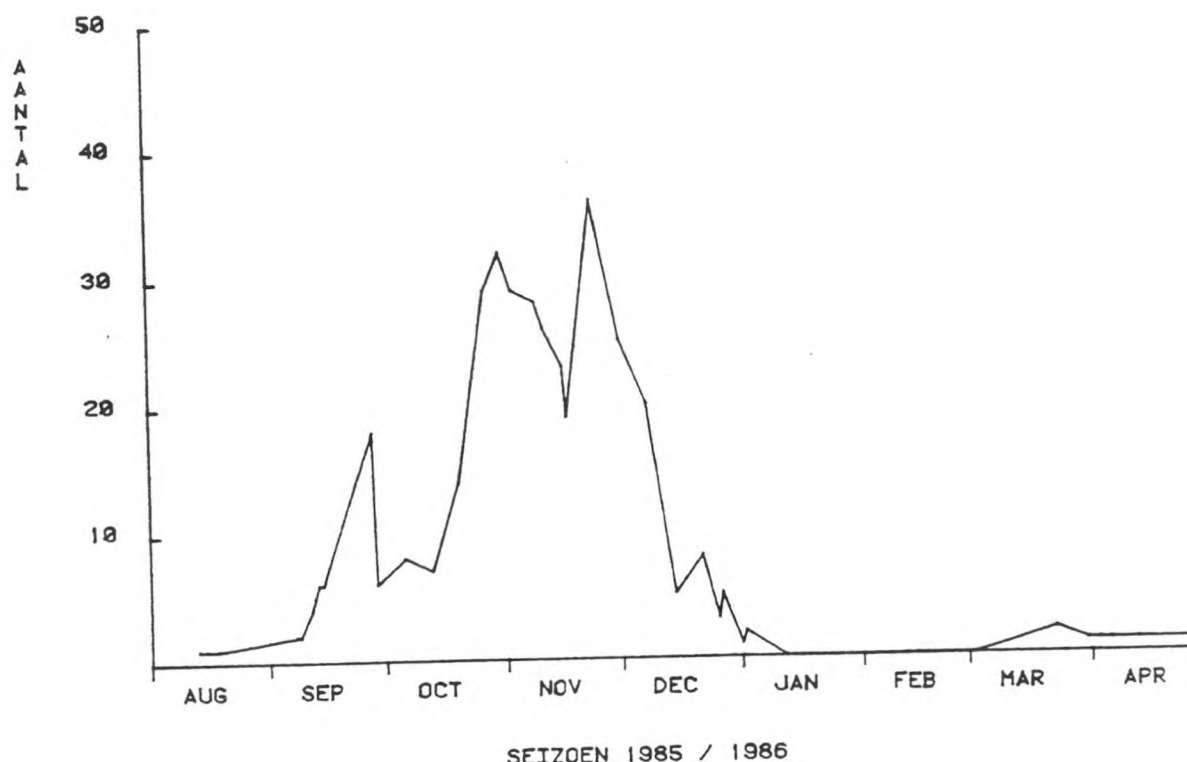

Fig. 4: Aantalsverloop van de Dodaars in het Zwin gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De aantallen liepen geleidelijk op vanaf augustus tot in okt. - nov. (32 ex op 31.10, 36 ex op 24.11). Na half dec. was er een sterke afname en met de koudegolf in febr. verdween de soort uit het gebied. In het voorjaar telde men nooit meer dan 1 of 2 ex.

Ook voorgaande jaren werden hogere aantallen bijna uitsluitend genoteerd in de eerste winterhelft. Koudegolven hebben steeds een drastische afname tot gevolg (zie tevens 1981 - 1982 en 1984 - 1985-).

- Polderwind Zuienkerke

De aantallen lagen iets lager dan in voorgaande jaren. De grootste concentraties werden waargenomen in okt. en nov.: 17 ex op 12.10 en 21 ex op 01.11. In dec. en de eerste helft van jan. schommelden de aantallen tussen de 5 en 10 ex. Latere gegevens ontbreken met uitz. van 2 tellingen op 19 maart (4 ex) en 3 april (0 ex).

- Eendekooi Lissewege

In aug. en okt. werden hier vrij grote aantallen geteld met o.a. 19 ex op 14.08, 17 ex op 18.08, 15 ex op 19 en 24.10. Gegevens uit de echte wintermaanden zijn jammer genoeg niet voorhanden. Eind april arriveerden twee Dodaarzen die zeker tot in juni aanwezig bleven (broedvogels?).

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

De Vrede: 3 ex op 29.03, Fonteintjes: 1 ex op 19.05, Havengebied Blankenberge: 10 à 15 ex overwinterend, Kijkuit: 2 ex op 17.11, Leopoldskanaal Palingpot: 11 ex op 07.02, OTBR Herdersbrug: 1 ex op 18.08, put Ettelgem: 2 ex, put St.-Pieters: 32 ex op 13.10 (vrijwel geen andere gegevens), put Cloedt: 11 ex op 20.03, put Roksem: 3 ex op 10.09, put Zevenkerke: 3 ex op 30.09, stortput Roksem: 11 ex op 05.08, Scharebrug Zuienkerke: 8 ex op 05.02, polders Uitkere: 5 ex op 03.02, Zwinnevaart: 1 ex op 31.10, 13.12 en 16.12, Blankenbergers vaartje: ca 15 ex overwinterd, Nieuw Kanaal St.-Joris: 1 ex op 12.10 tot 01.11, Hoeke Steenbakkerij: 6 ex (2 juv.) op 12.08, St.-Andries Duvelsgat: 1 ex op 18.05.

AALSCHOLVER (Phalacrocorax carbo)

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Zie figuur 5 op volgende bladzijde.

Reeds in aug. was de najaarstrek merkbaar met naar het einde van de maand toe af en toe vrij grote aantallen o.a. 37 ex op 22.08 en 41 ex op 23.08. Ook in sept. en de eerste weken van okt. pleisterden regelmatig grotere groepjes: 61 ex op 21.09 en 46 ex op 06.10. Vanaf half okt. manifesteerde zich een afname en na begin nov. werden nooit meer dan 20 ex waargenomen. In februari en de eerste dagen van maart echter opnieuw iets hogere cijfers (open water!) met max 29 ex op 14.02 en 35 ex op 01.03. April onderging een duidelijke invloed van de voorjaars trek: 44 ex op 03.04 en 35 ex op 06.04. Mei en juni scoorden beduidend lager met meestal 5 à 10 ex. Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	41	61	54	18	12	14	31	35	44	9	12

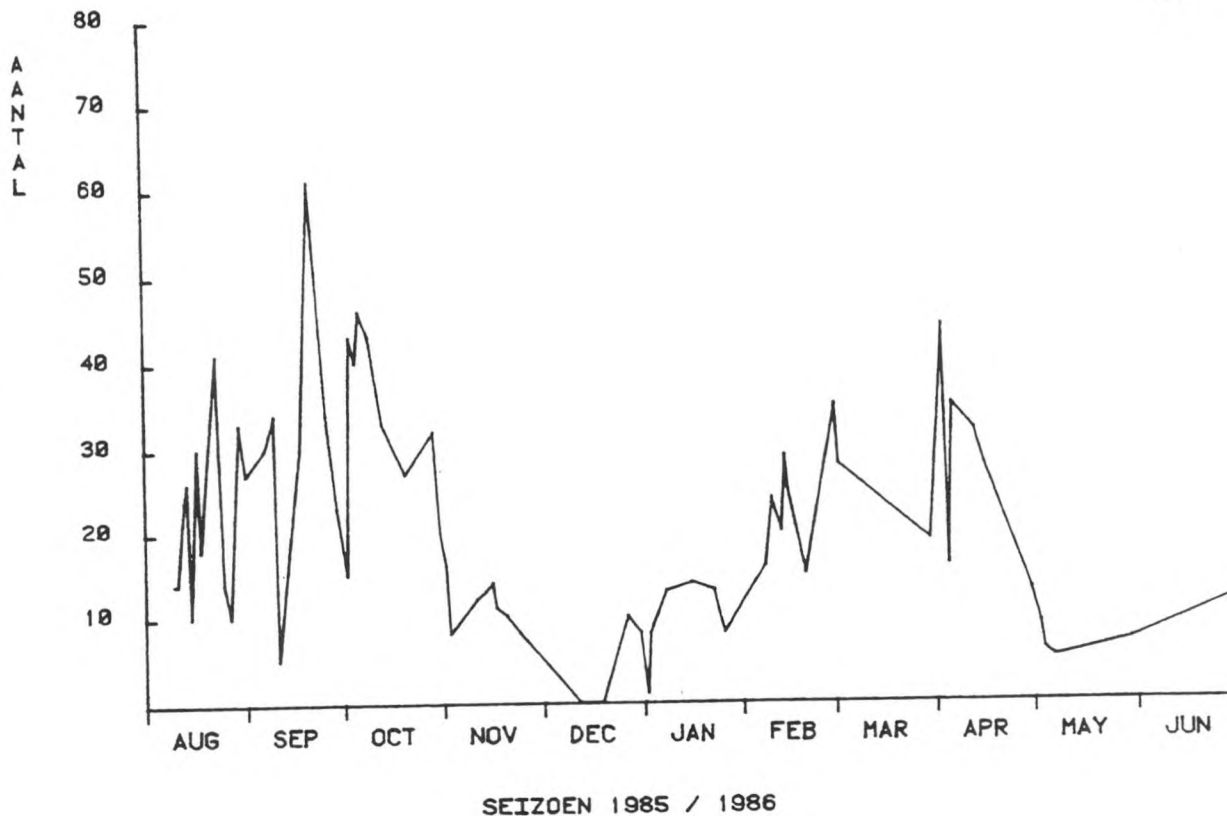

Fig. 5: Aantalsverloop van de Aalscholver in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

- Voorhaven Zeebrugge

Veel minder gegevens dan van de Achterhaven. De aantallen bleven ook steeds aan de lage kant: regelmatig 1 tot 3 ex, één keer 19 ex op 28.09.

- Zwin

We bekommen hier niet zozeer een doortrekpatroon zoals in de Achterhaven. De hoogste aantallen werden gesignaleerd in nov. en dec., o.a. 10 ex op 24.11 en 15 ex op 01.12. De soort verdween ten gevolge van de strenge vorst in februari.

- Roksem Hoge Dijken

De Aalscholver is hier een regelmatige pleisteraar, meestal in vrij kleine aantallen (1 tot 10 ex). Een aantal keren werden echter ook grotere concentraties vastgesteld: 20 ex op 24.11, 24 ex op 01.12, 56 ex op 12.01 en 43 ex op 08.02.

- Verder beschikken we nog over een aantal trekgegevens

25.07.85	3 ex Z	Nieuwe Muur Zeebrugge
23.08	6 ex ZW	Zwinbosjes
14.09	9 ex W	Villa St.-Andries
19.09	2 ex ZW	put Zevenkerke
06.10	5 ex ZW	Fonteintjes
20.10	85 ex ZW	Fonteintjes
06.10	61 ex ZW	Blauwe Toren
12.10	70 ex ZW	Roksem Hoge Dijken

13.11	19 ex ZW	Brugge Groene Poort
15.11	5 ex ZW	Zwinweiden bij Tobroek
12.01. 86	4 ex ZW	Zwinweiden bij Tobroek
31.01	2wex ZW	Zwinbosjes
15.03	7 ex O	Villa
16.03	2 ex NO	Knokke Zeedijk
20.03	20 ex NW	Waggelwater
06.04	1 ex ZW	Zwinbosjes
13.04	8 ex NO	Polders Blankenberge
19.04	4 ex NO	Roksem stortput
30.04	7 ex NO	Zwinbojes
04.05	1 ex ZW	Zwinbosjes
17.05	5 ex ZW	Zwinbosjes
25.05	4 ex ZW	Zuidvaartstrook
04.05	2 ex NO	Fonteintjes

Een aantal waarnemingen in de buurt van Roksem en de Achterhaven hebben waarschijnlijk betrekking tot slaaptrek.

KUIFAALSCHOLVER (Phalacrocorax aristotelis)

Er werd regelmatig 1 ex waargenomen van 21 aug. tot 5 okt. in de Voorhaven te Zeebrugge (FDR, IMa, FW).

BERGEEND (Tadorna tadorna)

- Zwin

Zie figuur 6 op volgende bladzijde.

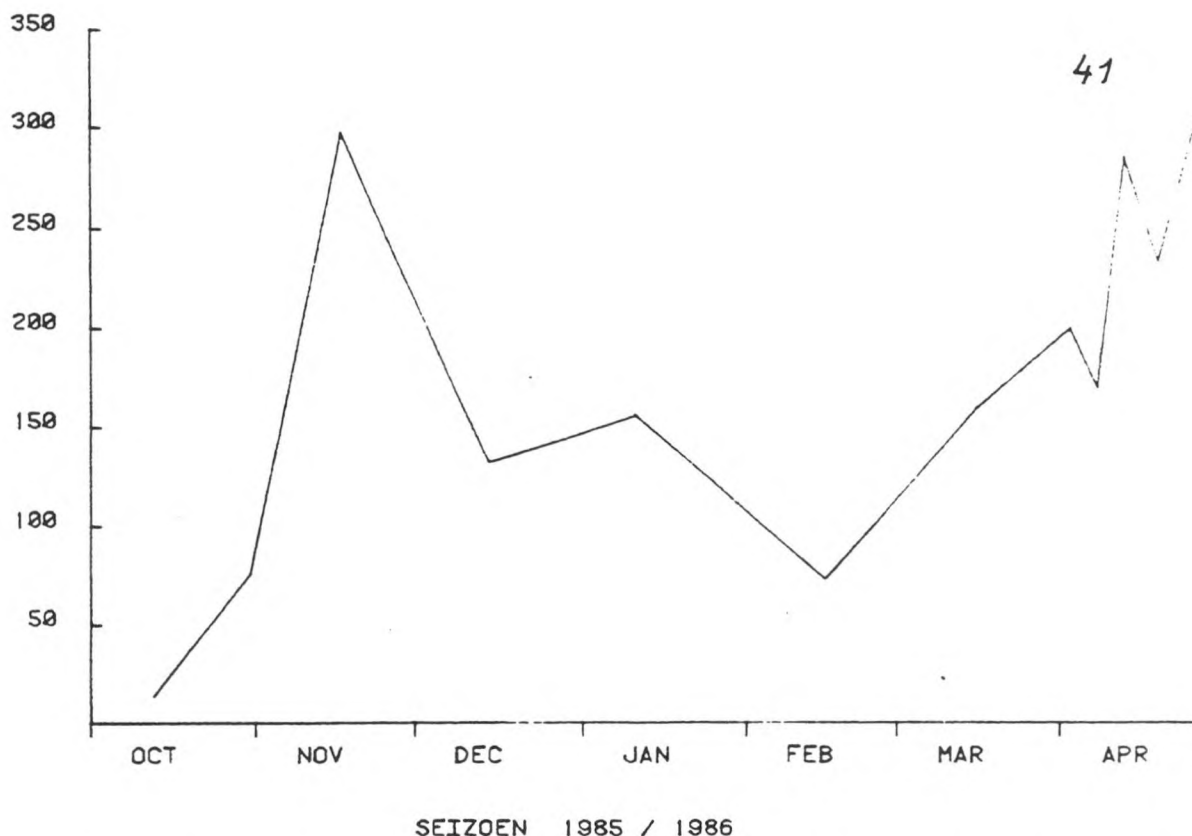

Fig. 6 : Aantalsverloop van de Bergeend in het Zwin gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

Half okt. werden slechts 14 ex geteld. Vrijwel alle Bergeenden zijn dan reeds lang vertrokken naar de ruigebieden (Duitse Waddengebied, Deltagebied en vrij recent ook de Westerschelde). BAVER & GLUTZ (1968) situeren het ruiseizoen immers van juli tot half okt. Naar eind okt. toe (76 ex op 31. 0) en in de loop van nov. (297 ex op 13.11) kregen we een aantalstoename, ongetwijfeld door de terugkeer van uitgeruide vogels. Daar waar we in vrijwel alle voorgaande jaren een verdere aantalsverhoging kenden in de loop van de winter, manifesteerde zich nu een afname van het aantal Bergeenden: 132 ex op 15.12, 156 ex op 11.01. Het lage cijfer half febr. (73 ex) was te wijten aan de strenge vorst en het dichtvriezen van de Zwinplassen. In de loop van april was er een opmerkelijke toename door de voorjaarsstrek: 200 ex op 03.04, 311 ex op 27.04.

Het is opvallend hoe het aantal overwinterende Bergeenden in het Zwin sterk afgenomen is na de winter 1982 - 1983. Dit blijkt duidelijk wanneer we de getelde wintermaxima van de laatste 6 winters beschouwen:

80 - 81 : 850 ex	83 - 84 : 173 ex
81 - 82 : 800 ex	84 - 85 : 220 ex
82 - 83 : 680 ex	85 - 86 : 311 ex

Een voor de hand liggende reden hiervoor is ons niet bekend.

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Zie figuur 7 op de volgende bladzijde.

Van augustus tot begin november werden grote aantallen genoteerd met als maxima 252 ex op 23.08, 202 ex op 10.09 en 172 ex op 31.10. Net als in voorgaande jaren deed zich in de loop van nov. en dec. een aanzienlijke aantalsdaling voor. Het dieptepunt werd bereikt begin jan. met 10 ex op 02.01.

Daarna opnieuw een toename met vooral tijdens de februari - koudegolf wat hogere cijfers en een uitschieter op 16.02: 220 ex. Eind maart en tijdens de maanden april en mei zorgde de voorjaarsstrek voor hogere aantallen met o.a. 189 ex op 05.04 en 214 ex op 30.05. Eind juni 62 ex (overzomeraars en/of plaatselijke broedvogels).

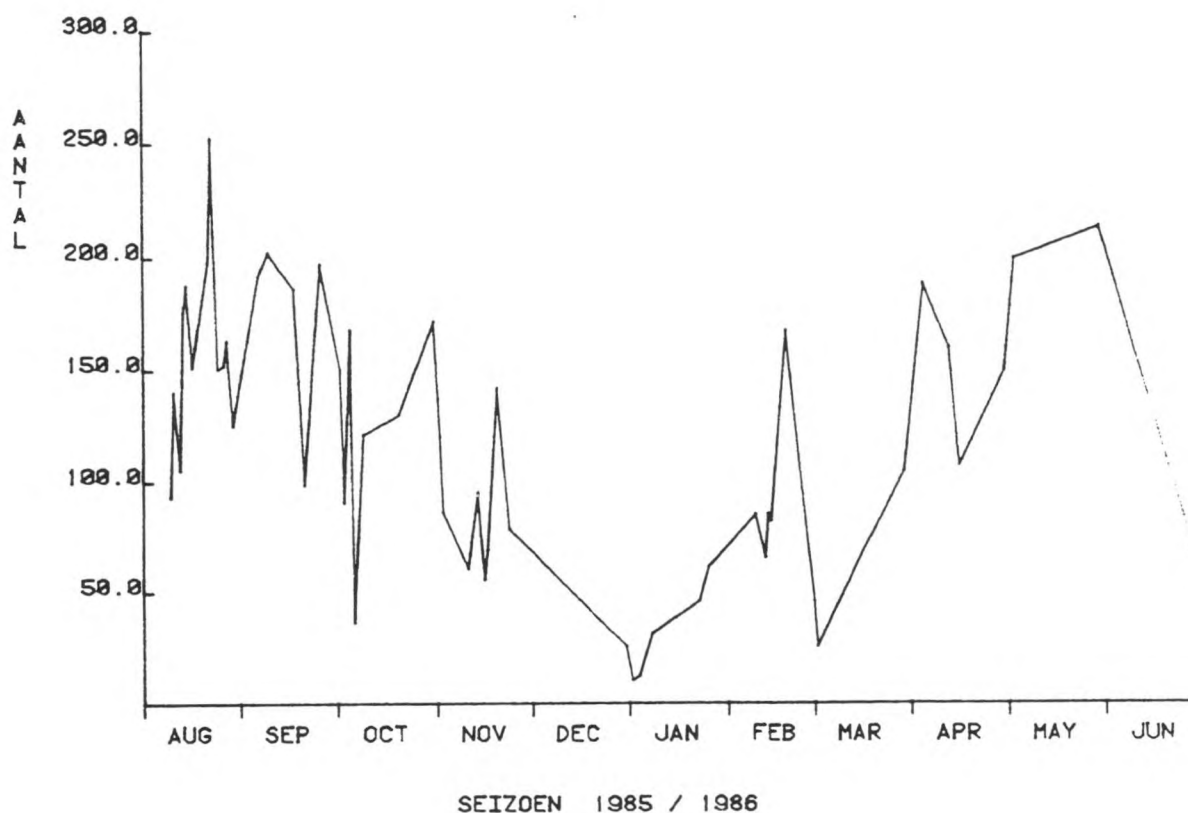

Fig. 7 : Aantalsverloop van de Bergeend in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De hoge aantallen in de late zomer in het najaar worden door DE PUTTER en DE SCHUYTER (1986) verklaard door het groot aantal juvenielen dat in de omgeving wordt grootgebracht. Hierbij zou het zeker interessant zijn om eens meer aandacht te besteden aan het percentage juveniele vogels in de loop van het jaar. Zo kan o.a. meer informatie bekomen worden over de ruitrek. Wanneer vertrekken de adulte vogels en wanneer komen ze terug? En wat met de tweedejaarsvogels die nog niet tot broeden zijn gekomen? Deze laatste zijn vooral in de vlucht gemakkelijk herkenbaar aan de witte streep op de vleugelachterrand. Pas als de voorgaande vragen opgelost zijn, zal een betere interpretatie van het seizoenverloop mogelijk zijn.

- De Vrede

Net als vorig jaar pleisterden heel wat Bergeenden in dit gebied, vooral in de maanden aug. en mei (mogelijks ook in juni en juli (cfr. 1985), doch hiervan zijn geen gegevens beschikbaar). Begin aug. werden er 35 ex geteld. Naar het einde van de maand toe volgde een geleidelijke afname: nog 8 ex op 27.08.

In de wintermaand n uiterst weinig waarnemingen: slechts 1 x 3 ex op 21 dec. en 1 ex op 30 jan. In maart en april verschenen opnieuw een 10 tal vogels. Begin mei gaf al heel wat grotere aantallen met 52 ex op 01.05 en 37 ex op 04.05. Daarna nam het aantal Bergeenden weer snel af: 16 ex op 16.05, 12 ex op 18.05 en 6 ex op 19.05.

- Roksem Hoge Dijken

Is hier regelmatig in vrij kleine aantallen aanwezig. De grootste groepjes werden waargenomen in nov. (25 ex op 20.11), dec. (18 ex op 27.12) en jan. (14 ex op 12.01). Er werden geen Bergeenden gezien in febr. (vorstperiode). Vanaf eind maart opnieuw een 4 à 6 - tal exemplaren; 1 keer een hoger aantal nl. 15 ex op 14 mei.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Hoeke St.-Donaas: 5 ex op 16.03, Boudewijnkanaal: 19 ex op 03.02, Dievegatpolder: 25 ex op 04.01, Drie Koningen Beernem: 1 ex op 12.01, Fontein-tjes: 6 ex op 01.05, Heist Kleiputten spoorweg: 13 ex op 11.05, Hoeke Kleiputten: 12 ex op 07.03, Hoeke Kromme Aderput: 4 ex op 23.01, Hoekevaart weiden: 16 ex op 12.01, Zwin - Wenduine kust: 36 ex op 11.01, Lissewege Eendekooi: 2 ex op 28.05, Meetkerke Moeren: 8 ex op 22.05, Oostkerke kleiputten: 1 ex op 10.08 en 18.05, OTBR Herdersbrug: 14 ex op 05.04, Polders Uitkerke: 5 ex op 26.01, Blauwe Toren: 2 ex op 25.05, put Ettelgem: 2 ex in april, put van Meetkerke: 3 ex op 05.02, put Vlissegem: 8 ex op 30.05, put Zevenkerke: 1 ex op 13.10 en 07.09, Scharebrug Zuikerkerke: 8 ex op 05.02, vaart Stalhille: 23 ex op 28.06, Zeebrugge Voorhaven: 8 ex op 13.04, Oostvaar Jabbeke: 1 ad en 10 juv. op 29.06, Oostendse vaart: 4 ex (2 juv.) op 19.06, Speyen: 2 ex op 10.03, put Snellegem: 2 ad en 4 juv. op 17.09.

SMIENT (Anas penelope)

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Zie figuur 8 op de volgende bladzijde.

Het eerste exemplaar werd opgemerkt op 13 aug. In de loop van sept. was er een geleidelijke aantalstoename tot 61 ex op 26.09. Begin okt. schommelden de aantallen nogal van dag tot dag, gaande van 18 ex op 03.10 tot 207 ex op 05.10. Vervolgens deed zich opnieuw een duidelijke aantalsstijging voor met o.a. 351 ex op 20.10, 675 ex op 31.10 en 752 ex op 03.11. In de volgende maanden weer sterk wisselende concentraties met als maxima 1800 ex op 16.11, 2832 ex op 24.11, 2172 ex op 12.12 en 1997 ex op 16.01. Met de vorstperiode in febr. noteerde men, zoals verwacht cfr. 1981 - 1982, 1984 - 1985, het wintermaxima: 3850 ex op 15.02. In maart gingen de aantallen zeer snel omlaag met op 30.03 nog amper 85 ex. Op 19 april 78 ex. Vermeldingswaard is ook de zomerwaarneming van 1 ex op 30 juni.

- Roksem Hoge Dijken

Zie figuur 9 op de volgende bladzijde.

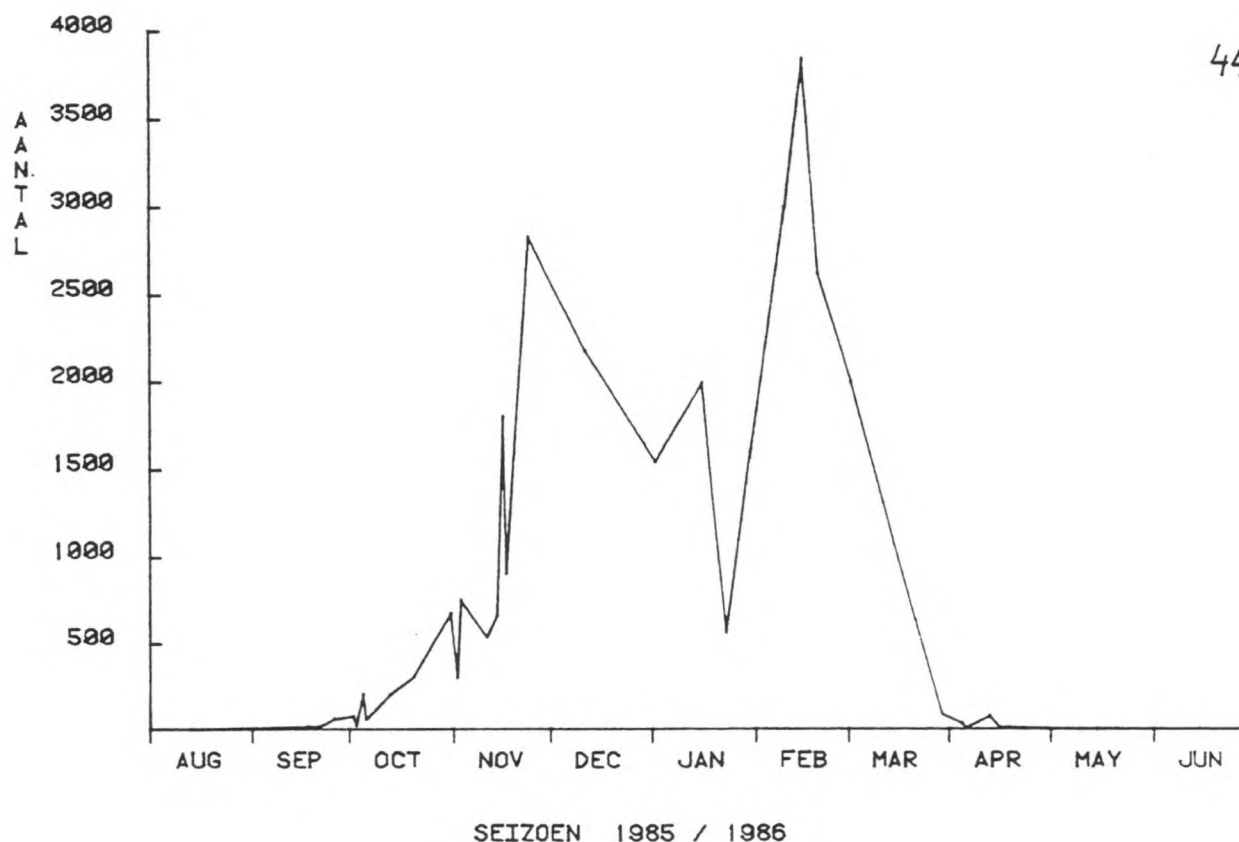

Fig. 8 : Aantalsverloop van de Smient in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

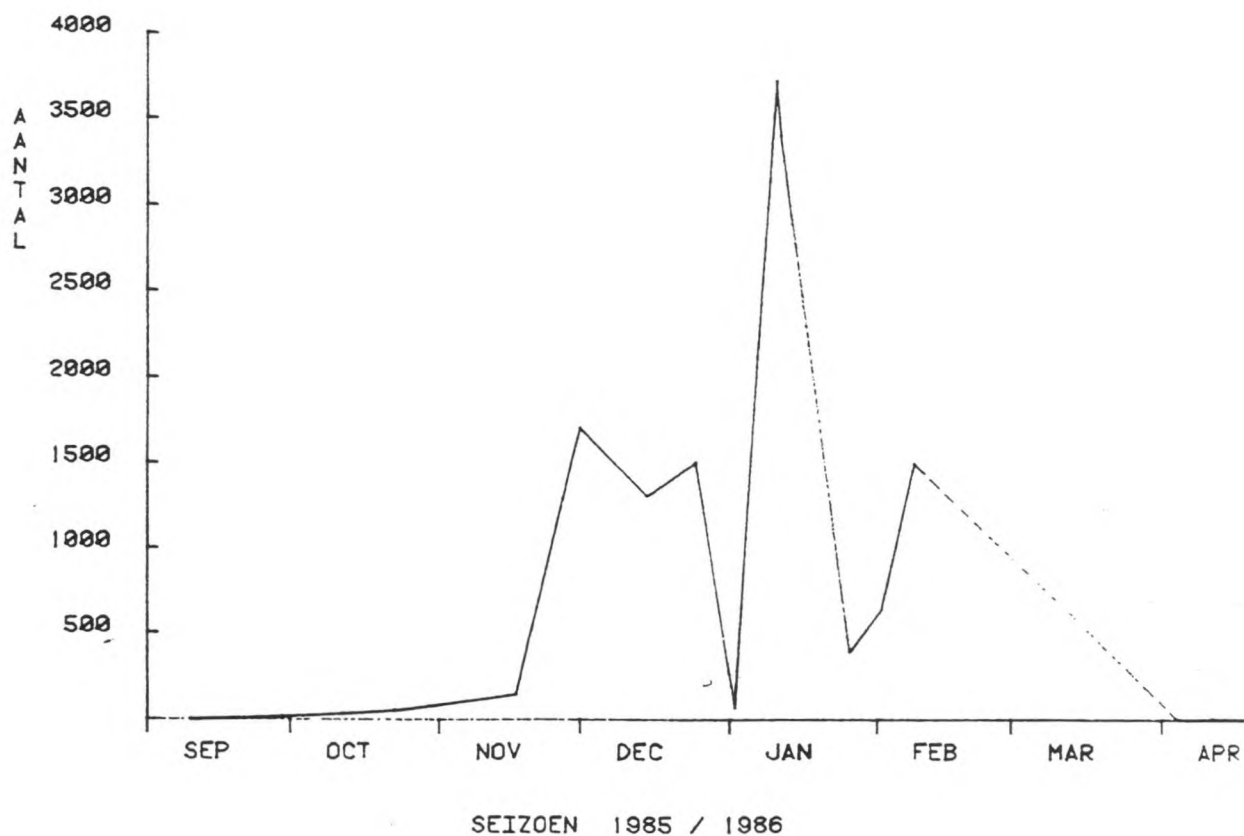

Fig. 9 : Aantalsverloop van de Smient op de Hoge Dijken Roksem gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De soort was reeds aanwezig op 10 sept. en kende een geleidelijke toename in de loop van okt. en nov. (29.09: 20 ex, 23.10: 55 ex, 17.11: 150 ex). Pas naar dec. toe kregen we echte grote aantallen die schommelden rond de 1500 ex (max. 1700 ex op 01.12). Met de vorst en sneeuw eind dec.-begin jan. bleken heel wat Smienten het gebied verlaten te hebben: slechts 66 ex op 02.01. Na de koudeperiode verschenen er echter opmerkelijke aantallen met op 11 jan. 3725 ex, een nieuw rekord voor deze put (zie ook verder). Deze grote concentraties bleven slechts kortstondig pleisteren en eind jan. waren ze reeds sterk in aantal afgenomen. De koudegolf in febr. veroorzaakte een nieuwe aantalstoename met 1500 ex op 09.02. Verder slechts één maart gegeven: 25 ex op 23.03. In de eerste helft van april vertoefden er nog een 10-tal vogels.

- Zwin & omgeving

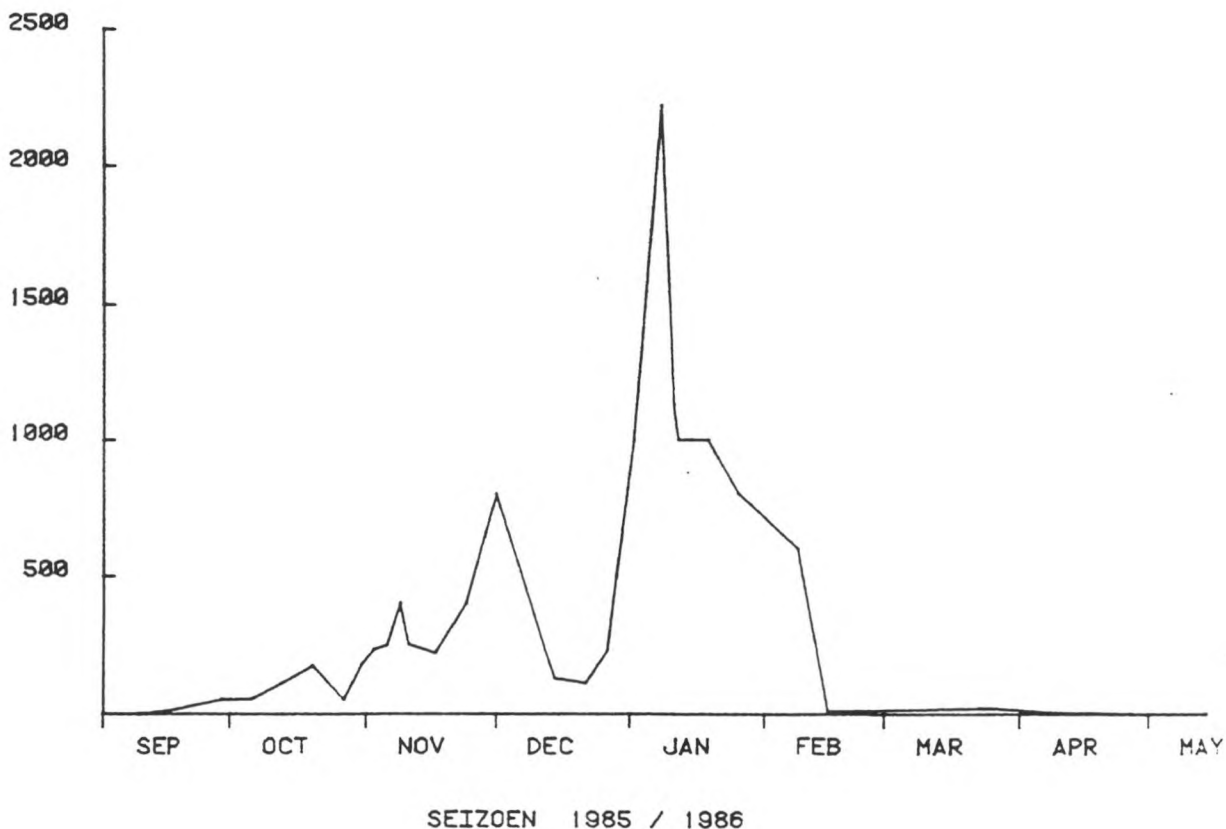

Fig. 10 : Aantalsverloop van de Smient in het Zwin gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

We constateerden een toename van sept. tot in jan. hoewel de waarden af en toe wel sterk schommelden. Als maxima vermelden we 400 ex op 09 en 24.11, 800 ex op 01.12, 1000 ex op 02.01 en 2220 ex op 08.01. Later in jan. vond een afname plaats met nog zo'n 800 à 1000 ex. Door de aanhoudende vorst en het dichtvriezen van het gebied in febr. gingen de meeste Smienten na verloop van tijd elders hun toevlucht zoeken: 600 ex op 09.02 en slechts 9 ex meer op 16.02. De schaarse tellingen na deze data gaven geen grote aantallen meer. De laatste vogel werd gesignaleerd op 27.04. Ook andere gebieden in de omgeving van het Zwin lieten regelmatig grotere concentraties noteren; zo o.a. de Vredepolder (1000 ex op 08.01 met op dezelfde dag het wintermaximum in het Zwin, tevens 750 ex op 13.02), de Noordzee tussen het Zwin en Wenduine (3280 ex op 11.01) en De Vrede (94 ex op 12.01 en 152 ex op 16.11).

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Uitkerke polders (470 ex op 06.01), Polderwind Zuierenkerke (215 ex op 01.12, 326 ex op 09.01, 232 ex op 17.12 en 187 ex op 12.01), Hoeke St.-Donaas (41 ex op 1.03), Hoeke Kromme Aderput (148 ex op 16.03), Damme (150 ex op 12.01), Schapenbrug (106 ex op 13.02), put Cloedt (274 ex op 08.02), Westkapelle weiden (40 ex op 11.01), Blankenberge - Zeebrugge Noordzee (350 ex op 12.12), Blauwe Toren (91 ex op 09.01), put St.-Pieters (22 ex op 12.10, 14 ex op 09.01). In de volgende gebieden werden nooit meer dan 10 ex vastgesteld: Koude Keuken, Vijverhof St.-Michiels, put van Meetkerke, put Zevenkerke, put Vlissegem, Voorhaven Zeebrugge, Zwaanhoek Oudenburg.

Na een zevental jaren van intensieve watervogeltellingen in Vlaanderen is gebleken dat we over twee Smientengebieden beschikken die van internationaal belang zijn (1% norm: 7500 ex) nl. het Blankaartbekken in de Yzer-vallei in de Oostkustpolders.

Voor beide 'wetlands' ziet de toekomst er niet zo rooskleurig uit. Wat het Brugse betreft zijn door havenuitbreidingswerken te Dudzele - Zeebrugge - Ramskapelle belangrijke poldercomplexen verloren gegaan. Het is niet zozeer de functie van 't havengebied als dagrustverblijf die op de helling komt te staan. De belangrijkste voorwaarden hiervoor zijn open water en rust. Het gevaar zit hem echter in het verdwijnen van de voedselgebieden (vochtige graslanden) die nu voor het grootste deel opgespoten zijn. Het is nu de vraag of er in de buurt nog voldoende nieuwe geschikte foerageerterreinen voorhanden zijn zodat het havengebied zich kan handhaven als Smientengebied van internationale betekenis. DESMET (1983) en DE PUTTER (1984) wezen reeds herhaaldelijk op dat feit dat Smienten ooit zullen moeten verdwijnen wegens de havenuitbouw. Mogelijks zijn de lage aantallen in 1985 - 1986 hier de eerste voortekenen van. In dit kader ligt het ook in de lijn van de verwachtingen dat andere 'wetlands' in de kustpolders een opvangfunctie zullen vervullen voor Smienten die moeten uitwijken vanuit Dudzele - Zeebrugge. Hierbij springt vooral de stijgende aantalstrend op de put te Roksem in het oog. Ook in het Blankaartbekken lijken steeds meer Smienten te pleisteren. De toekomst zal moeten uitwijzen of deze tendenzen zich zullen verderzetten. Ter illustratie geven we hieronder nog eens de jaarlijkse maxima in de Achterhaven en te Roksem sinds 1979 - 1980.

Achterhaven

Roksem

79 - 80 : 4000 ex	83 - 84 : 8000 ex	79 - 80 : 250 ex	83 - 84 : 1500 ex
80 - 81 : 2210 ex	84 - 85 : 9500 ex	80 - 81 : 385 ex	84 - 85 : 2500 ex
81 - 82 : 14182 ex	85 - 86 : 3850 ex	81 - 82 : 2000 ex	85 - 86 : 3725 ex
82 - 83 : 8600 ex		82 - 83 : 1002 ex	

Uit het voorgaande blijkt dus duidelijk dat de foerageerterreinen van minstens even groot belang zijn als de dagverblijven. Smienten grazen echter in belangrijke mate 's nachts zodat onze kennis omtrent de voedselgebieden vaak zeer beperkt is.

Momenteel is er in het Blankaartbekken een uitgebreid onderzoek aan de gang naar de ligging en ecologische karakteristieken van de belangrijke foerageerterreinen. We willen tevens een oproep doen om ook in de Oostkustpolders zoveel mogelijk gegevens hieromtrent te verzamelen. We denken hierbij o.a. aan het noteren van de richting van wegtrekkende of toekomstige vogels in de dagrustverblijven, het waarnemen van overdag foeragerende Smienten en het lokaliseren van 's nachts voedselzoekende vogels aan de hand van hun typisch gefluit. Ook het voorkomen van keutels is een goede indicatie van het voorkomen van foeragerende Smienten. Deze gegevens zijn van het grootste belang: het is immers niet voldoende om de dagverblijven een voldoende bescherming te geven (bijv. Roksem Hoge Dijken en De Blankaart) maar ook

het in stand houden van de foerageerterreinen behoort tot de absolute prioriteiten van het natuurbehoud.

KRAKEEND (Anas strepera)

Het gaat de Krakeend voor de wind de laatste tijd. De soort heeft z'n areaal in de 20e eeuw gestadig uitgebreid in westelijke richting zodat ze nu verspreid voorkomt over het grootste deel van West-Europa (CRAMP + SIMMONS 1977).

Ook in België is deze evolutie niet ongemerkt voorbijgegaan (vooral sinds de jaren '70). Momenteel broeden in het Antwerpse minstens 100 à 150 paren en ook de rest van Vlaanderen wordt geleidelijk gekoloniseerd. Voor het Brugse is het echter nog wachten op het eerste broedgeval. Wel werden hier de laatste jaren steeds meer en meer doortrekkende en overwinterende Krakeenden waargenomen wat vermoedelijk te maken heeft met de explosieve aantalstoename in diverse gebieden aan de Beneden - Schelde (Blokkeerdijk, De Kuifeend,...). In 1985 - 1986 bleef de soort echter wat onder de verwachtingen.

- Zwin

Dit gebied herbergde vooral de laatste jaren een toenemend aantal Krakeenden (1983 - 1984: max 95 ex, 1984 - 1985: max 104 ex). In 1985 - 1986 bleef de soort echter ver onder deze cijfers. Net als in vorige jaren werden de hoogste aantallen genoteerd in de maanden nov.-dec. (najaarstrek): 32 ex op 17.11 en 45 ex op 15.12. Met het koudere weer in jan. trokken de meeste Krakeenden weg (max. 6 ex op 19.01) en in febr. verdween de soort volledig tengevolge van de strenge vorst.

Tabel met maximale aantallen per maand (tussen haakjes aantal tellingen):

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
(0)	(0)	(0)	(1)	(5)	(3)	(2)	(2)	(1)	(3)	(0)	(0)
?	?	?	15	34	45	6	0	0	0	?	?

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Opmerkelijk is het ontbreken van gegevens uit de maanden aug. - sept. Pas in okt. werden er enkele exemplaren gesignaleerd. Half nov. werden er 9 ex geteld, op 24.11 slechts 1 ex. Ook daarna werden sterk schommelende waarden opgetekend met als maxima 14 ex op 12 dec. en 17 ex op 16 jan. De soort bleef aanwezig tijdens de februarikoudegolf, zij het in veel mindere mate dan tijdens de vorstperiodes in 1984 - 1985: 9 ex op 10.02, 2 ex op 20.02 en 02.03. Er was 1 uitschieter met 27 ex op 16.02. Na de koudegolf tot 4 ex op 26.03 en 13.04.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
0	0	0	2	9	14	17	27	4	1	0	0

- Roksem Hoge Dijken

Er waren waarnemingen van oktober tot april met aantallen die varieerden van 2 tot 6 ex. Eén uitschieter op 2 jan. met 10 ex.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Blauwe Toren: 3 ex op 13.10, put Fribo: 1 ex op 31.12, Vredepolder: 1 ex op 19.01, put Meetkerke: 7 ex op 05.02, Oostendse vaart Nieuwege: 4 ex op 27.01, Zwinnevaart: 3 ex op 17 en 24.02, Voorhaven Zeebrugge: 2 ex op 12.12.

WINTERTALING (Anas crecca)

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

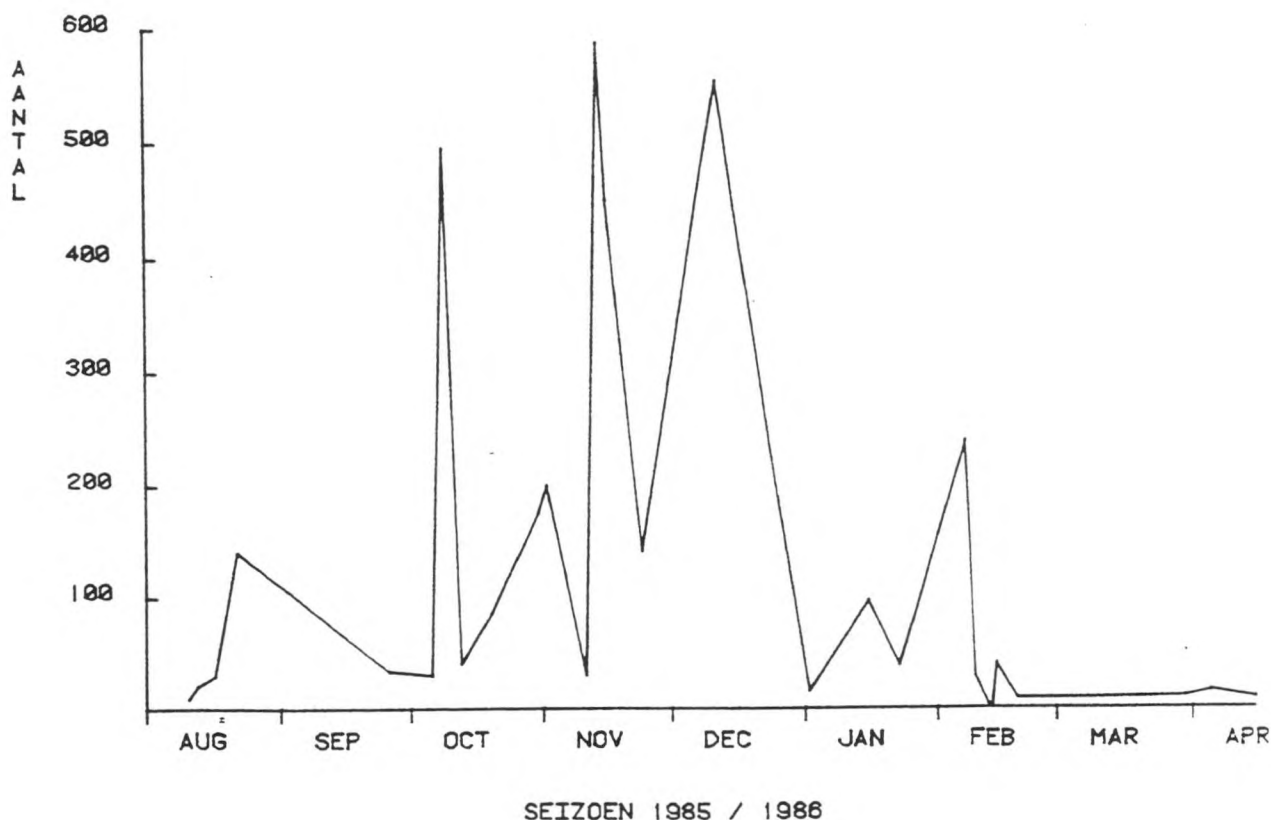

Fig. 11 : Aantalsverloop van de Wintertaling in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De eerste talingen werden waargenomen op 11 aug. (9 ex). Ondanks de vaak sterk wisselende aantallen was er toch een duidelijk stijgende lijn merkbaar in de daaropvolgende weken en maanden. Als maxima wermelden we 140 ex op 22.08, 495 ex op 09.10, 588 ex op 14.11 en 554 ex op 12.12. In jan. en febr. (vorst) telde men veel kleinere concentraties die zelden boven de 40 ex uitstegen. Er was één uitschieter met 240 ex op 08.02. Ook in het voorjaar herbergde het gebied geen noemenswaardige aantallen meer.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	140	33	495	588	554	97	240	10	15	0	0

In vergelijking met de drie voorgaande jaren blijken de aantallen van 1985 - 1986 meer dan gehalveerd te zijn. Net als bij enkele andere soorten is dit mogelijks in verband te brengen met de sterke veranderingen die het Achterhavengebied in korte tijd onderging en nog ondergaat.

- Roksem Hoge Dijken

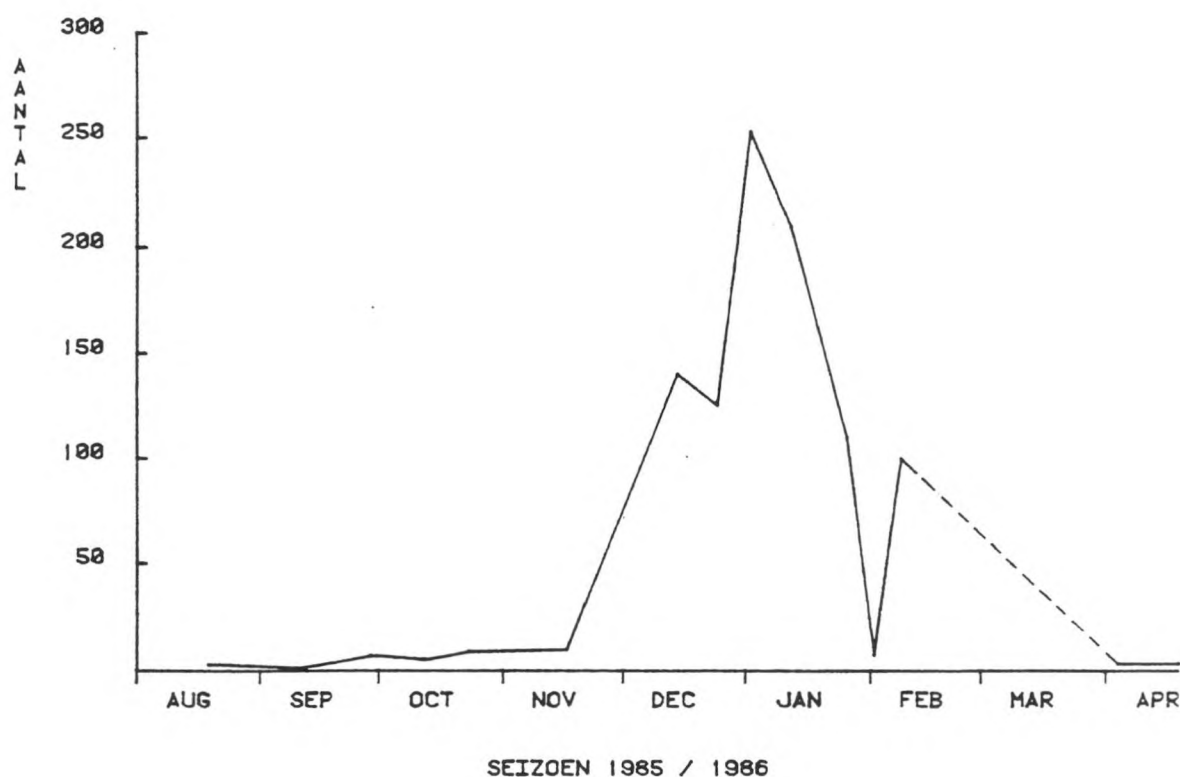

Fig. 12 : Aantalsverloop van de Wintertaling op de Hoge Dijken Roksem gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De eerste waarneming betrof 3 ex op 19 aug. In de daaropvolgende maanden ging het aantal Wintertalingen amper toenemen. Pas vanaf dec. pleisterden hier grotere concentraties: 140 ex op 15.12, 253 ex op 02.01 en 209 ex op 12.01. Eind jan. en febr. gaven duidelijk lagere aantallen. In april waren slechts enkele exemplaren meer aanwezig.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
0	3	7	9	10	140	253	100	0	3	0	0

VELDORNITHOLOGISCH JAARBOEK VAN NOORD-WEST-VLAANDEREN

Algemene coördinatie

FRANK DE SCHEEMAERKER

Centralisatie veldwaarnemingen

FRANK DE SCHEEMAERKER

GEORGES DE PUTTER

Eindredactie

FRANK DE SCHEEMAERKER

Typwerk

NICHOLAS ENDRIATIS

ANTOON VERLEYE

Illustraties

BRUNO CALLEBAUT

Uitgever

JEUGDBOND VOOR NATUURSTUDIE EN MILIEUBESCHERMING

Afdeling Brugge vzw

Uitgave

OKTOBER 1987

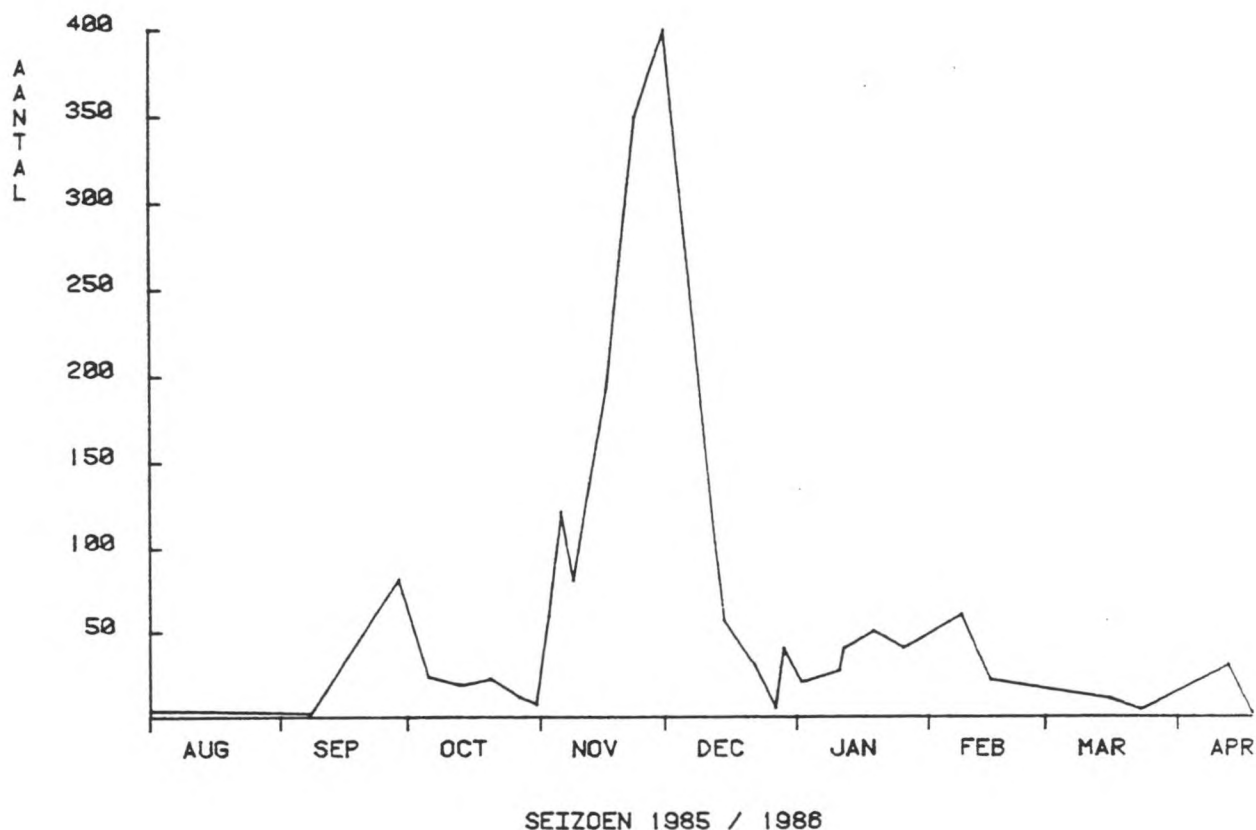
- Zwin

Fig. 13 : Aantalsverloop van de Wintertaling in het Zwin gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

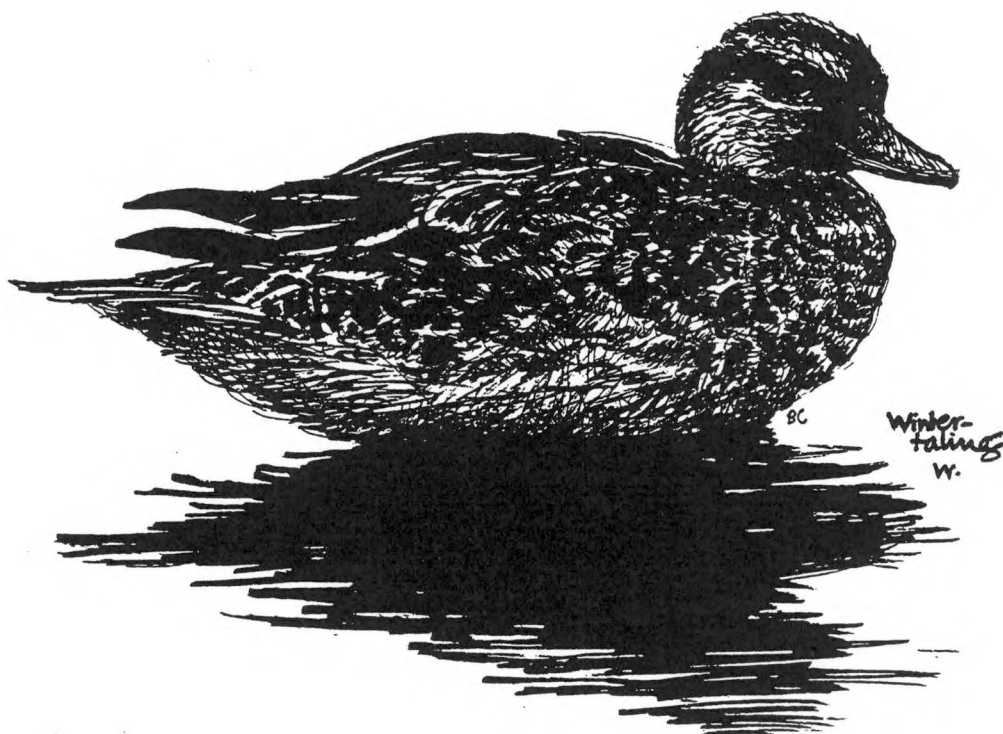
Net als in De Vrede vertoefden de grootste groepen hier in de maanden nov. en dec.: 193 ex op 17.11, 350 ex op 24.11 en 400 ex op 01.12. Buiten deze periode werden merkbaar kleinere aantallen genoteerd met zelden meer dan 60 ex.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
0	4	81	23	350	400	50	60	10	50	0	0

- De Vrede

Dit is duidelijk een geliefkoosd gebied bij Wintertalingen. Vooral in nov. werden hier grote aantallen genoteerd: 125 ex op 15.11, 259 ex op 16.11, 233 ex op 17.11 en 300 ex op 19.11. December scoorde al heel wat lager (o.a. 86 ex op 01.12 en 94 ex op 18.12) en tellingen in jan. leverden vrijwel geen talingen meer op (nog 18 ex op 13.01).

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Damme weiden: 350 ex op 12.01, Eendekooi Wenduine: 38 ex op 29.11, Hoeke Fort St.-Donaas: 16 ex op 16.03, Leopoldskanaal Palingpot: 126 ex op 07.02, Oostendse vaart Nieuwege: 15 ex op 11.02, Kleiputten Heist: 20 ex op 06.10, Moeras Ettelgem: 60 ex op 20.11, Polderwind Zuienkerke: 34 ex op 01.01, Blauwe Toren: 26 ex op 01.01, put Ettelgem: 50 ex op 03.01, put Vlissegem: 13 ex op 13.10, Uitkerke polders: 50 op 06.01 en Zwinnevaart: 15 ex op 16.12. In de volgende gebieden werden nooit meer dan 10 ex waargenomen: Expressweg, Fonteintjes, Hoekevaart, Kijkuit, Meetkerke Moeren, Plevierweide Hoeke, put Meetkerke, Roksem stortput, Van Haelewijn, Vijverhof St.-Michiels, Zwaanhoek Oudenburg, Nieuw kanaal Beernem, Stilende.

WILDE EEND (Anas platyrhynchos)

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Zie figuur 14 op de volgende bladzijde.

Nadat in de winter 1981 - 1982 ware rekordaantallen (tot 11000 ex) werden geteld in dit gebied, bleven de maxima in de laatste jaren (inclusief 1985 - 1986) rond de 3 à 4000 ex steken.

Deze "ordinaire" soort werd in de winter 85/86 slechts af en toe geteld. In de loop van sept. manifesteerde zich een duidelijke toename: van 370 ex op 22.08 tot 1124 ex op 26.09. In okt. en nov. ging het aantal Wilde Eenden verder stijgen tot het wintermaximum van 3039 ex op 24.11. Tijdens de vorstperiodes in jan. en febr. vertoefden hier duidelijk minder eenden: 315 ex op 02.01 en 394 ex op 15.02. Tussen beide koudegolven wel grote aantallen: 2830 ex op 16 jan. Voorjaarsgegevens ontbreken vrijwel volledig!

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	370	1124	1850	3039	2872	2830	600	?	?	?	50

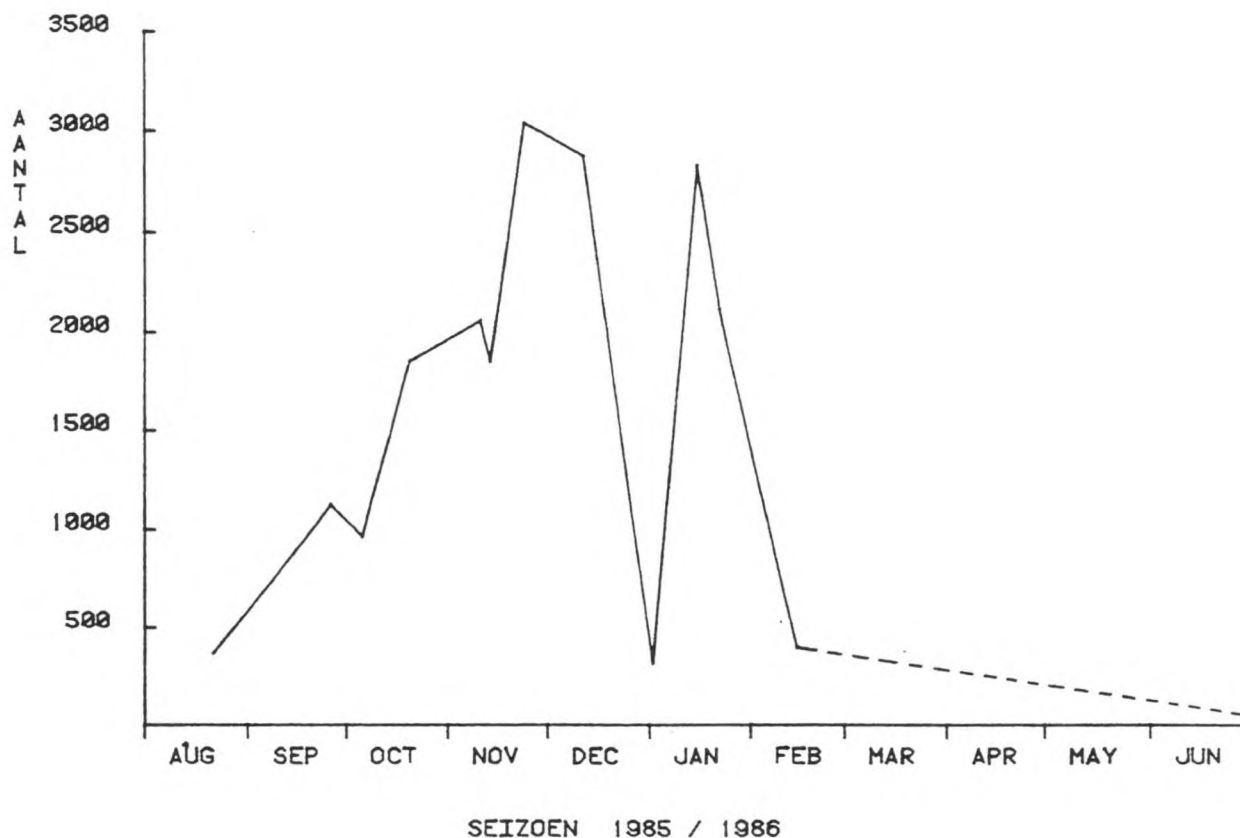

Fig. 14 : Aantalsverloop van de Wilde Eend in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

- Roksem Hoge Dijken

Zie figuur 15 op de volgende bladzijde.

Het wintermaximum deed zich dit jaar zeer vroeg voor: 2800 ex op 10 sept. Eind sept. en in okt. gingen de aantallen iets afnemen om dan in nov. en dec. weer te stijgen. Ook in jan. bleven nog veel eenden aanwezig. Het wegtrekken van een groot deel van de vogels in febr. kan toegeschreven worden aan de strenge vorst en het daarmee gepaard gaande dichtvriezen van de plas. In april pleisterden er geen noemenswaardige aantallen meer; in juni echter opnieuw tot 150 ex.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
50	491	2800	1680	2000	2500	2310	1500	?	16	25	150

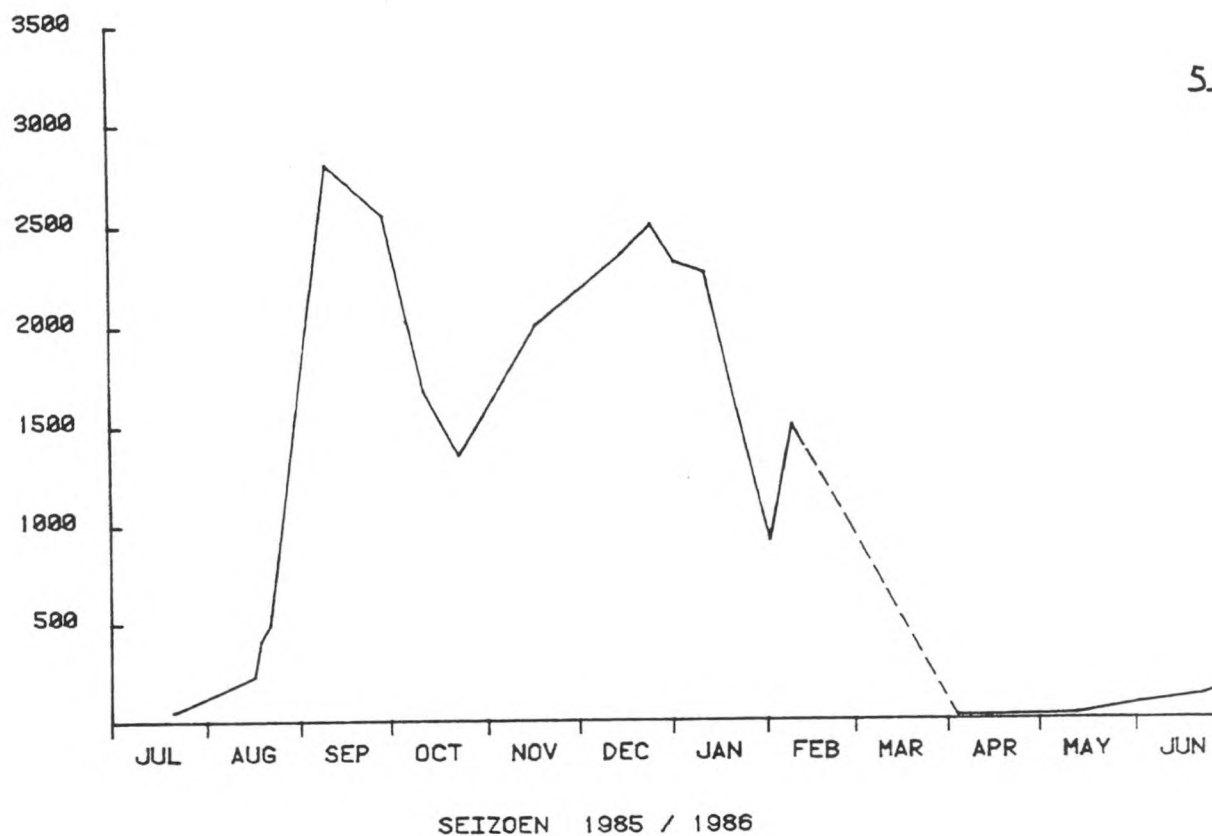

Fig. 15 : Aantalsverloop van de Wilde Eend op de Hoge Dijken Roksem gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

- Vijverhof St.-Michiels

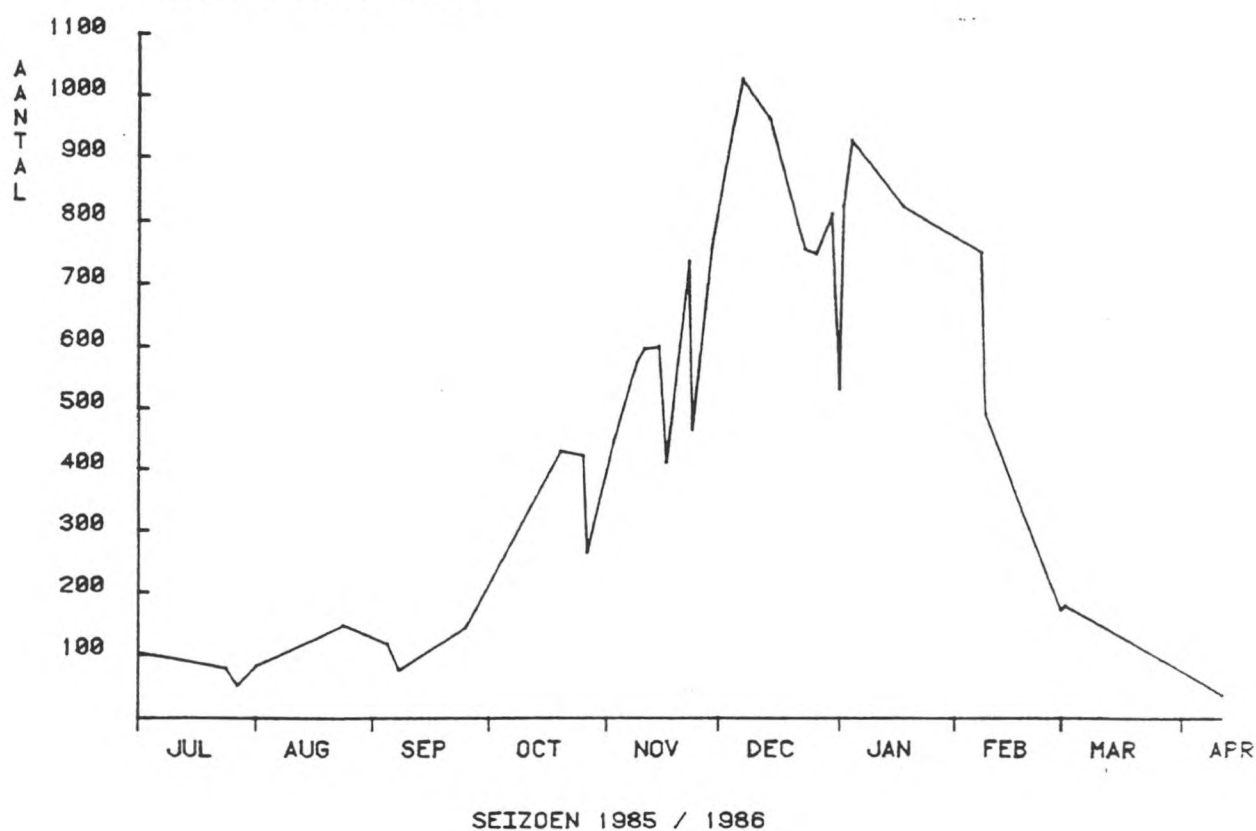

Fig. 16 : Aantalsverloop van de Wilde Eend op het Vijverhof te St.-Michiels gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

Dit gebied kende een regelmatig aantalsverloop met een toename van aug. tot dec. (max 1027 ex op 07.12). Daarna volgde een lichte daling van de aantallen met vooral in febr. vrij lage aantallen. Tegen begin maart is het gros van de eenden reeds weggetrokken naar de broedgebieden.

Tabel met maximale aantallen per maand

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
100	147	143	429	756	1027	928	750	179	36	?	?

- Brugse Vestingen

Er werden hier traditioneel weer heel wat Wilde Eenden aangetroffen. Er liggen vier totaalstellingen voor:

19.07	542 ex	CW
12.10	677 ex	GDP
16.11	1576 ex	CW
27.12	1172 ex	CW

- Zwin

Hoge aantallen in de eerste winterhelft. Vooral november scoorde hoog met 2246 ex op 17.11. Half jan. vertoefden er slechts 935 ex meer en in febr. werd zelfs geen enkele Wilde Eend waargenomen. In maart telde men een 50-tal exemplaren.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	?	?	1360	2246	1895	935	0	56	?	?	?

- Put Zevenkerke

Zie figuur 17 op de volgende bladzijde.

Net als in 1984 - 1985 bleven de aantallen in dit gebied ook dit jaar aan de lage kant: maximaal 745 ex op 30 nov., daar waar in de winter 79/80 t.e.m. 83/84 steeds jaarmaxima van meer dan 1000 ex werden opgetekend.

Reeds vanaf eind aug. werden grote nazomerconcentraties opgemerkt: tot 679 ex op 3 sept. Naar okt. toe gingen de aantallen iets afnemen maar in nov. verschenen opnieuw grotere groepen met max 728 ex op 16.11. Ook tijdens de vorstperiodes in jan. en febr. bleven veel eenden pleisteren, zo o.a. 500 ex op 08.02 (vijver voor 95% toegevroren). In april slechts zeer kleine aantallen meer; in mei en juni echter opnieuw grotere groepjes die vooral uit mannetjes bestaan.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
128	635	679	505	745	663	690	500	?	17	84	50

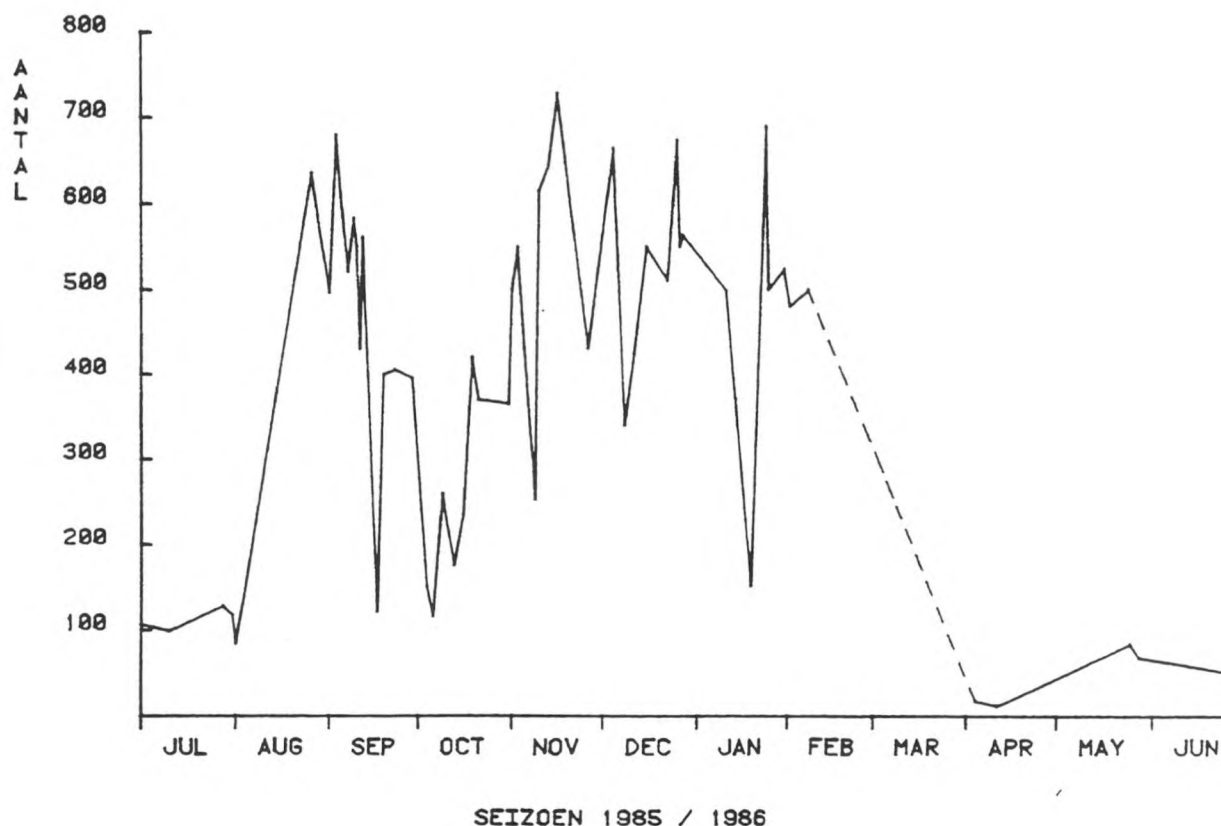

Fig. 17 : Aantalsverloop van de Wilde Eend op de Put van Zevenkerke gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Brugge Ryckevelde: 358 ex op 31.10, complex Bloemendale: 100 ex op 18.11, De Vrede: 230 ex op 04.08 en 240 ex op 19.11, Drie Koningen Beernem: 318 ex op 12.01, Expresswegput: 270 ex op 30.11, Fonteintjes: 490 ex op 06.10, Fribona put: 250 ex op 31.12, Koude Keuken: 275 ex op 09.01, kust Zwin - Wenduine: 280 ex op 11.01, Oostendse vaart Nieuwege: 230 ex op 15.02, Polderwind Zuilenkerke: 220 ex op 01 en 12.01, Blauwe Toren: 211 ex op 06.10, put St.-Pieters: 206 ex op 23.12, put van Meetkerke: 290 ex op 05.02, put Oedelem: 191 ex op 28.12, put Vlissegem: 630 ex op 13.10, Van Haelewyn Beernem: 439 ex op 12.01, Zeebrugge Voorhaven: 212 ex op 03.10. In andere gebieden werden nooit meer dan 100 ex waargenomen.

PIJLSTAART (Anas acuta)

Uit voorgaande jaren is reeds gebleken dat twee gebieden in de regio het vrij goed doen bij deze soort: het Achterhavengebied en het Zwin. Echte grote concentraties zijn echter ook hier slechts sporadisch waar te nemen.

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Eerste waarneming op 18 sept. Pas naar eind okt. werden grotere aantallen gesignaleerd: 26 ex op 20.10 en 30 ex op 31.10.

In de loop van nov. en de eerste helft van dec. zagen we een verdere aantalstoename: 35 ex op 16.11, 59 ex op 24.11 en 81 ex op 12.12. Daarna kregen we een terugval; de koudegolf in febr. veroorzaakte echter een nieuw stijging met max 62 ex op 16.02.

Na de vorst periode slechts zeer lage aantallen (minder dan 10 ex). Van een voorjaarspiek was niets te merken.

Maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	?	6	30	59	81	30	62	21	8	?	?

- Zwin

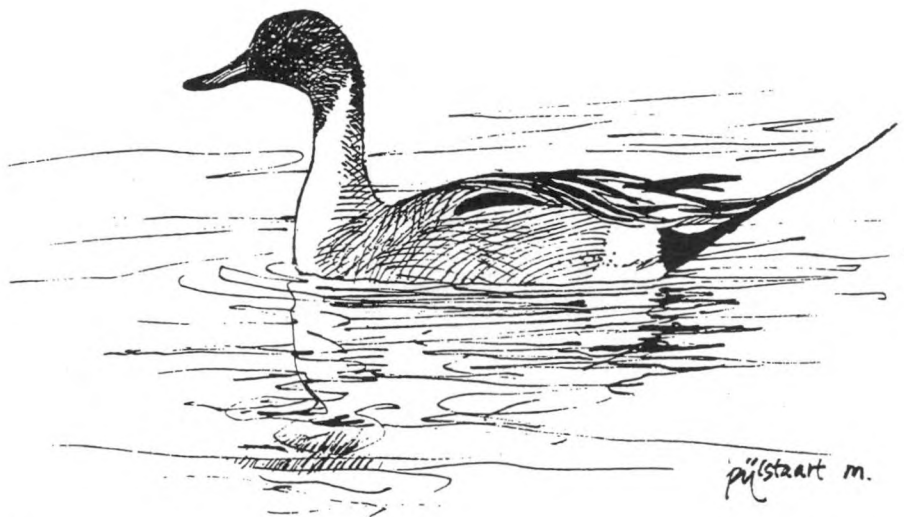
Aanwezig van eind sept. tot half maart. In tegenstelling tot bepaalde vorige jaren (80/81: 250 ex, 81/82: 120 ex), werden zeer lage aantallen genoteerd: steeds minder dan 10 ex met uitz. van één waarneming op 1 dec. (46 ex).

- Roksem Hoge Dijken

Slechts 5 waarnemingen waarvan de eerste op 28 sept. Het ging telkens om zeer kleine aantallen; alleen na de vorstperiode in jan. vertoefden er iets meer Pijlstaarten: 13 ex op 11 en 12.01.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Expresswegput: 1 ex op 29.09, Hoeke Fort St.-Donaas: 6 ex op 16.03, Hoeke Kromme Aderput: 2 ex op 16.03, De Vrede: 3 ex op 16.11, Polderwind Zuinkerke: 1 ex op 01.12, Blauwe Toren: 2 ex op 19.03, put Ettelgem: 1 ex op 11 en 30.04, Vijverhof St.-Michiels: 3 ex op 07.12, Voorhaven Zeebrugge: 2 ex op 12.12, OTBR: 1 ex op 20.02.

ZOMERTALING (Anas querquedula)

Er waren dit seizoen slechts een 15-tal waarnemingen van deze soort waarvan het grootste deel in de maanden augustus (najaarstrek) en mei (voorjaarstrek). Het hoogste aantal werd genoteerd in De Vrede: 7 ex op 4 aug. In het havencomplex Zeebrugge - Dudzele - Ramskapelle verbleven maximaal 4 ex op 30 mei.

Wanneer we de gegevens van dit gebied met de voorgaande jaren vergelijken, valt onmiddellijk de sterk dalende tendens van de aantallen op. Vooral sinds vorig jaar lijkt de toestand erbarmelijk te worden. Dit heeft ongetwijfeld te maken met het geleidelijk verdwijnen van de mooiste polderstukjes. De Zomertaling is één van de kwetsbare soorten die er ons aan herinneren dat de (tijdelijke ?) vogelrijkdom van het huidige havengebied nauwelijks een compensatie vormt voor het teloorgaan van het vroegere, unieke landschap.

Jaarlijkse maxima te Dudzele - Zeebrugge:

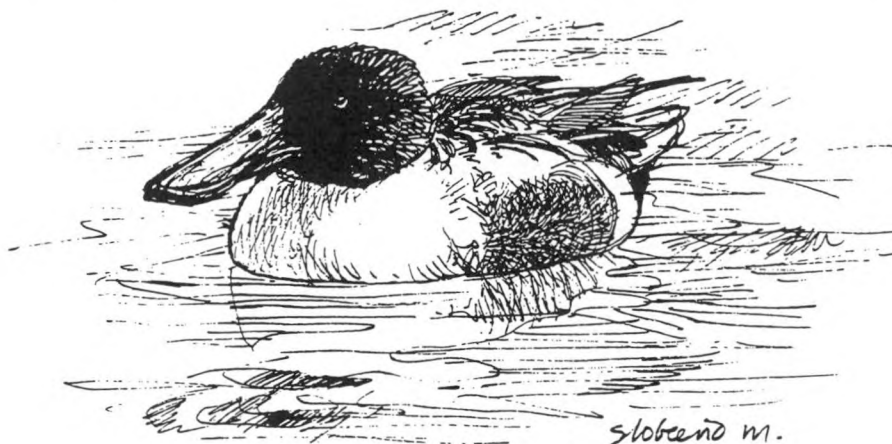
- 80/81 : 91 ex	- 83/84 : 40 ex
- 81/82 : 32 ex	- 84/85 : 7 ex
- 82/83 : 20 ex	- 85/86 : 4 ex

Andere gebieden die Zomertalingen herbergden waren: het Zwin (1 ex op 2 en 04.08), kleiputten te Oostkerke (2 ex op 10.08), de Hoge Dijken te Roksem (2 ex op 22.08, 1 ex op 12.01), de Moeren te Meetkerke (2 ex op 13.04), de Fonteintjes (2 ex op 22.03), de Hoekevaart (2 ex op 18.04), de Kromme Ader te Hoeke (2 ex op 28.05) en de Expresswegput (1 ex op 28.07).

We vestigen nog eens extra de aandacht op de uitzonderlijke winterwaarneming van 1 mannetje op 12 jan. te Roksem (FDS)!

SLOBEEND (Anas clypeata)

De Slobeend is duidelijk een vorstgevoelige soort en heeft een meer zuidelijke winterdistributie dan de meeste andere Palearctische zwameenden. In het Brugse en in Vlaanderen in het algemeen worden de hoogste aantallen meestal in de periode okt. - dec. waargenomen. In relatief zachte winters (80/81, 82/83 en 83/84) kunnen echter ook in jan. en febr. nog veel Slobeenden blijven pleisteren. Zoals ook in deze winter bleek, hebben aanhoudende vorstperiodes vrijwel steeds een drastische afname tot gevolg.

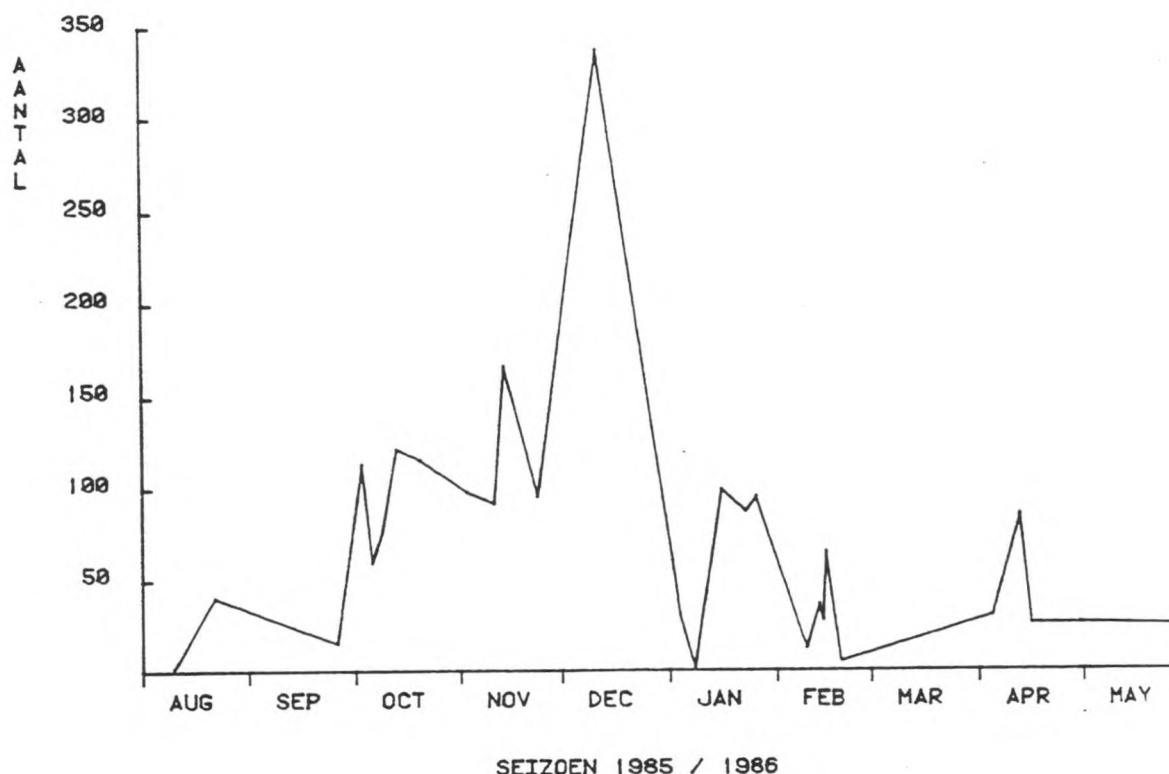
- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Fig. 18 : Aantalsverloop van de Slobeend in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

Het aantal Slobeenden lag hier een stuk lager dan in de voorgaande jaren. Pas na begin oktober werden behoorlijke aantallen geteld met geregeld 110 à 120 ex. De maxima voor nov. en dec. bedroegen respect. 166 ex op 14.11 en 337 ex op 12.12. Tusschenin werden vaak sterk wisselende aantallen genoteerd (door onnauwkeurige tellingen?). Met de vorst begin jan. constateerden we een afname tot nog amper 1 ex op 8 jan. Daarna opnieuw hogere aantallen (max 99 ex op 16.01) maar de tweede koudeperiode in febr. verdreef de meeste Slobeenden weer naar zuidelijker oorden (slechts 5 ex op 20.02). Maartgegevens ontbreken en in april deed zich nog een kortstondige doortrekkpiek voor: 85 ex op 13.04.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	40	15	121	166	337	99	65	0	85	24	0

- Zwin

In de periode okt. - dec. werden meestal een 20 à 35-tal vogels geteld. Er was één opmerkelijke doortrekkpiek op 20.10 met niet minder dan 250 ex. Met het inzetten van de vorst begin jan. vielen de aantallen sterk terug. Pas in april (voorjaarsstrek) noteerde men opnieuw grotere groepjes met als maxima 56 ex op 06.04 en 52 ex op 13.04.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
0	0	0	250	22	35	19	0	25	56	0	0

- Roksem Hoge Dijken

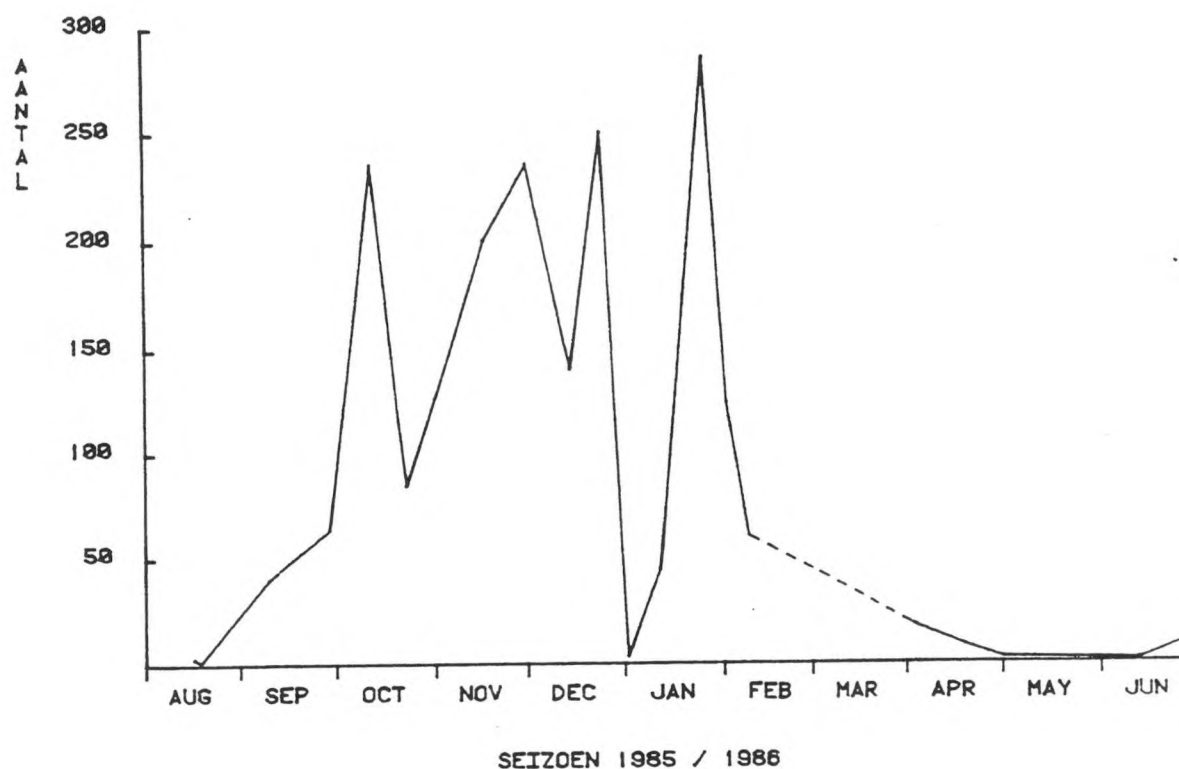

Fig. 19 : Aantalsverloop van de Slobeend op de Hoge Dijken Roksem gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De najaarstrek nam een aanvang begin sept. Vervolgens stegen de aantallen tot een niveau van ca 250 ex dat ± gehandhaafd bleef van okt. tot dec. De vorst van eind dec. - begin jan. zorgde voor een grote afname: slechts 3 ex op 02.01. Met de dooi noteerden we echter opnieuw meer Slobeenden en op 26 jan. werd zelfs het wintermaximum opgetekend: 285 ex op 26.01. Het ging hier waarschijnlijk vooral om Slobeenden die reeds uitweken vanuit noordelijker streken voor de nakende koudegolf. Tijdens de vorstperiode in febr. opnieuw lagere aantallen (nog 60 ex op 09.02) doch de fragmentarische gegevens uit deze periode (febr. - maart) maken het onmogelijk om een nauwkeurig aantalsverloop te beschrijven. Vanaf april werden geen noemenswaardige concentraties meer vastgesteld (max 17 ex op 04.04).

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
0	3	64	235	200	250	285	124	0	17	2	10

- Polderwind Zuierenkerke

Hoge aantallen rond eind nov. - begin dec. met 81 ex op 28.11 en 42 ex op 01.12. De laatste weken van dec. gaven tijdelijk wat lagere cijfers maar op 1 jan. pleisterden er opnieuw 45 ex. Daarna opnieuw kleinere cijfers.

- De Vrede

Hoge aantallen in okt., nov. en dec.: o.a. 63 ex op 12.10, 84 ex op 02.11 en 58 ex op 01.12. Vrijwel geen waarnemingen in de echte wintermaanden (nog 1 ex op 16.01). Pas eind maart (voorjaarsestrek) weer wat grotere aantallen: 15 ex op 29.03 en 26 ex op 31.03.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Brugge Stil Ende (2 ex op 16.02 en 01.03), Eendekooi Wenduine (4 ex op 29.11), Fonteintjes (2 ex op 01.05), kleiputten Heist (4 ex op 22.06), Hoeke Fort St.-Donaas (16 ex op 16.03, 15 ex op 11.07), Hoekevaart (10 ex op 05.04), Lissewege Eendekooi (2 ex op 30.04), Oostkerke kleiputten (2 ex op 18.05), A.Z. St.-Jan (6 ex op 12.01), put Ettelgem (8 ex op 10 en 11.04), put St.Pieters (9 ex op 10.12), put Vlissegem (3 ex op 17.11), Van Haelewijn Beernem (4 ex op 15.12), Zwinnevaart (6 ex op 21.11).

KROONEEND (Netta rufina)

Opmerkelijk waren de vele waarnemingen en de hoge aantallen op de put van Roksem. Daarnaast werd de soort ook nog een paar keer opgemerkt in de Achterhaven te Zeebrugge - Dudzele.

17.08 tot 24.08	11 ex	Roksem Hoge Dijken	PBu,FW,GDP,NE,FDR,RDJ
	1 m. tot 28.08		
28.09 tot 09.10	2m. 1 w.	Roksem Hoge Dijken	PBu,FDS,FW
16.10	3m. 2 w.	Roksem Hoge Dijken	PBu
26.10	2 ex	Roksem Hoge Dijken	Pbu
12.01	1 w.	Roksem Hoge Dijken	Pbu,JVP,FDS
09.02	1 w.	Roksem Hoge Dijken	PBu,JVP,FDS,HS
01 tot 21.09	1 à 2 ex	Achterhaven Zeebrugge	FW,LMa

Door BULTINCK (1987) wordt uitvoerig ingegaan op het voorkomen van deze soort te Roksem. We mogen hier zeker niet de mogelijkheid uit het oog verliezen dat het gaat om ontsnapte vogels uit een particuliere watervogelcollectie in de buurt. De Krooneend is immers een soort die veel als sierwatervogel gehouden wordt en zich ook gemakkelijk voortplant in gevangenschap. De vele waarnemingen in aug. passen volledig in deze hypothese: in aug. komen vele jonge vogels vliegvlug terwijl adulte vogels in deze periode ook hun slagpennen achter de rug kunnen hebben. Het is wel zo dat vrijwel alle watervogelliefhebbers hun eenden leewieken wanneer ze enkele weken oud zijn zodat de vogels voor altijd hun vliegvermogen ontlopen zijn. Minder ervaren kwekers kunnen dit echter wel eens vergeten met alle gevolgen vandien.

Een navraag bij enkele watervogelcollecties in de buurt van Roksem is zeker aan te raden. Ook moet zoveel mogelijk aandacht besteed worden aan de leeftijd van de vogels en eventueel het geslacht. De mogelijkheid dat het hier toch om echte wilde Krooneenden gaat (cfr. broedpopulatie in Nederland) mag natuurlijk niet uitgesloten worden. In de meeste gevallen is de vraag 'ontsnapt of niet ontsnapt' nooit met zekerheid te beantwoorden. Een verplicht ringen van tamme sierwatervogels zou op dit vlak al een grote vooruitgang betekenen.

TAFELEEND (*Aythya ferina*)

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

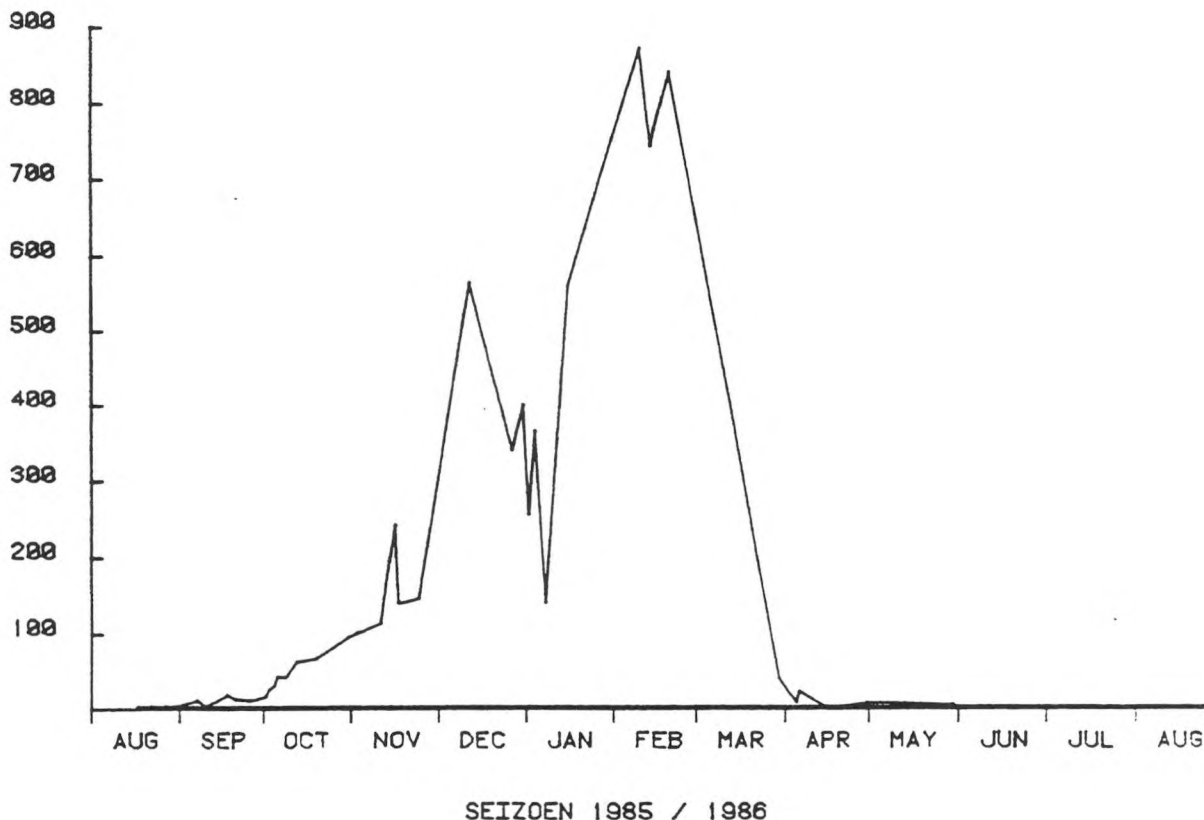

Fig. 20 : Aantalsverloop van de Tafeleend in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De soort werd er voor het eerst waargenomen op 17 aug. (3 ex). In de loop van sept. (max 19 ex op 18.09) en okt. (max 95 ex op 31.10) kregen we dan een geleidelijke toename en op 16 nov. werd een voorlopig maximum bereikt met 242 ex. Daarna volgde een periode met iets lagere aantallen (140 à 150 ex), maar op 12 dec. werden dan plots weer 563 ex geteld. In de daaropvolgende weken werden echter opnieuw duidelijk minder Tafeleenden geteld (tot slechts 140 ex op 18.01). Het bleef wachten tot na de vorst in jan. om opnieuw grotere concentraties waar te nemen: 560 ex op 16.01, 871 ex op 10.02, 764 ex op 15.02 en 840 ex op 20.02. Een telling eind maart leverde slechts 41 ex meer op. De soort was ook nog in zeer kleine aantallen aanwezig in april en mei.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	3	19	95	242	563	560	871	41	23	5	?

- Roksem Hoge Dijken

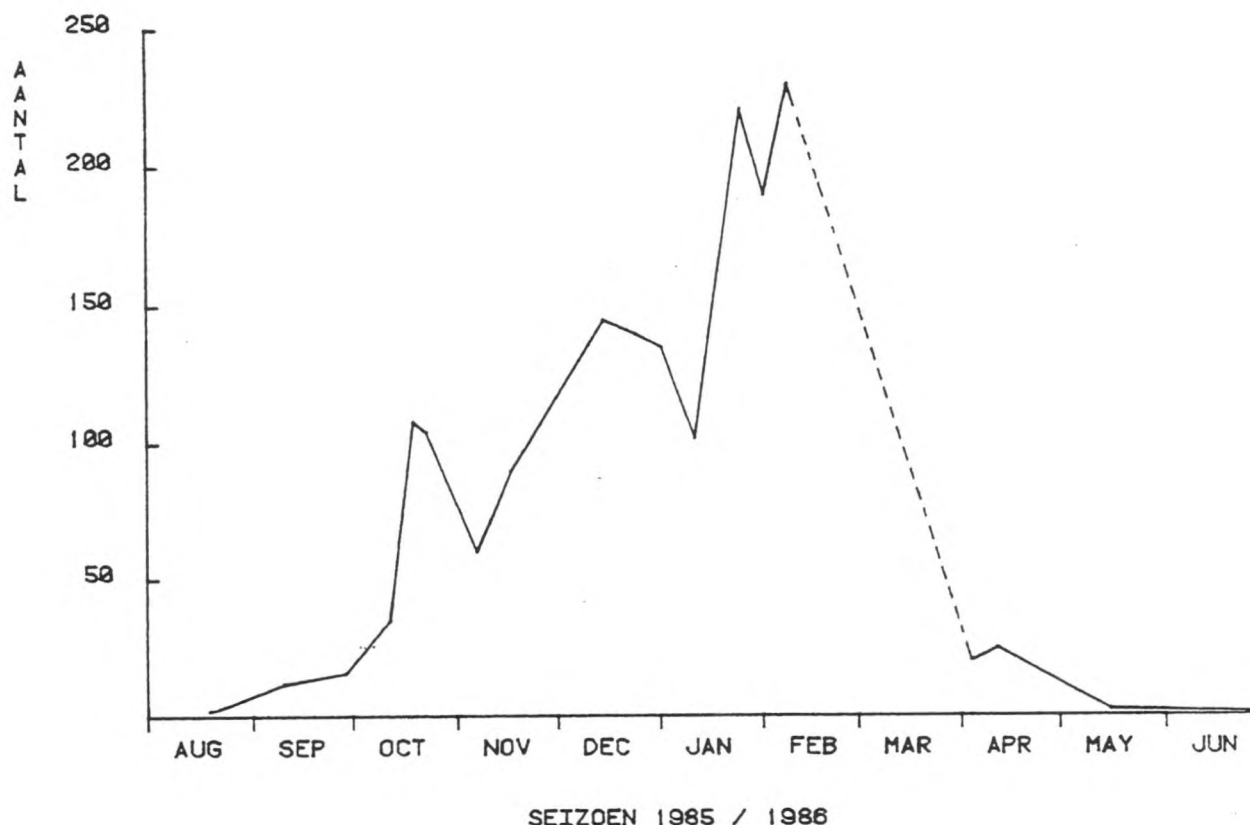

Fig. 21 : Aantalsverloop van de Tafeleend op de Hoge Dijken Roksem gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De eerste 2 ex werden gesignaleerd op 19 aug. In sept. bleven de aantallen aan de lage kant (max 16 ex op 29.09) maar vanaf half okt. vond een snelle toename plaats: 108 ex op 19.10 en 104 ex op 23.10. In nov. daarentegen vielen de aantallen sterk terug (slechts 60 ex op 07.11). December en begin jan. lieten dan opnieuw hogere cijfers noteren. De wintermaxima werden vastgesteld net voor en tijdens de febr.-koudegolf: 221 ex op 26.01 en 230 ex op 09.02. Later zal het aantal Tafeleenden flink afnemen door het dichtvriezen van de plas. Maartgegevens ontbreken en voor april vermelden we nog een 20-tal vogels. Tenslotte waren er ook nog twee meldingen in mei en juni.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	3	16	108	90	145	221	230	0	25	2	1

- Put St.-Pieters

De sporadische tellingen geven toch het belang van de put voor Tafeleenden weer. We vermelden als maxima 81 ex op 04.12, 123 ex op 10.12 en 97 ex op 23.12.

- Blauwe Toren

De aantallen bleven op een laag pitje tot begin dec.: maximaal 15 ex op 26.10 en 11 ex op 14.11. In dec. en jan. werden heel wat meer Tafeleenden geteld, o.a. 71 ex op 25.12 en 81 ex op 01.01. Van de maanden febr. - maart zijn vrijwel geen gegevens voorhanden.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Fribona put: 65 ex op 31.12, Hoeke kleiputten: 15 ex op 26.01, De Vrede: 53 ex op 16.11, put Zevenkerke: 13 ex op 08.12 en Oostendse vaart Nieuwege: 10 ex op 01.01. In de volgende gebieden werden steeds minder dan 10 ex genoteerd: Brugge Vesten, Expresswegput, Fonteintjes, Hoeke Fort St.-Donaas, Hoeke Steenbakkerij, Kijkuit Beernem, Koude Keuken, Lac van Heist, Lissewege Eendekooi, Polderwind Zuienkerke, put A.Z. St.-Jan, put Ettelgem, put van Meetkerke, put Sijsele, Roksem stortput, Van Haelewijn, Vijverhof St.-Michiels, Zeebrugge Voorhaven, Zegemeer en Zwin.

WITOOGEEND (Aythya nyroca)

Er was deze winter slechts één waarneming van deze zeldzame duikeend: 1 ex op de put van Zevenkerke op 25.12 (FW).

KUIFFEEND (Aythya fuligula)

De aantallen in deze koude winter lagen beduidend hoger dan in zachte winters maar de recordaantallen van vorig jaar werden absoluut niet gehaald.

- Zeebrugge Achterhaven

Zie figuur 22 op de volgende bladzijde.

De aantallen bleven heel laag tot begin jan. (max 25 ex op 12.12) maar gingen na de korte koudeperiode begin jan. plots de hoogte in (60 ex op 08.01, 340 ex op 16.01). Daarna verdwenen weer heel wat vogels (slechts 112 ex op 14.02) om dan zeer plots het wintermaximum (700 ex) te bereiken op 20.02. Van maart waren geen gegevens maar van april tot juni waren een 20 tot 40 ex aanwezig.

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
?	3	13	19	15	25	340	700	0	43	40	21

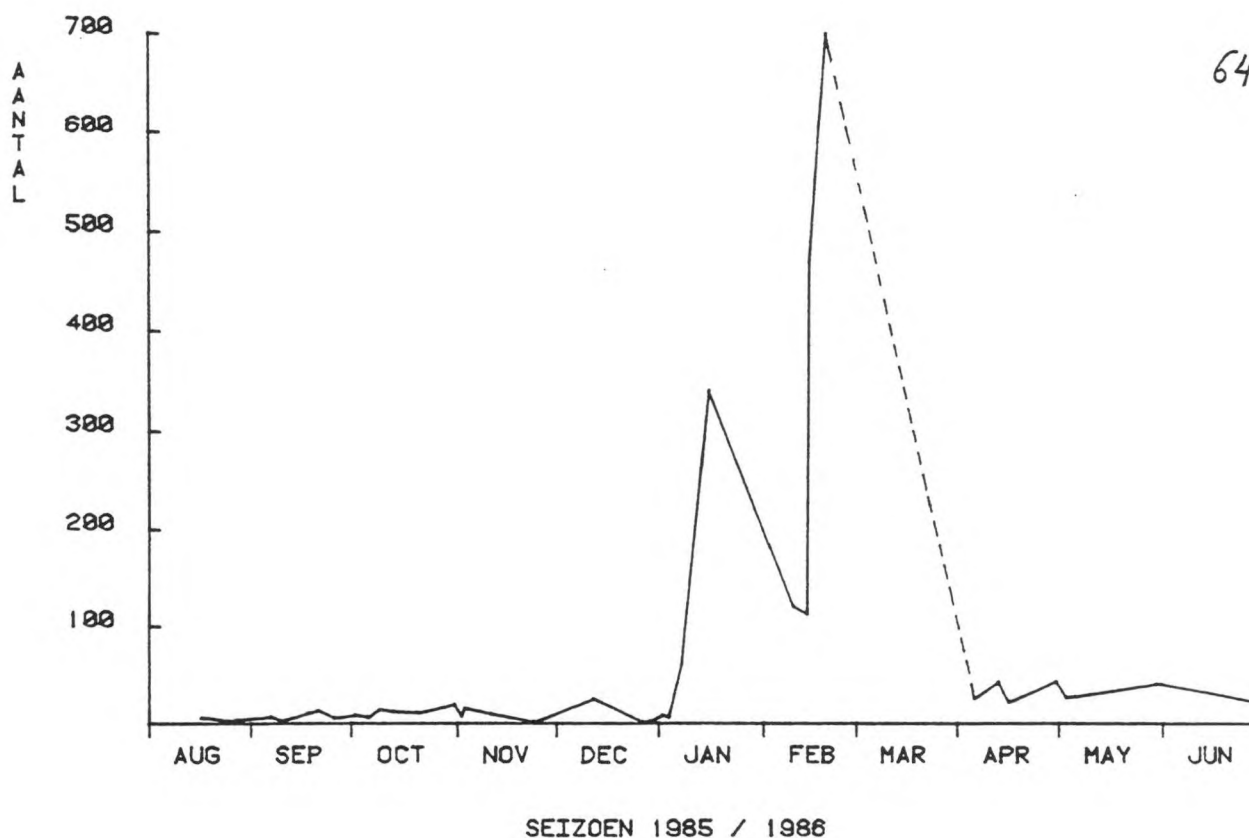

Fig. 22 : Aantalsverloop van de Kuifeend in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

- Roksem Hoge Dijken

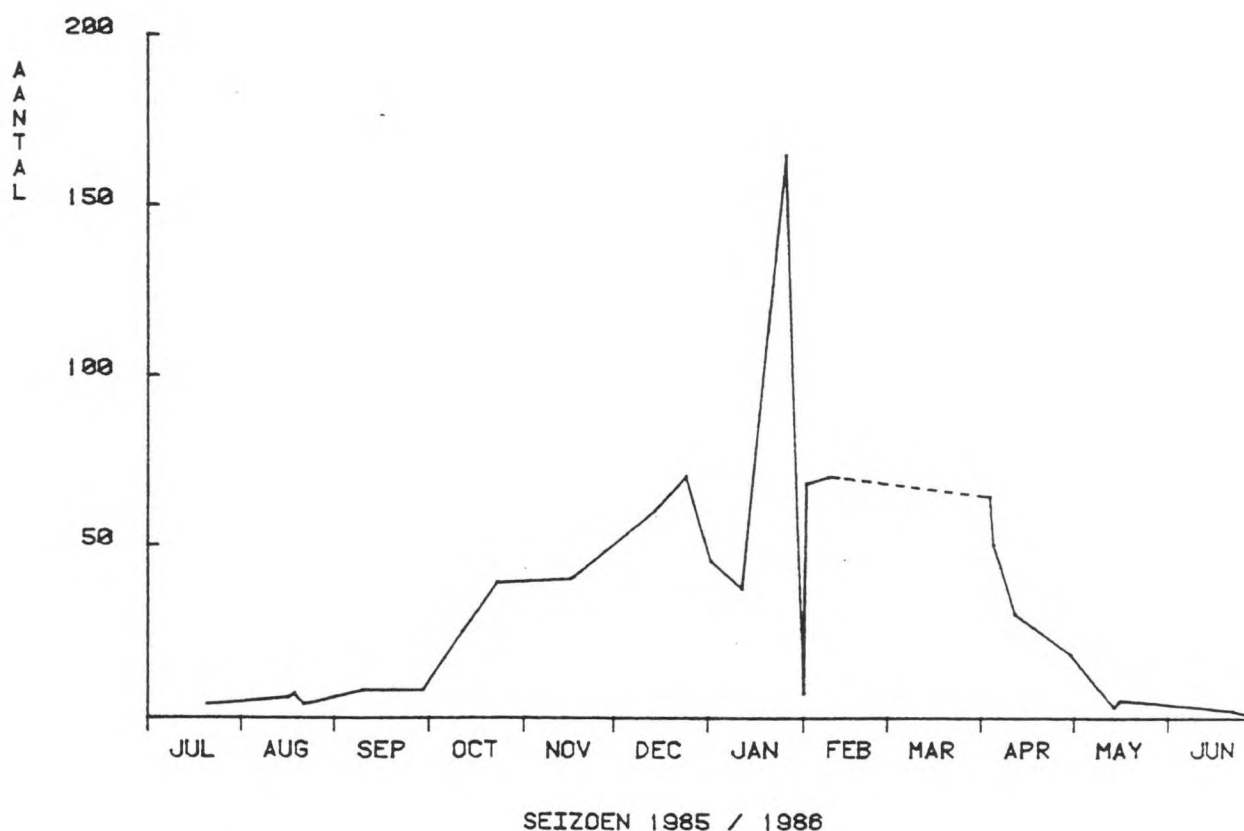

Fig. 23 : Aantalsverloop van de Kuifeend op de Hoge Dijken Roksem gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

In okt. gingen de aantallen langzaam stijgen (39 ex op 23.10), een trend die zich doorzette tot Kerstdag wanneer 70 ex geteld werden. Daarna daalden de aantallen lichtjes (47 ex op 12.01). Op 26.01 werd wel een uitschieter genoteerd van 165 ex. Tijdens de vorst was de soort afwezig maar begin april zien we toch terug 64 ex (04.04), een aantal dat langzaam verminderde tot wanneer begin mei slechts enkele vogels overbleven.

- Laguna beach Heist

Hoewel deze traditionele pleisterplaats zeer weinig geteld werd, tonen de enkele gegevens zonder meer het belang van deze plas voor Kuifeenden aan: 195 ex op 04.01 en 117 ex op 12.01 (PeL).

- Put van Zevenkerke

Hoewel hier nooit spectaculaire aantallen te zien zijn, komen toch iedere winter tientallen Kuifeenden voor op deze plas. Met uitzondering van 13 ex op 28 en 31.07 bleven de aantallen zeer laag tot begin dec. Dan zagen we een langzame toename tot 30 ex op 27.12. Na een daling van de aantallen begin jan. (9 ex op 11.01) werd het wintermaximum bereikt op 20.01 met 53 ex. De aantallen liepen daarna terug om met het ijs volledig te verdwijnen. In maart werden nog max 12 ex gezien (23.03) en in april en mei verbleven er max 2 ex.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Brugge Buffelbrug: 14 ex op 01.03, De Vrede: 23 ex op 30.01, Fonteintjes: 3 ex op 14.03, Friboia put: 30 ex op 31.12, Hoeke Fort St.-Donaas: 24 ex op 23.01, Minnewater: 35 ex op 08.02, Oostendse vaart nabij Nieuwege: 22 ex op 01.01, Polderwind: 13 ex op 09.01, Put A.Z. St.-Jan: 17 ex op 01.01, Put Blauwe Toren: 6 ex op 01.01, Put Ettelgem: 14 ex op 01.04, Put van Oedelem: 7 ex op 28.12, Van Haelewyn Beernem: 5 ex op 12.01, Vijverhof St.-Michiels: 10 ex op 09.11, Zwin: 28 ex op 01.12, Hoeke Damse vaart: 8 ex op 21.08, Katelijnevest: min 8 koppels op 17.02.

TOPPEREEND (Aythya marila)

Deze duikeend overwintert over het algemeen slechts in kleine aantallen in Vlaanderen en komt alleen bij strenge vorst iets zuidelijker afzakken vanuit de traditionele, noordelijker gelegen overwinteringsgebieden (o.a. IJsselmeer in Nederland). Groepjes van enkele 10-tallen exemplaren vormen in onze streken meestal een uitzondering doch vorig jaar verraste de soort ons met, naar Belgische normen, opmerkelijke aantallen. Vooral op zee net voor de kust (o.a. te Nieuwpoort, tot meer dan 500 ex) en het havengebied te Zeebrugge (tot 310 ex) werden toen grote concentraties genoteerd. Ook in de winter 85/86 bleek de soort het bijzonder goed te doen.

- Voorhaven Zeebrugge

Er ligt één zomerwaarneming voor: 1 m. op 21 en 23.08. Ook in vorige jaren werden regelmatig man. in juli en aug. waargenomen, niet alleen in het Brugse maar ook in de rest van Vlaanderen.

Het gaat hier waarschijnlijk om vogels uit de meest nabij gelegen broedgebieden (Scandinavië) die reeds de rui achter de rug hebben (Nederland, IJsselmeer).

Van okt. tot febr. kwam de soort niet zo talrijk voor; de grootste aantallen waren 7 ex op 23.11 en 19 ex op 12.12. De vorstperiode in febr. leverde een sterke toename op met 55 ex op 09.02, 130 ex op 10.02 en 110 ex op 13.02. De laatste Toppers werden hier gesignaleerd op 13.04 (19 ex).

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Hier vertoefden minder spectaculaire aantallen dan in de Voorhaven. Niettemin was de soort er frequent aanwezig van eind okt. tot begin maart. De maxima waren 10 ex op 02.01, 22 ex op 16.01, 14 ex op 29.01 en ook de koudegolf in febr. liet geen hogere aantallen noteren: tot 14 ex op 10.02. Eén uitzondering van 16.02: 146 ex (was dat inclusief Voorhaven ???).

- Andere gebieden waar de soort voorkwam

Kust Zwin - Wenduine: 17 ex op 11.01, 3 ex op 16.02

De Vrede: 6 ex op 18.12

Zwin: 11 ex op 17.11, 7 ex op 27.12, 2 ex op 02.01

EIDER (Somateria mollissima)

Voor al de Voorhaven te Zeebrugge is sterk in trek bij Eiders. De soort is er vrijwel het gehele jaar aanwezig met vooral hoge aantallen in het najaar en de eerste winterhelft. Voor het winterhalfjaar 85/86 wermelden we 130 ex op 28 sept., 106 ex op 24 nov. en 112 ex op 12 dec. De laagste cijfers werden genoteerd tijdens de vorstperiodes in jan. en febr. (25 à 30 ex). Waarschijnlijk zoeken heel wat Eiders dan de open zee op. Tellingen op zee zijn jammer genoeg zeer fragmentarisch: 12 ex te Cadzand op 4 jan., 36 ex tussen het Zwin en Wenduine op 11 jan. en 11 ex voor het Zwin op 16 aug.

Tenslotte vermelden we nog 1 w. op 20 okt. in de Achterhaven, 1 ex op 11 aug. in het Zwin en 1 m. op het Nieuw kanaal te Beernem op 19 okt.

Tabel met maximale aantallen in de Voorhaven per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
47	57	130	50	106	112	26	28	?	17	23	?

IJSEEND (Clangula hyemalis)

Het voorkomen van deze soort in de Brugse kuststreek kan sterk verschillen van jaar tot jaar. Zo werden in 1983 - 1984 opvallend veel IJseenden gesignaleerd, vooral in het 'Zwin' (tot 6 ex) en te Zeebrugge (tot 10 ex). De winter 1984 - 1985 daarentegen leverde geen enkele waarneming op! In 1985 - 1986 bleek de soort echter opnieuw aan te pikken met de tendens van twee jaar geleden. Een verklaring voor deze sterk verschillende winteraantallen ligt niet direct voor de hand.

Mogelijks speelt de toestand in de Noordelijker overwinteringsgebieden (o.a. Scandinavische kusten, Baltische Zee), bijv. wat ijsvorming betreft, hier een belangrijke rol.

De belangrijkste pleisterplaats in het winterhalfjaar 85/86, was de Voorhaven te Zeebrugge. We geven een overzicht van de waarnemingen.

27.10 tot 03.11	1 ex	GDP,FW,FDR,PBu,GO
18.11	5 ex	IMa
24.11	4 ex	GDP,TDS,FW,FDR
12.12	8 ex	GDP,TDS
24.12	6 ex	IMa
02.01	9 ex	GO
04.01	1 ex	IMa
29.01 tot 13.02	7 ex	GO,FW,HS
13.04	1 ex	FW,GDP

De Achterhaven bleek minder aantrekkelijk te zijn voor IJseenden (verder afgelegen van de kust): 1 ex van 27.10 tot 31.10 (GDP,FW,FDR,PBu).

Er verbleven op 11.01 tevens 3 ex op zee tussen het Zwin en Wenduine.

Tenslotte was er meer naar het binnenland toe nog 1 juv. m. aanwezig te Roksem van 12.12 tot 09.02 (JVP,PBu,FDS,TDF,HS).

ZWARTE ZEEZEEND (Melanitta nigra)

Weinig gegevens, vooral wegens het ontbreken van tellingen op zee. De soort werd het meest frequent gezien in het havengebied te Zeebrugge. De Achterhaven was goed voor zes waarnemingen met als maxima 17 ex op 18.11 en 3 ex op 20 en 24.11. Van de Voorhaven kregen we zeven meldingen waaronder o.a. 6 ex op 03 en 24.11 en 10 ex op 16.02.

Ook in het Zwin werden regelmatig 1 tot 2 ex gesignaleerd. Eén m. bleef hier constant aanwezig van 21.07 tot in febr. Ook 2 m. en 1 w. op 28.09 voor de kust van het Zwin.

GROTE ZEEEEND (*Melanitta fusca*)

Slechts zes waarnemingen, alle uit het havengebied van Zeebrugge. In de Achterhaven pleisterden 7 w. op 20 en 24.11 en 2 w. op 02.01. In de Voorhaven telkens 1 ex op 26.10, 23.11 en 16.02.

BRILDUIKER (*Bucephala clangula*)

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

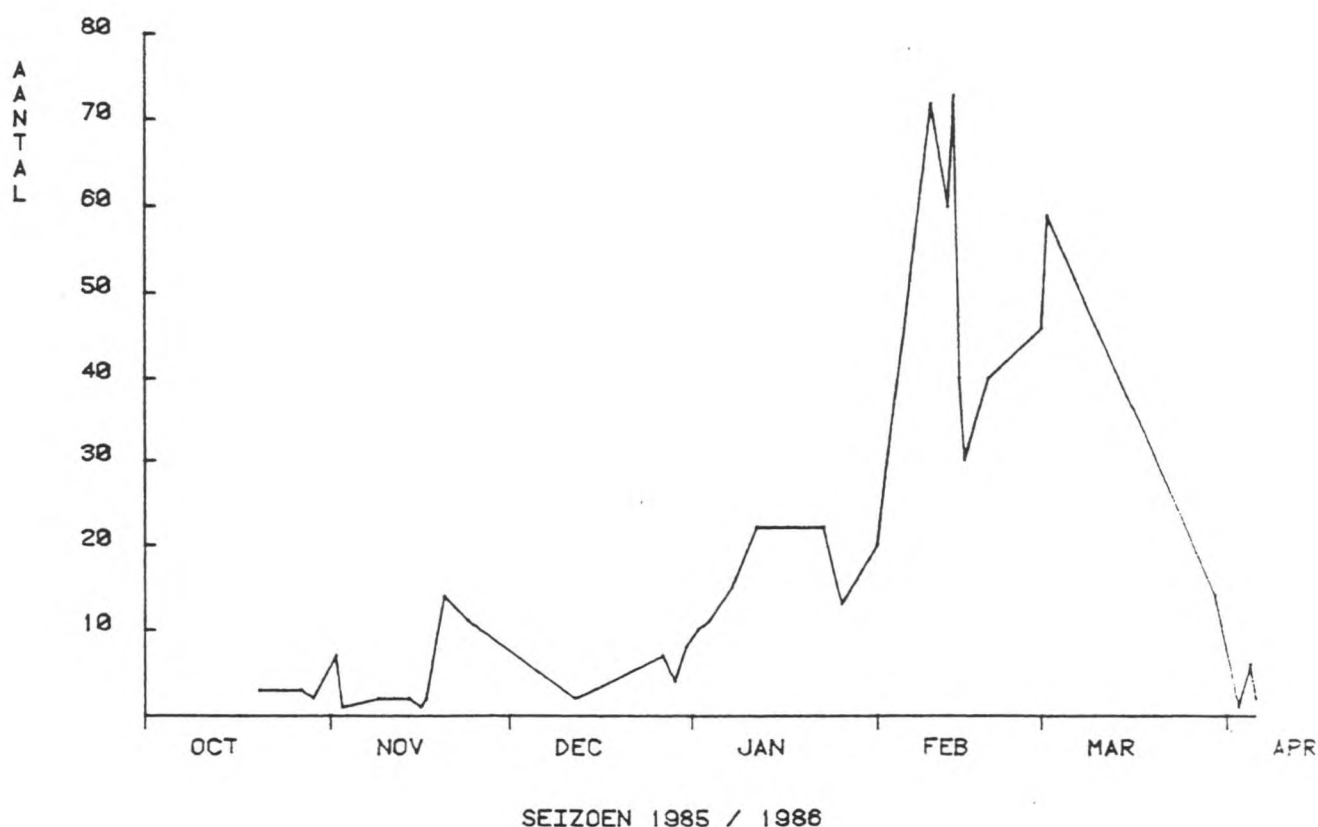

Fig. 24 : Aantalsverloop van de Brilduiker in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

De eerste Brilduikers verschenen hier op 20 okt. (3 ex). Eind nov. was hun aantal al opgelopen tot 10 à 15 ex. Dec. scoorde iets lager en pas op het einde van de vorstperiode in jan deed zich een noemenswaardige aantalsstijging voor: 15 ex op 08.01 en 22 ex op 23.01.

Voor echt grote concentraties werd het echter wachten tot de koudegolf in febr. en begin maar: 72 ex op 10.02, 73 ex op 14.02 en 59 ex op 02.03. Daarna kregen we een forse afname: nog 14 ex op 30.03. De laatste vogels verbleven er op 5 en 6 april (respect. 6 en 2 ex).

Tabel met maximale aantallen per maand:

07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
0	0	0	3	14	8	22	73	59	6	0	0

- Roksem Hoge Dijken

Aanwezig van eind okt. tot eind april. Het aantal Brilduikers varieerde meestal van 1 tot 6 ex. Twee keer werden hogere cijfers genoteerd: 8 ex op 23.12 en 10 ex op 26.01. De soms vrij sterk schommellende aantallen kunnen eventueel het gevolg zijn van onderschattingen. Vooral door zijn actief duikgedrag is deze soort dikwijls moeilijk te tellen.

- Zwin

Eerste ex op 26 okt. Van begin nov. tot half maart regelmatig waargenomen met als maxima 9 ex op 24.11, 14 ex op 12.01, 7 ex op 27.12, 8 ex op 19.01 en 9 ex op 09.02. Op 16 en 23 maart werd nog 1 w. gezien. Daarna geen meldingen meer.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam

Damme Stinker en Blinker: 1 w. op 03.01, Hoeke Damse Vaart: 1 w. op 21.04, Havegeul Blankenberge: 2 ex op 09.01, Lissewege jagersput: 1 w. op 24.10, Meetkerke Moeren: 1 m. op 15.01, Oostendse Vaart Nieuwege: 1 ex op 11.01, Vijverhof St.-Michiels: 1 w. op 01 en 02.03, Zuienkerke zandput: 1 w. op 26.10, Zwaai kom Kijkuit Beernem: 2 ex op 09.03, Sluisje Lage Moeren: 1 m. op 11.01 en Damse Vaart: 1 w. op 26.01.

NONNETJE (Mergus albellus)

Ondanks de strenge koudegolf in febr. werden de rekord - aantallen van vorige winter verre van benaderd. Dit geldt trouwens ook voor de andere zaagbeksoorten. Blijkbaar bleef de toestand in noordelijker gelegen overwinteringsgebieden voldoende goed om er te blijven pleisteren. Het belangrijkste gebied was ook in 85/86 de Achterhaven te Zeebrugge - Dudzele. De soort verscheen er met de eerste gevoelige vorst van eind dec. In jan. bleven de aantallen relatief laag (tot 9 ex op 12.01), maar naar het einde van de maand toe was er een lichte toename merkbaar en werden ook de eerste m. waargenomen. De aanhoudende koudegolf in febr. zorgde vervolgens voor steeds grotere concentraties, variërend van 20 tot 38 ex. Een piek werd bereikt net voor het inzetten van de dooi: 39 w. en 11 m. op 2 maart. Daarna geen waarnemingen meer.

Andere gebieden bleken weinig belangrijk:

Roksem: 1 w. op 26.01 en 05.02, 4 w. op 09.02
Zwin: 1 w. op 24.11 en 12.01
put Meetkerke: 1 m. en 1 w. op 05.02

Kleiputten Hoeke: 1 m. op 07.03
 Leopoldskanaal Palingpot: 1 w. op 07.02
 Oostvaart Jabbeke: 1 w. op 29.02
 Ettelgem stortput: 1 w. op 06.04

MIDDELSTE ZAAGBEK (Mergus serrator)

Deze soort is duidelijk meer kustgebonden dan de andere zaagbeksoorten en waarnemingen uit het binnenland ontbreken volledig.

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

In tegenstelling tot vorige jaren was de Middelste Zaagbek nu de meest algemene zaagbek, hoewel in duidelijk lagere aantallen dan in 84/85. De eerste waarneming dateerde van 20 okt. (3 ex). We bleven met weinig vermeldingswaardige aantallen zitten tot begin febr.: max 5 ex van 8 tot 16 jan. In de loop van febr. en begin maart manifesteerde zich een duidelijk stijgende tendens: 16 ex op 08.02, 32 ex op 10.02, 49 ex op 15.02, 53 ex op 20.02, 67 ex op 01.03 en het wintermaximum van 95 ex op 02.03. De dooi zorgde voor een snelle afname met eind maart nog amper 2 ex. Het laatste gegeven betrof 1 m. op 3 april.

- Voorhaven Zeebrugge

Dit stuk van de haven herbergde slechts kleinere concentraties met slechts 2 x meer dan 5 ex: 6 ex op 4 jan. en 23 ex op 12 febr. Wel bleef de soort hier vrij lang pleisteren met nog 1 w. op 18 mei. Echte zomerwaarnemingen zoals in 82/83 en 84/85 werden dit jaar niet vastgesteld.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam

Havengeul Blankenberge: 6 ex op 01.03
 Kust Zwin - Wenduine: 3 ex op 16.02
 Zwin: 2 ex op 09.02

GROTE ZAAGBEK (Mergus merganser)

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Na de invasie in 84/85 bleven de aantallen dit jaar vrijwel steeds op het peil van de voorgaande winters steken. Alleen begin maart werden iets grotere concentraties vastgesteld op het nabijgelegen Bouwdewijnkanaal.

De soort werd sporadisch waargenomen van eind okt. tot half dec. Opvallend is het ontbreken van enig gegeven in jan. (ondanks de vorstperiode). De bittere kou in febr. zorgde dan uiteindelijk toch nog voor het verschijnen van kleinere groepjes: 20 ex op 14.02, 18 ex op 20.02 en 20 ex op 02.03. Op het Boudewijnkanaal werden begin maart de grootste aantallen van de winter 85/86 geteld: 57 en 63 ex op respect. 1 en 2 maart.

- Voorhaven Zeebrugge

Hier vermelden we vooral de uitzonderlijke zomerwaarneming van 1 w. dat bleef pleisteren van 18 tot 25 aug. (FW). Verder werd de soort slechts 1 x opgemerkt in de winter: 2 w. op 12.02.

- Roksem Hoge Dijken

De soort was hier regelmatig in kleine aantallen aanwezig van half dec. tot half april. Als maxima vermelden we 3 ex op 14.12, 4 ex op 29.01, 5 ex op 05.02 en 8 ex op 12.04.

- Zwin

Slechts drie waarnemingen: 8 ex op 24.11, 2 ex op 09.02 en 1 ex op 16.02.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam

Havengeul Blankenberge: 1 ex op 01.03
Kust Zwin - Wenduine: 1 ex op 16.02
De Vrede: 2 ex op 19.11

ROSSE STEKELSTAARTEEND (Oxyura jamaicensis)

Eén waarneming van 1 w. op 21 okt. op de Hoge Dijken te Roksem (JM).

MEERKOET (Fulica atra)

Naast de Wilde Eend is de Meerkoet zonder meer onze algemeenste watervogel. Je kan geen plas bedenken of je ziet er Meerkoeten. Nochtans krijgt die soort veel te weinig aandacht (zoals wel eens meer gebeurd met "gewone" soorten).

- Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

Zie figuur 25 op de volgende bladzijde.

In de Achterhaven gingen de aantallen langzaam oplopen van 84 ex op 11.08 tot 650 ex half nov. Dan schoten de aantallen plots de hoogte in tot 1663 ex op 12.12 Half jan. waren de aantallen gehalveerd: 855 ex op 16.01 (of een onvolledige telling??) om dan het wintermaximum te bereiken op 16.02 (1967 ex). Nadien waren geen gegevens meer voorhanden.

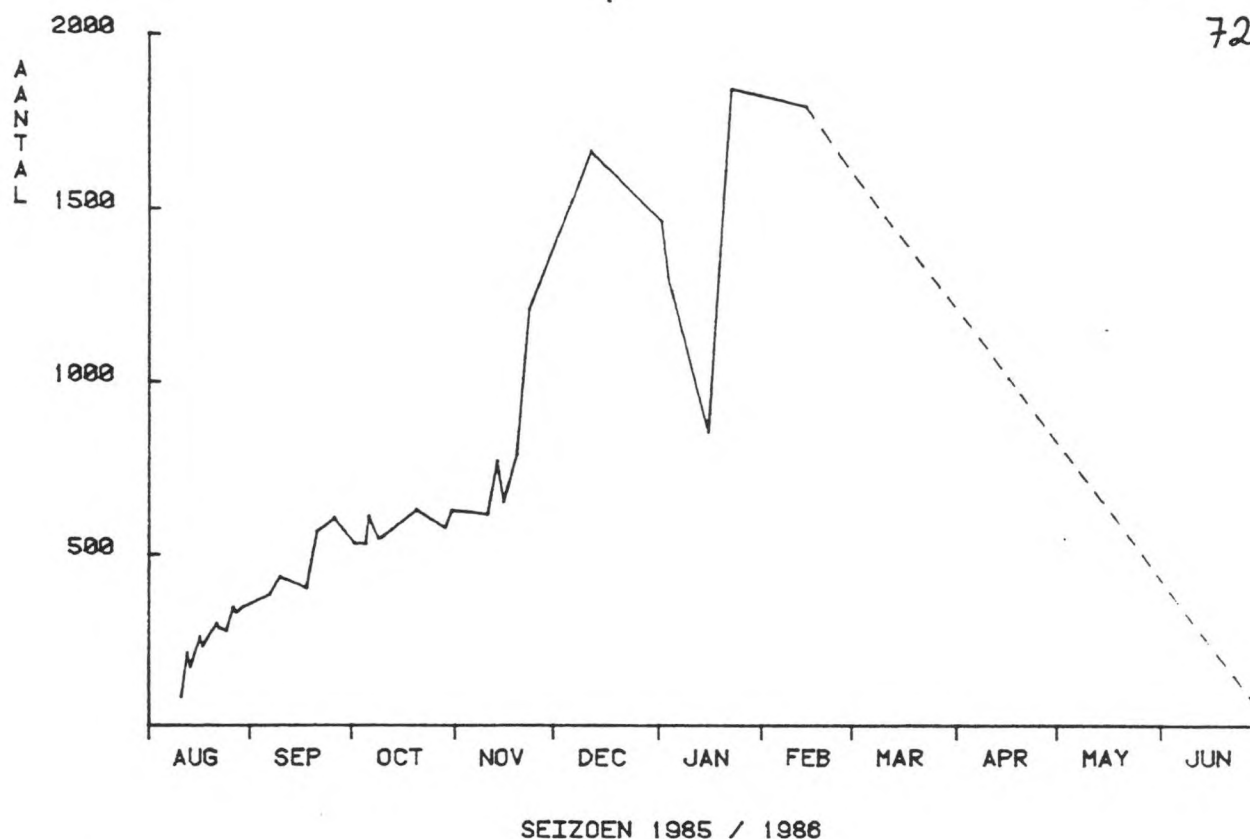

Fig. 25 : Aantalsverloop van de Meerkoet in de Achterhaven gedurende het winterhalfjaar 1985 - 1986.

- Koude Keuken

Op deze put die meer uitblinkt door de telfrequentie dan door het aantal vogels kunnen we een zeer mooi aantalsverloop van de Meerkoet zien. De aantallen gingen langzaam stijgen van aug. tot okt. In nov. was er een vrij snelle toename tot 97 ex op 28.11. In dec. groeide de groep nog lichtjes om dan in jan., febr. en maart nagenoeg constant te blijven op zo'n 130 à 140 ex. Op 28 maart waren er nog slechts 27 ex, en tegen eind april was de put verlaten. Dit aantalsverloop is zeer analoog aan vorige jaren hoewel de aantallen niet vergelijkbaar zijn met die van vorige strenge winters maar wel met die van de zachte winters.

- Put Blauwe Toren

Ook op deze put zagen we een vrij plotse toename vanaf de tweede helft van nov. (32 ex op 14.11, 110 ex op 30.11). Dit ging zo verder tot het wintermaximum (246 ex) bereikt werd op 12.01. Daarna ontbreken de gegevens.

- Put van Zevenkerke

Deze put herbergt eveneens sinds jaren relatief grote aantallen Meerkoeten in de winter. Het aantalsverloop was ook hier vrij analoog met langzaam stijgende aantallen in het najaar, een vrij snelle toename in dec., jan. om dan in maart, april nagenoeg volledig te verdwijnen.

- Roksem Hoge Dijken

Met uitzondering van vorig jaar toen kortstondig maximaal 905 Meerkoeten geteld werden, lagen de maximale aantallen alle voorgaande jaren rond de 400, 500 ex. Deze winter met 577 ex op 12.01 vormde daar geen uitzondering op. Het aantalsverloop was hier zeer analoog aan alle andere gebieden. Evenmin weten we wat in maart gebeurd is.

- Andere gebieden waar de soort voorkwam: enkele maxima

Brugge vesten: 105 ex op 27.12, De Vrede: 141 ex op 15.12, Driekoningen Beernem: 78 ex op 12.01 en 16.02, Fribona Put: 48 ex op 25.03, Hoeke Fort St.-Donaas: 49 ex op 16.03, Lissewege eendekooi: 66 ex op 09.08, Polderwind: 98 ex op 09.01, put A.Z. St.-Jan: 69 ex op 12.01, Put St.-Pieters: 243 ex op 04.12, Put van Meetkerke: 38 ex op 21.12, Put van Oedelem: 28 ex op 24.12, Put van Sijsele: 21 ex op 24 tot 29.12, Van Haelewijn Beernem: 59 ex op 12.01, Zwin: 184 ex op 11.01.

REFERENTIELIJST

- Bauer K.M., U.N. Glutz Von Blotzheim. (1968): Handbuch der Vogel Mitteleuropas Bd. 2, Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main, 532 pp.
- Bultinck P. (1987): Bijzonderheden in verband met het voorkomen van de Krooneend (*Netta rufina*) op de Roksempuut. Mergus 1 (2): 55 - 59.
- Cramp S., K. Simmons (1977): Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. I. Ostrich to Ducks, Oxford, Oxford University Press, 714 pp.
- De Putter G. (1984): Voorkomen van water - en waadvogels in de Achterhaven van Zeebrugge - Dudzele, Ornis flandriae 3: 100-104.
- De Putter G., T. De Schuyter, (1986): Watervogels in de wetlands van NW - Vlaanderen, juli 84 - juni 85. In Veldornithologisch Jaarboek van NW - Vlaanderen 1984 - 1985. Brugge J.N.M. pp. 17 - 77.
- Desmet J. (1983): Watervogelaantallen in de wetlands van NW - Vlaanderen juli 1981 - juni 1982. In: Veldornithologisch Jaarboek van NW - Vlaanderen 1981 - 1982. Brugge J.N.M.: pp. 17-37.
- Meininger P., H. Baptist, H. Slob (1984): Vogeltellingen in het Delta-gebied in 1975 - 1976 / 1979 - 1980. Middelburg, Rijkswaterstaat Deltadienst, nota DDMI - 84.023, 390 pp.

OVERZICHT VAN DE BROEDVOGELS IN DE WETLANDS VAN NW - VLAANDEREN

door Patrick Meire en
Koen Devos (°)

Laboratorium voor Ekologie der Dieren, Zoogeografie en Natuurbehoud
Rijksuniversiteit Gent
Ledeganckstraat 35
9000 Gent

(°) : Specialisatiebeurs I.W.O.N.L.

Inleiding

*****

Het belang van de wetlands in NW - Vlaanderen voor overwinterende water-
vogels is reeds herhaalde malen overduidelijk aangetoond.
Van de broedvogels is echter zeer weinig geweten en in de meeste voorgaan-
de jaarboeken moeten we ons dan ook met onvolledige gegevens tevreden
stellen. Ook voor dit jaar zijn de gegevens ontoereikend om een volledig
overzicht te krijgen. We hopen dan maar dat het atlasproject hier vlug
verandering in zal brengen.

Materiaal en methode

*****

De meeste systematisch verzamelde gegevens waren van FDS en JS. Deze wer-
den aangevuld met andere sporadisch verzamelde waarnemingen. Waar mogelijk
werd in de tabellen een onderscheid gemaakt tussen geslaagde, niet geslaag-
de waarnemingen van koppels in een geschikt biotoop gedurende het broedsei-
zoen. Wanneer geen details over het broedgeval gemeld werden, werd het
als een geslaagd broedgeval beschouwd.

Resultaten

*****

1) Fuut (*Podiceps cristatus*)

De gegevens zijn samengevat in Tabel 1. De 20 broedparen zijn zeer ana-
loog aan de voorgaande jaren.

Tabel 1 : Overzicht van de broedgevallen van de Fuut

Geslaagde broedgevallen

- Blauwe Toren (Brugge):	5 kp	(4+4+3+1+1 juv.)	FDS
- Vijverhof (Sint-Michiels):	1 kp	(2 juv.)	FDS
- Expresswegput (Sint-Andries):	1 kp	(2 juv.)	FDS
- Put Zandberghoeve (Oedelem):	3 kp	(min. 7 juv.)	FDS, HS
- Damse Vaart (Hoeke):	1 kp	(2 juv.)	HS
- Hoeke Steenbakkerij:	1 kp	(1 juv.)	HS
- Achterhaven Zeebrugge:	3 kp	(2 juv.)	HS
- Van Haelewyn (Beernem):	2 kp	(1+2 juv.)	VWG - Beernem
- Driekoningen (Beernem):	1 kp	(3 juv.)	VWG - Beernem
- Zedelgem Militair domein:	2 à 3 kp	(? juv.)	LD

Niet geslaagde broedgevallen

- Put Zerkegem	1 kp	FDS
----------------	------	-----

Mogelijke broedgevallen

- Hoeke Wielewaal reservaat:	1 kp	FDS
- Hoeke Kleiputten:	1 kp	FDS
- Put Snellegem:	1 kp	FDS

2) Dodaars (*Podiceps ruficollis*)

In totaal een 7 à 8 koppels Dodaars (Tabel 2). Deze soort is zeker onvolledig geteld waardoor de aantallen niet met vroeger kunnen vergeleken worden.

Tabel 2 : Overzicht van de broedgevallen van de Dodaars.

- Eendekooi Lissewege:	1 kp (2 juv.)	HS
- Hoeke Steenbakkerij:	1 kp (2 juv.)	HS
- Ettelgem E5 - put:	1 kp (4 juv.)	MaP
- Fonteintjes:	3 à 4 kp	MaP
- Bulskampveld:	1 kp	VWG - Beernem

Mogelijke Broedgevallen

- Hoeke Wielewaal reservaat	baltsroep	FDS
- Achterhaven Zeebrugge	verschillende ex in grachten	FDS

3) Meerkoet (*Fulica atra*)

De gegevens zijn samengevat in Tabel 3. Met 36 koppels is dit vergelijkbaar met vroegere jaren, maar het is zeker een onderschatting.

Tabel 3 : Overzicht van de broedgevallen van de Meerkoet.

Geslaagde Broedgevallen

- Isabellavaart (Knokke):	1 kp (2 juv.)	FDS,FW
- De Vrede (Knokke):	2 kp (? aantal juv.)	FDS,FW
- Kleiputten Hoeke:	1 kp (6 juv.)	FDS,FW
- Damse vaart:	2 kp (4+2 juv.)	FDS,EW
- Hoeke Wielewaal reservaat:	5 kp (2+2+2+2+1 juv.)	FDS
- Blauwe Toren:	4 kp (4+4+3+2 juv.)	FDS
- Achterhaven Zeebrugge:	2 kp (2+4 juv.)	FDS
- Bekegem stortput:	2 kp (4 juv.)	FDS
- Ettelgem moeras:	5 kp (17 juv.)	JM
- Kleiputten Heist:	7 kp	JM
- Van Haelewyn:	2 kp	VWG - Beernem
- Bulskampveld (Beernem):	1 kp	VWG - Beernem
- Minnewater (Brugge):	2 kp	JD

Niet geslaagde Broedgevallen

- Zerkegem Put:	1 kp	FDS
-----------------	------	-----

Mogelijke Broedgevallen

- Kleiputten Heist:	1 kp	FDS
- Afleidingsvaarten:	4 kp	FDS
- Eendekooi Lissewege:	4 kp	FDS
- Zeebrugge Groot Dok:	1 kp	FDS
- Zeebrugge Achterhaven:	6 kp	FDS

4) Kuifeend (Aythya fuligula)

Met 18 koppels (Tabel) scoort de Kuifeend veel beter dan vorig jaar (hoewel toen veel gegevens ontbraken).

Tabel 4 : Overzicht van de Kuifeend.

Geslaagde Broedgevallen

Volgens TDS zouden 15 koppel in de Achterhaven + Kleiputten van Heist gebroed hebben. De meeste koppels verzamelen daarna op de afleidingvaarten.

- Afleidingsvaarten (NW van de Palingpot):	6 kp (3+4+5+6+8+8 juv.)	FDS
- Afleidingsvaarten (ZO van de Palingpot):	3 kp (4+6+8 juv.)	FDS
- Hoeke - Zuid - Over - De - Lieve:	1 kp	GVT
- Kleiputten van Heist:	1 kp (7 juv.)	JM
- Ettelgem E5 - put:	1 kp (6 juv.)	MP

Niet geslaagde Broedgevallen

- Zedelgem Militair domein	1 kp	LD
----------------------------	------	----

5) Bergeend (Tadorna tadorna)

Gezien het ontbreken van de gegevens van het Zwin e.a. is 10 koppels een enorme onderschatting.

Tabel 5 : Overzicht van broedgevallen van de Bergeend.

Geslaagde Broedgevallen

- De Vrede (Knokke):	1 kp (12 juv.)	FDS
- Put Vlissegem:	1 kp (6 juv.)	FDS
- Hoeke Kleiputten:	1 kp (? juv.)	FDS
- Achterhaven Zeebrugge:	5 kp (? juv.)	FDS
- Oostendse Vaart (Jabbeke):	1 kp (10 juv.)	KV
- Zandwinning (Beernem):	1 kp (10 juv.)	VWG - Beernem

6) Slobeend (Anas Clypeata)

Er is dit jaar 1 geslaagd broedgeval gemeld:

Krinkeldijk (Oostkerke)	1 kp (7 juv.)	LDq, ID
-------------------------	---------------	---------

7) Wilde eend (*Anas platyrhynchos*)

Traditioneel worden de gegevens van de Wilde eend niet doorgegeven. We vermelden toch 12 koppels langs de Damse Vaart tussen Brugge en Sluis met in totaal 90 jongen (JS).

Resultaten van de mid-maandelijke I.W.R.B.-tellingen in
regio Brugge-Oostkust, winterhalfjaar 1985/86

Koen Devos

Patrick Meire

Laboratorium voor Ekologie der Dieren, Zoögeografie
en Natuurbehoud
Rijksuniversiteit Gent
Ledeganckstraat 35
B9000 Gent

I. Inleiding

Het is duidelijk dat de Oostkust één van de rijkste stukjes Vlaanderen is wat waterrijke biotopen betreft. Watervogels konden dan ook steeds rekenen op een grote interesse van de Brugse en andere ornithologen. Vooral sinds 1979 werden reeds een massa gegevens verzameld, waarvoor we graag verwijzen naar de vorige "Veldornithologische jaarboeken van N.W.-Vlaanderen". Toch moeten we constateren dat de laatste tijd vooral het internationale aspect van de watervogeltellingen (die kaderen binnen het onderzoek van het "International Waterfowl Research Bureau) wat uit het oog wordt verloren. Het aantal gebieden dat mid-maandelijks wordt geteld neemt elk jaar af terwijl de tellingen zelf weinig systematisch gebeuren en vaak zeer onvolledig zijn. Gelukkig blijkt er beterschap op komst met de oprichting van de Vogelwerkgroep N.W.-Vlaanderen. Velen weten waarschijnlijk niet of nauwelijks wat het "I.W.R.B." is, laat staan wat de doelstellingen ervan zijn. Daarom volgt hieronder een kleine toelichting.

II. Het "International Waterfowl Research Bureau"

Het "I.W.R.B." is een organisatie die reeds werd opgericht in 1947 en waarvan de hoofdzetel momenteel gevestigd is in het gekende "The Wildfowl Trust" te Slimbridge in Engeland. Zo'n 50 jaar geleden werden in heel wat landen (o.a. Groot-Brittannië en Nederland) al regelmatig watervogeltellingen

georganiseerd. Deze nationale projecten gebeurden echter aanvankelijk min of meer onafhankelijk van elkaar tot in 1966 door het I.W.R.B. de "Duck Research Group" werd opgericht. Deze werkgroep slaagde erin om een groot aantal landen in Europa, Noord-Afrika en Zuidwest-Azië warm te maken voor een internationale aanpak van het watervogelonderzoek. Eerst beperkte men zich tot één enkele jaarlijkse telling rond half januari. Later werden ook tellingen ingelast rond half november en half maart en in vele, vooral West-Europese, landen wordt nu zelfs maandelijks geteld. Dit alles is het werk van vele honderden veldwaarnemers, grotendeels amateurs zonder wie een dergelijke grootschalig wetenschappelijk onderzoek totaal onmogelijk zou zijn !

Samengevat streeft het I.W.R.B. de volgende doelstellingen na :

- een idee krijgen van de midwinter-distributie over het West-Palearctisch gebied van een aantal geselecteerde watervogelsoorten.
- een schatting maken van de totale populatie aantallen in de verschillende West-Palearctische regio's en het nagaan van eventuele trends in deze populaties.
- aan de hand van telgegevens een aantal objectieve criteria opstellen om het internationaal belang van wetlands voor overwinterende watervogels uit te drukken.
- een lijst opstellen van gebieden die voldoen aan deze criteria.

Op deze manier wil men een internationaal programma voor het behoud van wetlands opstellen.

Een van de belangrijke activiteiten van het I.W.R.B. is ook het helpen organiseren van een aantal "International Conferences on the Conservation of Wetlands and Waterfowl". De bekendste en belangrijkste is ongetwijfeld de Conferentie in 1971 te Ramsar (Iran). Daar werd door delegaties van 23 landen en 8 internationale organisaties de definitieve tekst opgesteld van het "Verdrag van Ramsar". Al de landen die deze Conventie ondertekenen, verplichten zich niet alleen tot een verstandig gebruik van 'wetlands' maar ook tot de bescherming en instandhouding van 'wetlands' van internationaal belang. België heeft in 1975 de Ramsar-Conventie ondertekend "onder voorbehoud van ratificatie". Deze ratificatie had in maart 1986 plaats.

Op de Conferentie van Ramsar werden ook een aantal criteria opgesteld voor de evaluatie van waterrijke gebieden en dit vooral op basis van overwinterende watervogels. Een belangrijk criterium is de "1 % - norm" (SZIJJ 1972, ATKINSON-WILLES 1972). Hier wordt voorgesteld om een internationale betekenis toe te kennen aan een gebied waar minstens één soort regelmatig in aantallen voorkomt die 1 % van de betreffende populatie (voor ons de N.W.-Europese populatie) vertegenwoordigen. Er zijn uiteraard ook nog andere criteria (ecologische diversiteit, waarde voor onderzoek en educatie,...) waarmee rekening moet gehouden worden bij de evaluatie van gebieden.

Voor wat België betreft kunnen we vermelden dat sinds 1967 systematische watervogeltellingen worden georganiseerd. Dit gebeurde eerst alleen rond mid-januari maar sinds 1977 wordt maandelijks geteld van oktober t.e.m. april. Er werd steeds geteld in het weekend rond het midden van de maand, dit in overeenstemming met 10-tallen andere landen. De tellingen worden uitgevoerd over geheel Vlaanderen dat ingedeeld werd in 23 regio's. Voor alle regio's werd een koördinator aangesteld die instaat voor het organiseren van de tellingen in de eigen regio alsook voor het verzamelen en doorsturen van de gegevens naar het centraal adres voor Vlaanderen. Dit laatste is sinds 1981 gevestigd in het Laboratorium voor Oecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud aan de R.U.G. De koördinatie is hier in handen van Patrick Meire, Koen Devos en Eckhart Kuyken (Instituut voor Natuurbehoud). Zij zijn verantwoordelijk voor de verwerking en het publiceren van de gegevens, evenals het doorsturen ervan naar het I.W.R.B.-hoofdkwartier te Slimbridge. Ook werd recent een aanvang genomen met een evaluatie van onze wetlands op Vlaams regionaal vlak (KUYKEN 1984, DEVOS 1986).

We hopen dat hiermee duidelijk gesteld is dat er niet geteld wordt louter voor het tellen. Uw gegevens zijn van het grootste belang voor een wetenschappelijk gefundeerd beleid van natuurbehoud en bescherming van onze laatste en vaak uiterst kwetsbare waterrijke gebieden.

III. Resultaten van het winterhalfjaar 1985/86

Onderstaande tabel geeft het aantal bezochte gebieden, evenals de exacte teldata :

	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA
aantal getelde gebieden in 85/86	22	20	20	29	21	14
teldata	12/13	16/17	14/15	11/12	15/16	15/16

Tabel 1 : Aantal bezochte gebieden tijdens de (inter-) nationale I.W.R.B.-watervogeltellingen in de regio Brugge-Oostkust, 1985/86.

We waren wel vaak genoodzaakt om gegevens te gebruiken van enkele dagen voor of na de exacte teldata. Tellingen die meer dan een week voor of na de I.W.R.B.-data plaatshadden, kwamen echter niet meer in aanmerking. Vooral de maarttelling bleek sterk onvolledig met o.a. geen gegevens van de Hoge Dijken te Roksem en het havengebied te Dudzele-Zeebrugge. De vermelde totaalaantallen in tabel 2 zijn dan ook met een korreltje zout te nemen en dienen als absolute minima beschouwd te worden. Voor heel wat soorten geldt dit trouwens ook voor de andere maanden. Ondanks deze tekortkomingen kunnen toch een aantal conclusies getrokken worden wat betreft het belang van de regio Brugge-Oostkust (in zijn geheel) op internationaal en nationaal vlak. Internationaal kunnen we in 1985/86 prat gaan op belangrijke aantallen Smient (1 % norm = 7500) en Slobeend (1 % norm = 400). Op Vlaams-regionaal niveau deden vooral Kleine Zwaan, Smient, Wintertaling, Wilde Eend en Slobeend het vrij goed. Hoewel minder dan vorig jaar bleken de vorstperiodes ook te zorgen voor belangrijke concentraties Kuif-, Tafel- en Toppereenden. Voor een meer gedetailleerde bespreking van de I.W.R.B.-tellingen in Vlaanderen (bijv. uitwisseling tussen de regio's, effect van weersomstandigheden) verwijzen we naar de verslagen in De Wielewaal en Oriolus (DRAULANS et al. 1984, ROYEAEERD et al. 1981, DESMET et al. 1983, MEIRE et al. 1985, MEIRE et al. 1987, DEVOS et al. 1987).

SOORTEN	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA
Roodkeelduiker		1	6		1	1
Parelduiker				3	2	
IJsduiker		1	1			
Dodaars	130	56	42	14	76	15
Fuut	103	85	186	56	138	24
Roodhalsfuut	1		3		1	1
Geoorde Fuut		1			1	
Kuifduiker						
Aalscholver	33	24	5	70	31	
Kuifaalscholver			1			
Knobbelswaan				3		7
Kleine Zwaan		26	55	37	89	
Wilde Zwaan				1		
Bergeend	149	366	147	226	298	178
Smient	359	2322	5218	10706	6226	239
Krakeend	3	41	64	26	34	
Wintertaling	119	915	802	949	163	35
Wilde Eend	7875	7918	9495	9148	4056	300
Pijlstaart	9	64	83	18	62	12
Zomertaling				1		
Slobeend	454	434	489	185	134	26
Krooneend				1	1	
Tafeleend	99	347	710	809	1091	26
Kuifeend	37	60	107	610	691	35
Toppereend		15	24	39	149	
Eidereend			112		28	
IJseend		5	8	4	1	
Zwarte Zeeëend	1	2	3	7	10	
Grote Zeeëend			2		1	
Brilduiker		7	10	11	49	1
Nonnetje				2	42	
Middelste Zaagbek		3		5	59	
Grote Zaagbek			1		13	
Meerkoet	1082	1093	3027	3153	2647	375

Tabel 2 : Resultaten van de mid-maandelijke watervogeltellingen
in de regio Brugge-Oostkust, 1985/86.

IV. Dankwoord

We willen hier toch een speciaal woord van dank uitspreken t.o.v. de (weinige) tellers die ook deze winter actief meewerkten aan de I.W.R.B.-watervogeltellingen : FDS, LMA, WIG, GDP.

V. Referentielijst

- ATKINSON - WILLES G. (1972) : The International Wildfowl Censuses as a basis for Wetland Evaluation and Hunting Rationalisation. Proc. Int. Conf. Conserv. Wetl. and Waterfowl, Ramsar, Iran, 1971 : 87 - 110.
- DESMET J., D. DRAULANS, J. ROYEARD (1983) : Watervogels in Vlaanderen gedurende het winterhalfjaar 1981-82. De Wielewaal 49 : 3 - 28.
- DEVOS K. (1986) : Het voorkomen van overwinterende watervogels in Vlaanderen tussen 1979 en 1986. Licentiaatsverhandeling, R.U. Gent, 199 pp. + bijlage.
- DEVOS K., P. MEIRE, E. KUYKEN (1987) : Watervogels in Vlaanderen gedurende het winterhalfjaar 1984/85. Oriolus 53 : 22 - 42.
- DRAULANS D., J. ROYEARD, J. DESMET (1984) : Watervogels in Vlaanderen gedurende het winterhalfjaar 1979/80. De Wielewaal 50 : 77 - 88.
- KUYKEN E. (1984) : Waterrijke gebieden in Vlaanderen. Situering en evaluatie met nadruk op de ornithologische betekenis. Vierde Vlaams Wet. Congres Groenvoorziening, Brussel 1984 : 387 - 408.
- MEIRE P., E. KUYKEN, J. ROYEARD (1985) : Watervogels in Vlaanderen gedurende het winterhalfjaar 1982 - 1983. De Wielewaal 51 : 395 - 414.
- MEIRE P., K. DEVOS, E. KUYKEN (1987) : Watervogels in Vlaanderen gedurende het winterhalfjaar 1983/84. Oriolus 53 : 1 - 21.
- ROYEARD J., J. DESMET, D. DRAULANS (1981) : Watervogels in Vlaanderen gedurende het winterhalfjaar 1980 - 1981. De Wielewaal 47 : 410 - 432.

**Overwinterende ganzen in de oostkustpolders:
seizoen 1985/86**

door Patrick Meire en Eckhart Kuyken

Laboratorium voor Oecologie der Dieren,
Zoogeografie en Natuurbehoud
Rijksuniversiteit Gent
Ledeganckstraat 35
9000 Gent

Instituut voor Natuurbehoud
Kiewitdreef 3
3500 Hasselt

Inleiding
oooooooooooo

Deze uitzonderlijk strenge winter (de tweede in rij) was waarschijnlijk de meest spectaculaire na 1978-79, althans wat de ganzen betreft. De 'vriezegannen' hebben zeker hun naam eer aangedaan.

De totale aantallen overwinterende ganzen zijn in de laatste jaren in onze polders duidelijk toegenomen (Kuyken 1982, 1983, 1984, 1985, Kuyken et al. 1986). Deze toename ging gepaard enerzijds met het afschaffen van de jacht en anderzijds met verschillende zeer strenge winters. Eén van de meest boeiende aspecten die we bij deze aantalstoename konden bestuderen was de verspreiding van deze ganzen over de verschillende poldercomplexen. Waar deze vogels vroeger nagenoeg enkel in de Polders van Damme werden gezien, zijn ze nu verspreid over de volledige kustvlakte van Oostende tot aan het Zwin. De laatste jaren werden zelfs grote aantallen waargenomen in de IJzervallei (tot 8000 ex. in de winter 1985-86 (Devos mond. med.)).

Teneinde een goede totaalstelling te hebben, zeker tijdens de piekdagen, is het bijgevolg noodzakelijk om een enorm groot oppervlak af te zoeken. Daarom gebeurden de tellingen meestal door EK en PM samen waarbij EK het westelijk en PM het oostelijk deel van de polder telde. Hierbij werden nagenoeg steeds alle potentiële ganzengebieden bekeken. De vele gegevens verzameld door JNM'ers en Wielewalers werden dan nadien zoveel mogelijk in het geheel ingepast. Vooral enkele tellingen van Filip Vanhee konden hiervoor goed gebruikt worden.

Dit verslag zal traditiegetrouw vooral een beschrijving zijn van de aantallen en de verspreiding van de belangrijkste soorten en dit gesitueerd in relatie tot de weersomstandigheden.

Aantalsverloop van Kolgans en Kleine Rietgans (Anser albifrons en Anser brachyrhynchus)

oo

Op 19.10 een week later dan vorig jaar, maar toch nog zeer vroeg, werden de eerste 28 Kleine Rietgansen in Damme gezien. De volgende dag werden ze (hoogstwaarschijnlijk die groep) in het Zwin opgemerkt. De aantallen namen langzaam toe met 59 ex. op 29.10 en 125 ex. op 02.11. Merkwaardig genoeg komen de eerste ganzen steeds aan in de weiden rond Damme. Dit is waarschijnlijk te wijten aan een (eeuwenoude ?) traditie.

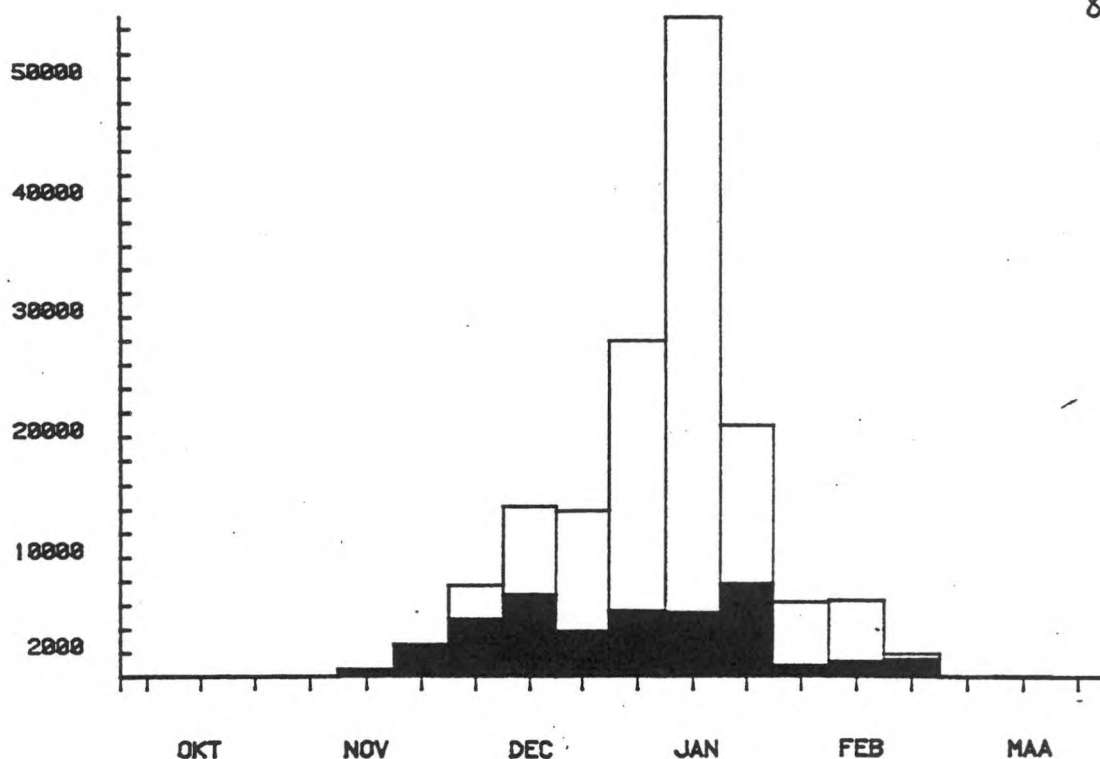
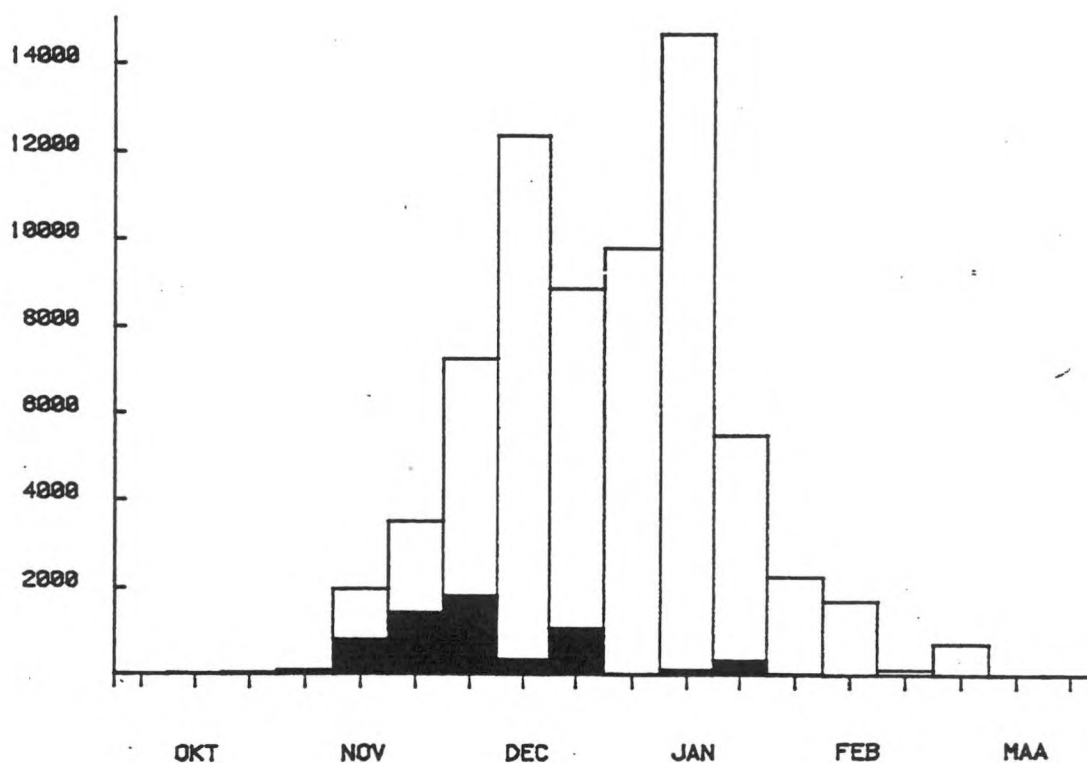

Fig. 1 : Gemiddeld aantal Kolganzen per decade in de polder rond Damme (zwart) en in de Oostkustpolders (wit) gedurende het seizoen 1985-1986.

Fig. 2 : Gemiddeld aantal Kleine Rietganzen per decade in de polder rond Damme (zwart) en in de Oostkustpolders (wit) gedurende het seizoen 1985-1986.

KLEINE RIETGANZEN OOSTKUSTPOLDERS WINTERHALFJAAR 1985/1986

De eerste Kolganzen, mogelijks doortrekkers, werden evenwel in het Zwin gezien. Bijzonder vroege waarnemingen waren 12 ex. en 1 ex. op 08.09 en 13.09 (BBu, GBu, LMa) evenals 14 ex. op 03.11 (BBu). In Damme verschenen ze op 07.11 (5 ex.). Op 17.11 waren de aantallen reeds fors gestegen tot 1184 Kleine Rietganzen en 301 Kolganzen. Een 260 Kleine Rietganzen zaten reeds in Speyen en 24 ex. in de polders van Uitkerke. Enkele dagen later (19.11) werden reeds 2780 Kleine Rietganzen en 989 Kolganzen geteld. Vooral de Kleine Rietganzen begonnen zich weer te verspreiden met 780 ex. in Speyen en 150 ex. in Nieuwmunster. Na een iets koudere periode en wat sneeuw op 21.11 zaten op 23.11 1545 van de 3771 Kleine Rietganzen in Speyen. Bijna alle 1865 Kolganzen verbleven evenwel nog in Damme. De laatste decade van november bleef koud en de aantallen bleven stijgen : 3580 Kolganzen op 25.11 (vooral in Damme) en 3270 Kleine Rietganzen waarvan 2600 in Speyen.

Vanaf de eerste decade van december begonnen vooral de Kleine Rietganzen ook de 'Blankenbergse polders' (het gebied tussen Uitkerke-Wenduine-Nieuwmunster en Zuienkerke) te bezoeken. Op 01.12 werden daar 2930 van de in totaal 4950 Kleine Rietganzen gezien. Het grootste deel van de 4165 Kolganzen bleef evenwel nog in Damme. Hoewel de temperaturen bij ons in de eerste decade van december zeer mild waren voor de tijd van het jaar namen de aantallen fors toe op 07.12 : 11310 Kolganzen en 9583 Kleine Rietganzen. Ook de Kolganzen verspreidden zich nu buiten de traditionele gebieden van Damme en grote groepen werden zowel in de Blankenbergse polders als in Strooienhaan gezien. Op 15.12 bereikt de Kleine Rietgans een eerste winterpiek met liefst 12360 ex. Dit is zowat 50 % van de totale Spitsbergse populatie ! Slechts 370 ex. hiervan verbleven in Damme. Ook de Kolganzen waren fors toegenomen tot 14295 ex., waarvan 6975 ex. in Damme. De aantallen Kleine Rietganzen liepen nu terug met 9387, 8789, 8432 ex. op resp. 21, 26 en 31.12. Enkel op 21.12 merkten we een afname van de Kolganzen (8860 ex.) maar op 26.12 en 31.12 werden er weer 16062 ex. en 16858 ex. geteld. Eind december kregen we evenwel sneeuw en vorst.

Ook de eerste decade van januari bleef koud en overall lag wat sneeuw. De aantallen stegen (9791 Kleine Rietganzen en 27965 Kolganzen op 04.01) en beide soorten bereikten een wintermaximum op 12.01 met maar liefst 54925 Kolganzen en 14680 Kleine Rietganzen. De vogels kwamen zeer verspreid over de hele polder voor, hoewel het oostelijk deel (Damme, Dudzele, Oostkerke en Westkapelle) hoofdzakelijk door Kolganzen bezocht werd. In de tweede helft van januari stegen de temperaturen terug en we zagen dan ook een snelle daling van de aantallen tot 5257 en 5720 Kleine Rietganzen en 28760 en 13095 Kolganzen op resp. 26 en 31.01. Alle poldergebieden bleven nog sterk bezocht.

In februari daalden de temperaturen opnieuw sterk. Gedurende de hele maand kwamen de gemiddelde dagtemperaturen niet boven het nulpunt ! Er lag evenwel nauwelijks sneeuw. Samen met het feit dat het reeds februari was (en dus laat in het ganzenseizoen) zijn dit misschien de redenen waarom de aantallen verder afnamen ondanks de zeer strenge koude. Op 07, 15 en 22.02 werden resp. 2250, 1703 en 232 Kleine Rietganzen en 6305, 6467 en 2729 Kolganzen geteld. De Kleine Rietganzen zijn zogoed als verdwenen uit Damme en op de verschillende data werden er slechts een goede 1000 Kolganzen geteld. Naast de Blankenbergse polders en Meetkerke werden nu ook de polders van Klemskerke, Vlissegem, Dudzele, Oostkerke, Ramskapelle en het Zwin gebruikt. Op 26.02 pleisterden nog 1180 Kolganzen en 10 Kleine Rietganzen in Oostkerke. Merkwaardig is evenwel nog de waarneming van 710 Kleine Rietganzen in de

Blankenbergse polders op 09.03 (doortrekkers ?) (MaP). De laatste Kol-
ganzen werden op 15.03 (42 ex. Graafjansdijk Knokke (LMa)) en op 16.03
gezien in Uitkerke (12 ex.)(JBA).

Het voorkomen van de andere soorten
oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Rietgans (Anser fabalis)

De eerste Rietganzen (in totaal 52 ex.) werden pas op 01.12 gezien en
dit enerzijds rond het Middelhof en anderzijds in het Zwin. Dit zijn
meteen ook de twee belangrijkste pleisterplaatsen. Op vele andere
plaatsen werden meestal slechts enkele Rietganzen temidden groepen
andere ganzen gezien. In tegenstelling tot vorige winter bleven de
aantallen rond het Middelhof dit jaar vrij laag, met max. 110 ex. op
04.01. In de polders van Knokke-Heist en Westkapelle daarentegen lie-
pen de aantallen vrij hoog op met 1085 ex. op 11.01 (BBu, GBu). Daarna
werden slechts enkele tientallen ex. waargenomen tot 23.01 toen 576 ex.
pleisterden op de Cloedtwoelden (PeL). De volgende dagen bleven de aan-
tallen daar rond de 300 à 350 ex. schommelen tot 12.02 en 13.02 wanneer
resp. 524 en 648 ex. geteld werden (PeL). Daarna namen de aantallen
vlug af met nog een 203 ex. op 15.02 (PeL). Op 22.02 en 26.02 nog resp.
100 en 10 ex. in Oostkerke.

Gezien de Rietganzen meestal op akkers foerageren bestaat er een zeer
reële kans dat sommige groepen over het hoofd gezien worden. Daarom
is het aangewezen om in de volgende winters daar zoveel mogelijk aan-
dacht aan te besteden.

Grauwe Gans (Anser anser)

Naast de populatie van het Zwin, waarvan de aantallen tot 600 ex. op-
liepen (BBu, GBu, LMa), werden slechts hier en daar kleine groepjes
opgemerkt. We vermelden enkel een groep van 75 ex. in Damme op 22.10
(JS) gezien het hier hoogstwaarschijnlijk om een groep wilde trekvogels
gaat.

Sneeuwgans (Anser caerulescens)

Verschillende waarnemingen vooral afkomstig van het Zwingebied liggen
voorhanden en zijn samengevat in volgende tabel :

25.11	2 ex.	Speyen	FV
01.12	2 ex.	Nieuwmunster	FV
22.12	1 ex.	Zwin	LMa GBu BBu
04.01	1 ad. lf.	Dievegatpolder	PeL KR
11.01	1 ex.	Zwin	LMa
24.01	1 ad. lf.	Passageuleweiden	PeL
25.01	2 ex.	Zwin	
13.02	1 ad. lf.	Dievegatpolder	PeL BP DP
13.04	1 ex.	Zwin	LMa GBu
19.04	1 ex.	Zwin	LMa

(De status als echte wilde vogels is zeer twijfelachtig.)

Dwerggans (Anser erythropus)

Slechts enkele waarnemingen gedurende de maanden december en januari
zijn bekend en samengevat in volgende tabel :

15.12	1 ex.	Damme	EK
19.12	1 ex.	Meetkerke	BBu GBu
28.12	1 ex.	Westkapelle	BBu
04.01	1 ex.	Uitkerke	BBu GBu
12.01	2 ex.	Damme	PM
31.01	1 ex.	Damme	EK

Indische Gans (Anser indicus)

Van deze hoogstwaarschijnlijk ontsnapte vogels hebben we volgende waarnemingen :

31.07	1 ex.	Zwin	LMa
23.11	2 ex.	Speyen	EK
09.12	2 ex.	Damme	LMa

Brandgans (Branta leucopsis)

Waar de aantallen vorige winters nooit boven enkele tientallen of maximum een goede 100 ex. uitstegen, kregen we dit jaar uitzonderlijke aantallen. Reeds op 16.11 werd het eerste individu gezien te Damme (FV). In november bleef het verder bij enkelingen met uitzondering van 22 ex. voor het Zwin op 24.11 (LMa, BBu, GBu). In de eerste decade van december waren 26 tot 32 ex. aanwezig maar nadien viel dit terug tot 7 ex. Rond de jaarwisseling namen de aantallen toe met 23 ex. op 31.12, 74 ex. op 04.01 en niet minder dan 245 ex. in de Vredeweiden op 08.01 (BBu, GBu, JvD). Op 09.01 werden 177 ex. opgemerkt in de Blankenbergse polders. Het maximum werd evenwel genoteerd op 12.01 en bedroeg niet minder dan 740 ex. ! De belangrijkste groepen waren 364 ex. in de Dievegatpolder (PeL, PA, BP, DVT) en 172 ex. te Ramskapelle (PM). Elders werden verspreid verschillende groepjes van meerdere tientallen gezien. De aantallen namen vlug af met nog 363, 239, 222 en 66 ex. op 16, 17, 20 en 26.01. In februari werden opnieuw slechts enkele individuen hier of daar opgemerkt.

Rotgans (Branta bernicla)

Zoals uit onderstaande tabel blijkt is het overgrote deel der waarnemingen afkomstig van de kuststreek en dan nog vnl. van het Zwin. Slechts in januari worden elders sporadisch enkele individuen gezien. Doortrek werd nog waargenomen langs de kust tot in april.

13.10	10 ex.	Zwin		BBu LMa
20.10	3 ex.	Fonteintjes	NO	FDS
20.10	2 ex.	Zwin		BBu
16.11	9 ex.	Dudzele Zeebrugge		FV HS FW
16.11	11 ex.	Zwin		LMa
17.11	9 ex.	Achterhaven		GDP FW
17.11	4 ad. 7 juv.	Zwin		LMa BBu
19.11	10 ex.	Achterhaven		JS TDS
20.11	6 ex.	Zeebrugge/Dudzele		GO
23.11	4 ex.	Zeebrugge/Voorhaven		GO
24.11	6 ex.	Achterhaven		GDP FW TDS FDR GO
01.12	5 ex.	Zwin		BBu
08.12	6 ex.	Achterhaven		GDP FDR
08.12	2 ex.	Zwin	NO	LMa BBu GBu
09.12	1 ex.	Hoge Moere		FV
11.12	9 ex.	Polderwind		LMa
12.12	3 ex.	Achterhaven		GDP TDS

13.12	1 ex.	Zeebrugge/Voorhaven		GO
15.12	6 ex.	Zwin		LMa BBu
21.12	2 ex.	Damme		PM
22.12	6 ex.	Zwin		LMa BBu GBu
26.12	1 ex.	Scharebrug Zuid		EK
04.01	6 ex. (2 ad.)	Eendenweiden		EK
04.01	5 ex.	Zeebrugge/Voorhaven		LMa
11.01	16 ex.	Knokke Dijk	NO	LMa
11.01	12 ex.	Zwin op zee		LMa
12.01	1 ex.	Damme		PM
12.01	1 ex.	Pomptje	NNW	EK
12.01	1 ex.	Vijfwege	ZW	EK
13.01	1 ad.	Polders van Uitkerke		PeL BP
15.01	1 ex.	Blankenberge		BBu
16.01	5 ex. (2 ad.)	Dievegatpolder		PeL BP
17.01	3 ex.	Polders Blankenberge		MaP
19.01	1 ad.	Oude Hazegraspolder		PeL KR
26.01	1 ex.	Damme		LDq
26.01	1 ex.	Mareweg	N	EK
26.01	1 ex.	Strooienhaan		EK
27.01	1 juv.	Hoge Moere		FV
30.01	1 ad.	Dievegatpolder		PeL BP
31.01	1 ex.	Madeleine	Z	EK
02.02	2 ex.	Westernieuwweg Houtave		JM FDS TDF
15.02	2 ex.	Vijfwege	ZW	EK
16.02	12 ex.	Blankenberge strand	ZW	LMa
23.02	6 ex.	Zwin	NO	LMa GBu
28.02	1 ex.	Oostkerke Terp		EK
03.03	1 ex.	Zwin		BBu
10.03	1 ex.	Polders Uitkerke		RDJ
03.04	2 ex.	Zwin		BBu
10.04	25 ex.	Oosterstaketsel Oostende	NO	HS FW

Witbuikrotgans (Branta bernicla hrota)

Van deze zeer zeldzame soort is niettegenstaande de zeer strenge winter slechts één waarneming voorhanden :

26.01	1 ex.	Meetkerke		EK
-------	-------	-----------	--	----

Canadese Gans (Branta canadensis)

Zowel in Engeland als in Skandinavië is deze soort ingevoerd en de populaties zijn er ondertussen uitgegroeid tot resp. 40000 en 50000 ex. Hoewel deze vogels hoofdzakelijk standvogels zijn (bewegingen meestal minder dan 100 km) is het niet onwaarschijnlijk dat steeds meer van die dieren bij ons terecht komen. Bovendien worden ook bij ons frequent Canadese Ganzen gehouden die soms verwilderen. De waarnemingen zijn verspreid zowel in de tijd als in de ruimte.

31.07	3 ex.	Zwin		LMa
02.09	40 ex.	Bessendreef Loppem	lg. overvl.	RV
07.09	7 ex.	Villa St.-Andries		RV JS WLT
29.09	7 ex.	Tillegem St.-Michiels		RV PK
07.12	1 ex.	Damme		EK PM
12.12	1 ex.	Vijfwege	ZW geringd	EK
18.12	1 ex.	Damme		BBu GBu JvD
19.12	1 ex.	Damme		LMa
19.12	1 ex.	Meetkerke		BBu GBu

21.12	1 ex.	Lage Moere	FV
22.12	1 ex.	Zwin	BBu GBu
29.12	1 ex.	Oosternieuweg	LDq ID
02.01	1 ex.	Speyen	FV
03.01	1 ex.	Houtave Stalhille	FV
04.03	1 ex.	Houtave Stalhille	FV
04.03	1 ex.	Houtave W	EK
13.01	1 ex.	Dorpszwinweiden Stalhille	PeL BP
23.01	1 ex.	Hoge Moere	FV
30.01	1 ex.	Dievegatpolder	PeL BP
31.01	1 ex.	Damme	EK
08.02	1 ex.	Cloedtweiden	PeL
12.02	1 ex.	Cloedtweiden	PeL
13.02	1 ex.	Cloedtweiden	PeL BP DP
01.05	2 ex.	Zwin	LMa
18.05	3 ex.	Duvelsgat St.-Andries	RV

Roodhalsgans (Branta ruficollis)

Enkele waarnemingen van dit kleine gansje zijn voorhanden :

15.12	1 ex.	Damme	EK
21.12	1 ex.	Damme	PM
26.12	1 ex.	Koeistraat	EK
31.12	1 ex.	Zuikerkerke N	EK
11.01	1 ex.	Westkapelle weiden	BBu GBu
15.01	1 ex.	Meetkerke Moeren	BBu GBu
26.01	1 ex.	Wiel	GO
26.02	1 ex.	Oostkerke	EK

Ook van deze soort is de wilde status niet geheel zeker.

Besluit oooooooo

De aantallen gesitueerd in dit artikel hebben zeker niet de pretentie om 'de juiste' totaalaantallen te zijn. Het is immers onmogelijk om steeds alle mogelijke gebieden af te rijden temeer daar door sneeuw bv. de vogels zeer verspreid kunnen zitten. We hebben evenwel systematisch hetzelfde (zeer uitgestrekte) gebied afgezocht waar zich de grootste aantallen ganzen zeker bevonden. Hierdoor is het beeld dat we verkrijgen van het aantalsverloop en de verspreiding zeker representatief. Bovendien zullen de werkelijke totaalaantallen waarschijnlijk niet ver van de getelde liggen.

Vooraf van de uitzonderlijke soorten zoals Canadese Gans en Roodhalsgans laten de waarnemingen zien hoe van week op week de ganzen zich kunnen verplaatsen over de gehele Oostkustpolders. Samen met deze zeldzame soorten wisselen ook vaak de grote concentraties van plaats, waardoor de begrazingsdruk in een gebied niet te hoog wordt opgevoerd. Zoals in voorgaande jaren worden de poldergraslanden zeer systematisch opgezocht. Uit de grafiek blijkt immers hoe het (hoofd)gebied van Damme een zekere verzadigingsgrens vertoont die mede aanleiding geeft tot die spreiding. Een andere factor die hierin van belang kan zijn is de neiging van Kleine Rietganzen om de grote Kolganzen-concentraties te vermijden.

Zoals in de voorgaande harde winters 78-79, 81-82 en 84-85 al duidelijk bleek, bewijzen de ganzenaantallen van 85-86 overduidelijk dat de Oostkustpolders een wezenlijke functie vervullen in het herbergen van een

belangrijk deel van de Westeuropese Kol- en Kleine Rietganspopulaties. De piekaantallen verblijven hier slechts voor relatief korte tijd. Hun vroege vertrek is wellicht mede een gevolg van de relatieve rust die het jachtverbod oplevert en waardoor de vogels minder energie verliezen door telkens opgejaagd te worden. Ook worden de vogels minder schuw, wat eveneens een efficiëntere voedselopname bevordert. Het merkwaardige fenomeen, dat de ganzen - eenmaal aan de wegtrek begonnen - niet meer terugkeren wanneer februari een nieuwe koudegolf kent, is niet nieuw. In het verleden konden we dit herhaaldelijk vaststellen, wat ons een bevestiging lijkt van de goede conditie die de overwinterende ganzen hier op een korte tijdsspanne kunnen bereiken. Een alternatieve hypothese is uiteraard dat het voedselaanbod zodanig klein geworden is dat de vogels uit noodzaak moeten verdwijnen. Verder onderzoek zal evenwel de juiste toedracht van zaken moeten aantonen.

Wat de Westeuropese Kolganzen betreft, kan worden vermeld dat de populatieaangroei nog steeds doorgaat, waarbij wellicht een totaalaantal van 380 000 ex. bereikt werd. Het broedseizoen 1985 moet uitzonderlijk goed geweest zijn, want uit onze steekproeven bleek een aanwezigheid van niet minder dan 48,7 % juvenielen (normaal 34 %). Hierdoor alleen al is de populatieaangroei versneld, wat evenwel een zeer tijdelijk fenomeen kan zijn. De vogels doen er immers minstens drie jaar over voor zij zich kunnen voortplanten.

Literatuurlijst oooooooooooooooo

- Kuyken E. 1982. Pleisterende ganzen in de regio Damme-Brugge : winter 1980-81. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1980-1981. 90-92.
- Kuyken E. 1983. Aantallen en verspreiding van overwinterende ganzen in de Oostkustpolders : seizoen 1981-82. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1981-1982. 41-46.
- Kuyken E. 1984. Overwinterende ganzen in de polders van Brugge-Oostkust : seizoen 1982-83. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1982-1983. 32-37.
- Kuyken E. 1985. Ganzen in de polders van Brugge-Oostkust : verslag over de winter 1983-84. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1983-1984. 63-68.
- Kuyken E., Meire P. & M. Lievrouw. 1986. Overwinterende ganzen in de polders tussen Knokke, Brugge en Oostende : seizoen 1984-85. Veldornithologisch Jaarboek van Noord-West-Vlaanderen 1984-1985. 79-85.

DE KLEINE ZWAAN - CYGNUS BEWECKII - IN NOORD - WEST - VLAANDEREN :

JULI 85 - JUNI 86

door Frank De Scheemaeker

Inleiding
oooooooo

Dit jaar ontvingen we 138 waarnemingen, wat in vgl. met andere jaren als normaal kan beschouwd worden. De verdeling per gebied ziet er als volgt uit: 35 wrm. uit het poldercomplex Uitkerke - Zuienkerke - Nieuwmunster, 21 uit het complex Meetkerke - Stalhille, 37 uit de Zeebrugse achterhaven en 26 uit Houtave.

Minder belangrijke gebieden waren de Zwinstreek (10 wrm.), de Roksempot (6 wrm.), Hoeke (2 wrm.), St.-Andries (2 wrm.) en Westkapelle (1 wrm.).

Overzicht Winterhalfjaar
oooooooo

De eerste zwanen komen opvallend vroeg aan: op 21.10 noteren we reeds 3 ad. in de Zeebrugse Achterhaven. De aantallen lopen daar reeds op tot 27 ad. en 2 juv. op 28.10. De 3 ad. van 21.10 waren toen wellicht reeds naar Uitkerke verhuisd: 02.11 : 3 ad.. De 27 ad. en 2 juv. voegden zich daar, na een ommetje langs de Zwinstreek van een deel van de groep (o.a. 02.11 : 18 ad. en 2 juv.) allicht bij, daar we op 16 en 17.11 in Uitkerke 30 ad. en 2 juv. mochten wrm. Hoe mooi de puzzel hier kan ineengeschoven worden, des te moeilijker het wordt voor de rest van de winter! Toch wagen we een poging.

Op 16 en 17.11 verbleef wellicht een nieuw groep in de Achterhaven: 10 ad. en 1 juv. Eind november komen de meeste wrm. uit Uitkerke: o.a. 80 ex op 23.11, 56 ex op 01.12. Tijdens deze periode geen waarnemingen uit andere gebieden. Op 05.12 aanwezig in de Lage Moere te Meetkerke en daar in toenemend aantal waargenomen met als maxima 54 ex op 21.12 en 59 ex op 27.12. Opnieuw weinig wrm. uit andere gebieden tijdens diezelfde periode, tenzij uit de Achterhaven: o.a. 23.12 : 71 ex, 28.12 : 64 ex en 31.12 : 74 ex. Het is echter onduidelijk of het hier om een volledig nieuwe groep gaat of om een deel van de Meetkerkse groep, die door de plotse koude in die periode, de Achterhaven als slaappleats verkoos. Een wrm. lijkt deze theorie alvast te bevestigen: 29.12: Spreeuwerstraat Zuienkerke: 17.00 u: 33 ex vanuit Meetkerke naar de Achterhaven!!

Na de jaarwisseling nemen de wrm. in beide gebieden fel af, maar vormt zich nu een grote groep te Houtave: o.a. reeds 26 ex op 11.01, 54 ex op 23.01, 76 ex op 26.01 en maximaal 88 ex (10 juv.) op 02.02. Tot 11.02 steeds 85 ex. kleinere aantallen werden na de jaarwisseling tijdelijk genoteerd te Hoeke Lapscheure: o.a. 11.01 : 7 ex, Stalhille: o.a. 12.01 : 6 ad., Nieuwmunster: 26.01 : 6 ex. In februari ook opnieuw in de Achterhaven aanwezig, zij het in klein en wisselend aantal.

Uit Meetkerke en Uitkerke geen februari wrm. In maart nog een laatste groep te Houtave: 11 ex op 08.03 en regelmatig in de Achterhaven. Ook de laatste wrm. komen uit laatst genoemd gebied: 05, 06 en 08.04: 6 ex.

Bespreking per gebied

Uitkerke - Zuienkerke - Nieuwmunster

Een eerste wrm. op 02.11 : 3 ad. (CW). Daarna pas gemeld op 16 en 17 juli telkens 30 ad. en 2 juv. (FV,JNM). Op 23.11 's morgens 80 ex, 's namiddags nog 44 ex (MaP). Op 24.11 : 26 ad. en 7 juv. TP en nog eens 4 ad. toekomend (MaP). Op 25.11 : 53 ex langs de Copsweg (FV). Uit volgende onderstaande gegevens blijkt de zeer grote mobiliteit van de Kleine Zwanen in deze periode van het jaar:

01.12	56 ex	Nieuwmunster	PS
01.12	12 ad.	Zuienkerke	FV,JDM
02.12	28 ad.	Nieuwmunster	FV
08.12	13 ex	Polder Uitkerke	MaP
14.12	18 ex TP + 6 ex naar O	Uitkerke	MaP
17.12	55 ex	Uitkerke	JVG
18.12	55 ex	Uitkerke	JVG

Eind december lopen de aantallen fel terug, maar echt verdwijnen doet de soort niet. Op 29.12 : 14 ex in Uitkerke. Na de koudegolf waarbij de soort zich waarschijnlijk te Meetkerke en in de Achterhaven ophield, duikt ze op 08.01 opnieuw op in het gebied: 52 ad. en 3 juv. langs de Blankenbergse Dijk te Zuienkerke en 11 ad. en 4 juv. langs de Heerweg aldaar. Op 11.01 verbleven 62 ex te Zuienkerke. De laatste wrm. dateren van 26.01: 6 ex te Nieuwmunster en 4 ex langs de Blankenbergse Dijk te Zuienkerke (PeL,DVT,e.a.).

Meetkerke - Stalhille

Een eerste wrm. op 17.11 : 3 ex (RV). Daarna pas 09.12 weer opgemerkt: 9 ad. (FV). Van 19.12 tot 28.12 een groep van een 55 tal ex TP:

19.12	49 ex	BBu
21.12	49 ad. + 4 juv.	FV
23.12	49 ad. + 4 juv.	GO,FW,e.a.
25.12	49 ad. + 4 juv.	GO,FW,e.a.
27.12	59 ex	RDJ
28.12	53 ad. + 4 juv.	TDF,KV,RDJ

Opmerkelijk is wel dat deze groep net werd opgemerkt (19.12) de dag na de laatste wrm. van een ongeveer zelfde groep te Uitkerke (18.12).

De groep sliep wellicht in de Achterhaven (zie overzicht winterhalfjaar) en viel meer en meer uiteen bij toenemende vorst. Op 03.01 zaten nog 37 ex in de Lage Moere, op 11.01 nog 25 ex, op 18.01 nog 5 ad. en 1 juv. (PBu, GBu).

Zeebrugge - Dudzele : Achterhaven

De Kleine Zwaan doet zijn intrede in de regio in de Achterhaven: 21.10 3 ad. (FV). Op 27.10 komen 13 ad. en 2 juv. in de Achterhaven (TDF,RDJ). Dit zijn uitzonderlijk hoge oktoberaantallen. Op 02 en 03.11 resp. slechts 2 en 1 ad. TP (FW,PBu,GBu,JNM). De ex waren duidelijk uitgeweken naar de Zwinstreek en het Uitkerkse. Op 09.11 toch nog 8 ad.; op 16 en 17.11 telkens 10 ad. en 1 juv. (GDP,FW,FV).

Daarna duikt de soort pas weer op half december: 15.12 : 32 ex (GO). Eind december bereiken de aantallen een maximum: het gebied fungeert tijdens deze koudeperiode wellicht als opvang- en slaapgebied voor de zwanen uit de omliggende polders: zoals gemeld wordt zelfs vanuit Meetkerke slaaptrek naar de Achterhaven vastgesteld! Maximale aantallen in deze periode waren:

23.12	71 ex	PB	
28.12	74 ex	FW	
31.12	71 ad. + 3 juv.	FW,FDR	

Na de jaarwisseling zwerven de zwanen opnieuw uit naar de polder en dalen de aantallen snel: 02.01 : 29 ad. en 1 juv. (FW,GDP) en op 04.01 nog slechts 1 ad. en 1 juv. (TDF,FW). Dan duurt het tot februari vooraleer de Kleine Zwanen weerom opgemerkt worden: 01.02 : 12 ad., 2 juv. (FV,RV,FW,FDR). Gans de maand februari en maar in klein, wisselend aantal aanwezig (6 à 13 ex). Zelfs 3 april wmm.: 05, 06 en 08.04 : telkens 3 ad. en 3 juv. (FV,GO,GDP,NE,FDR,RDJ).

Houtave

Hier verschijnt de Kleine Zwaan pas erg laat. De eerste wmm. gebeurde op 11.01 : 22 ad., 4 juv. (RDJ,TDF). Daarna snel stijgende aantallen: 23.01: 44 ad. en 10 juv. ; 25.01: 66 ad. 10 juv. (FW, TDF) ; 26.01: 66 ad. en 11 juv. (FV) ; 29.01 : idem (FV); 01.02 : 72 ad. en 10 juv. (FDS,EW) en 02.02: 77 ad. en 10 juv. (FDS,TDF,JM,RP,MP,e.a.). Diezelfde dag verbleef 1 ad. in een nabijgelegen weide (FDS,e.a.).

In deze groep Kleine Zwanen verbleef 1 geringd ex (A. wit/F. geel). Dank zij het doorspelen van deze wmm. naar Nederland door RV kwamen we te weten dat het hier om een wijfje ging dat in het eerste kalenderjaar, op 14.12.85 geringd was te Creil-West (52.46 N 05.38 E). De vogel zat t.e.m. 04.01.86 in Creil-West, van 16 tot 21 maart was hij er terug. Een prachtige waarneming en tevens het bewijs dat de groep te Houtave niet alleen de samen-trekking was van ex uit andere delen van de polder (Meetkerke - Uitkerke) na de koude inval. Maar dat ook nieuwe groepen de polder binnenvielen.

De groep bleef nog tot minstens 11.02 in Houtave: 85 ex (PBu,BO); op 23.02 nog slechts 13 ex (RDJ) en een laatste wmm. op 08.03: 7 ad. en 4 juv. (ID, LDq).

De Zwinstreek

Uit de omgeving van het Zwin slechts 10 wmm. Eind oktober doet de soort bijna traditioneel de Vrede aan: 31.10: 15 ad. en 1 juv. (BBu); 02.11: 18 ad. en 2 juv. (FV). Uitwisseling met de Achterhaven lijkt bewezen. Op 09 en 10.11 nog resp. 12 en 10 ex. ; daarna nog slechts 3 wmm.: 19.11 2 ex (JS) en 30.12 : resp. 1 ad. in het Zwin en in het Dievegat (TDF,RDJ, KV,JM).

Roksempuut - Hoge Diiken

Alle waarnemingen:

20.11	1 ad.	PBu
03 t.e.m.	1 ad.	JVP,PBu,PT
08.01		

OT Brugge

Een overvliegende groep: 04.01: 14 ex richting Zuienkerke (NE,CW,e.a.)

St.-Andries

Twee trekwaarnemingen:

09.01	5 ad. O	Diksm. Heirweg	FV
02.03	12 ex O	Bloemendale	KV,JM

Hoeke

Slechts 2 wnm.

11.01	6 ad. + 1 juv.	Weiden Vlienderhage	FV, LD
23.01	1 ad. + 1 juv.	Lemspolder	PeL

Opm.: Langs de Krinkeldijk te Oostkerke Hoeke werden geen Kleine Zwanen opgemerkt, dit in tegenstelling met de vorige winter. Of zouden de zwanen ten Z van de Damse Vaart verbleven hebben, een gebied dat in de winter nauwelijks of niet onderzocht wordt?
Uitgebreid onderzoek in de winter 86 - 87 lijkt deze thesis te steunen. Een grote groep Kleine Zwanen verbleef toen tussen Hoeke en Lapscheure in februari en maart (FDS).

Westkapelle

Eén waarneming:

17.01	9 ex	Westkapelle weiden	BBu
-------	------	--------------------	-----

Ook hier lijkt uitwisseling met Hoeke en Lapscheure mogelijk.

DE WILDE ZWAAN - CYGNUS CYGNUS - IN NOORD - WEST VLAANDEREN:

JULI 85 - JUNI 86

door Frank De Scheemaeker

We noteren afgelopen winter één trekwaarneming en één waarneming van een pleisterend ex.

Alle waarnemingen:

16.01.86	4 ex W	Novotel St.-Michiels	PK
23.01 tot	1 ad.	Houtave (pleisterend tussen groep Kleine Zwanen)	
15.02			FW,TDF,e.a.

HET VOORKOMEN VAN ENKELE GROTE WAADVOGELS IN NW - VLAANDEREN

door Frederik Willemyns

Inleiding

In dit deel wordt het voorkomen in onze regio - voor de periode 1985 - 1986 - geschetst van de Roerdomp (*Botaurus stellaris*), het Woudaapje (*Ixobrychus minutus*), de Kwak (*Nycticorax*), de Zwarte Ibis (*Plegadis falcinellus*), de Zwarte Ooievaar (*Ciconia nigra*), de Ooievaar (*Ciconia ciconia*), de Kraanvogel (*Grus grus*), de Kleine Zilverreiger (*Egretta garzetta*), de Purperreiger (*Ardea purpurea*). Voor de Blauwe Reiger zijn de gegevens zéér onvolledig.

Bespreking per soortROERDOMP (*Botaurus stellaris*)

Van deze soort zijn er 7 wmm. voorhanden. Er zijn gegevens uit de Fonteintjes (2 x), de Achterhaven (3 x), de Eendekooi van Wenduine (1 x) en St.-Michiels (1 x). Er is slechts één echte voorjaarswmm.

Bespreking per gebied

- Fonteintjes:	22.02	2 ex	JVG
	23.03	1 ex	JVG
- Achterhaven:	24.07	1 ex Achterhaven	JVG
	28.11	1 ex Kleiputten Heist	JVG
	02.02	1 ex (dood)	JVG
		polders Zeebrugge	
- Eendekooi van Wenduine:	26.01	1 ex	YBa
- St.-Michiels:	20.05	1 ex	AT

De wmm. van 24.07 is een zeer vroege en de wmm. van 20.05 is een zeer late wmm., vermits de soort niet meer als broedvogel voorkomt in onze regio. In het najaar trekt de Roerdomp vooral in augustus - september, terwijl hij in het voorjaar vooral in februari - maart doortrekt. De toename bij strenge koude is een bekend fenomeen.

WOUDAAPJE (*Ixobrychus minutus*)

Net zoals vorig jaar werd het Woudaapje niet waargenomen in de regio. Sinds de jaren '60 kende deze soort in België een grote achteruitgang door drooglegging, verlies van biotoop en watervervuiling.

KWAK (*Nycticorax nycticorax*)

Dit jaar zijn er naast de gebruikelijke wmm. van de halfwilde standvogels in het Zwin, ook 2 trekwm.

In het Zwin broedden in 1986 15 paartjes (mond. med. GBu).

De 2 trekwaarnemingen:

02.05	1 ad.	Fonteintjes	MaP
02.05	1 ex	Zwinbosjes	PBu

Op 14.05 werd 1 onv. waargenomen in de Zwinbosjes (PaL).

ZWARTE IBIS (Plegadis falcinellus)

Het is zeker al van voor 1980 geleden dat de Zwarte Ibis nog werd waargenomen in onze regio. Op 04.05 werd 1 ex + ter plaatse waargenomen in het Zwin (GBu). Voorjaarswmm. in de Lage Landen zijn zéér zeldzaam.

De voorjaarsstrek grijpt vooral plaats van maart tot begin april. De broedkolonies zijn meestal opnieuw bezet in april, maar enkelen trekken nog in mei. De dichtsbijszijnde kolonies bevinden zich in Joegoslavië. We kunnen dus terecht spreken van een dwaalgast!!

ZWARTE OOIEVAAR (Ciconia nigra)

Twee wmm. dit jaar: op 09.06 werden 2 ex (17.15) waargenomen te Wijnendalebos (Jan en An Vlaeminck) en op 10.06 werden wellicht dezelfde 2 adulte ex gezien boven de Achterhaven van Zeebrugge. Deze bleven ter plaatse hangen op thermiek van 10u00 tot 10u24 en verdwenen daarna boven Ramskapelle op zeer grote hoogte in noordoostelijke richting (TDS). Bijna jaarlijks wordt deze prachtige vogel wel hier of daar gesignaleerd in de regio, vooral in het najaar (aug. - sept.), juni waarnemingen zijn in België (Vlaanderen) zeer zeldzaam. Sinds een aantal jaren ontwikkelt zich in het Zuiden van België een kleine populatie (5 koppels in 1986).

OOIEVAAR (Ciconia ciconia)

Sinds enkele tientallen jaren gaat de Ooivaar drastisch achteruit, vooral in NW - Europa en Duitsland. Oorzaken hiervan zijn o.a. een klimaatswijziging (vochtiger voorjaren), verlies van biotoop, insecticiden en afschot (vooral gedurende de trek). De najaarsstrek gebeurt vooral in augustus, terwijl de voorjaarsstrek hoofdzakelijk plaats vindt in maart - april.

Alle waarnemingen:

- Najaarswaarnemingen

01.09	1 ex	Zwin	GBu, BBu, e.a.
27.10	2 ex	Zwin	BBu, HDo

- Voorjaarswaarnemingen

04.05	2 ex NO	Vuurtoren Heist (10u57)	TDS, FW, GDP, NE, PB
04.05	1 ex TP	Meetkerke - L.M.	TDF
08.05	1 ex	Beernem (14u15)	JVG
19.05	1 ex	Damme (10u50)	TDF, RDJ

KRAANVOGEL (Grus grus)

2 waarnemingen, beide uit de Zwinstreek:

Eind maart komt er 1 wild ex aan in het Zwin en vormt een paar met 1 van de vogels in het park (GBu).

13.05	1 ex	Zwinweiden	PeL, KR
-------	------	------------	---------

KLEINE ZILVERREIGER (Egretta garzetta)

Dit jaar komen alle wnm. uit de omgeving van het Zwin. Er werd geen enkel ex. ergens anders gezien, zelfs niet in de Achterhaven.

Vanaf 01.08 verbleef er 1 ex van 02.08 tot ten minste 18.08 waren er 2 ex aanwezig in het Zwin.

Van 22.08 tot 30.08 werd slechts 1 ex waargenomen, maar op 01.09 terug 2 ex.

Van 08.09 tot 15.09 werd opnieuw 1 ex gesignaleerd en op 22.09 werden de laatste ex gezien, namelijk 2 ex.

De waarnemers: GBu, BBu, JVD, Dvd, PT, DV, FW, MS, FDS, Aves, FDR, LMa, e.a.

Op 29.08 werd 1 ex gezien in de Zwinbosjes (DH), en op 01.05 werden 3 witte Zilverreigers Spec. waargenomen voor het Zwin over zee, die naar het NO vlogen (FW, TDF, NE, CW, HM).

PURPERREIGER (Ardea purpurea)

13 wnm., waaronder 3 najaars- en 10 voorjaarswnm., betreffende 18 ex is de balans dit jaar. Alle wnm. stammen uit de kuststreek.

Het betroffen meestal solitaire trekkers, maar 3 x werd er meer dan 1 ex waargenomen; één keer zelfs een groepje van 4 ex.

Alle waarnemingen:- Najaarswaarnemingen

29.08	1 ex ZW	Vaargeul Blankenberge (20u05)	JVG
29.08	4 ex ZW	Vaargeul Blankenberge (20.55)	JVG
23.09	1 ad. ZW	Blankenberge	DC

- Voorjaarswaarnemingen

De wnm. zijn verdeeld in 3 aprilwnm. en 7 meiwnm.

13.04.85	1 ex	Fonteintjes	DC
21.04	2 ex NO	Kleiputten Heist (08.55)	PaL
30.04	1 ex NO	Zwinbosjes (09.05)	PaL
02.05.86	1 ex NO	Fonteintjes	MaP
02.05	1 ad. NO	Kleiputten Heist (13.30)	TDS
02.05	1 ad. NO	Kleiputten Heist ('s avond)	TDS, PB
02.05	1 ex	Zwin	PK
17.05	1 ex	Fonteintjes	DC
20.05	1 ex	Fonteintjes (06.45)	MC
20.05	1 ex	Fonteintjes (07.10)	MC

BLAUWE REIGER. (Ardea cinerea)

Voor de Blauwe Reiger geldt dezelfde opmerking als van vorig jaar: te weinig mensen schrijven wnm. op van deze soort, en / of geven ze niet door. De hierna volgende wnm. zijn dan ook zéér onvolledig.

Trekwaarnemingen:- Najaarswaarnemingen

14.08	3 ex ZW	Blankenberge - boven zee	MaP
18.08	7 ex ZW	Blankenberge - boven zee	MaP
28.09	5 ex Z	Zedelgem (18u00)	LD
30.09	2 ex ZW	St.-Lod. College - Brugge	FW
01.10	8 ex	Loppem	WLT

- Najaarswaarnemingen

19.04	6 ex ZW	Brugge - centrum	GDP
02.05	6 ex NO	Fonteintjes	MaP
02.05	1 ex ZW	Fonteintjes	MaP
02.05	1 ex NO	Kleiputten Heist (19u50)	FDR,FW
03.05	1 ex NO	Blankenberge	MaP
22.06	1 ex ZO	St.-Michiels	FW
23.06	1 ex NW	St.-Michiels - Novotel	FW

Andere waarnemingen:

In de Achterhaven van Zeebrugge verblijven geregeld grote aantallen.
Enkele maxima:

18.09	38 ex	FW
02.10	min 50 ex	FW
03.10	65 ex	GDP,TDS
05.10	ca. 35 ex	FW
27.10	58 ex	GO

Er werd geen nieuws over de broedvogels ontvangen.

LEPELAAR (Platalea leucorodia)

Slechts een 55-tal wnm. kwamen binnen dit jaar. Het merendeel daarvan komt uit het najaar.

De meeste wnm. komen uit het Zwin en uit de Achterhaven.
Er zijn geen winterwaarnemingen.

- Najaarswaarnemingen

In het najaar werden de Lepelaars vooral tijdens de maand augustus waargenomen.

- Zwin: De eerste ex worden opgemerkt op 07.08 (4 ad. - LMa).
Van 08 tot 11.08 waren er 2 ex aanwezig (LMa,Jvd,Dvd,GBu,BBu,e.a.).
Op 18.08 werden 6 ex naar ZW gezien boven de Zwinbosje- (DH,DB).
Van 20 tot 24.08 was terug 1 ex present (LMa,Aves) en op 25.08
1 ad. + 1 juv. (Aves). Op 26.08 waren het er 7 (Aves) en op 31.08
10 ex (DYY).

Het duurt dan tot 14.09 vooraleer de volgende ex (12 ex) worden waargenomen. Deze ex pleisterden tot 15.09 (IMa,GBu,BBu,JVD,e.a.). Op 06.10 worden de laatste ex gezien: 2 ex naar ZW (PaL).

- Achterhaven: Hier worden de eerste ex slechts op 25.08 geobserveerd (2 ex). Deze ex bleven ter plaatse tot 28.08 (FW,TDS,GDP,Aves), waarna op 29.08 nog 1 ex hen komt vergezellen (3 ex - TDF). De volgende dag was hij echter terug vertrokken (30.08 : 2 ex FW). Op 06.09 wordt 1 ex opgemerkt in het Asterveld (FV) en op 27.10 wordt een laatste ex gezien: 1 onv. (FV,GO). Dit was tevens de laatste waarneming voor 1985.
- Heist: Op 26.08 7 ex 's avonds overvliegend aan de camping (Aves).
- Knokke: 5 ex naar ZW op 11.10 (F. Schepens).
- Fonteintjes: 18.08 1 ex NO (19u10) MaP,W. Defruit
06.10 9 ex ZW (10.40) TDF,FDS,JD
- Blankenberge: 1 ex ter plaatse op 30.08 in de ploders van Blankenberge om 16.04 uur (MaP).
- Wenduine: 1 ad. om 8u30 op 05.09 in een weide bij de Eendekooi (JVG).
- Bossen St.-Andries: 6 ex naar W-ZW om 10u46 op 07.09 aan de "Villa" (JS,WLT,JVi,RV).
- Voorjaarswaarnemingen

Tijdens het voorjaar werden op Lepelaars vooral gedurende de maanden april - mei waargenomen.

De meeste wnm. hebben betrekking op doortrekkers en pleisteraars waren eerder zeldzaam.

De waarnemingen:

- Zwin: 15.03 tot 1 ad. TP IMa,GBu
20.03
14.04 3 ad. NO IMa
01.05 4 ex NO GBu,BBu,IMa,e.a.
03.05 1 ex NO 7u30 Zwinbosjes PaL
03.05 1 ad. NO 7u43 Zwinbosjes PeL,DH
03.05 3 ex NO 12u52 Internat. Dijk TDF,JM,RDJ
17.05 2 ad. TP JS
19.05 1 ad. NO 12u25 Internat. Dijk TDF,JM,RDJ
- Achterhaven:
03.04 tot 2 ad. TP FW,IMa,GDP,GO,NE,FDR,RDJ
08.04
29.04 1 ad. TP GDP,NE
- Blankenberge:
15.03 13 ex NO 17u35 MaP
06.04 3 ex NO polders Bl'berge MaP

BIBLIOGRAFIE

- Anselin A. 1985 : Grote waadvogels in NW-Vlaanderen.
Veldorn. jb. van NW-VL. 1983 - 1984, pag. 124 tot 129.
- Anselin A. - Maertens L. 1986: Grote waadvogels in NW-Vlaanderen.
Veldorn. jb. van NW-VL. 1984 - 1985, pag.
126 tot 130.
- Cramp ST. 1977 : Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and
North Africa. Volume I. Oxford.
- Lippens L. - Wille H. 1972 : Atlas van de vogels van België en West -
Europa - Lannoo Tielt.

WESPENDIEF *Pernis aviporus*

door Johan Maeckelbergh

Inleiding

oooooooooooo

Dit jaar kregen we erg weinig waarnemingen binnen : slechts 34 wnm. betreffende 41 ex. Ter vergelijking :

81-82	222 ex.	
82-83	32 ex.	(dit lage aantal was vooral te wijten aan het slechte weer in het voorjaar '83, dat, zoals in vorige jaarboeken aangetoond, een uitermate belangrijke rol speelt in het hele trekpatroon van de Wespendif)
83-84	70 ex.	(met ook hier weer een somber en nat voorjaar)
84-85	92 ex.	

Het lage aantal waarnemingen, en dan vooral in het voorjaar is naar mijn mening in hoofdzaak te wijten aan een felle daling van het aantal excursies. Daarbij is in het voorjaar '86 eigenlijk geen enkele roofvogel sterk uit de verf gekomen.

Najaarswaarnemingen

oooooooooooooooooooo

De eerste najaarstrekker werd op 14.07 in St.-Joris gezien (WIG) en de laatste op 11.09 rond de Peereboom (JN).

In totaal werden 13 ex. op najaarstrek gezien. Waarnemingen uit het broedgebied, waarbij niet expliciet vermeld werd dat het om trekkers ging of waar het onduidelijk was, worden hier ook achterwege gelaten.

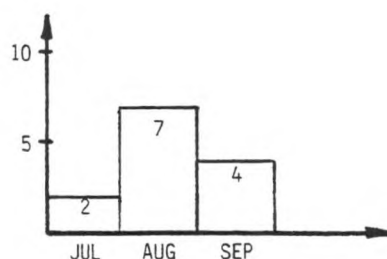

Fig. 1 : Najaarstrekkers per maand.

wnms. : JN, AVES, LMa, GO, MaP, WD, WIG, PS, DH.

wnmpl. : Peereboom, Zeeweg St.-Andries, Zwin, Blankenberge, Bulskampveld, Knokke.

Winterwaarnemingen

oooooooooooooooooooo

Op 07.02 zag MaP in Blankenberge 1 ex. NO trekken !!

Voorjaarswaarnemingen

oooooooooooooooooooo

Dit jaar werden slechts 5 ex. op voorjaarsstrek gezien. Vorig jaar waren dat er nog 39 ex. !

22.04	1 ex.	Heist-Duinbergen	NO	18.06	AA
19.05	1 ex.	Hoeke	W		RDJ JS TDF FW
21.05	2 ex.	Villa St.-Andries	NO		RDJ
19.06	1 ex.	Koestraat St.-Andries	TP → Z		JN

Broedgevallen

oooooooooooooooooooo

De Wespendif broedde opnieuw met succes in Blok 3 (mond. med. LD).

ZWARTE WOUW   Milvus migrans

door Frederik Willemyns

Dit jaar kwamen 11 waarnemingen binnen, betreffende 12 ex.
Dit zijn 7 ex. méér dan het vorig jaar.

Najaarstrek 1985
oooooooooooooooooooo

Slechts één waarneming.

29.08	1 ex.	Meetkerke		PVDB
-------	-------	-----------	--	------

Voorjaarstrek 1986
oooooooooooooooooooo

10 waarnemingen, waarvan slechts 1 uit het binnenland en 6 in of rond het Zwin.

05.04	1 ex.	Hoekevaart			BBu
15.04	2 ex.	Zwin	ZW		GBu
19.04	1 ex.	Varsenare	ZW		KV
23.04	1 ex.	Zwin	ZO	10.25	DC
23.04	1 ex.	Zwin	NO	10.45	DC
23.04	1 ex.	Zwinbosjes	NW	16.20	PaL
27.04	1 ex.	Zwin	NO-0		DYY DOO ZOM
02.05	1 ex.	Zwin			BBu
03.05	1 onv.	Internationale Dijk - Zwin	NO	12.03	JM TDF
07.05	1 ex.	Blankenberge	NO	14.00	JVG

Ter vergelijking
oooooooooooooooooooo

Hierna volgt een tabel waarin de waarnemingen uit Zeeuws-Vlaanderen opgenomen worden van het voorjaar '86.

(bron : Duumpke , jrg. 12, nr. 3, blz. 15)

03.05	2 ex.	Groede - Zwarte Gat	
04.05	1 ex.	Groede	ZW
05.05	1 ex.	Telpost Breskens	0
05.05	1 ex.	Baarzande	ZO
06.05	1 ex.	Zwarte Gat	TP
21.05	4 ex.	Paulinaschor	0
26.05	1 ex.	De Plate	

RODE WOUW   Milvus milvus

door Frederik Willemyns

Dit jaar werden in totaal 20 waarnemingen verzameld, betreffende 3 najaarswaarnemingen en 17 voorjaarswaarnemingen. De meeste waarnemingen werden verricht langs de kust en in de polders.

Najaarstrek 1985

oooooooooooooooooooo

In het najaar 1985 werden 3 Rode Wouwen gezien.

14.07	1 ex.	Zeebrugge/Voorhaven		Dirk Vercammen
26.11	1 ex.	St.-Pieters	W	JzV
01.12	1 ex.	Put Blauwe Toren		LDq ID

Voorjaarstrek 1986

oooooooooooooooooooo

In het voorjaar 1986 werden in totaal 18 Rode Wouwen gezien : 47 % van de ex. werden boven de bossen gezien en 53 % langs de kust of in de polders.

Het aantal waarnemingen per maand is als volgt verdeeld :

1 wnm. in feb., 4 wnm. in maa., 6 wnm. in apr. en 6 wnm. in mei.

16.02	1 ex.	Zwin			GBu
02.03	1 ex.	Moeren Meetkerke	NO	17.30	KV
07.03	1 ex.	Zeebrugge			BEC
21.03	1 ex.	De Vrede	Z	13.00	DC
22.03	1 ex.	Eernegem	ZW		MP
02.04	1 ex.	Ruddervoorde			D. Claeys
03.04	1 ex.	Villa.St.-Andries	ZW		PBu
03.04	1 ex.	Veemarkt St.-Michiels			PF
15.04	2 ex.	Zwin			GBu BBu
16.04	1 ex.	Jabbeke		jagend 14.30	RDJ
23.04	1 ex.	Peereboom	O	13.20	FDR
01.05	1 ex.	Heist	NO		TDS GDP
02.05	1 ex.	Zwevezele		+ 16.00	D. Depauw
02.05	1 ex.	Internationale Dijk - Zwin	NO		GBu BBu
04.05	1 ex.	Internationale Dijk - Zwin	NO	17.20	LDq ID
07.05	1 ex.	Kroonhove Oostkamp	O		PK
07.05	1 ex.	Kristus-Koning	N	09.55	JD

Ter vergelijking

oooooooooooooooooooo

Hierna volgt een tabel waarin de waarnemingen uit Zeeuws-Vlaanderen opgenomen worden van het voorjaar '86.

(bron : Duumpke , jrg. 12, nr. 3, blz. 15)

10.03	1 ex.	Breskens	O	
15.03	1 ex.	Telpost Breskens		
18.03	1 ex.	Breskens	O	
28.03	1 ex.	Zuid van Groede	W	
29.03	1 ex.	Telpost Breskens		
10.04	1 à 2 ex.	Hoofdplaatpolder		
18.04	1 ex.	St.-Kruiskreek	TP	jagend
22.04	1 ex.	Paulinaschor		
03.05	1 ex.	Zwarte Gat Groede		
11.05	1 ex.	Hoofdplaat		
17.05	1 ex.	Telpost Breskens	O	
17.05	1 ex.	Zwin		
17.05	1 ex.	Breskens		

ZEEAREND *Haliaeetus albicilla*

Zeker één waarneming !

29.02 1 juv. Boudewijnkanaal t.h.v. Herdersbrug

PK

BRUINE KIEKENDIEF *Circus aeruginosus*

door Frank De Scheemaeker

Inleiding
oooooooo

Het aantal waarnemingen en ex. evolueerde de laatste vijf jaar als volgt :

1981-82	411 wnm.	871 ex.
1982-83	286 wnm.	424 ex.
1983-84	235 wnm.	322 ex.
1984-85	279 wnm.	403 ex.
1985-86	237 wnm.	362 ex.

We mogen dus wel stellen dat de grote aantallen Bruine Kiekendief, genoteerd eind zeventig begin tachtig, definitief voorbij zijn. Voor het eerst sinds 1976 kwam geen enkel koppel met succes tot broeden in de regio.

m. Bruine Kiekendief

Najaarspleisterraars oooooooooooooooooooo

Zwin en omgeving tot de Vrede

In tegenstelling met de zomer van 1984 kwam in '85 geen koppel tot broeden. Uit juli geen wnm. voorhanden. Een eerste wnm. op 05.08 : 5 à 6 ex. (GBu, BBu, HDo), meteen ook het hoogste aantal pleisterraars voor augustus. In augustus weinig lijn in het pleisterpatroon : steeds 1 à 4 ex. gemeld. Een gezamenlijke slaappleats werd niet gevonden. In september gaan de aantallen lichtjes de hoogte in. In de eerste week dagelijks man, wijfje en 2 juv. aanwezig (PS, GBu, e.a.). Op 12.09 zelfs min. 5 ex. (JS, PS, DDV). Na 15.09 opvallend minder wnm. Nog 2 oktoberwnm. en tot besluit een decemberwnm. : 01.12 2 wijfje (LMa).

Volgende wnm. liggen voor :

JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOTAAL	m.	w.	juv.	w/juv.	ex.	TOTAAL
0	25	22	2	0	1	50	2	8	25	4	57à59	96à98

Dudzele - Zeebrugge

In de achterhaven een eerste wnm. op 14.07 : 1 m. (FDR, RDJ, e.a.). De enige juliwnm. overigens. In augustus bijna dagelijks 1 à 3 ex. waargenomen. Begin september een kleine toename : 4 w/juv. op 04.09 (PBU, FW, GBa) en 4 à 5 w/juv. op 07.09 (FW, PBU). Ook hier na 15.09 een opvallende vermindering van het aantal wnm. Tot besluit nog 3 oktoberwnm. met als laatste 05.10 : 1 juv. (FW, FV).

We beschikken over :

JUL	AUG	SEP	OKT	TOTAAL	m.	w.	juv.	w/juv.	ex.	TOTAAL
1	25	10	3	39	4	7	12à13	19à21	25	67à70

Meetkerke

Deze keer slechts 1 wnm. : 10.09 : 1 juv. (MS).

Blankenberge- Uitkerke - Zuienkerke

Een steeds stijgend aantal wnm. uit deze uitgestrekte polder. In het totaal noteerden we 11 wnm. betreffende 18 ex. : 1 m., 6 juv., 8 w/juv. en 3 ex. 7 wnm. uit aug. en 4 wnm. uit sep.

Een eerste wnm. op 20.08 : 1 juv. (JVG). Maxima op 25.08 : 3 à 4 ex. en 4 ex. op 30.08 (FDS, EW, e.a.). Een laatste wnm. op 16.09 : 3 juv. (MaP).

Hoeke - Westkapelle

Slechts 2 augustuswnm. uit het gebied betreffende 3 ex. 09.08 : 1 ex. (GBu, BBu) en 14.08 : 2 juv. (PBU, PvP).

Roksem - Stalville

Alle wnm. :

21.07	1 w.	Stalville weiden	FDS JNM
23.09	1 w.	Stalville weiden	LD
05.10	1 w.	Roksem weiden	JVG

Bossen St.-Andries

07.09 1 ex. Villa

JVi WLT TDF

Oostkerke

11.08 1 w/juv. Weiden ten NO van dorpskern

FDS

Vlissegem

Op 21, 25, 26 en 31.08 telkens m., v. en 2 juv. (FV). Zie ook vorig jaarboek : broedgeval aldaar. Op 06.11 een laatste wnm. : 1 juv. komt slapen (FV).

Westkerke

06.08 2 m.

PBu

Najaarsdoortrekkers

oooooooooooooooooooo

Het najaar 1985 bracht ons slechts 17 wnm. betreffende 19 ex. Een laagtepunt sinds 1980. Hoogtepunten waren de tweede decade van augustus en de tweede van september met elk 5 wnm. Een eerste wnm. op 13.08 : Blankenberge 1 ex. ZO (MaP), een laatste op 02.10 : St.-Andries (Villa) : 1 w. ZW (TDF, JM).

MAAND	DECADE	m.	w.	w/juv.	juv.	ex.	TOTAAL
AUG.	2	-	-	2	-	2	4
	3	1	-	-	2	2	5
SEP	1	-	3	-	-	-	3
	2	-	2	-	3	-	5
	3	1	-	-	-	-	1
OKT	1	1	-	-	-	-	1
TOTAAL		3	5	2	5	4	19

Tabel 1 : Najaarsdoortrekkers per decade, leeftijd en geslacht.

Doortrekplaatsen : we noteren 8 wnm. langs de kust; Blankenberge (2), Wenduine (1), Knokke (4) en Zeebrugge (1). Langs de polder 7 : Oostkerke (2), Dudzele (1), Meetkerke (1) en Ramskapelle (1). Uit de bossen 2 : Beernem (1) en St.-Andries (1).

Voornaamste doortrekuren : 4 ex. tussen 11-12 u. en 3 ex. tussen 14-15 u.

Waarnemers : 3 wnm. en meer : MaP, FW
1 of 2 wnm. : WIG, GDP, DH, FV, PS, RV, PeL, DD, TDS, TDF, JM.

Winterwaarnemingen

oooooooooooooooooooo

We noteren 2 winterwaarnemingen.

04.01 1 w. Polder Uitkerke
25.02 1 ex. Dudzele

DC
JVG

Voorjaarsdoortrekkers

oooooooooooooooooooo

We noteerden 56 wnm. betreffende 62 ex. De eerste trekker werd opgemerkt op 02.04 te Roksem : 1 w. NO (JVP, PT, PBU, FDR). Hoogtepunt van de trek viel in de eerste decade van mei, met topdagen 1 mei (12 ex.) en 2 mei (20 ex.). Laatste trekker op 30.05 te St.-Andries : 1 w. NO (TDF, RDJ, FW).

MAAND	DECADE	m.	w.	juv.	w/juv.	ex.	TOTAAL
APR	1	-	2	-	-	-	2
	2	1	3	-	-	-	4
	3	3	1	-	-	-	4
MEI	1	2	22	4	8	5	41
	2	-	2	-	7	-	9
	3	-	2	-	-	-	2
TOTAAL		6	32	4	15	5	62

Tabel 2 : Voorjaarsdoortrekkers per decade, leeftijd en geslacht.

Voornaamstedoortrekplaatsen : kuststrook : 36 ex. met als voornaamste plaatsen : Zwin (15), Zwinbosjes (8) en Polder Blankenberge (12). Daarna volgt de polder met 22 ex. met als voornaamste plaatsen : Hoeke (6), Roksem (3) en de Achterhaven (3). Op de laatste plaats komt de bosstreek met 4 ex. : St.-Andries (3) en Loppem (1).

Voornaamste doortrekuren : 7 ex. tussen 10-11 u. en 9 ex. tussen 11-12 u.

Waarnemers : 4 wnm. en meer : TDF, MaP, PBU, DC, JM, PaL, FDS, RDJ.
1 à 3 wnm. : JVP, PT, FDR, JzV, JVG, AV, JS, CW, NE, BV, PK, RDJ, MC, FW, LDq, ID, EW, AA.

Voorjaarspleisteraars

oooooooooooooooooooo

We noteerden 47 wnm. betreffende 70 ex. uit 10 verschillende gebieden.

- Uitkerke	3 wnm.	3 ex.
- St.-Andries	1 wnm.	1 ex.
- Zeebrugge	10 wnm.	14 ex.
- Zwin	9 wnm.	14 ex.
- Stalhille	2 wnm.	2 ex.
- Lissewege	1 wnm.	1 ex.
- Oudenburg	1 wnm.	1 ex.
- Ettelgem	2 wnm.	2 ex.
- Meetkerke	1 wnm.	1 ex.
- Hoeke	17 wnm.	31 ex.

Waarnemers : JVG, PBU, TDF, RDJ, FW, FDR, GO, ADC, RV, JS, LDq, ID, JVP, LMa, HM, NE, BBu, JN, FDS, EW, HDo.

Broedgevallen oooooooooooo

Voor het eerst sinds 1976 werd geen melding gemaakt van een succesvol broedgeval. Wel noteerden we in blok 2 een broedpoging, maar het koppel werd er hoogstwaarschijnlijk afgeschoten. Een probleem bij het vaststellen van het broedkoppel is ook het feit dat meer en meer koppels de rietkragen verlaten en op akkers en ruige terreinen gaan broeden. Tijdens het broeden aldaar zijn ze zeer weinig actief.

De laatste jaren was het aantal koppel broedpogingen (geen juv. waargenomen) en broedgevallen (wel juv. waargenomen) nochtans niet ongunstig geëvolueerd zodat we hopen de Bruine Kiekendief in 1987 opnieuw als succesvol broedgeval zal mogen opgetekend worden.

JAAR	BROEDPOGINGEN	BROEDGEVALLEN
1980	-	3
1981	-	3
1982	2	2
1983	-	2
1984	1	2
1985	3	2
1986	1	-

Tabel 3 : Evolutie van het aantal broedpogingen en broedgevallen van de Bruine Kiekendief in Noord-West-Vlaanderen.

BLAUWE KIEKENDIEF   Circus cyaneus

door Jan Seys

Inleiding oooooooooooo

Traditiegetrouw begint dit artikel met het vermelden van het totaal aantal verrichte wnm. voor deze soort : dit jaar waren dat 245 wnm. betreffende 333 à 342 ex., wat als een eerder laag aantal kan worden bestempeld. Het percentage mannetjes echter, lag met zijn 15 % vrij hoog (dit in verhouding tot vroege winters in onze regio). Dit is ten dele te wijten aan een al te grote eenzijdigheid qua excursiebestemming, met name richting Achterhaven Zeebrugge : in dit gebied vertoefde nl. de ganse winter lang een mannetje Blauwe Kiekendief, die daar door vele mensen werd waargenomen.

Door toedoen van deze "achterhaven-obsessie" kwamen andere interessante gebieden merkkelijk minder aan bod, zo bijv. het Zwin en de streek van Hoeke. Moge dit dan ook een oproep zijn om weer wat meer aandacht te besteden aan de avifauna van deze landschappelijk- en vogelrijke polders, i.p.v. zich te gaan blindstaren op opgespoten zandvlaktes, buizen en betonnen constructies...

Nu volgt een overzicht van de verschillende overwinteringsgebieden van de Blauwe Kiekendief, met daarna een bespreking van de trekgegevens.

Bespreking overwinteringsgebieden
 ooooooooooooooooooooooooooooo

a) Hoeke - Sluis - Oostkerke - Damme - Westkapelle

Op 20.10 werd in de weiden van Westkapelle 1 w. opgemerkt (JvD, BBu). Vermits rond die tijd de eerste pleisterende ex. aan het Zwin verschenen, dient die wnm. dan ook in dit kader te worden geplaatst.

In de omgeving van Hoeke worden de eerste kiekendieven (2 w.) pas waargenomen op 24.11, en dit op hun traditionele slaapplaats (FDS, EW). Dit is voor dit jaar trouwens de enige slaapplaats-telling, die werd verricht.

Tot begin april worden (vooral te Hoeke) af en toe solitaire wijfjes waargenomen : zo o.a. op 04.04 1 w. aan de Steenbakkerij te Hoeke (PS). Op 26.01 worden te Hoeke door de JNM 2 w. + 1 m. gesignaleerd. Tenslotte zijn er hier ook nog twee wnm. voorhanden van mannetjes, nl. op 11.01 : 1 m. aan Zuid-over-de-Lieve (LD) en op 09.02 : 1 m. te Westkapelle (BBu).

Met slechts 16 wnm. over de ganse winter, werd dit gebied merkelijk minder bezocht dan vorige jaren.

b) Zwinstreek

De Zwinstreek was dit jaar nog goed voor een vierde van de wnm. van de Blauwe Kiekendief.

Reeds in september signaleerde men er verschillende malen 1 w., nl. op 03, 08, 13, 23 en 30.09 (PS, LMa, DC). Vermits er daarna een kloof van drie weken is zonder kiekendieven, is het goed mogelijk dat deze eerste ex. trekkers zijn.

Vanaf 19.10 tot begin januari worden overdag regelmatig 1 à 2 w. gezien, en dit aantal lijkt in de maand januari op te lopen tot 2 à 3 w.

Pas op 18.03 wordt het eerste en enige (!) mannetje gesignaleerd, en dit in de Kleyne Vlakte (PaL). Het laatste wijfje vertoeft in het Zwin op 13.04 (GBu).

We kunnen dan ook besluiten dat het aantal overwinterende kiekendieven hier aan de lage kant lag, evenals het aantal wnm. van mannelijke vogels. Slaapplaatsstellingen waren er niet, of indien wel werden de gegevens niet doorgestuurd.

c) Achterhaven Zeebrugge

Gedurende de tweede week van augustus (09, 13 en 14.08) vertoeft hier een ex. in vrouwelijk klee (FW).

Op 21.10 komen dan de eerste echte pleisteraars toe, nl. 1 m. + 1 w. ter plaatse (FV). Van dan af aan, tot eind maart, lijken de aanwezige aantallen - ondanks de strenge vorstperiodes !! - vrij stabiel te blijven : op een slaapplaats komen telkens 1 m. + 2 à 3 w. overnachten, met name op 02.11 (PBu, GBa, FW), 03.11 (JNM-FW), 16.12 (FV) en 04.01 (RV, FDR, FV, WV, TDF, FW). Ook de genoteerde aantallen overdag overschrijden het maximum van 2 w. + 1 m. niet, op één uitzondering na nl. op 20.11 : 1 m. + 3 à 5 w. (TDF, FW). Het laatste wijfje in het achterhavengebied, wordt gemeld op 13.04 (FW, GDP).

Ook hier liggen de genoteerde aantallen dus eerder aan de lage kant.

d) Uitkerke - Zuierenkerke - Nieuwmunster - Wenduine - Meetkerke - Houtave

Voor wat betreft het slaapplaatsonderzoek van de Blauwe Kiekendief, heeft dit gebied altijd al een aparte plaats ingenomen : in de Zwinstreek en te Hoeke (en in mindere mate in de Achterhaven van Zeebrugge) is er een min of meer vaste slaapplaats die de kiekendieven uit de directe omgeving opvangt.

In het Uitkerke-Houtave-weidecomplex echter, ontbreken dergelijke traditionele slaapplaatsen. Zo namen de dieren er in vroegere jaren reeds hun toevlucht tot tijdelijke vegetaties zoals luzernevelden, droge graslanden, radijzenteelten, enz...

De enige potentieel permanente slaapplaats in de vorm van een grotere rietvegetatie, bevindt zich aan de Eendekooi van Wenduine, maar de vrij grote jachtdruk lijkt hier storend te werken (cfr. Orn. Jb. 84-85). Ook is er nog een tweede gebied dat de laatste jaren nogal in trek is, met name de verruigde delen van het Stort te Uitkerke. Beide plaatsen lijken dit jaar op hetzelfde ogenblik als slaapplaats te hebben gefungeerd. Zo signaleerde men op 12.01 3 w. aan het Stort en 2 w. aan de Eendekooi van Wenduine (resp. DC, PaL en JVG).

Voor het eerstgenoemd gebied was er verder nog één telling :

06.01	2 w.	YBa
-------	------	-----

En in de Eendekooi noteerde men op :

29.12	3 w.	JVG
01.01	3 w.	JVG
26.01	3 w.	YBa

Mijns inziens lijkt het niet uitgesloten dat er ergens in de polders nog een derde slaapplaats in gebruik was. Reden daarvoor is het feit dat er 13 wnm. van een mannetje voorliggen (6 uit de omgeving van Meetkerke, 5 wnm. Uitkerke en 2 wnm. Houtave), daar waar op de slaapplaatsen geen enkel mannetje werd opgemerkt.

27.12	1 subad. m.	Uitkerke	MaP
	(2e winter)		
28.12	1 m.	Speyen	LDq ID
	1 m.	Lege Moeren Meetkerke	FV
05.01	1 m.	Schapenhof Meetkerke	KV
11.01	1 m.	Molenstraat Meetkerke	LDq ID FW FDR HS
	1 ad. m.	Uitkerke	PS
23.01	1 m.	Hoge Moeren Meetkerke	FV
26.01	1 m.	Houtave	GO
27.01	1 onv. m.	Houtave Kl. Middelh.	TDF FV
29.01	1 m.	Meetkerke	KV
02.03	1 m.	Uitkerke	MaP
10.03	1 m.	Uitkerke	RDJ
16.03	1 m.	Uitkerke Scharebrug	JNM

Alle overige wnm. betreffen dus wijfjes of juvenielen, en dit vanaf 03.11 met 1 w. te Nieuwmunster (JS, DD) tot 16.03 met 1 à 2 w. (YBa, JNM).

Tussenin worden regelmatig tot 3 w. waargenomen, en dit vooral in de weidegebieden tussen Uitkerke en Nieuwmunster, en in de omgeving van Meetkerke.

e) Varia

Op 11.01 kwam 1 w. slapen in de Zwaenhoek te Oudenburg (PBu, GBa).

Doortrekgegevens
oooooooooooooooooooo

Vooreerst zijn er opnieuw enkele augustus-gegevens voorhanden.
In het Achterhavengebied werd op 09,13 en 14.08 1 w. gezien (FW) en te Vlissegem zag FV op 31.08 een Blauwe Kiekendief in vrouwelijk kleeed.

Voor september liggen er 5 wnm. voor van een wijfje in de omgeving van het Zwin (03,08,13,23 en 30.09), alsook één wnm. van een wijfje in het Achterhavengebied van Zeebrugge (op 10.09 door LMa).
Ook op 03.10 wordt hier 1 w. gezien (GDP, TDS).

De overige trekgegevens zijn :

21.10	1 w.	Achterhaven Zeebrugge	ZW		FV
16.11	1 w.	Roksempot	TP ?		JVP PBu PT
04.01	1 ex.	Zandwinning Beernem	W		WIG
04.04	1 w.	Steenbakkerij Hoeke	TP ?		PS
25.04	1 w.	Damme	TP ?		CW MM NE
02.05	1 w.	Polders Blankenberge	NO	12.05	MaP MC
02.05	1 w.	Polders Blankenberge	NO	13.50	MaP MC
02.05	1 w.	Polders Blankenberge	NO	16.25	MaP MC
02.05	1 ex.	Zwin	NO		PK
02.05	1 w.	Zwin			NE JS

Nauwelijks een twintigtal ex. in de doortrekperiode dus, wat zeer weinig is.

GRAUWE KIEKENDIEF <i>Circus pygargus</i>
---

door Jan Seys

Slechts één waarneming dit jaar !

17.05	1 m.	Kleyne Vlakte Zwin	PaL
-------	------	--------------------	-----

HAVIK <i>Accipiter gentilis</i>
--

door Jan Seys

Vóór het begin van de jaren tachtig werden in het Brugse zelden of nooit wnm. verricht van deze krachtige stootvogel. Daar kwam verandering in met het winterhalfjaar 1980-81, toen één ex. gedurende de maanden november en december bleef pleisteren in de omgeving van het Zwin.

Sindsdien is er jaarlijks sprake van overwintering van 1 à 2 ex. in en rond de Zwinnebosjes. Ook uit andere gebieden (o.a. bossen ten zuiden van Brugge) komen nu jaarlijks een beperkt aantal wnm. van de Havik, en dit van augustus tot ver in het voorjaar.

Toch blijft een kritische benadering van de wnm. gewenst, vermits er in bepaalde gevallen verwarring met de Sperwer mogelijk is, en dit zeker nu de Sperwer zich als broedvogel heeft gevestigd (gedurende de broedperiode vertonen sperwers vaak een 'tragere vleugelslag', die hem groter doet lijken !)

Dit jaar was er alweer sprake van een overwinterende Havik in de Zwinstreek (GBu). Er zijn o.a. wnm. van 1 ex. of 1 w. op 19 en 30.08, 01.12 en op 15.03 (DH, AVES, LMa, TDF, PaL).

De overige meldingen komen uit de streek ten zuiden van Brugge.

02.03	1 w.	St.-Andries Villa-Noord	11.20 → 26	JM
23.03	1 ex.	St.-Michiels	NW 14 u.	GO
25.03	1 ex.	St.-Michiels	zit → ZO	GO

Tenslotte zijn er nog een aantal wnm. onder voorbehoud :

19.10	1 ex.	De Haan	DNG VRM
19.10	1 ex.	Fonteintjes	DNG VRM
20.10	1 ex.	De Haan	DNG VRM
20.10	1 ex.	Fonteintjes	DNG VRM

SPERWER *Accipiter nisus*

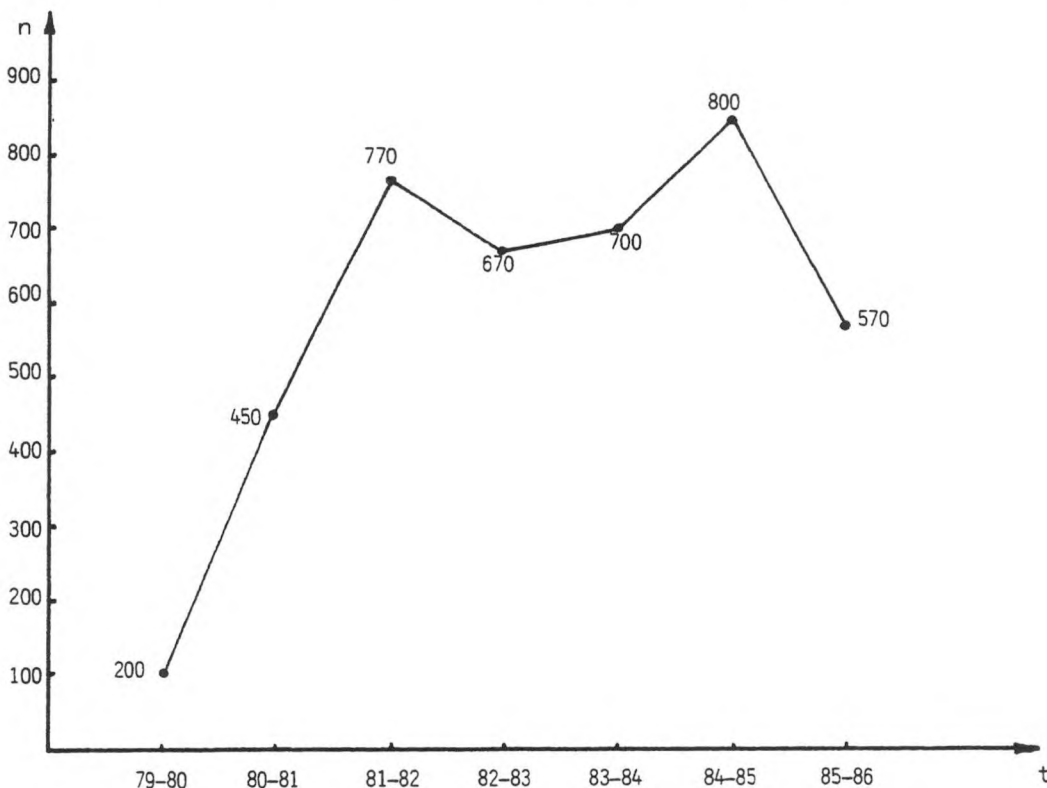
door Leo Declercq

Inleiding

oooooooooooo

Na het uitstekende Sperwerjaar 1984-85 lag een daling in de lijn der verwachtingen. Het werd een vrij forse daling. We verwijzen naar de onderstaande grafiek waarin alle gegevens van de Jaarboeken werden opgenomen. Sperwers zag men dit seizoen ongeveer evenveel als in 1980-81.

Toch heeft de Sperwer zich beter weten in te burgeren. Als broedvogel haalt hij nu zijn hoogste cijfer. We geloven niet dat het aantal broedparen nog sterk kan toenemen. De merendeel van de geschikte boscomplexen lijken bezet. Alleen vanuit iets verder afgelegen, weinig bezochte bossen (bvb. Wijnendale) verwachten we nog iets.

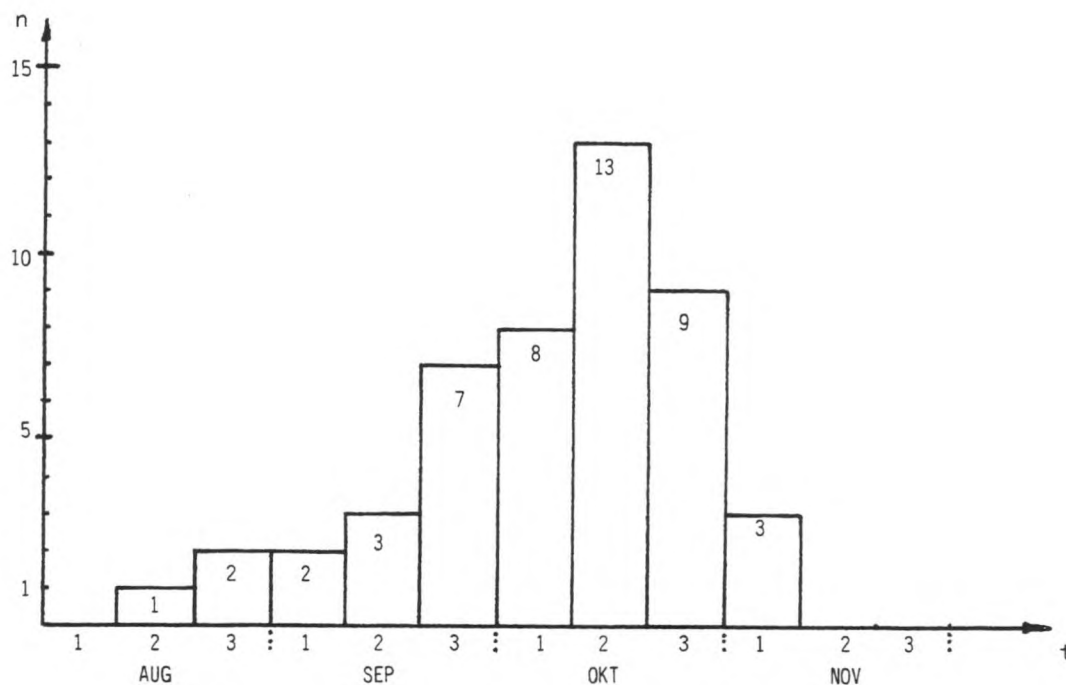
Waarnemingen van Sperwer (*Accipiter nisus*) over zeven Jaarboeken.

De aandacht voor de meer algemene prooivogel verslapt een beetje. We menen dat te mogen afleiden uit de 'nonchalance' waarmee soms waarnemingen worden doorgegeven. Uur, trek of geen, slaaptrek, windrichting,... aanduidingen die regelmatig ontbreken. Vooral bij de slaaptrek schept dit de nodige problemen. De slaappleats opgeven is ontoereikend, want op die plaatsen vliegen ook overdag prooivogels. We doen hierbij een warme oproep om in de toekomst meer en beter aan te tekenen.

Najaarstrek

oooooooooooo

48 ex. trokken voorbij van half augustus tot begin november. Het hoogtepunt kenden we in oktober (vooral in de tweede helft). Samen met de trekkende vogels worden op dat ogenblik in de meeste gebieden veel Sperwers opgemerkt. Een hoogtepunt dat zich pas herhaalt eind december begin januari.

Najaarstrek 1985 van Sperwer (*A. nisus*) per decade in Noord-West-Vlaanderen.

Wintervogels

oooooooooooo

a) Zwin en omgeving (42 wnm.)

Vanaf 03.10 1 ex. (WLT, JN) worden één of meerdere Sperwers opgetekend. Op 16.10 zien DH, PeL, PDM 3 ex., dit getal wordt aangehouden tot 12.01 (PeL, JNM-Brugge). Daarna worden relatief weinig Sperwers genoteerd. In februari nog eenmaal 2 ex. op 24.02 (PaL). In maart en april worden nog vijfmaal een Sperwer signaleerd. Het gaat waarschijnlijk om pleisterende exemplaren tijdens de voorjaarstrek.

Eenmaal ziet men 4 ex. (03.01 : BBu, PeL). Er wordt zesmaal een mannetje gedetermineerd. Het eerste was een ringvangst van DH (30.08 - een eerstejaarsvogel). Van 22.10 (PS) tot 12.01 (JNM-Brugge) verblijft een adult mannetje rond het Zwin. Op 15.03 (PaL) en 16.04 (PaL) opnieuw een mannetje jagend.

Slaaptrek naar de Zwinbosjes werd weinig opgemerkt of slecht doorgegeven. Het is onvoldoende de naam Zwinbosjes op te geven, want overdag verblijven hier uiteraard Sperwers. Uit de wnm. denken we vanaf eind oktober tot januari 1 à 2 tot max. 3 ex. te mogen distilleren.

b) Westkapelle (4 wnm.)

Van 14.10 tot 08.01 1 ex. (BBu).

c) Groot Damme - St.-Kruis (Brugge) (3 wnm.)

Te Damme en in het gebied naar Male (St.-Kruis) nemen we de Sperwer waar van 22.10 (JS) 1 ex. tot 12.02 (NE, FW, TDF, RDJ) 1 m.

Op 31.10 komen aan het Spijkerkasteel 2 w. en 1 m. slapen (HS). Er worden niet meer dan drie vogels genoteerd gedurende de hele winter. Slaaptrek wordt nog geteld op 29.12 en 01.01 aan het Maleveld telkens 1 ex. (FDS).

Te St.-Kruis (overgang polder-zandstreek) verblijven van 06.11 2 m. (HS) tot 28.01 1 ex. (HS) regelmatig 1 m. en 1 w.

In de streek Hoeke-St.-Anna-ter-Muiden zien we weinig Sperwers (3 wnm.).

Het maximum voor 'Groot-Damme' viel op 28.12 toen 4 à 5 vogels werden geteld (HS, FW, MM).

d) Zeebrugge (Achterhaven) - Dudzele - Lissewege - Blauwe Toren (40 wnm.)

Van 20.10 1 koppel (GDP, FW) trek ? tot 02.03 1 ex. + 1 m. (MaP, TDF) verblijft regelmatig 1 m. en 1 w. tussen de Achterhaven en Blauwe Toren. Op 12.02 zijn er vrijwel zeker 2 w. (JM). Nog andere waarnemingen wijzen erop dat soms meer dan 1 w. aanwezig is. Van 23.03 1 w. (RDJ) tot 16.04 2 w. (TDF, FW) noteren we nog 6 wnm. Wellicht zijn het pleisterende vogels op trek.

e) De Fonteintjes (4 wnm.)

Op 22.12 1 m. ouder dan 1 jaar (MaP).

12.01 : een koppel (JVG) ; 24.02 : 1 m. (JVG) ; 27.02 : 1 w. (JVG).

f) Bloemendale - Speyen - Waggelwater (41 wnm.)

13.10 2 à 3 ex. (TDF, FDR).

09.03 1 ex. (JN).

Op 23.10 opnieuw 2 à 3 ex., waaronder 1 m., maar dan zeker op slaaptrek. Tot omstreeks 20.11 hebben we 2 w. en 1 m. Op 19.12 wordt in de winter een laatste m. gezien (KV). Voor de rest van de periode wordt 1 w. waargenomen. Hoge aantallen blijven uit tijdens de echte wintermaanden.

Slaaptrek op 26.10 2 à 3 ex. (JS, TDF) en 11.01 1 ex. (TDF, JS).

g) Meetkerke (Hoge en Lage Moeren) (28 wnm.)

09.10 1 w. (TDF).

20.10 2 à 3 ex. (FDR, PBu).

15.02 1 ex. (JS).

Gedurende het winterhalfjaar worden nooit meer dan 2 ex. geteld. 1 m. is er enkel op 27.12 (TDF). Van 29.12 tot 09.02 spreiden zich de gegevens die op meer dan 1 ex. slaan. (JM, KV, JNM-Brugge). Uitzondering daarop vormt 24.10 2 ex. (LD).

h) Vlissegem - Klein Middelhof (5 wnm.)

30.10 1 ex. (FV)
 05.02 1 w. (TDF, FW)
 11.01 2 ex. (RDJ)

i) Polder Uitkerke - Wenduine (10 wnm.)

30.11 1 ex. (JS)
 09.01 1 m. (DC)
 11.01 1 ex. (JS)
 31.12 1 à 2 w. (RDJ)
 04.01 2 ex. + 1 m. (JS)

j) Zuilenkerke - Hagebos (13 wnm.)

06.10 1 ex. (JNM-Brugge)
 27.01 1 ex. slaaptrek Hagebos (TDF, FV)

Doorgaans wordt (slechts) 1 ex. genoteerd. Uitzondering voor de periode 27.10 1 à 2 ex. (JNM-Brugge) tot 27.11 2 à 3 ex. (HS, TDF, NE, HDB). Dit was tevens het wintermaximum.

Nog slaaptrek van 1 ex. op 08.12 en 27.01 (LDq, ID, TDF, FV).

k) Roksem - Ettelgem (37 wnm.)

05.10 1 ex. Ettelgem (JVP).
 02.04 1 ex. Ettelgem (PBu).

Van 12.10 (PBu) tot 01.04 2 ex. (PBu) gebeuren 19 wnm. aan de Roksempuut. Uitgezonderd 31.12 (PBu) en de laatste wnm. betreft het telkens 1 w. Er wordt 1 m. gezien op 25.12 (PBu).

Naast de vele wnm. van 1 ex. worden op 12.01 3 ex. en op 12.02 2 ex. (PBu) gezien in dit deel van de regio.

Een slaaptrekwnm. : 30.12 1 ex. Weiden Roksem ZW (PBu).

l) Varsenare (7 wnm.)

22.12 1 ex. (KV)
 28.02 1 ex. (KV)
 Steeds 1 w. nabij het centrum van het dorp.

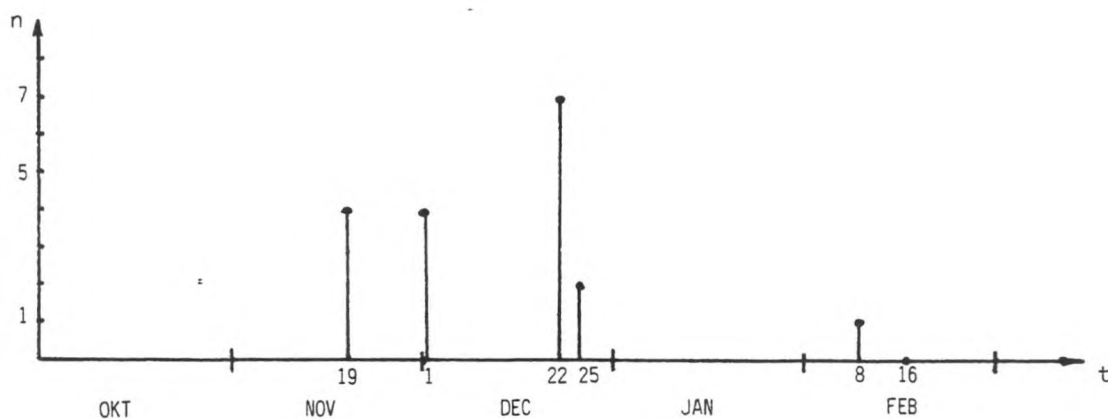
m) Bossen St.-Andries (52 wnm.)

Van eind augustus (28.02 TDF) verblijft hier 1 w./juv.

We geven net als vorig jaar een tabel met het maximaal aantal Sperwers per decade. De vergelijking met het vorig Orn. Jb. leert in elk geval dat de aantallen nu heel wat lager liggen. Vorige keer hadden we ook wel 70 wnm. meer.

DECADE	EXEMPLAREN	WAARNEMERS
SEP 1	1 k.	WLT JS JVi
2	1 à 2 ex.	TDF WLT JVi
3	3 à 4 ex.	WLT JN
OKT 1	2 à 3 ex.	JM WLT TDF
2	3 à 4 ex. (1 m.)	LDq ID TDF
3	1 m. + 1 v.	TDF JS NE
NOV 1	1 ex.	FV
2	1 ex.	KV
3	1 m.	FW
DEC 1	1 ex.	JS
2	—	
3	1 m. + 1 à 2 ex.	JVi WLT FW
JAN 1	—	
2	—	
3	—	
FEB 1	1 à 2 ex.	FDS TDF FW
2	1 ex.	WLT
3	—	
MAA 1	—	
2	1 m.	TDF FW
3	—	
APR 1	2 ex.	JVP PBu
2	—	
3	2 ex.	TDF
MEI 1	1 w.	LDq ID PK PBu
2	2 ex.	JS
3	—	

Overdag worden na oktober nooit veel Sperwers gezien. Op de slaaptellingen passeerden nochtans vrij veel individuen. Op de grafiek hieronder vind je een verloop van de slaaptrek aan de Doornstraat.

Op 19.11, 01.12 en 22.12 resp. 1, 1 en 2 m. op slaaptrek (JS, FW). Het maximum (7) bereiken we eind december, wanneer in de regio het meest Sperwers waargenomen worden. De telling 25.12 betreft een onvolledige. Op 16.02 kon tijdens een speciale morgentelling geen ochtendtrek naar de polder opgemerkt worden (FDS).

n) Vloetenveld (26 wnm.)

Op 28.08 en 11.09 1 ex. (LD, FW), daarna komt meer continuïteit in de waarnemingen : 25.09 1 ex. (LD). Een eerste m. op 08.10 (LD). Gedurende de hele winter wordt minstens 1 w. en één m. gezien (LD), laatste m. op 10.02.

Het valt op dat tijdens januari (1 wnm.) en maart (geen wnm.) de Sperwers hier wegblijven. Ook te St-Andries ligt dan de malaise.

In april en mei worden resp. 1 en 3 wnm. verricht (LD, FW, PBU, BO, GBa, JVP, TDF).

o) St.-Michiels - Tillegem (27 wnm.)

Te Tillegem waarnemingen tussen 12.10 1 w. (FDR) en 20.02 1 ex. (FW). Het ging steeds om een w.

De meeste andere gegevens situeren zich tussen het centrum en 'Novotel', de Wulgebroeken. Op 27.10 kwam er een ex. jagen op een spreekwenslaapplaats langs de Rijselstraat (RV, FDR). Daarna regelmatig een ex. In maart liggen nog 5 goed gespreide wnm. voor. De laatste Sperwer die daarbij aansluit vliegt op 03.04 (FW). In welke mate het hier trekvogels betreft is niet duidelijk.

p) Ryckvelde (5 wnm.)

24.09	1 ex.	BC
19.10	1 ex.	BC
26.10	1 ex.	BC
29.12	1 ex.	JNM-Brugge
15.02	1 w.	BC

q) Assebroekse Meersen (6 wnm.)

Van 09.11 tot 26.01 1 ex. (BC).
Op 10.11 1 ex. Beverhoutsveld (BC).

r) Assebroek (4 wnm.)

Omgeving Prins Karellaan van 13.10 tot 19.01 1 ex. (BC).

s) Oostkamp (4 wnm.)

15.12	1 ex.	Leiemeersen	KD
24.12	1 ex.	Centrum	PK
26.12	1 ex.	Leiemeersen	KD
04.02	1 ex.	Rooiveld	PK

t) Beernem (53 wnm.)

Bulskampveld : een tweetal wijfjes.

eerste wnm. : 21.07 (DXR, WIG).

laatste wnm. : 30.03 (WIG)

aanvullend : 17.04 2 à 3 ex. (LD)

19.04 1 ex. (LD)

Zandwinningsgebied St.-Joris : eerste wnm. : 05.10 1 ex. W (WIG)

laatste wnm. : 09.02 2 ex. doortrek (HUK).

Op 01.11 en 28.12 1 m. (WIG)

St.-Amandus en omgeving : eerste wnm. : 19.10 (VWG-Beernem)
 laatste wnm. : 17.02 (WIG)
 Meestal 1 w. en op 03.11 1 ex. (WIG).

Park H. Hart : eerste wnm. : 21.11 (VWG-Beernem)
 laatste wnm. : 19.01 (VWG-Beernem)
 telkens 1 w.

u) Wijnendale (1 wnm.)

Zeker een hiaat in ons artikel, want tijdens het hele jaar moeten hier Sperwers te zien zijn. Wie kan ons aan gegevens helpen?

15.09 2 ex. (BC).

v) Brugge - stad (+ 25 wnm.)

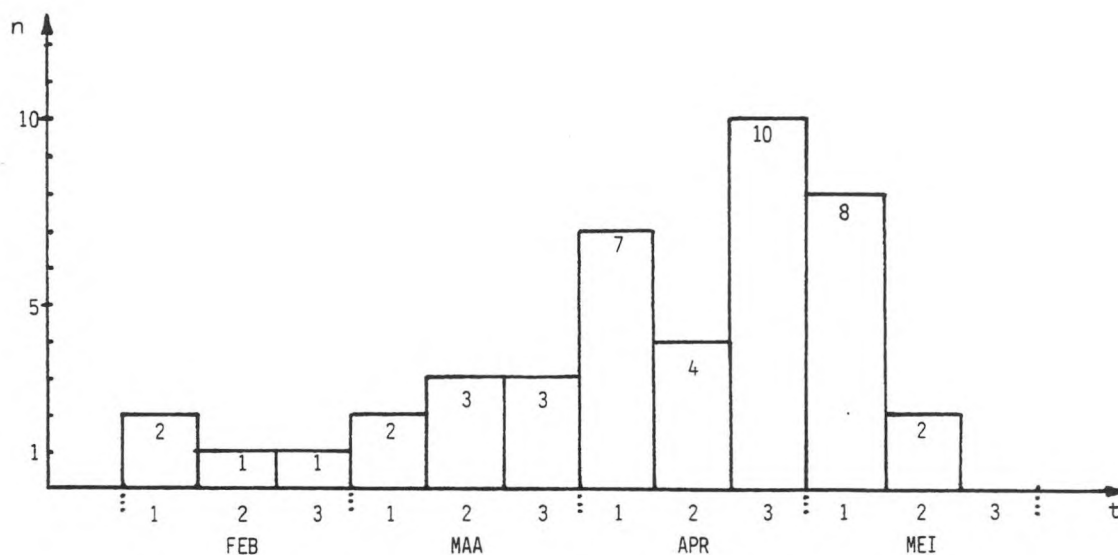
Langsheen de stad worden in de omgeving van parken, vestingen en spoorwegbermen af en toe Sperwers opgemerkt. Op bepaalde plaatsen worden ze zelfs regelmatig waargenomen.

Van 04.11 tot eind december vrijwel dagelijks 1 ex. aan het Wijn-gaardplein (JD). Tussen het station en het St.-Lodewijkscollege 1 ex. van 18.11 (PBu) tot 27.01 (FW).

Overige : Dampoort 10.11 1 w. (FW, TDF).
 Veldm. Fochstr. 16.02 1 ex. (LDq, ID)
 Krist.-Kon.(tuin) 01.04 1 ex. (JD)

Voorjaarstrek
 ooooooooooooo

Van begin februari tot half mei zagen we trekkende Sperwers. Het begon met zeer kleine aantallen en naar eind maart toe kwam er een langzame stijging. De grootste trek noteerden we eind april begin mei. Daarna werden nog een tweetal vogels opgemerkt. Totaal : 42 ex.

Voorjaarstrek 1986 van Sperwer (A. nisus) per decade in Noord-West-Vlaanderen.

Broedgevallen oooooooooooo

Niet minder dan vier geslaagde broedgevallen bereikten ons. Voor het eerst kregen we duidelijke informatie over het aantal jongen.

Blok 3 : resp. 2 à 3 ; minimum 1 ; 3 jongen
Blok 4 : 1 à 2 jongen.

In Blok 3 was er tevens een waarschijnlijk broedgeval.
(GO, LDq, JS, LD, WIG)

Samenvatting oooooooooooo

Het aantal waarnemingen liep dit jaar zeer sterk terug : van ca. 850 (vorig Jb.) naar 570. Minder (actieve) waarnemers en een duidelijke afname van het sperwerbestand zien we als belangrijkste oorzaken.

Het najaar liet reeds minder Sperwers zien dan vorig jaar : van 90 ex. naar 48 ex., zowat dé helft. Met de trek, vnl. van half tot eind oktober, kenden we een eerste hoogtepunt van het seizoen. In de tweede helft van november en begin december liepen de aantallen flink terug. Maar van eind december tot half januari zagen we opnieuw vrij veel Sperwers. Al lagen de aantallen niet zo hoog als in dezelfde periode van enkele jaren terug. Na half januari krijgen we een evenwichtige daling tot in de maand mei.

Met 42 ex. mogen we zeker van een goed opgemerkte voorjaarestrek spreken. Het verloop kwam overeen met dat van 1985. Langzaam opbouwen naar een hoogtepunt begin mei.

De vogels die de zomer bij ons doorbrachten waren nog nooit zo talrijk. Vier zekere en één waarschijnlijk broedgeval was een nieuw rekord.

BUIZERD Buteo buteo

door Leo Declercq

Inleiding

oooooooooooo

We verzamelden 502 waarnemingen van de Buizerd. Een opvallende daling, die enkele jaren terug haar aanvang nam. Vorig jaar reeds rapporteerden we dit afnemen. We namen dan de buizerdstand zelf als oorzaak, hetgeen ook uit de cijfers bleek. In 1985-86 schitterde de Buizerd evenmin, toch zou het niet billijk zijn de daling volledig op de vogel af te schuiven. Het waarnemersveld nam zeer zeker af. Van diverse voorheen erg actieve vogelkijkers zagen we weinig of geen gegevens. Van bepaalde gebieden, we noemen er één traditioneel : de Assebroekse Meersen, ontvingen we geen enkele aantekening die maar enigszins naar het vermoeden van een Buizerd kon leiden.

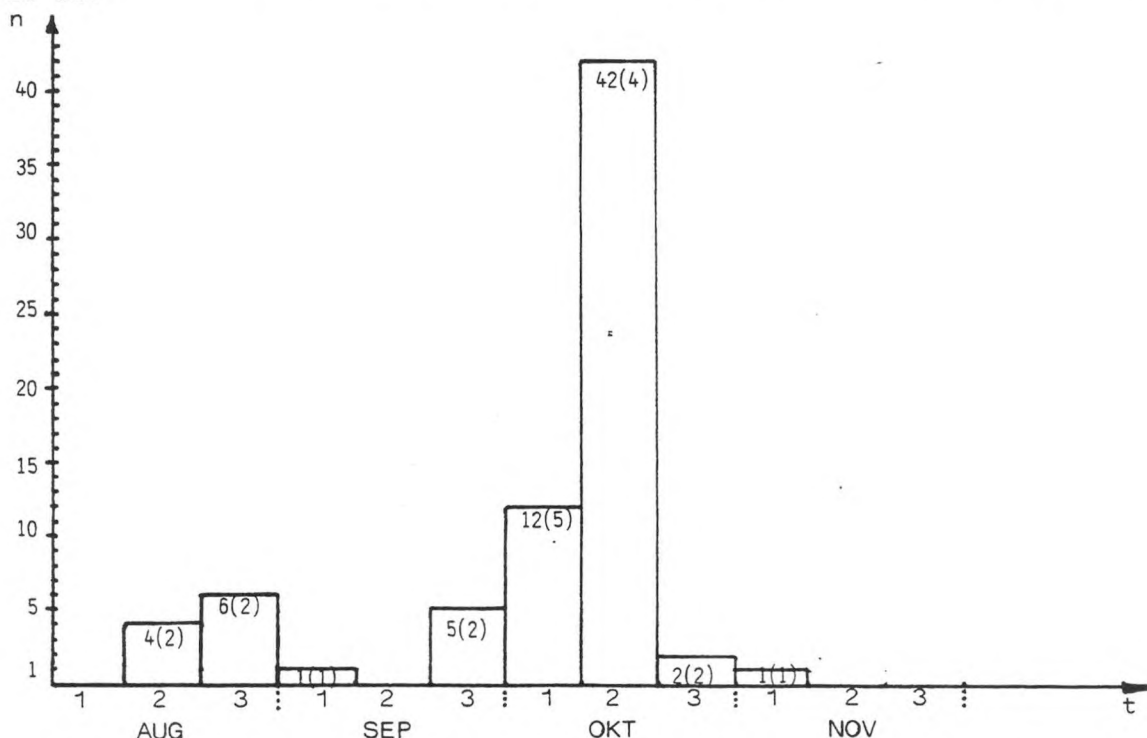
Een medeoorzaak die bij afname van het aantal waarnemers in het oog springt, is het onsystematisch handelen. We illustreren dat met een voorbeeld wanneer we de bossen van St.-Andries bespreken.

Geen geweeeklaag echter, de boog kan niet altijd even sterk gespannen staan. Maar we houden onze waarnemers er wel aan dat ze diverse gebieden bezoeken en hun waarnemingsmomenten spreiden in tijd en ruimte. We zitten nu op het peil van 1980-81. Er waren toen een 450 waarnemingen, maar met die waarnemingen konden we wel meer aanvangen dan dit nu het geval is.

Najaarstrek 1985

oooooooooooooooooooo

Tijdens het najaar noteerden we 72 Buizerden op trek naar het zuiden. Het hoogtepunt viel in de tweede decade van oktober. Op 19.10 zag MaP aan het Zwin de grootste groep Buizerden die tot nu toe gezien werden : 26 ex.

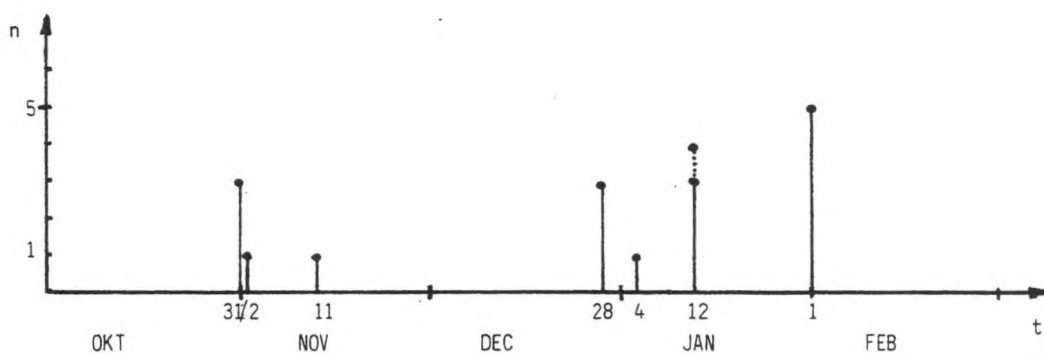
Najaarstrek van de Buizerd in Noord-West-Vlaanderen 1985 per decade. (getal tussen haakjes = aantal waarnemingsdagen)

Overwinteringen
oooooooooooooooooooo

a) Zwin en omgeving (54 wnm.)

Op 28.08 (DH) wordt een eerste pleisterend exemplaar opgemerkt. De schaarse gegevens tot 28.01 1 ex. (AVES) laten niet toe om van een continue aanwezigheid te spreken. Vanaf 11.10 zijn er voor het eerst zeker 2 ex. (FV). Op 31.10 (BBu, GDP, TDS) bereik-
ken we het wintergemiddelde. Enkel op 12.01 3 à 4 ex. (JNM-Brugge) en 01.02 5 ex. (FW, FV, RV, FDR) (slaaptrekwaarnemingen) gaat men dit cijfer overschrijden. Na 02.01 ziet men hoogstens 2 ex., een laatste maal op 18.03 (PaL). Het laatste exemplaar op 31.03 (PK). Van 23.02 tot 01.03 verblijft in de Hazegraspolder een zeer licht gekleurd ex. (PS). Deze vogel werd niet gesignaleerd als slaaptrekker naar de Zwinbosjes. Mogelijks werd er rond die tijd ook niet meer naar slaaptrekkers uitgekeken.

Gedurende vier maanden verbleven zeker drie Buizerden in en om het Zwin. Vorstperiodes en beginnende voorjaarstrek zorgen ervoor dat zich van januari tot maart kleine verschuivingen voordoen. De aanwezigheid van 5 ex. of een opvallend gekleurd individu geven dit aan. Ook in andere gebieden werd dit al herhaaldelijk vastgesteld.

Buizerden op slaaptrek naar de Zwinbosjes.

b) Koolkerke - Dudzele - Damme - St.-Kruis(Male) - Hoeke (29 wnm.)

Op 20.10 (GDP) wordt te Damme een eerste ex. gezien. Aangezien er op dat ogenblik zeer veel trek is, kan het om een vogel gaan die niet bij ons bleef. Met de komst van de ganzen neemt ook het aantal waarnemingen te Damme toe. 02.11 1 ex. (FV), 2 ex. (FV) op 16.11, maar voor januari blijft het bij hooguit 2 vogels in de Damse polder. Slaaptrektellingen geven echter voor dit deel van de regio al heel wat hogere cijfers. Een eerste telling (21.12) aan het Spijkerkasteel (St.-Kruis) laat 4 ex. noteren (CW). FDS ontdekt slaaptrek naar Male op 29.12 en 3 ex. komen duidelijk uit de richting Damme-Vivenkapelle. In totaal hangen 6 Buizerden boven het bos. Nieuwe bezoeken geven hier wisselende resultaten met op 11.01 opnieuw 2 ex. op slaaptrek en 2 ex. ter plaatse (FDS). We kunnen erop wijzen dat te Male (een gebied dat wij maar hoogst zelden bezoeken) al eens eerder een grote groep Buizerden werd waargenomen tijdens de winter : 31.12.1981 3 ex. (AA). We vroegen ons toen af wat die beesten daar deden. Misschien moeten we hier jaarlijks een kijkje gaan nemen. De grote fluctuaties van de slaappleatsen te St.-Kruis zouden we op die manier mettertijd

mogelijks verklaren. Overdag wordt maar eenmaal 3 ex. waargenomen te Damme 02.01 (FV). Daarna wordt sporadisch een Buizerd gezien; laatste wnm. 26.01 (JNM-Brugge).

Van 15.02 tot 02.03 verblijft 1 ex. te Dudzele (Ronselarestraat) (FDS), een gebied dat in de toekomst ook door de waarnemer zal bezocht worden, zo denken wij.

Slaaptrekgegevens maken duidelijk dat al van eind december een viertal Buizerden in de polders verblijven. Onze dagtellingen zijn te fragmentarisch om een goed beeld te krijgen van dit gebied. Grote aantalschommelingen die we ook vroeger ervoeren, worden wellicht ook daarmee verklaard.

De streek rond Hoeke gaf slechts volgende gegevens :

28.12	Hoeke	1 ex.	(GBu, BBu, HDo)
12.01	Dorp	1 ex.	(JNM-Brugge)
12.01	Kleiputten	1 ex.	(JNM-Brugge)

c) Achterhaven - Blauwe Toren (Zeebrugge-Lissewege) (8 wnm.)

Van 26.10 (MaP) tot 23.12 (CW) wordt 1 ex. regelmatig opgemerkt. Op 01.11 neemt GDP 2 ex. op slaaptrek waar aan de Blauwe Toren. Enkel op 16.02 nog een ex. aan het OTBR (JVi).

Zoals gewoonlijk krijgen we sporadisch een Buizerd in de Achterhaven van Zeebrugge. De Blauwe Toren geeft ditmaal een te onvolledig beeld om van een lange overwintering te kunnen spreken.

d) Meetkerke - Speyen - Bloemdale - Witte Paters (140 wnm.)

22.09 (TDF, JN) kan aannemelijk de eerste wintervogel voor dit gebied zijn (Moeren Meetkerke). Vanaf die dag worden om de haverklap één of meer Buizerden in deze regio opgemerkt.

We nemen de drie hoofdgebieden : Speyen, de Hoge en Lage Moeren (Meetkerke) en het gebied ten zuiden van de Oostendse Vaart (Bloemendale) eerst apart onder de loupe.

Speyen

23.10 : eerste ex. (JS). Op 30.10 blijken er twee te zitten; een opvallend wit gekleurde vogel kan gemakkelijk onderscheiden worden. Tijdens de maanden november en december gebeuren hier het meest observaties. Met het traditioneel verdwijnen van de ganzen na deze maanden, verdwijnen ook de waarnemers uit Speyen. In januari nog twee waarnemingen : 17.01 3 ex. (FV), waaronder het wit ex. en op 27.01 1 ex. (FV). Voor een volgende waarneming moeten we wachten tot 16.03 1 ex. (JNM-Brugge), tevens de laatste.

Meetkerkse Moeren

Voor het eerst 2 ex. op 09.10 (TDF, RDJ) en pas op 01.12 wordt dit bescheiden getal opgetrokken tot 3 à 4 ex. (JM, AV, FV). Zeker vanaf de kerstvakantie verblijven 4 Buizerden in de Moeren. Op 16.12 en 28.12 zien we een 'wit' ex. (TDF, LMa). In januari lijken 3 à 4 ex. opnieuw geen uitzondering en op 08.02 slaagt men er voor het laatst in 4 ex. te vinden (HS, TDF, FW). 11.02 geeft diverse losse gegevens van 1 ex., een drietal verschillende vogels (TDF, FW, PBu). Laatste Buizerd op 16.03 (JNM-Brugge).

Bloemendale

20.10 2 ex. (TDF), op 22.10 3 ex. (TDF) en tot 27.01 3 ex. (TDF) worden overdag 1 à 3 Buizerden opgemerkt. De laatste vogel die aansluit bij de hele reeks winterwaarnemingen is er op 07.03 (JS). Te Bloemendale staan wij ook regelmatig om Buizerden op slaaptrek te observeren. Hieronder een tabel met de voornaamste gegevens. Op 24.02 wanneer overdag voor het laatst 2 ex. vlogen (FDS) kon 's avonds geen slaaptrek genoteerd worden. De wisselvalligheid bij de slaaptrek (zie schommelingen) wordt daardoor nog eens belicht.

RUIGPOOTBUIZERD (Buteo lagopus)

door Jan Seys

Niettegenstaande de strenge winter, noteerden we "slechts" 9 wmm. van deze noordelijke soort. Dit bewijst nogmaals dat veeleer voedselgebrek in de streken van herkomst, dan wel strenge vorst bij ons bepaalt of er weinig of veel Ruigpootbuiserden tot in onze streken afzakken.

De helft van de wmm. situeren zich eind oktober, wat wijst op een zeer vroege doortrek:

19.10	1 ex	ZW	Zwin 14u30	Map
22.10	1 ad	TP+ZW	St.-Anna Ter Muiden 11u20	JS
23.10	1 juv.		Zeebrugge Voorhaven	GO
27.10	1 ex		Zeebrugge Achterhaven	GO
27.11	1 ex		Wenduine	ML

Voor het Zwin wordt er melding gemaakt van een overwinterend ex. Zo zijn er wmm. op 19.12 en 03.01 van 1 ex, telkens in de Hazegraspolder (GBu, BBu).

Tenslotte zijn er nog twee meldingen in februari, nl.:

13.02	1 ex	NO	Distrigaz Dudzele	HS,FW,TDF
23. 2	1 ex		Zwin	JVG

VISAREND (Pandion haliaetus)

Dit jaar werden 9 Visarenden gezien in onze regio, betreffende 5 najaarswaarnemingen en slechts 2 voorjaarswaarnemingen.

Najaarstrek 1985

5 waarnemingen, allemaal uit het binnenland, waarvan 4 sept. wmm. en 1 okt. waarneming.

De waarnemingen:

03.09	1 ex	ZO	Villa SA 14u50	WLT,JVi
07.09	1 ex	TP	Zevenkerke put 17u31	WLT,JVi
25.09	1 ex	ZW	Vloetenveld 15u25	LD
29.09	1 ex	ZW	Roksempuut 15u20	
02.10	1 ex	N	Vloetenveld 16u00	LD

Voorjaarstrek 1986

Slechts 2 waarnemingen uit het voorjaar zijn voorhanden. Er is echter 1 waarneming van een groepje van 3 ex!

De waarnemingen:

27.04	3 ex	NO	Zwinbosjes Kleyne Vlakte Tussen 16u05 en 16u10	Pal
03.05	1 ex	NO	Ettelgem	PBu

Inleiding

Voor de periode juli '85 - juli '86 werden slechts 806 wmm. betreffende 1227 à 1247 ex doorgestuurd. Dit betekent meer dan een halvering t.o.v. vorig jaar, toen nog 1729 wmm van 3000 ex werden genoteerd! Vermits de Torenvalk er zeker niet zeldzamer op geworden is, kunnen en moeten we hieruit de nodige conclusies trekken: steeds minder mensen sturen hun wmm. op voor publicatie in het Veldornithologisch Jaarboek...

Trekwaarnemingen

Opnieuw slechts een 20-tal trekwaarnemingen van deze soort, waarvan het merendeel in het voorjaar:

1) najaar '85

25.08	1 ex	ZW	Oostel. Havendam 11u16	FW,RDJ
30.08	1 ex	W	Polders Blankenberge 14u40	MaP
15.09	1 ex	ZW	Roksem Zeeweg	PBu
19.10	1 ex	ZW	Roksemput	PBu,PT,GBa,PvP,JvP

2) voorjaar '86

Vooreerst enkele vrij vroege doortrekgegevens:

23.02	1 w.	NO	Blankenberge 10u00	JVG
23.02	1 w.	NO	Blankenberge 12u00	JVG
21.03	1 ex	N	Torhoutse Steenweg SA 18u17	FW

Vervolgens (aantal ex per decade):

mei 1 : 15 ex
2 : 2 ex

Op 02.05 alleen al, werden 11 ex op trek (NO) waargenomen, met name 1 ex aan de Fonteintjes (MaP : 9u30), 7 ex in de polder van Bl'berge (MaP,MC : 14u10,16u15,16u40,17u00,17u15,17u50 : 2 ex) en 3 ex langs de Int. Dijk aan het Zwin (PaL,BV,JS,NE). Op laatstgenoemde plaats trokken op 03.05 nog eens 3 ex voorbij (TDF,JM,RDJ: 11u58 : 2 ex, 13u59).

Broedgevallen

Te weinig meldingen werden doorgestuurd: daarom verwijzen we voor het overzicht van het broedbestand van de Torenvalk anno 1986, naar de resultaten van de broedvogelinventarisatie (in voorbereiding).

Bespreking per gebied1) Zwinstreek (St.-Anna Ter Muiden - Zwin)

Voor dit gebied noteerden we zo'n 100 wmm. (vorig jaar ca 300 wmm.)!! In aug. werden hier tot 13 ex gezien, nl. op 11.08 (IMa,Dirk Vercammen). Hierbij waren uiteraard heel wat juveniele vogels.

Een aantal van die ex verzamelde zich 's avonds rond de Buizerddijk :
 2 ex op 15.08, 3 ex op 25.08 (FDS,EW).
 Vanaf sept. dalen de aantallen, vermits de jonge vogels zich gaan verspreiden.
 Voor de winterperiode wordt het aantal Torenvalken in deze streek geschat op 5 ex (o.a. 3 mannetjes)

2) Hoeke - Westkapelle (41 wrm.)

Hier vertoefden een 6-tal Torenvalken: 2 ex in en rond Westkapelle, 2 ex aan het Oud Fort St.-Donaas en 2 ex aan de Steenbakkerij van Hoeke.

3) Uitkerke - Wenduine - Zuierenkerke - Strooienhaan (106 wrm.)

Dit moet zowat het beste gebied zijn voor Torenvalken in het Brugse!
 In het winterhalfjaar konden hier gemakkelijk tot 10 ex worden waargenomen!
 Zo o.a. op 30.10 (JS) met 2 ex rond Nieuwmunster, 2 ex tegenaan Wenduine, 2 ex tussen Wenduine en Uitkerke, 2 ex te Uitkerke en 2 ex te Zuierenkerke.
 Ook rond het Hagebos verbleven regelmatig 1 à 2 ex. het totale aantal wordt voor dit Poldercomplex dan ook op 12 ex (min) geschat.

4) Meetkerke - Speien - Nieuwege (82 wrm)

In de Lage en Hoge Moeren werden regelmatig 3 ex gezien, en ook in en rond Meetkerke dorp en in Speien is er melding van 1 ex. Dit brengt het totaal voor dit gebied op 5 ex.

Dat de Torenvalk overigens reeds vroeg in het voorjaar op de verleiders-toer gaat werd nogmaals aangetoond door de wrm. van een baltsend koppel op 05.02 in de Lage Moeren (TDF,FW).

5) Bloemendale - Waggelwater - Expresswegput (60 wrm.)

In dit kleine gebiedje zijn er dus vrij veel wrm. verricht. Dit is toe te schrijven aan de aanwezigheid van 2 ex en aan de veelvuldige excursies naar deze plek.

6) Houtave - Stalhille (37 wrm.)

Uit de vrij talrijke wrm kunnen we de aanwezigheid van 6 ex afleiden. Zo kon men geregeld 2 ex zien rond de kerk van Houtave, alsook 2 à 3 ex te Stalhille.

7) Roksem - Ettelgem - Jabbeke (57 wrm)

Op het noordelijk grondgebied van Ettelgem verbleven zeker 2 ex (o.a. 't Pompje). Daarbij komen nog eens 2 ex (Roksem) en 1 ex (Jabbeke). Het totaal bedraagt hier dus 5 ex.

8) Achterhaven Zeebrugge - Dudzele (85 wrm)

In de nazomer werden hier tot 8 ex signaleerd (23.08 : FW,NE). Vanaf dan zijn er nog vele meldingen, tot mas 5 ex (21.10 : FV). Ook rond Dudzele dorp vertoefden 2 Torenvalken. Voor het ganse gebied dus zo'n 7 ex.

In het voorjaar '86 was hier zeker één geslaagd broedgeval: op 23.06.86 zag JVG een koppel Torenvalken met 5 uitgevlogen juvenielen.

9) Bossen St.-Andries - St.-Michiels (46 wrm.)

Is het toeval dat er geen enkele Torenvlak werd waargenomen tussen 30.09 en 08.03 in de hierboven vernoemde bossen?

Of zoeken Torenvalken in onze streek alleen de bossen op om er te broeden en preferen ze buiten het broedseizoen de meer open gebieden?

In en rond het Duvelsgat werden tot 3 à 4 ex gezien, en in de omgeving van Novotel zijn er heel wat wrm. van 1 à 2 ex. Een totaal van 6 ex dus.

10) Andere plaatsen waar Torenvlakken werden opgemerkt

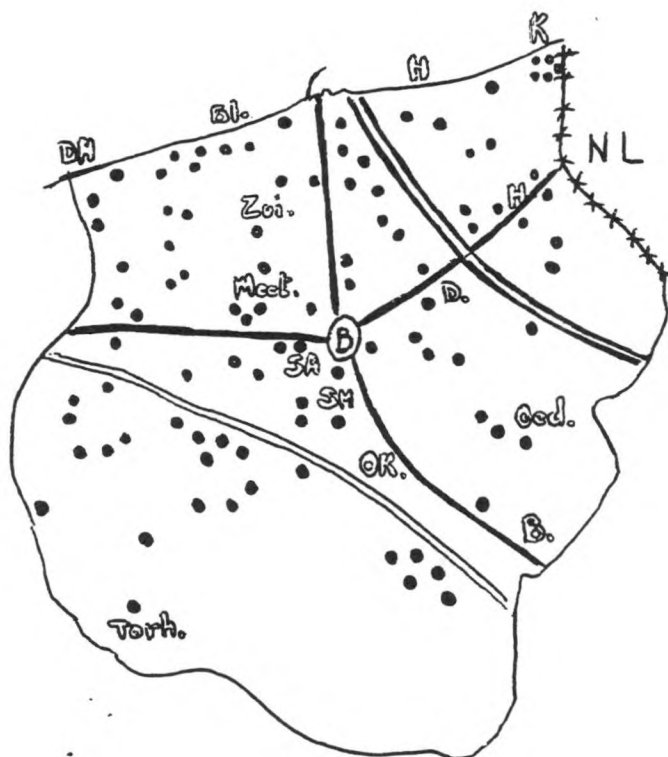
Ook voor deze gebieden wordt een geschat aantal opgegeven, zij het dat dit getal zeker niet als een exacte waarde mag worden aanvaard.

- Danne: 2 ex (16 wrm).
- Oostkerke: 2 ex (2 wrm).
- Moerkerke: 1 ex (1 wrm).
- Lapscheure: 2 ex (2 wrm).
- OTBR - Blauwe Toren: 2 ex (13 wrm).
- Heist - Ramskapelle - Knokke: 3 ex (10 wrm).
- Lissewege: 1 ex (4 wrm).
- Fonteintjes: 1 ex (1 wrm).
- Vlissegem - De Haan: 2 ex (1 wrm).
- De Haan - Wenduine: 1 ex (1 wrm).
- Zerkegem: 2 ex (2 wrm).
- Bekegem: 1 ex (1 wrm).
- Eernegem: 1 ex (3 wrm).
- Aartrijke: 1 ex (1 wrm).
- Snellegem: 1 ex (1 wrm).
- Zedelgem - Vloetenveld: 3 ex (13 wrm).
- Varsenare: 2 ex (7 wrm).
- Assebroek: 1 ex (3 wrm).
- St.Kruis: 3 ex (20 wrm).
- Wijnendale: 1 ex (3 wrm).
- Groene Poorte St.-Michiels: 1 ex (11 wrm).
- Wulgenbroeken: 1 ex (1 wrm).
- Loppem: 1 ex (5 wrm).
- Beeren: 6 ex (36 wrm).
- Oedelem: 3 ex (11 wrm).

Dit betekent voor de ganse regio een totaal van zo'n 100 ex. Uiteraard is dit geen betrouwbaar cijfer - denken we maar aan het ontbreken van gegevens in bepaalde delen van de regio, aan de uitwisseling tussen de verschillende gebieden en aan de wisselende aantallen in de loop van het jaar maar het geeft toch enig idee.

Voor de verdeling van deze gegevens over het ganse excursie gebied, verwijzen we naar onderstaande figuur.

Voor de figuur zie volgende bladzijde.

Hieruit blijkt dat vooral het zuidelijk en oostelijk deel van onze regio weinig bezocht worden. Voor het zuidelijk deel geldt bovendien dat hier echt wel weinig Torenvalken verblijven.

ROODPOOTVALK (*Falco vespertinus*)

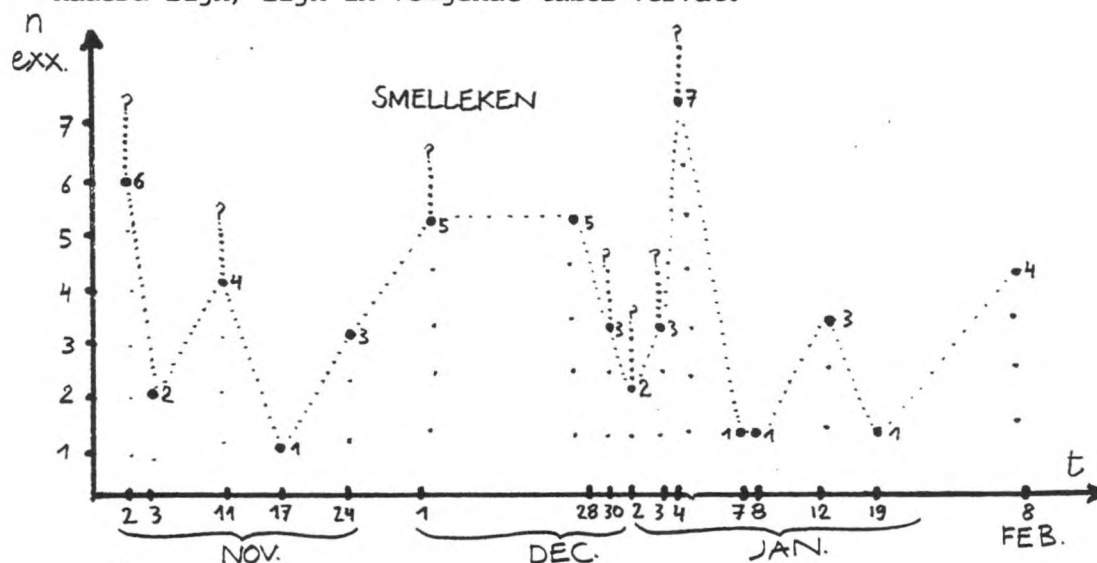
door Frank De Scheemaeker

Slechts 1 wmm.: Begin september - Dudzele Zeebrugge : 1 ex (TDS)
(Uit Doedj. jg. 9, p 116).

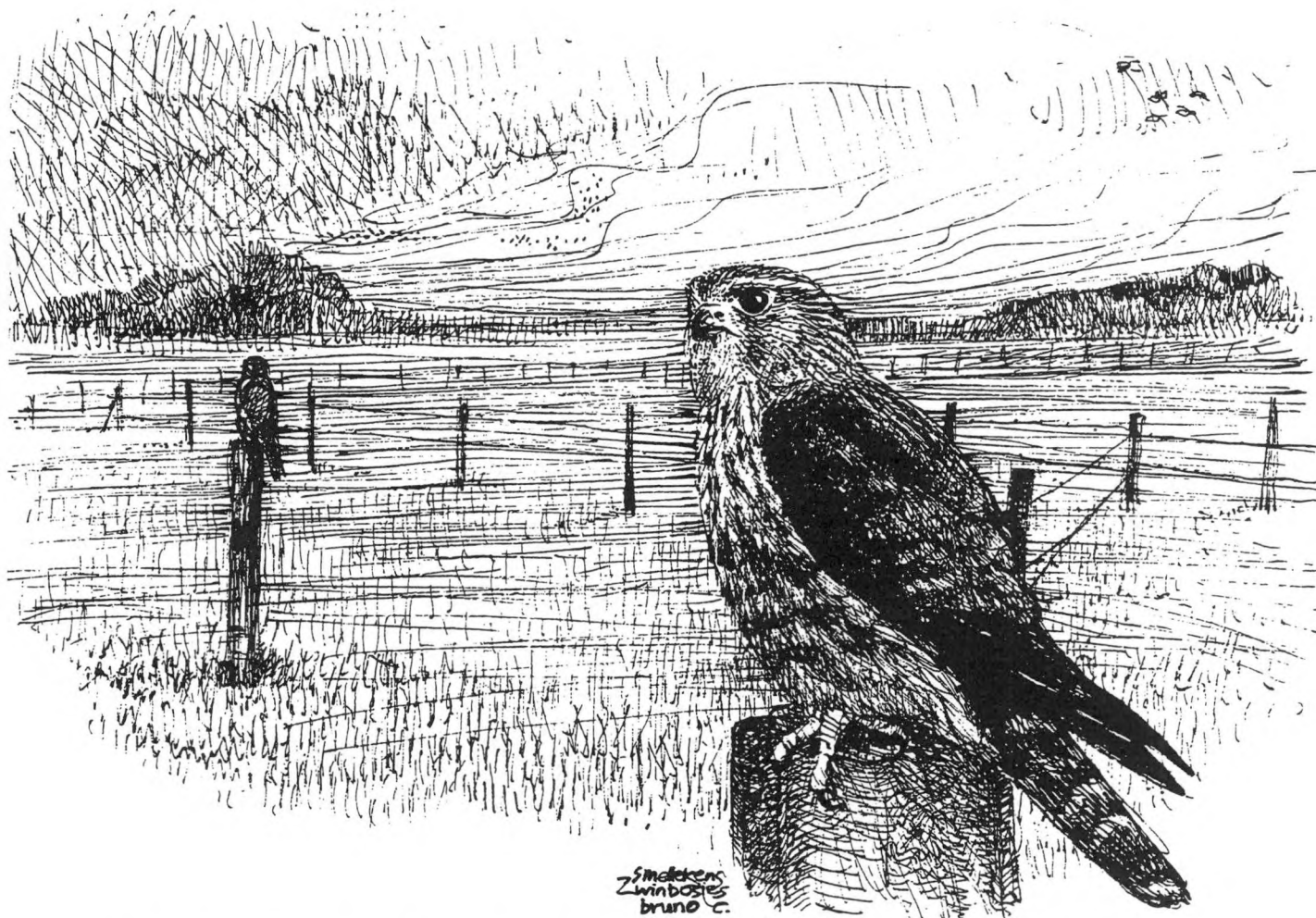
SMELLEKEN (*Falco columbarius*)

door Bruno Callebaut

Tussen eind september (30.09, 1 w. Zwin DC) en begin mei (03.05, Achterhaven FDR, FL) was het Smelleken weer een vaste gast in onze kustpolders. Van de slaappleats bij het Zwin alleen al kwamen tientallen wmm. binnen. GBu meldt de overwintering van min 8 ex aldaar. De tellingen (waarbij de moeilijke observatiemogelijkheden bij valavond en de onstuimige capriolen van het valkje zelf ervoor zorgen dat de aantallen slechts benaderd zijn) zijn in volgende tabel vervat.

Tellers zijn FV,TDF,Jvd,IMa,BBu,HS,FW,MM,RDJ,KV,NE,JM,PeL,JNM-Brugge. Vele wrm. dus rond het Zwin, in Westkapelle, rond de Achterhaven (17 wrm.), bij Damme. Een tweede klassiek gebied is dat van de Polders tussen Blankenberge / Speien en Oudenburg / Bredene. Zowel slaaptrek-wrm. (23.12, JS,FW,MM,DD, van Uitkerke naar de kust) als een vroegmorgen wrm. vanuit Bl'berge richting Nieuwmunster (28.12, JS) duiden erop dat de Fonteintjes waarschijnlijk weer als slaappleats dienden, wat ook voor het Hagebos mogelijk is.

Na een 13-tal oktoberwrm. zijn de wrm. gelijkmatig verdeeld over nov., dec. en jan., om iets af te nemen in februari; maart telt nog vier wrm. Aprilwrm. kunnen misschien reeds bij de trekwrm. gerekend worden (o.a. 02.04, 1 w. Bekegem, JVP,PT).

Duidelijke trek is er bij de Zwindijk:

16.04	1 w.	NO	DC
01.05	1 w.	NO	JNM
02.05	2 ex	NO	PaL,e.a.
03.05	1 w.	NO	TDF,JM,RD (ook 1 ex in de Achterhaven: FDR,FL)

Melden we nog dat het merendeel der wrm. niet gesext werden (een 10-tal slechts als w., en 2 als m.).

Inleiding

Zoals voorgaande jaren kwamen er weer heel wat waarnemingen van deze valkensoort binnen, waardoor het mogelijk werd ons een beeld te vormen van de doortrekperiode en broedgevallen het afgelopen seizoen. Wat betreft de waarnemingen van zgn. 'trek' blijft het moeilijk deze te onderscheiden van bepaalde gegevens van jagende vogels die al een tijd op hun broedplaats zijn aangekomen, of die tijdens het najaar een periode op een bepaalde plaats blijven pleisteren. Het aangegeven aantal waarnemingen in die periodes werd dan gedefinieerd als 'najaars- of voorjaars-waarnemingen' en is niet noodzakelijk hetzelfde als doortrekwaarnemingen. Op dit probleem werd trouwens ook al in vorige verslagen over de Boomvalk ingegaan (SEYS 1984). Het aantal gegevens geeft echter wel een algemeen idee van de belangrijkste doortrekperiodes van de soort in onze regio. De waarnemingen werden onderverdeeld volgens drie periodes: voorjaar, broedperiode en nazomer- en najaar.

Resultaten1) Nazomer en najaarswaarnemingen 1985 (juli - oktober)Kust en polders:

- In juli waren er 2 wmm., resp. op 14.07 en 29.07: 1 ex in de Achterhaven en te Roksem (FDR,RD,PBu).
- In de maand augustus werden er 12 wmm. verricht tussen 06.08 en 30.08 (Damme, Blauwe Toren, Oosthoek Knokke, Achterhaven, Fonteintjes, Polder Blankenberge en Zuikenkerke, Speyen en Roksem).
- In september waren er maar 6 wmm. en dit tussen 04.09 en 16.09 (Nieuwe Hazegraspolder, Zuikenkerke, Speyen, Blankenbergse Dijk, Roksem, Oudenburg pompje).
- Het betrof grotendeels waarnemingen van enkelingen, uitzonderlijk 2 ex (RPi,GDP,BP,PeL,PD,FW,PBu,FDS,EW,TDF,JS,PS,RD).
- De laatste Boomvalk werd gezien op 19.10 te Damme (RPi).

Bossen:

- Het merendeel van de waarnemingen kwam hier uit het gebied van St.-Andries / Zedelgem, waar verschillende broedgebieden liggen. Het grote aantal juveniele vogels (dikwijls nog in familieverband met adulten) wijst op wmm. van nabijgelegen broedgevallen.
- In augustus waren er 21 wmm. tussen 03.08 en 31.08 (Villa, Peereboom, Vloetem).
- In september is dit aantal weerom gevoelig lager: nog 6 wmm. tussen 02.09 en 15.09.
- Zoals reeds vermeld zijn het hier meestal 2 à 4 vogels samen. (FW,JNM,TDF,FDR,JVP,JS,AA,WLT,PBu,GO,BDL,GBu,e.a.)
- Daarnaast werden nog Boomvlaken waargenomen in een tiental andere gebieden in de omgeving: Dianadreef St.-Michiels, Groene Poorte St.-Michiels, Ryckevelde, Steenbrugge,...
- De laatste waarneming in de 'bossen' is op 21.09, 2 ex aan de Villa (JVi,WLT).

2) Voorjaarswaarnemingen 1986 (april - juni)

Kust en polders:

Een aantal waarnemingen wijzen hier wel op duidelijke trekgegevens:

- Zwin en omgeving:

02 en 03.05 resp. 1 ex (13u00) en 1 ex (7u33) NO over resp. het Zwin en de Zwinbosjes (PK,AA,PaL,PBu).

- Zeebrugge - Blankernberge en omgeving:

26.04	1 ex	NO	6.55	Zeebrugge	DC
04.05	1 ex	NO	9.20	Herdersbrug	FW
04.05	1 ex	NO	11.28	Vuurtoren Heist	FW,TDS,GDP,WE,PB
05.05	1 ex	NO	17.35	OTBR	TDS
07.05	1 ex	NO	8.50	Achterhaven	AA
17.05	1 ex	NO	10.00	Fonteintjes	FDR,RV

Andere waarnemingen (meestal met de vermelding TP of jagend):

1 april (30.04), 5 mei en 2 juni - wrm. van telkens 1 ex (Ettelgem, Roksem 3 x, Hoekebrug, Westkapelle) (PBu,JS,JC).

Bossen:

- Omgeving Villa, Tudor en Peereboom (St.-Andries):

Bij de Villa werd het eerste ex waargenomen op 23.04 (FW,FDR,TDF,JS). Daarna geregelde waarnemingen de hele maand mei (2 à 4 ex). (Ldq,JS,TP,TDF,FDR,RDJ,FW,ADC,AA,PBu,...)

- Ryckvelde, Bulskampveld, Wingene:

Vanaf 04.05 aanwezig in Ryckvelde (LD,Ldq,ID), nog een wrm. in juni van 1 ex (15.06, CW).

Vanaf 01.05 waarnemingen te Bulskampveld (verschillende ex) (M. Verstraete). Op 04.05 2 ex TP te Wingene (FDS).

- Vloetenveld:

Op 01.05 en 14.05 resp. 1 en 2 ex (FW,TDF,PBu).

Andere waarnemingen vooral uit de maand mei (6 wrm.) en juni (3 wrm.) tussen 04.05 en 22.06 (Station Brugge, Zevenkerke, Pastoriestraat St.-Andries, Jagerstraat St.-Michiels, Novotel, Rijselstraat,...) steeds van 1 ex (tweemaal 2 ex). (RV,FDR,AA,JVi,WLT,Ldq,PK).

3) Broedgevallen

9 zekere broedgevallen: Wingene (1 kp), Bulskampveld (2 kp met 2+2 juv.), Vloetenveld (2 kp), Merkenveld (1 kp), Ryckvelde (1 kp), Tudor (1 kp), Villa omgeving (1 kp).

3 mogelijke broedgevallen: Peereboom (1 kp), Zeven Torentjes (1 kp) en Loppem (1 kp).

4) Bespreking

Uit de najaarsgegevens volgt dat de Boomvalk zowel aan de kust en de polders als in de bossen vooral gezien wordt in augustus. In september zijn al een groot deel van de vogels uit onze regio verdwenen. De laatste waarneming in 1985 was op 19.10. Oktoberwaarnemingen zijn niet talrijk, maar geen uitzondering in de regio. De Boomvalk kan er nog tot eind oktober gezien worden (SEYS 1984).

In het voorjaar 1986 kwamen de eerste vogels toe in de laatste decade van april, maar het is vooral in de maand mei dat de soort doortrekt of aankomt op zijn broedgebieden bij ons.

Het aantal broedgevallen in 1986 is geen top, maar blijft rond het gemiddelde. Er waren 9 zekere broedgevallen en 3 mogelijke broedgevallen. In tegenstelling tot vorige jaren (SEYS 1984, VANHEE 1985) werden er bijna geen gegevens doorgegeven van 't aantal jongen, zodat we hierover geen vergelijkingen kunnen maken. De Boomvalk blijft, zelfs in de bosrijke zandstreek, een weinig algemene broedvogel in onze regio.

5) Literatuur

SEYS J. 1984: Boomvalk (*Falco subbuteo*). Orn. jb. van NW-Vlaanderen 1982 - 1983, Brugge: p. 153 - 155.

VANHEE F. 1985: Boomvalk (*Falco subbuteo*). Orn. Jb. van NW- Vlaanderen 1983 - 1984, Brugge: p. 109 - 111.

Inleiding

De Slechtvalk lijkt zich nu wel definitief te hebben gevestigd als overwinteraar in onze kustpolders. We ontvingen niet minder dan 68 wrm. van deze imposante stootvogel (t.o.v. 34 wrm. in '84 - '85; 17 wrm. in '83 - '84 daarvoor jaarlijks minder dan 10 wrm.).

Winterwaarnemingen1) Bloemendale (47 wrm.)

Twee derden van alle wrm. zijn afkomstig van het ex dat de ganse winter kwam slapen op de hoogspanningspyloon langs de Oostendse Vaart (Bloemendale). Het betrof hier een adult wijfje, dat tussen 12.09 en 06.03 bijna dagelijks werd waargenomen bij het toekomen op de slaappleats (uitgezonderd op 12 en 18.02, toen FDS niets opmerkte, hoewel hij lang genoeg ter plaatse bleef). Het ex kwam enkele malen duidelijk aangevlogen uit de richting Meetkerke - Uitkerke, alsook éénmaal uit de richting van Brugge Centrum en van de bossen van St.-Andries. Op 06.12 bemerkte TDF de valk met een Houtduif als prooi.

Merkwaardig is zeker ook de wrm. van een adult wijfje en een onvolwassen ex (hoogstwaarschijnlijk een mannetje op 08.02 te Bloemendale (HS)).

2) Uitkerke - Houtave (7 wrm.)

Het is opvallend dat alle wrm. uit deze streek werden verricht in de maand januari! Bovendien is hier sprake van tot max drie verschillende ex!! Op 04.01 nl., werden 1 ad m + 1 ad w samen gezien aan het Klein Middelhof te Houtave (RV, FDR, FV, Willy Vandenbussche). Iets later op de dag merkten de zelfde personen aan de Eendekooi van Wenduine opnieuw een Slechtvalk op. Vermoedelijk betreft het hier wel één van de twee vorige ex. Maar op 12.01 is er melding van een Slechtvalk te Uitkerke (met prooi: Goudplezier?), met een donker borst (YBa). De waarnemer oppert daarbij de mogelijkheid als zou het hier gaan om een noordelijke ondersoort (mijns inziens echter, onderscheidt de noordelijke vorm van de Slechtvalk zich door een iets groter formaat en door het ontbreken van de lichtroze waas op de onderdelen, en niet door een donkerder borst). In elk geval is het de waarnemer vrij goed opgevallen, daar waar bij alle andere wrm. uit dit gebied hergens gewag wordt gemaakt van een 'donkere borst'. Dit zou er dus kunnen op wijzen dat het hier gaat om een derde ex.

De overige wrm. betroffen solitaire ex te Uitkerke (op 01.01: JVG ; 06.01: YBa ; 12.01: DC ; 26.01: YBa). Misschien is dit wel het ex van Bloemendale, dat hier tijdelijk zijn jachtgebied legde.

3) Meetkerke (1 wrm.)

Slechts één wrm. waarschijnlijk het ex van Bloemendale, nl.: 1 ex op 01.02 aan de Eendekooi (FW, FDR, RV, FV).

4) Achterhaven Zeebrugge (11 wnm.)

De wnm. uit dit gebied zijn in die mate gespreid in de tijd, dat het niet duidelijk is in hoeverre hier sprake is van een min of meer vaste overwintering. Ook over het geslacht en de leeftijd van de vogel was nogal was discussie:

05.09	1 ex (juv. wijfje?)	RDJ, FDR, FW
21.09	1 ad w.	FW, FDR
02.10	1 ad ex.	FW
27.10	1 ex Lissewege	DH
04.01	1 ad ex.	RV, FDR, FV, TDF, FW, W. Vandenbussche
04.01	1 juv. ex	GO
04.01	1 ex	JVG
05.02	1 ad ex.	GO
08.02	1 ex	GO
02.03	1 ex	GO

Toch blijkt het merendeel van de wnm. te insinueren dat het hier een ad. ex betrof. Vermits slechtvalken een jachtgebied hebben van minstens 10 km straal (!), zou dit kunnen betekenen dat het ook hier gaat om het adulte wijfje van Bloemendale (?).

In elk geval wijst de wnm. van 04.01 erop dat zich die dag zeker drie verschillende ex in onze streek ophielden (1 m. + 1 w. te Houtave en 1 ad of juv. ex te Dudzele).

Tenslotte zijn er ook nog twee late wnm. uit dit gebied, die als doortrek mogen worden beschouwd:

05.04	1 juv. w TP	FDR, FW, RDJ
13.04	1 ad TP	FW, GDP, VW-Gent

5) Zwinstreek (2 wnm.)

25.10	1 ex	Nieuwe Hazegras PS op akker: vechtend met Bl. Kiekendief
25.01	1 ex	Zwin: jagend Olivier Dochy, Milan Dhondt tussen 12u30 en 13u00

6) Villa

De laatste week van april werd hier tot tweemaal toe een grote valk gezien, die echter vanwege de grote afstand, niet met zekerheid kon gedetermineerd worden.

Trekwaarnemingen : geen

Nawoord

Vanwege de grote afstanden die de Slechtvalk aflegt in zijn overwinteringsgebied, is het quasi onmogelijk uit te maken hoeveel ex nu juist in onze stræk hebben verbleven. Daarom is het van het allergrootste belang dat in het vervolg alle waarnemers extra goed letten op details in het verenkleed, alsook op geslacht en leeftijd van de waargenomen Slechtvalken (liefst ook steeds het juiste tijdstip van de wnm. vermelden!). Op die manier wordt het in de toekomst misschien mogelijk een goed weergave te geven van de verspreiding van deze prachtige en krachtige stootvogel in regio Brugge.

KERKUIL (Tyto alba alba)

door Christoph Wintein

De Kerkuil is momenteel onze meest bedreigde uilesoort. Nog steeds worden kerktorens en oude schuren afgedicht, met het oog op het weren van duiven en kauwen. De nieuw, modernen stallingen bieden ook al geen schuilplaats voor deze trots van de nacht.

Door middel van Kerkuilen acties wordt gepoogd om: vooreerst een duidelijk beeld te verkrijgen van de resterende populatie, en om ze te beschermen tegen verdere achteruitgang.

Ongetwijfeld ligt in de verdere achteruitgang van de populatie de oorzaak van het steeds maar slinkende aantal waarnemingen. Dit jaar zijn er nog slechts 5. Dit is meer dan de helft minder dan vorig jaar. Gelukkig werden toch nog 2 broedgevallen vastgesteld.

1) Waarnemingen

13.11.85	1 ex	Westkapelle	PeL,GD
23.12	1 ex	Sasplein, Brugge	ID
06.01.86	1 ex	Beernem	DXR
18.03	1 ex	Zwinbosjes	PaL,DC
13.06	1 ex	Vrede	FDR,RV

2) Overwinteraars

Er overwinterde in 1985 - 1986 1 ex in Tillegembos (FDR).

3) Broedgevallen

BLOK 1 :	1 koppel (3 juv.)	JVG
BLOK 2 :	1 koppel (1 à 2 juv.)	FDR,RDJ,HS,FW

Hopelijk blijft deze nachtelijke rover zich handhaven in de regio maar voorlopig ziet de toekomst er maar somber uit.

BOSUIL (Strix aluco)

door Christoph Wintein

De Bosuil blijkt zich nu toch definitief te vestigen in onze regio. We noteren dit jaar al een totaal van 10 waarnemingen. Tillegem, de plaats waar deze uilesoort voor het eerst regelmatig genoteerd werd, kaapt ook nu de meeste waarnemingen weg. Maar voor het eerst krijgen we ook wrm. van Bosuil uit Vloetem. Blijkbaar zijn onze bossen in volle kolonisatietijd en het zou dan ook wenselijk zijn een diepgaander onderzoek te verrichten. Ondertussen kunnen we maar genieten van de prachtige klanken die nu door onze bossen golven.

Waarnemingen

- Tillegem : half mei: verschillende wrm. van 1 m. (grijze fase) en 1 w. (donkere fase). Ook op 04.07.86 werd een zp vastgesteld. Naar alle waarschijnlijkheid is de soort hier dus broedvogel

Waarnemers van de Bosuil in Tillegem : FDR,FW,JS,GO,e.a.

- Vloetenveld : Telkens 1 ex roepend, meestal rond 1u00. De verschillende data: 09.12.85, 03.01.86, 18.01, 28.01) wnm. LD.
- St.-Anna - Ter - Woestijne : 14.03.86 1 ex roepend om 00u50 (LD).

STEENUIL (Athene noctua)

door Jan Seys

De Steenuil is een typische broedvogel van kleinschalige landbouwgebieden met rijen knotwilgen. Toch is het vrij moeilijk deze soort in het broedseizoen te localiseren zonder gebruik te maken van een cassette-recorder met de Steenuil - roep.

Vandaar ook het vrij beperkt aantal broedparen, waarvan melding werd gemaakt:

- Beverhoutsveld Oedelem - Beernem - Oostkamp:	8 kp	R. Van De Kerckhove
- Loppem park:	1 kp + 2 j	FW,FDR
- Merkenveld:	1 kp	LD
- Vloetenveld weiden:	2 kp	LD
- Bloemendale Oostendse vaart:	1 kp + 2 j	JN
- Lege Weg hoeve "de Potterie":	1 kp + 1 j	RV,FDR

Een totaal van 14 kp dus, wat waarschijnlijk slechts een tiende is van het werkelijke aantal!

De Steenuil lijkt, net als alle uilen, ook vaak het slachtoffer te worden van het verkeer. Zo werden dit jaar op drie plaatsen doodgereden ex gevonden:

- Aartrijke Noordstraat:	1 ex	FW
- Aartrijke - Wijnendale Zeeweg - zuid	1 ex	JN
- Ruddervoorde - Hertsberge:	1 ex	LD

Overigens wordt de Steenuil zowat overal in de regio, waar zijn geschikt biotoop aanwezig is, aangetroffen. Nu volgt een overzicht van de wnm. per streek:

1) Zwin + omgeving

Slechts enkele wnm. uit het gebied, met name 1 ex op 24.11 in het Zwin (GBu,BBu,IMa).

1 ex op 12 en 28.12 in de Zwinnebosjes (PeL en FW,MM,HS), 1 ex op 19.10 Hazegras (TDF), 1 ex op 25.08 aan het Dievegat (Aves) en 1 ex op 01.05 langs de Dikkedijk (JS).

2) Damme - Hoeke

Twee wnm. te Damme: 1 zp op 28.12 (HS,FW,MM) en 1 ex op 05.10 (HS).

Twee wnm. te Oostkerke: 1 ex op 12.08 (HS) en 1 ex roep op 03.07 (JN,WLT).

Eén wnm. te Hoeke: 1 ex op 12.08 (FW,HS).

3) Dudzele

Eén zp op 16.11 (HS,FW).

4) Meetkerke - Zuienkerke

Twee wmm. van 1 ex rond het Hagebos (23.10 : JS en 05.02 : TDF,FW), één ex in de Lage Moeren (13.04 : TDF,JvZ) en 1 ex te Nieuwege (06.07 : GDP).

5) Oostendse Vaart St.-Andries

Van het broedend kp (zie boven) kwamen 9 wmm. binnen.
Overigens werd tussen de Pastoriestraat en de Grote Moerstraat op 04 en 22.09 telkens 1 ex opgemerkt (TDF,JN).

6) Brugge Centrum

Eén nachtelijke wmm. op 07.07 langs de Potterierei (LD).

7) Aartrijke

Op 23.07 : één ex aan het Veldbos (LD).

8) Eernegem

Op 22.11 : 1 ex (PBu).

9) Roksem

Nabij de put van Ettelgem (Zeeweg) zou volgens boer Dobbelaere gans het jaar één ex verbleven hebben en langs de Vandekindereweg zijn er 3 wmm. van 1 à 2 ex (19.09, 27.10 en 16.11 : PBu). Op 01.08 tenslotte bemerkte PBu 1 ex in de weiden van Roksem.

10) Vloetenveld

Hier zijn er twee meldingen van Steenuiltjes : op 13.07 2 ex roepend en op 13.08 1 ex (LD). In de weiden van Vloetenveld, waar 2 kp tot broeden kwamen, werden zeer regelmatig 1 à 2 ex opgemerkt (LD).

11) Merkenveld

Naast het broedgeval hier, ook nog 1 ex op 20.09 (LD).

12) Loppem

In de weiden nabij het voetbalveld zaten op 23.12 2 ex TP om 14u20 (WLT).

13) Assebroek

Twee ex op 25.12 in de Gemene weiden (LDq, ID).

14) Wildenburg

Eén roepend ex op 27.06 (JNM).

15) St.-Kruis

In deze gemeente werden 8 wnm. verricht door HS, gaande van 06.08 tot 11.02. Het betrof hier tot 2 zp, en dit op 01.11 en 22.12.

Langs de Pijpeweg (nr. 85) werd van 05 tot 25.02 regelmatig één roepend ex gehoord (FDS,EW). Aan het Maleveld tenslotte, zag CW een ex op 02.04.

RANSUIL (Asio otus)

door Filip De Ruwe

Alhoewel dit nog één van onze "algemeenste" nachtbrakers zijn lieten de wnm. het dit jaar niet merken.

Vele van de roestplaatsen werden opzij gelegd of slechts zeer weinig bezocht. Dit alles leidt dan ook tot een zeer pover en onnauwkeurig resultaat.

Winterwaarnemingen

- Zwinbosjes en omgeving (Tobroek, Int. Dijk):

Op 24.08 en 25.08 2 maal 1 ex (Aves). In november verbleven er een 2 à 3 ex (PeL, LMa, BV). December liet het aantal terug zakken tot 1 ex (PeL, LMa, GBu). Het max werd bereikt in januari met 4 ex op 17.01 (PeL) terwijl nog regelmatig 1 ex werd waargenomen (PeL, KR, BV, DVT).

- Varsenare:

Dit al jaren bekend plekje leverde ook dit jaar zijn aantallen. Zo werd op 02.08 5 ex waargenomen (JM, AV) en op 30.11 6 ex (PK, FDR, RV).

- Vloetenveld:

Terug 2 ex werden waargenomen op 07.12 (LD).

- De Damse Stadswallen, Ryckvelde, Stadspark, Blankenberge, Zevenkerke, Duinbosjes van De Haan - Wenduine.

Niet één wnm. werd ingediend. Terwijl deze plaatsen uiterst belangrijk zijn voor de Ransuil werd daar dit jaar niet de minste aandacht aan besteed. Hoewel ik er bijna zeker van ben dat daar 10-tallen ex hebben overwinterd en wel degelijk wnm. werden verricht doch gewoon in de notitieboek zijn blijven hangen.

Broedgevallen

Het opsporen van het aantal koppels verloopt vrij gemakkelijk daar de jongen een specifieke schreeuwende (wenende) kreet door het naaldbos laten weergelmen. Terwijl de ouders de ruige velden en het woeste akkerland onveilig maken zitten de vele jongen ongeduldig te wachten. Eénmaal een andere vogel in zicht, wordt met geklapwiek en geschreeuw de aandacht getrokken.

De jongen verlaten het nest al na een 2 à 3 tal weken. Terwijl ze nog niet kunnen vliegen, klauteren ze via de schors en takken de kruinen in. Het gebeurt wel eens dat een jong naar beneden tuimelt maar dat redt zichzelf wel door via de stam met zijn scherpe klauwen en wat gefladder terug de boom in te kruipen.

Na vier weken zijn ze vliegvlug maar laten zich nog altijd voederen en dat wel nog enkele weken lang tot ze op eigen houtje een zelfstandig leven kunnen leiden.

Let wel! Bij verstoring wordt meestal niet aan een nieuw legsel begonnen en bestaat de kans dat dit broedkoppel zich niet meer in de buurt vertoont.

Overzicht

- St.-Andries (bosje Koestraat):	1 kp (2 juv.)	TDF
- Varsenare:	1 kp (2 à 3 juv.)	RV, FDR
- Oedelem:	1 kp	VWG- Beernem
- Beernem:	5 kp	VWG- Beernem
- Tudor:	1 kp (2 juv.)	LD
- Diks.. Heirw. Zedelgem:	1 à 2 kp (2 à 3 juv.)	LD
- Vloetenveld:	3 of 4 kp (2 juv.)	LD
- Pereboom:	1 kp (3 à 4 juv.)	FW, JS, JNM
- Merkenveld:	1 kp (mogelijks)	LD
- Bossen Zerkegem:	1 kp	LD
- Staatsbossen De Haan - Wenduine:	3 à 4 kp	LD
- Het Zwin:	sinds 2 jaar geen koppels meer.	
- Tillegem:	vroeger koppel is niet meer aanw.	
	De oorzaak is waarschijnlijk te wij-	
	ten aan het kp Bosuil die zich dit	
	jaar daar vestigde. (FDR)	
- Groenhove Wijnendale - Zevenkerke Hoeke - Bulskampveld:	geen wnm. voor handen.	

Losse waarnemingen

14.06	1 ex	Bloemendale	WLT, FDR
08.08	1 ex	Oostkerke	RDJ, FDR
12.08	1 ex	Oosterke	HS, FW
28.08	1 ex	Camping Wildhof (Heist)	Aves
13.09	1 ex	Legewel, Varsenare	RDJ
10.10	1 ex	Ter Doestweide	PeL, PGL, GD
11.10	1 ex	Eernegem	?
28.03	1 ex	Expresswegput	TDF
13.05	1 ex	Zwinbosjes	PeL, KR
18.05	1 ex	Tillegem	JS
25.05	1 ex	Bulskampveld	PeL, MSS, PDM, HB, EV

VELDUIL (Asio Flammens)

door Filip De Ruwe

Inleiding

Specifieke biotoopkeuze en een nomadisch karakter is kenmerkend voor deze (dag)uil.

De plotse koude in het noorden of de voedselschaarste doet hem afdwalen naar onze contreien.

Met zijn warme bruingele kleuren en zijn trage licht golvende vlucht zwerft hij door het landschap dat er verlaten bijligt. Het minste stukje leven die er aanwezig is valt toch in zijn gehoor of gezichtsveld.

De aardmuis vult wel voor het grootste deel het menu van de kleine zoogdierentafel doch dit wil niet zeggen dat hij een zwakke waterhoen of een steltloper zal terzijde leggen.

Het zijn enorme trekkers en één van de weinige vogels die zich over geheel de wereld heeft verspreid.

Hij vertoont zich vooral in veen- en moerasgebieden, vochtige weilanden en duinen.

Gebieden zoals: Uitkerke, Meetkerke, Achterhaven Zeebrugge en het Zwin, behoren dan ook tot zijn biotoopkeuze.

Bij ons is het vooral een wintergast die ieder jaar enkele broedkoppels nalaat in de Hoge Venen.

Overzicht: 1985 - 1986

- Uitkerke:

28.10	3 ex	FV
30.10	2 ex	FV,JS
03.11	1 ex	JS,DD
17.11	7 ex	PS,FV,TDF,JNM
25.11	9 ex	DC
29.11	1 ex	JS
01.12	3 ex	FDS,EW,PS
08.12	4 ex	JDM
22.12	10 ex	JVG
27.12	10 ex	JVG
29.12	8 ex	JVG,JDM
01.01	10 ex	JVG
04.01	2 ex	RV,FDR,FV,WV
09.01	4 ex	DC
26.01	20 ex	PeL,BV,DVT
02.02	2 ex	JM,TDF,FDS
05.02	9 à 10 ex	FW,TDF
08.02	2 ex	RDJ
09.03	1 ex	DC
10.03	1 ex	RDJ
16.03	1 ex	JNM
13.04	2 ex	HS,FW,RV,e.a.

- Meetkerke + Houtave:

21.12	1 ex	FV,TDF,DJ,FW
27.12	1 ex	RDJ,FDR
29.12	1 ex	FV,LDq,FD
09.01	5 ex	PeL
16.01	1 ex	FV
26.01	3 ex	PeL,BV,DVT
08.02	3 ex	RDJ
09.02	3 ex	GDP
13.04	1 ex	HS,FW,RV,e.a.

- Blankenberge (Polders):

03.11	1 ex	MaP
-------	------	-----

13.11	2 ex	FV
14.11	6 ex	MaP
22.12	4 ex	MaP
29.12	2 ex	MaP
17.01	5 ex	MaP

- Achterhaven Zeebrugge:

06.11	1 ex	GO
16.11	1 ex	FV
23.11	2 ex	PeL, KR, BV, DD
08.12	1 ex	GDP, FDR
30.12	2 ex	GO
31.12	1 ex	FW, FDR
04.01	4 ex	TDF, FW, RV, RDJ, FV, GO
12.02	1 à 2 ex	JM, HM, KV
02.03	1 ex	TDF, FW
02.05	1 ex	FDR, FW

- Zwin:

02.11	1 ex	FV
28.11	3 ex	PeL
30.12	1 ex	GO
04.01	1 ex	PeL, KR
06.01	1 ex	PeL
15.03	1 ex	IMa, BBu, DC
16.03	1 ex	IMa, BBu, DC
02.05	1 ex	PaL, BV, IMa, e.a.

- Eendekooi - Wenduine:

14.10	1 ex	JVG
27.10	2 ex	JNM
29.11	1 ex	JS
18.12	1 ex	FV
02.02	2 ex	FDS, TDF, EW

- Dudsele dorp:

13.03	1 ex	IMa
-------	------	-----

- Bulskampveld Beernem:

26.01	1 ex	DXR, WIG
-------	------	----------

SCHOLEKSTER (Haematopus ostralegus)

door Jan Seys

Ook dit jaar werden terug slechts een beperkt aantal wnm van de scholekster genoteerd.

Voor wat betreft het broedbestand van de 'bonte piet', kunnen we melding maken van één broedkoppel in het Beverhoutsveld te Oedelem (DXR), en 43 koppel in het Zwin en omgeving (GBu). Van andere gebieden kregen we geen broedgegevens.

In het Achterhavengebied noteren we max 85 ex, en dat op 05.04 (FW,FDR, RDJ), overigens liggen de aantallen hier lager dan 50 ex. Daartegenover vertoeven vaak grote groepen in de Voorhaven. Zo noteren we hier o.a. volgende maxima:

19.10	320 ex	FW,HS
02.11	400 ex	GO
24.11	445 ex	GDP,TDS,FW
22.12	367 ex	GO
02.01	473 ex	GO

Typierend voor strengere vorstperiodes zijn ook de hogere aantallen langs het strand:

09.01	106 ex	Blankenberge vaargeul	MaP
18.01	145 ex	Wenduine tot Zeebrugge	FW
27.01	110 ex	Wenduine tot Oostende	FW,BN

Voor het Zwin zijn er alleen goeie tellingen voorhanden uit het najaar en de winter. Maxima waren:

12.08	132 ex	FW,HS
15.08	180 ex	FW,BBu,e.a.
27.08	210 ex	FW,FDR
13.09	187 ex	IMa
28.12	114 ex	HS,FW,MM

Verder zijn er nog losse wnm van de Roksempuut (max 13 ex op 21.03, 04 en 12.04 : PBu,JvP), het OTBR (max 16 ex op 09.08: FW), de St.-Pietersplas, Meetkerke, de Kleiputten van Oostkerke en het Lapscheuregat te Hoeke.

Twee trekgegevens werden ons toegestuurd:

13.08	1 ex	W	Bessendreef Loppem	19u50	RV
01.05	20 ex	O	Fonteintjes 6u45 tot 9u		FW,CW,e.a.

Tenslotte nog een merkwaardige wnm: op 12.09 (!) bemerkten JS en DD twee parende scholeksters in het Zwin.

STELTKLUUT (Himantopus himantopus)

door Jan Seys

Van 02 tot en met 04.05 verbleven twee stelkluten aan de kleiputten van Heist. Ze werden er door meerdere mensen waargenomen (FW,FDR,PBu,FB).

KLUUT (Recurvirostra obostrata)

door Jan Seys

Dit jaar werd klaarblijkelijk heel wat meer aandacht besteed aan deze prachtige vogel. We kunnen dan ook melding maken van volgende broedgevallen voor 1986:

Zwinstreek:	52 à 56 kp	GBu,BBu
Ettelgem put:	8 à 10 kp	PBu,JVP,PT
Uitkerke:	1 kp	JVG
Achterhaven:	zeer talrijk 35 kp?	JVG

Dit brengt het totaal op zo'n 100 broedparen.

In de Achterhaven konden vanaf eind maart dan ook regelmatig meer dan 100 ex worden geteld, zo bijv.:

30.03	110 ex	FW,GDP,NE
05.04	126 ex	FW,FDR,RDJ
03.05	110 ex	FW,FDR
30.06	105 ex	FW,FDR

Op de Ettelgemput verbleven in het voorjaar tot 20 ad ex, waarvan vaak enkele ex (1 à 4) op de Roksemput gingen foerageren.

Voor het Zwin bedraagt het max. aantal waargenomen ex in het voorjaar 112 ex, en dit op 13.04 (IMa).

De najaarstrek geschiedt normalerwijs vanaf augustus, en dit tot ver in december.

In het Zwin konden volgende aantallen worden genoteerd:

25.08	11 ex	IMa
08.09	32 ex	BBu,GBu,IMa,JvD,e.a.
22.10	32 ex	JS
03.11	34 ex	IMa,GBu,BBu
15.12	63 ex	IMa,BBu

Ook tijdens de wintermaanden jan-febr verbleven hier vaak nog grotere groepen kluten:

11.01	48 ex	IMa
12.01	67 ex	FW,JNM
02.02	52 ex	IMa,BBu
09.02	30 ex	IMa,JvD,GBu,BBu,e.a.
12.02	14 ex	PeL
28.02	ca 50 ex	FW,HS,MM

Voor de Achterhaven beschikken we over volgende maxima:

17.07	35 ex	FW,HS
11.08	41 ex	GDP,GO
14.08	57 ex	FW
30.08	56 ex	FW
18.09	22 ex	FW
03.10	72 ex	GDP,TDS
20.11	27 ex	FW,TDF
24.11	1 ex	FW,GDP,FDR,TDS

Hier is er slechts één winter-wnm:

02.01	1 ex	FW,GDP
-------	------	--------

Tenslotte zijn er nog twee losstaande gegevens uit andere gebieden:

- Beernem: 14.03	ca 25 ex	overvliegend kanaal	HUK
- Oostkerke kleiputten: 18.05	2 ex		FW

GRIEL (Burhinus oedicnemus)

door Jan Seys

De Griel gaat in West-Europa sterk achteruit. Hij broedt in het zuidoosten van Engeland, met zo'n 500 koppel. In Nederland is deze soort uit de duinen verdwenen en het laatste broedgeval dateert van 1957 in Noordwijkerhout. Is in Duitsland een plaatselijke broedvogel ten oosten van de Elbe (ongeveer 1000 nesten). Komt niet voor in België en Zwitserland. In Frankrijk broedt de griel zowat overal, zij het zeer verspreid en in kleine aantallen.

De griel is voor het grootste deel standvogel, maar sommige ex zakken wel eens af naar het zuiden van Europa.

- augustus: Hazegraspolder (Knokke) : 1 ex (Leon Lippens, N.Trio)
- Op 18.05 werd door een groep ornithologen een griel opgemerkt die vanuit zee kwam, over de Fonteintjes vloog en zich ging zetten op een akker ten zuiden van de kustbaan (GO,RV,BC,DVD,MDR). Vermoedelijk betrof het hier zo'n trekkend ex, misschien wel richting Duitsland.

KLEINE PLEVIER (Charadrius dubius)

door Jan Seys

De kleine plevier is een typische broedvogel van zandige terreinen, zoals opgespoten gronden. Uit het broedseizoen '85 bereikten ons nog de melding van 3 broedkoppels aan de put van Ettelgem (JM), alsook de wnm van 2 juv. aan het Dievegat op 30.08 (AVES). Voor '86 kunnen we volgende broedgevallen aanhalen:

- Beernem Zandwinningsgebied: 2 kp WIG
- Hoeke Vaart: 1 kp BRu,GBu
- Ettelgem put: 1 mog. broedgeval PBu.JVP
- OTBR: 10 kp TP op 16.05: broedgevallen?? JVG

De overige gegevens komen uit een aantal gebieden:

- Achterhaven: 1 tot 18 ex, met max. van 18 ex op 17.07 (FW,HS) en 13 ex op 17.08 en 02.05 (FW en JM).
- Kleiputten Heist: 2 tot 4 ex tussen 02 en 19.05 (FW,FDR).
- Zwin: 1 ex op 04.08 en 13.09 (IMa).
- Vrede: 2 ex op 12.08 en 1 ex op 18.05 (FW,HS).
- Hoeke St.-Donaas: 1 kp op 29.04 (HDo,BBu)
- Hoeke Steenbakkerij: 2 ex op 07.05 (JM,AV)
- Stalhille Pompje: 3 ex op 29.06 (KV)

De wnm situeren zich dus alle tussen 17.07 en 21.09 en van 16.04 tot 29.06.

BONTBEKPLEVIER (Charadrius hiaticula)

door Jan Seys

In het Zwin broedden 2 koppel in 1986 (GBu).

Bijsa alle wnm van bontbekplevieren werden gedaan in het Zwin of het Zeebrugse havengebied. De enige wnm elders zijn:

31.08	3 ex	Dievegat	Aves
09.09	2 ex	Vrede	IMa
18.05 min	2 ex	Oostkerke kleiputten	FW

Voor het Zwin, alsook voor de Achterhaven van Zeebrugge kunnen we, dankzij de tellingen van BBu,IMa,GBu,FW en GDP vrij nauwkeurig het verloop van de aanwezige aantallen reconstrueren:

- <u>Zwin:</u>	29.07	33 ex	- <u>Achterhaven:</u>	09.08	min 20 ex
	06.08	45 ex		11.08	70 ex
	11.08	57 ex		13.08	min 30 ex
	15.08	95 ex		15.08	62 ex
	18.08	180 ex		17.08	47 ex
	20.08	64 ex		18.08	min 30 ex
	25.08	124 ex		22.08	26 ex
	27.08	110 ex		23.08	13 ex
	08.09	70 ex		27.08	6 ex
	13.09	58 ex		07.09	13 ex
	06.10	40 ex		08.09	1 ex
	03.11	1 ex		10.09	17 ex
	09.03	3 ex		18.09	12 ex
	16.03	106 ex		21.09	15 ex
	31.03	15 ex		26.09	8 ex
	06.04	7 ex		02.10	min 20 ex
	13.04	7 ex		03.10	32 ex
	19.04	2 ex		05.10	34 ex
	27.04	1 ex		06.10	58 ex
	11.05	2 ex		20.10	6 ex
	18.05	3 ex		03.11	3 ex
	19.05	4 ex		16.03	14 ex
				30.03	3 ex

Het maximum voor het Zwin bedroeg dus 180 ex, daar waar in de Achterhaven max tot 62 ex werden geteld. Tussen 03.11 en 09.03 werden hier geen bontbeplevieren gezien.

Er zijn ook nog twee wnm uit de voorhaven:

28.09	2 ex	GO
09.03	2 ex	GO

STRANDPLEVIER (Charadrius alexandrinus) door Jan Seys

Deze broedvogel van zandige kustgebieden, is op een aantal opgespoten gronden in Voor- en Achterhaven nog vrij algemeen. Toch bereikten ons nauwelijks gegevens over mogelijke broedgevallen:

- Voorhaven Zeebrugge: 2 kp op 16.04 (GO)
- Achterhaven Zeebrugge: 2 kp op 22.05 (JVG)
- OTBR: 2 kp op 16.05 (JVG)

De overige wnm werden alle verricht in het Zwin, de Voor- en Achterhaven en het OTBR.

In het Zwin zijn er meldingen van 29.07 (1 ex : HD, BBu) tot 13.09 (17 ex = max : LMa) en van 31.03 (2 ex : LMa) tot 11.05 (3 ex : LMa.BBu).

Voor de Achterhaven noteren we een max van 60 ex op 28.08 (Aves). Er was hier ook een vroege voorjaars-wnm, nl.: 4 ex op 05.04 (FW).

In de Voorhaven en op het OTBR tenslotte, waren nog een zeer beperkt aantal wnm van slechts enkele ex. Zo o.a. 5 ex op 03.11 aan de westelijke strekdam te Zeebrugge (RV, e.a.), een late wnm dus.

MORINELPLEVIER (Charadrius morinellus) door Jan Seys

Begin september 3 ex in de Achterhaven (TDS) uit (Doed., jg 9, nr 4, p 118).

GOUDPLEVIER (Pluvialis apricaria) door Jan Seys

Bespreking per gebied:

1) Weidencomplex Blankenberge - Uitkerke

Eind augustus noteren we reeds de eerste wnm in het gebied:

21.08	25 ex	MaP
30.08	14 ex	MaP

Daarna pas opnieuw op 16.10 : 17 ex (JS). Eind oktober komt de hoofdmacht aan: 600 ex (FDR). Eind december bereiken de aantallen hun maxima: 22.12 1500 ex (JVG).

Op 28.12 telt JS 449 ex, tevens de laatste wrm voor de koude. Pas op 16.03 opnieuw opgemerkt: $\pm$ 150 ex (FW,JNM), tevens de enige voorjaarswrm.

2) Weidencomplex Zuienderke - Hagebos - Strooienhaan

Vier najaarswrm:

20.10	120 ex	JS,FW,PBu
17.11	20 ex	JS,FW,JNM
29.11	7 ex	JS
28.12	310 ex	JS

Een toch wel opmerkelijke wrm: 50 ex (FW,TDF)

3) Weiden Nieuwmunster

Drie najaarswrm:

23.10	115 ex	JS
03.11	600 ex	JS
17.11	250 ex	FV

4) Weiden Houtave

Hier liggen de aantallen beduidend lager dan in de noordelijker gelegen complexen. Opmerkelijk zijn wel de januari en februari wrm. vier waarnemingen:

03.11	56 ex	JS
29.11	40 ex	JS
25.01	4 ex	FW,TDF
01.02	20 ex	FDS,EW

5) Polders Meetkerke

Eén oktober, 3 januari en 1 maart waarneming. Alle wrm:

27.10	250 ex	JM,AV,KV,HM
04.01	15 ex	FV
11.01	25 ex	FW,TDF
25.01	80 ex	FW,TDF
16.03	180 ex	JNM

6) Achterhaven Dudzele - Zeebrugge

Net zoals in Uitkerke en de Zwinstreek ook hier een augustus wrm:

30.08	5 ex	Aves
-------	------	------

Slechts 1 oktoberwrm:

02.10	4 ex	FW
-------	------	----

Eind december stijgen ook hier de aantallen fors: 19 en 21.12 : 500 ex (GO,PS,JVP,PBu).

Op 04.01 nog 300 ex (GO), op 12.01 nog 3 ex (GO).

Hier ook één voorjaarswrm:

30.03	$\pm$ 490 ex	FW,GDP,NE
-------	--------------	-----------

7) Zwin + omgeving

Vroeg aanwezig:

25.08	5 ex	Dievegat	Aves
27.08	2 ex	De Vrede	Aves
30.08	30 ex	De Vrede	Aves
06.10	1 ex	Zwin	IMa, BBu

8) Hoeke

Eind oktober - begin november: Hoeke weiden : 50 à 150 ex TP (IMa, BBu).
Ook enkele voorjaarswrm:

07.03	23 ex	Damse Vaart	JS
16.03	300 ex	Hoeke Weiden	IMa, JvD, BBu
16.03	220 ex	Hoeke Krinkeldijk	IMa, JvD, BBu
05.04	400 ex	Hoeke Vaart	BBu

9) Roksem

29.10	14 ex	ZW	PBu, JVP
-------	-------	----	----------

10) Overige wrm.

18.11	± 35 ex	ZW St.-Andries Villa	FW, JNM
09.03	± 30 ex	Z Bloemendale	JS

ZILVERPLEVIER (Pluvialis squatarola)

door Jan Seys

Deze typische kustvogel werd ook dit jaar uitsluitend waargenomen in het Zwin, de Achter- en Voorhaven van Zeebrugge en op het strand.

In het Zwin werden de eerste zilverplevieren (5 ex: BBu, Hdo) waargenomen op 29.07. Op 15.08 verblijven hier reeds 46 ex (FW, BBu, e.a.) en op 25.08 tot 69 ex (IMa). Het seizoenmaximum wordt gehaald in december, met 163 ex op 15.12 (IMa, BBu). Met het invallen van de vorst, noteren we nog een groep van 119 ex (11.01: IMa), waarna alle ex uit onze streken verdwijnen, om zich pas opnieuw te vertonen half maart. Het voorjaarsmaximum bedraagt 46 ex (13.04 : DvD, BBu), en tot 19.05 blijven nog 10 à 30 ex ter plaatse.

In het havengebied van Zeebrugge liggen de aantallen merkkelijk lager: in de Achterhaven noteren we max 36 ex en dit op 20.10 (GDP, FW); in de Voorhaven vertoeven tot 64 ex op 22.12 (GO, MP, RP). Ook hier zijn er geen wrm tussen 02.01 en 05.02 (11 ex : GO), de eerste koudegolf dus. Toch verblijven in de Achterhaven 1 à 11 ex gedurende de februari - vorstperiode. Voorjaarsgegevens zijn hier verder vrij schaars en de laatste 2 ex werden opgemerkt op 16.05 aan de kleiputten van Heist (FDS).

Tenslotte zijn er nog een drietal strangegevens, die zich allen situeren tijdens de januari-koudegolf:

09.01	2 ex	Blankenberge vaargeul	JVG
18.01	2 ex	Strand Wenduine - Blankenberge	FW
27.01	ca 35 ex	Strand Wenduine - Oostende	FW

KANOETSTRANDLOPER (*Calidris canutus*)

door Luc Maertens

Overzicht van de waarnemingen:

29.07.85	38 ex	Zwin	HDo, BBu
11.08	2 ex	Zwin	LMa, DV
15.08	4 ex	Zwin	FW, BBu
18.08	5 ex	Zwin	FDS, BBu, GBu
22.08	2 ex	Achterhaven	GDP, GO
23.08	1 ex	Achterhaven	FW, NE
25.08	1 ex	Achterhaven	PBu, JvP, PB, GDP
25.08	9 ex	Zwin	LMa
27.08	± 80 ex	Voorhaven	Aves
28.08	10 ex	Zwin	FW, FDR
01.09	12 ex	Zwin	LMa, BBu
08.09	32 ex	Zwin	LMa, GBu, BBu
11.09	68 ex	Voorhaven	LMa
12.09	5 ex	Achterhaven	FV
13.09	14 ex	Zwin	LMa
26.09	6 ex	Achterhaven	GDP
27.09	16 ex	Voorhaven	LMa
27.09	15 ex	Zwin	GBu
28.09	3 ex	Voorhaven	GO
29.09	15 ex	Zwin	LMa, BBu
06.10	4 ex	Zwin	LMa, BBu
23.10	9 ex	Voorhaven	GO
26.10	1 ex	Voorhaven	GO
03.11	1 ex	Zwin	LMa, BBu, GBu
03.11	1 ex	Voorhaven	RV
23.11	1 ex	Voorhaven	GO
24.11	1 ex	Voorhaven	GDP, TDS, FW
13.12	1 ex	Voorhaven	GO
02.01.86	1 ex	Voorhaven	GO
09.01	3 ex	Bl'berge - haven	JVG
09.03	1 ex	Voorhaven	GO
04.03	10 ex	Zwin	LMa
11.05	3 ex	Zwin	LMa, GBu, BBu
08.06	3 ex	Zwin	BGu

Meerjarenoverzicht:

	80 - 81	81 - 82	82 - 83	83 - 84	84 - 85	85 - 86
NAJAAR						
Eerste wrm.	1 Zwin 21.07	2 Beernem 30.07	1 Zwin 31.07	13 Achterh. 25.07	1 Zwin 13.07	38 Zwin 29.07
max.	80 Zwin 15.09	65 Zwin 13.09	143 Zwin 15.08	13 Achterh. 25.07	27 Achterh. 02.09	± 80 Voorh. 28.08
Laatste wrm.	n.b.	1 Zwin 11.11	25 Voorh. 24.09	1 Achterh. 20.11	3 Zwin 14.10	9 Voorh. 23.10

	80 - 81	81 - 82	82 - 83	83 - 84	84 - 85	85 - 86
<hr/>						
VOORJAAR						
Eerste wnm.	n.b.	n.b.	1 Achterh. 18.03	11 Zwin 25.03	1 Zwin 04.04	1 Voorh. 09.03
max.	n.b.	n.b.	n.b.	100 Zwin 20.05	15 Zwin 01.05	10 Zwin 04.05
Laatste wnm.	n.b.	1 Achterh. 19.06	1 Diverse 29.05	2 Zwin 10.06	4 Zwin 02.06	3 Zwin 08.06

Uit bovenstaande gegevens kan volgende worden afgeleid. Het Zwin blijft het gebied waaruit het hoogst aantal meldingen komen (16), daarna de Voorhaven (12) en de Achterhaven (5). De Voorhaven is een interessant biotoop, vnl. door de aanslibbing in het westelijk gedeelte. Hier werd het hoogste aantal genoteerd. Dit gebied is echter een zeer tijdelijk biotoop gezien de vooruitgang van de uitbouwwerken. Vanaf eind 1987 zal dit gebied groten-deels verdwijnen door de aanleg van nieuw havenareaal. De oostelijke dam is evenwel een minstens interessant gebied. Hier vindt men aanslibbing in de hoek die wordt gevormd met het strand van Heist. Veel wnm zijn echter niet beschikbaar en bovendien is er op het strand nogal wat verstoring. Het Zwin tenslotte blijft een vaste pleisterplaats hoewel ook hier een sterke vermindering wordt vastgesteld. De slikken hebben hier af te rekenen met een zeer snel evoluerend verzandingsproces ten gevolge van de zandopsputtingswerken op het strand van Knokke-Heist en de gewijzigde stromingen door de Deltawerken en de uitbouw van de haven van Zeebrugge. Hopelijk kan hier worden ingegrepen om de slikken te vrijwaren want het Zwin is het enigste grote gebied in de regio dat een konstante waarde biedt en waar geen hypotheek op rust.

Het verloop van de najaarstrek begint reeds vanaf eind juli met als eerste wnm 38 ex in het Zwin (BBu, HDo). Maxima worden bereikt op 27-28.08 in de Voorhaven (Aves) en op 11.09 met 68 ex eveneens in de Voorhaven (IMa). Ook in het Zwin is er gedurende die periode een relatief hoog aantal.

Voorjaarsgegevens zijn er bijna niet in vergelijking met vorige jaren. De laatste 3 ex werden gezien in het Zwin op 08.06 (GBu).

Belangrijk is ook de overwintering van min 1 ex dat enkele malen gezien werd in de Voorhaven. Op 09.01 werden zelfs 3 ex genoteerd in de haven van Blankenberge (JVG).

PAARSE STRANDLOPER (*Calidris maritima*)

door Luc Maertens

Overzicht van de waarnemingen:

03.10.85	18 ex	Zwin	GBu
23.10	2 ex	Voorhaven	GO

09.01.86	28 ex	Bl'berge-haven	IMa
10.02	1 ex	Voorhaven	GO
16.02	12 ex	Bl'berge-haven	IMa
31.03	7 ex	Zwin	IMa, HDO, JvD, BBu
13.04	4 ex	Zwin	IMa, BBu
27.04	3 ex	Zwin	IMa, GBU, BBu
18.05	2 ex	Zwin	GDP, FDS, TDS
18.05	2 ex	Voorhaven	GDP, FDS, TDS

Gedurende het ganse winterseizoen, vnl. van eind oktober tot eind april kan deze strandloper worden waargenomen in het Zwin waar de vogel komt overtijen (hoogwatervluchtplaats). De aantallen kunnen sterk uiteenlopen door uitwisseling met de traditionele pleisterplaats van Cadzand. Deze plaats gelijkt qua biotoop sterk op de haven van Blankenberge waar ook bijna steeds Paarse strandlopers aanwezig zijn, bijv. 28 ex op 09.01 (JVG). Wellicht zou deze plaats een ideaal punt zijn om het aantalsverloop te volgen. Onvoldoende gegevens laten dit op dit ogenblik evenwel niet toe. Hetzelfde geldt voor de Voorhaven van Zeebrugge waar gedurende het vorige seizoen toch aanzienlijke aantallen werden genoteerd door o.a. TDS. Bovenstaande gegevens voor 85 - 86 zijn dan wellicht ook enkel om een zeer vereenvoudigd beeld te krijgen en laten enkel toe te zeggen dat er ook gedurende dit seizoen Paarse strandlopers aanwezig waren.

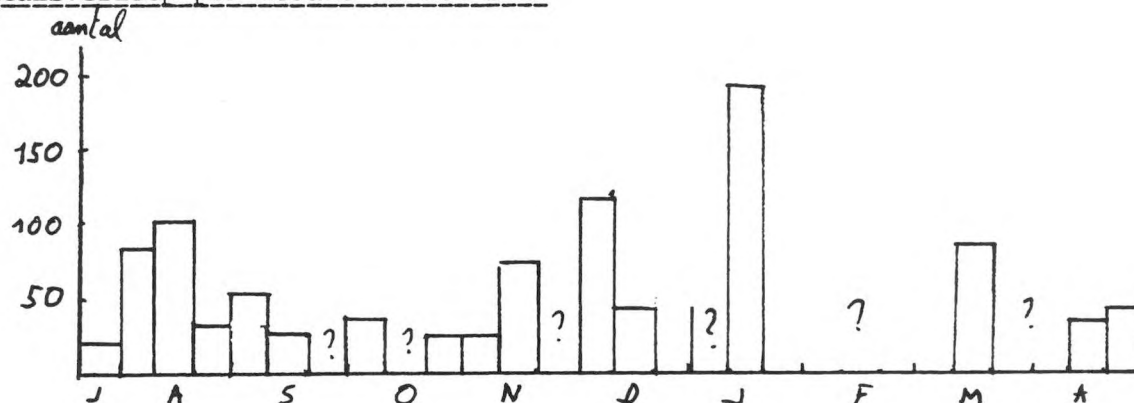
BONTE STRANDLOPER (*Calidris alpina*)

door Luc Maertens

Meerjarenoverzicht:

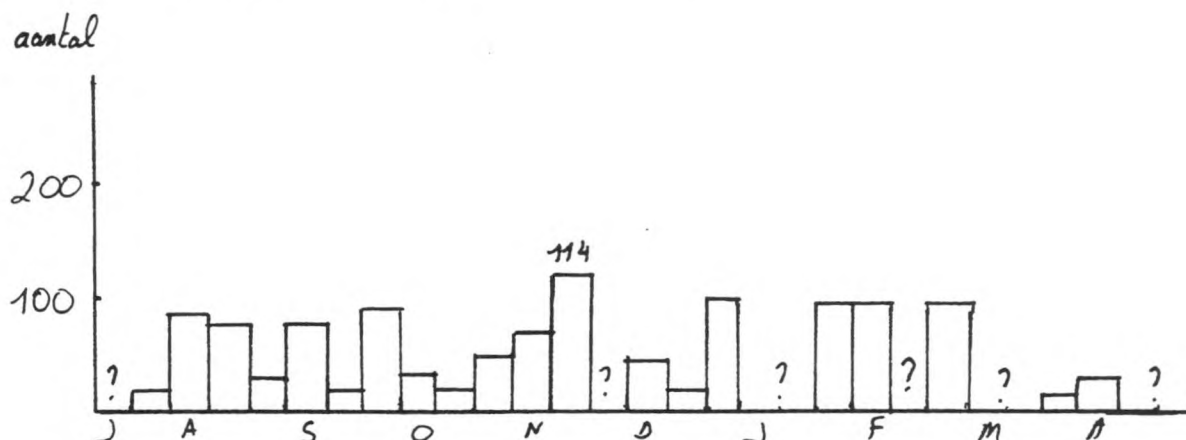
	80 - 81	81 - 82	82 - 83	83 - 84	84 - 85	85 - 86
Eerste wrm.	n.b.	n.b.	1 Achterh. 03.07	? Achterh. juli	? Zwin juli	18 Zwin 29.07
max	480 Zwin 15.09	350 Zwin 13.12	460 Achterh. 10.10	402 Achterh. nov.	287 Zwin dec.	208 Zwin 11.01
Laatste wrm.	3 Achterh. 13.06	n.b.	1 Achterh. 06.06	? Achterh. juni	? Achterh. juni	3 Kleip. Heist 16.05

Aantalsverloop per decade in het Zwin

Aantalsverloop per decade in de Achterhaven

De twee belangrijke overwinteringsgebieden voor de Bonte Strandloper voor het seizoen 85 - 86 waren, zoals vroeger, het Zwin en de Achterhaven. De aantallen werden, voor zover er tellingen zijn uitgevoerd, uitgetekend op bovenstaande grafieken.

In het Zwin werden de eerste Bonte strandlopers gezien op 29.07: 18 ex (HDo, BBu). Dit zijn meteen ook de eerste ex voor de hele regio. Een eerste piek wordt genoteerd gedurende de eerste twee decades van augustus, de grootste aantallen volgen eind november/begin december en het max wordt bereikt gedurende de eerste helft van januari. Het strenge vorstweer is aan deze evolutie zeker niet vreemd.

Nochtans is het max dat werd genoteerd (208 ex op 11.01 in het Zwin (IMa)) niet zeer hoog. Vroeger werden hier regelmatig tot 500 Bonte strandlopers gezien. Dezelfde opmerking geldt voor de Voorhaven en het strandtraject Wenduine - Blankenberge. In dit laatste gebied werden soms tot 350 ex geteld; voor het huidige seizoen max 47 (YBa) doch dit is te wijten aan het weinig frekwent bezoek van dit traject. Vanaf dit stuk strand werden wel 100 ex gezien op 17.12 op de hoogwatervluchtplaats van Uitkerke (JVG). Misschien is deze plaats wel ideaal om regelmatig te tellen en een inzicht te krijgen in het aantalsverloop. In de Achterhaven ligt het max op 114 ex op 20.11 (FW, TDF). Vroeger werden hier tot 465 ex geteld. Het verdwijnen van de gunstige biotopen door opspuitingen en droogleggingen is hier mede de reden voor.

De Voorhaven kan hiervoor enig (tijdelijk) alternatief zijn: het max bedroeg hier 123 ex op 02.01 (GO).

Buiten de beschreven gebieden werden enkel de kleiputten van Heist bezocht. Hier werden ook de laatste Bonte strandlopers genoteerd: 3 ex op 16.05 (FDS, FW). Duidelijke pieken in de voorjaarsstrek zijn er niet te vermelden; het lijkt evenwel onwaarschijnlijk dat er na 16.05 geen Bonte strandlopers in de regio zouden aanwezig geweest zijn, gezien dit toch een zeer vroege datum is.

KROMBEKSTRANDLOPER (*Calidris ferruginea*)

door Luc Maertens

Overzicht van de waarnemingen:

29.07.85	6 ex	Zwin	HDo, BBU
06.08	19 ex	Zwin	JvD, BBU
07.08	1 ex	Zwin	IMa
15.08	4 à 5 ex	Zwin	FW, BBU
18.08	2 ex	Zwin	IMa, GBU, BBU, FDS
20.08	1 ex	Uitkerke	JVG
22.08	1 ex	Achterhaven	GDP, GO
25.08	12 ex	Zwin	IMa
26.08	2 ex	Achterhaven	Aves
27.08	2 ex	Achterhaven	Aves
27.08	2 ex	Zwin	FW, FDR
28.08	1 ex	Dievegat	Aves
30.08	1 ex	Zwin	Aves
31.08	3 ex	Dievegat	Aves
07.09	1 ex	Achterhaven	FW, PBU
08.09	2 ex	Zwin	BBU, JvD
08.09	12 ex	Vrede	BBU, JvD
08.08	1 ex	Achterhaven	FDS, JNM-Brugge
09.09	22 ex	Oude Vrede	IMa, GBU
10.09	76 ex	Achterhaven	IMa
11.09	16 ex	Achterhaven	JM
13.09	16 ex	Zwin	IMa
18.09	27 ex	Achterhaven	FW
21.09	1 ex	Achterhaven	JVi, WLT, FW, FDR, CW, NE
26.09	4 ex	Achterhaven	GDP
27.09	21 ex	Zwin	GBU
29.09	2 ex	Achterhaven	FW, GDP, TDS
30.09	2 ex	Zwin	DC
03.10	1 ex	Achterhaven	GDP, TDS
06.10	10 ex	Zwin	IMa, BBU
13.10	7 ex	Zwin	IMa

Meerjarenoverzicht:

	80 - 81	81 - 82	82 - 83	83 - 84	84 - 85	85 - 86
<hr/>						
NAJAAR						
Eerste wnm.	21	2	5	3	2	6
	Zwin	Achterh.	Achterh.	Achterh.	Achterh.	Zwin
	24.07	02.07	21.07	22.07	29.07	29.07
max	52	32	164	21	14	76
	Zwin	Zwin	Zwin	Achterh.	Zwin	Achterh.
	15.09	07+28.08	15.08	05.09	20.08	10.09
Laatste wnm.	2	1	2	1	2	3
	Zwin	Zwin	Achterh.	Achterh.	Achterh.	Achterh.
	12.10	31.10	05.10	09.10	01.11	02.10

	80 - 81	81 - 82	82 - 83	83 - 84	84 - 85	85 - 86
VOORJAAR						
Eerste wnm.	7 Zwin 04.06	1 Zwin 08.05	1 Achterh. 24.04	3 Zwin 15.04	1 Zwin 04.04	--
max	7 Zwin 04.06	--	2 Achterh. 08.05	2 Achterh. 12.05	--	--
Laatste wnm.	4 Achterh. 23.06	4 Zwin 12.06	1 Achterh. 05.06	1 Achterh. 27.05	2 Zwin 26.05	--

Wie Krombekstrandlopers wil zien kijkt best uit in het najaar en dan vooral vanaf eind juli. Toen was een eerste doortrekperiode met 19 ex in het Zwin (06.08, BBu, JvD). Het hoogste aantal werd genoteerd op 10.09: 76 ex in de Achterhaven (IMa). In de lijst van de wnm. kan dit een uitzonderlijke hoogvlieger lijken doch onafhankelijk van deze telling werd hetzelfde resultaat bereikt door TDS (mond.med.). Rond deze datum werden trouwens op meeste plaatsen waar de Krombekstrandloper traditioneel pleistert (zout- of brakwatermilieu) hoge aantallen genoteerd: zie hiervoor de wnm tussen 08.09 en 18.09. Het Zwin en de Achterhaven zijn de belangrijkste plaatsen, doch ook gebieden als het Dievegat en de Vrede en Oude Vrede zijn geschikte biotopen. Naats deze traditionele plaatsen werd een ex gezien in Uitkerke (JVG). De laatste ex (2) werden gezien op 02.10 in de Achterhaven kort na de derde doortrekpiek van eind september. Dit is vrij vroeg in vgl. met voorgaande jaren. Voorjaarswnm zijn altijd schaars geweest en tonen nooit hoge aantallen. Voor het voorjaar van 1986 werd geen wnm medegedeeld.

KLEINE STRANDLOPER (Calidris minuta)

door Luc Maertens

Overzicht van de waarnemingen:

29.07.85	2 ex	Zwin	HDo, BBu
06.08	9 ex	Zwin	JvD, BBu
11.08	3 ex	Achterhaven	GDP, GO
12.08	3 ex	Achterhaven	PBu
13.08	12 ex	Achterhaven	HS, FW
15.08	3 ex	Zwin	FW, BBu, e.a.
17.08	3 ex	Achterhaven	FW
18.08	4 à 5 ex	Achterhaven	FW
18.08	3 ex	Zwin	FDS, GBu, BBu, IMa, JvD
22.08	8 ex	Achterhaven	GDP, GO
23.08	4 ex	Achterhaven	FW, NE
25.08	3 ex	Achterhaven	FW, PBu, JvP, PB
25.08	3 ex	Zwin	IMa
25.08	5 ex	Zwin	Aves
28.08	1 ex	Achterhaven	FW, FDR
31.08	2 ex	Dievegat	Aves

06.09	19 ex	Achterhaven	FV
07.09	9 ex	Achterhaven	FW,GBu,BBu
08.09	1 ex	Zwin	IMa,GBu,BBu
09.09	7 ex	Oude Vrede	IMa,GBu
10.09	16 ex	Achterhaven	IMa
11.09	13 ex	Achterhaven	JM
12.09	25 ex	Achterhaven	FV
18.09	17 ex	Achterhaven	FW
21.09	6 à 7 ex	Achterhaven	FW,FDR,NE,CW,GO
26.09	3 ex	Achterhaven	GDP
29.09	3 ex	Achterhaven	FW,GDP,TDS
02.10	3 ex	Achterhaven	FW
06.10	18 ex	Achterhaven	GDP
06.10	1 ex	Zwin	DYY,DOO,ZOM
20.10	1 ex	Achterhaven	FW,GDP
03.11	2 ex	Achterhaven	GDP
16.03.86	16 ex	Achterhaven	GO,VWG
04.05	2 ex	Achterhaven	GO

Meerjarenoverzicht:

	80 - 81	81 - 82	82 - 83	83 - 84	84 - 85	85 - 86
<hr/> NAJAAR						
Eerste wrm.	?	5	1	?	3	2
	?	Achterh.	Achterh.	Achterh.	Achterh.	Zwin
	14.10	18.07	12.07	04.07	18.07	29.07
Laatste wrm.	1	1	2	1	2	
	n.b.	Bl'berge	Achterh.	Achterh.	Voorh.	Achterh.
		17.10	11.11	24.11	01.11	03.11
<hr/> VOORJAAR						
Eerste wrm.	10	1	5		16	
	n.b.	Zwin	Achterh.	Achterh.	n.b.	Achterh.
		01.05	07.05	09.05		16.03
Laatste wrm.	?	4	4	1	1	2
	?	Achterh.	Achterh.	Achterh.	Zwin	Achterh.
	08.05	09.06	06.06	02.06	26.05	04.05

Ook de eerste wrm van de Kleine strandloper vielen vrij laat: op 29.07 in het Zwin (BBu,HDo). De piek van de najaarstrek verliep in september met een max van 25 ex in de Achterhaven op 12.09 (FV). Ook in de eerste week van oktober werd een piek bereikt met 18 ex in de Achterhaven (GDP). Daarna verminderen de aantallen sterk en de laatste wrm is op 03.11.

De bereikte aantallen liggen in vgl. met vorige jaren vrij laat. Aantal tot bijv. 11 in de Achterhaven en 40 in het Zwin werden nooit gezien. De opspuitingswerken in de Achterhaven, vnl. aan de Palingpot, en drooglegging, bijv. het Asterveld, zijn hier niet vreemd aan. In het Zwin ligt de reden in de sterke verzanding van de slikken.

Buiten deze twee gebieden werden geen wmm medegedeeld. Toch verdienen andere gebieden, bijv. De kleiputten van Heist en de Vrede, ook de nodige aandacht, zeker na de geschetste problematiek.

Er waren dit seizoen geen winterwmm en slechts twee voorjaarswmm. De eerste viel zeer vroeg: 16.03, 16 ex in de Achterhaven (GO,VWG) en is ook een hoog aantal voor de in het voorjaar toch schaars doortrekkende Kleine strandloper. De laatste wmm is dan weer relatief zeer vroeg: op 04.05. Vorige jaren werd nog regelmatig een juni-wmm doorgegeven.

TEMMINCKS STRANDLOPER (Calidris temminckii)

door Luc Maertens

Overzicht van de waarnemingen:

13.08.85	2 ex	Achterhaven	HS,FW
25.08	1 ex	Achterhaven	JvP,PBu,PB,GDP
25.08	2 ex	Achterhaven	FW
26.08	2 ex	Achterhaven	Aves
27.08	1 ex	Achterhaven	Aves
27.08	1 ex	Zwin	Aves
28.08	1 ex	Zwin	Aves
01.09	1 ex	Achterhaven	Aves
09.09	1 ex	Oude Vrede	GBu,IMa
03.05.86	1 ex	Achterhaven	GO
09.05	12 ex	Achterhaven	G.Van Torre
	waarvan 4	geringd	
18.05	1 ex	Achterhaven	FDS,TDS,GDP
26.05	2 ex	Achterhaven	VLF

Meerjarenoverzicht:

	80 - 81	81 - 82	82 - 83	83 - 84	84 - 85	85 - 86
NAJAAR						
Eerste wmm.	1 OTBR 01.08	1 Achterh. 29.07	2 Achterh. 25.07	5 Achterh. 20.07	1 Achterh. 18.07	2 Achterh. 13.08
Laatste wmm.	7 Zwin 13.09	9 Achterh. 07.10	1 Achterh. 04.10	1 Achterh. 04.10	1 Achterh. 07.10	1 Oude Vrede 09.09
VOORJAAR						
Eerste wmm.	n.b.	2 Reigaarts vliet 09.05	1 OTBR 21.04	2 Achterh. 30.04	--	1 Achterh. 03.05
Laatste wmm.	3 Ettelgem 16.05	2 St.-Kruis kreek 15.05	8 Achterh. 10.05	1 Achterh. 31.05	--	2 Achterh. 26.05

Het belangrijkste gebied waar de Temmincks strandloper werd gezien is duidelijk de Achterhaven. Ook het Zwin en de Oude Vrede zijn traditionele pleisterplaatsen. Hoewel algemeen wordt aangenomen dat deze strandloper meer op zoetwaterbiotoop te vinden is dan in zout- of brakwatermilieus, is de invloed van deze laatste in onze regio toch van doorslaggevende aard. Ook het gebied in de Achterhaven is immers beïnvloed door zoutwater d.m.v. de opspuitingswerken. Deze werken zullen dit gebied trouwens voorgoed doen verdwijnen, waarmee ook de belangrijkste wnmplaats verloren gaat. Dit kan misschien het sein betekenen om deze strandloper op andere plaatsen te gaan zoeken; wnm uit het verleden leren dat kleine kreekjes e.d. ook wel eens deze strandloper kunnen lokken.

De eerste wnm gebeurde vrij laat: 2 ex op 13.08 in de Achterhaven, (HS,FW). De laatste najaarswnm viel zeer vroeg: op 09.09 in de Oude Vrede (GBu,IMa). Er moeten beslist nog minutas aanwezig geweest zijn na deze datum; de vgl met vorige jaren bewijst dit. Grote aantallen werden in vgl met vorige jaren niet gemeld. Gedurende het voorjaar is dit wel het geval met op 09.05 12 ex in de Achterhaven (G. Van Torre). Al de voorjaarswnm gebeurden zoals bijna steeds in de maand mei.

DRIETEENSTRANDLOPER (Calidris alba)

door Luc Maertens

Overzicht van de waarnemingen:

27.08.85	10 ex	Voorhaven	Aves
28.08	4 ex	Voorhaven	Aves
11.09	3 ex	Voorhaven	IMa
27.09	7 ex	Voorhaven	IMa
28.09	8 ex	Voorhaven	GO
23.10	1 ex	Voorhaven	GO
26.10	44 ex	Voorhaven	GO
02.11	90 ex	Voorhaven	GO
03.11	60 ex	Voorhaven	GO, WAB, RV
10.11	107 ex	Voorhaven	GO
10.11	83 ex	Bl'berge strand	CW
11.11	32 ex ZW	Bl'berge (15.00u)	IMa
21.12	37 ex	Bl'berge	HS
18.01.86	75 ex	strand Bl'berge - Wenduine	FW
18.01	25 ex	strand Bl'berge - Zeebrugge	FW
25.01	64 ex	strand Bl'berge - Wenduine	YBa
27.01	125 ex	strand Oostende - Wenduine	FW, BN
23.02	1 ex	Zwin	IMa, GBu

Meerjarenoverzicht:

	80 - 81	81 - 82	82 - 83	83 - 84	84 - 85	85 - 86
Eerste wnm.		1	7	3	3	10
n.b.		Voorh. 28.07	Voorh. 31.07	Voorh. 29.07	Zwin 25.08	Voorh. 27.08
Laatste wnm.		1	20	155	7	1
n.b.		De Haan 10.05	Zeebr. 01.05	Voorh. 09.04	Zwin 13.02	Zwin 23.02

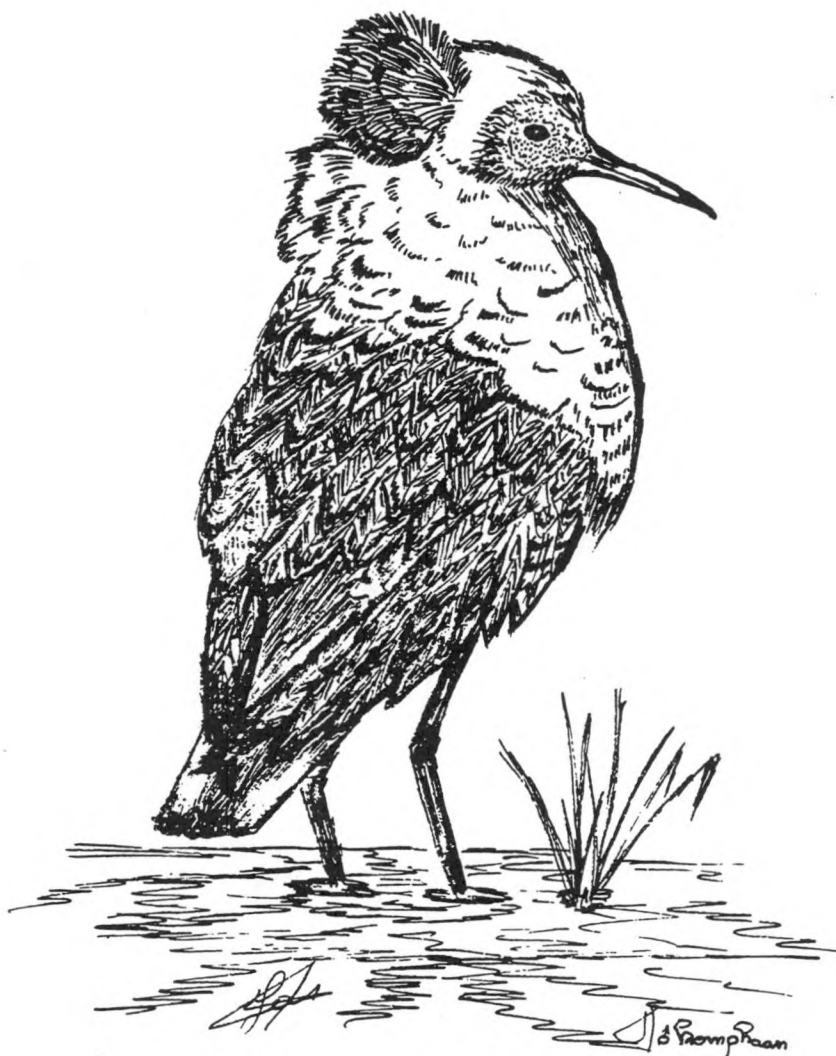
Vorige jaren werden soms tot 150 à 200 ex geteld op enkele van de strand-trajekten in onze regio. De cijfers van dit seizoen zijn aldus vrij laag. Naast de stranden is ook het tijdelijk biotoop van de Westelijke Voorhaven zeer aantrekkelijk. Het strand tussen Zeebrugge en het Zwin is altijd relatief arm voor de Drieteenstrandloper.

Het eerste ex werd in vgl met vorige jaren slechts laat opgemerkt: op 27.08 10 ex in de Voorhaven (Aves). Dit is een maand later dan normaal. Het laatste ex is uitzonderlijk vroeg genoteerd: op 23.02 in het Zwin (GBu, LMa). Beslist waren er na deze datum nog Drieteenstrandlopers aanwezig. De grootste groepen werden zoalals steeds genoteerd vanaf oktober t.e.m. jan/febr.

KEMPHAAN (*Philomachus pugnax*)

door Guido Orbie

De geheimzinnigheid waarmee de Kemphanen zich weten te omsluieren stimuleert naar diepgaander en breder onderzoek. De vele waarnemingen uit het Zwin, de Vrede, het Kust- en Achterhavengebied leveren dan ook belangrijk cijfermateriaal voor het reconstrueren van de doortrekkende of pleisterende aantallen.

1) Najaarswaarnemingen (half juni - begin november)

Begin juni worden de eerste ex in de Achterhaven waargenomen. -o.m. 13 ex op 06.07 (HS)-. Kort daarop volgt een eerste doortrekpiek met:

12.07	± 106 ex	Achterh.	HS,FW
14.07	± 116 ex	Achterh.	HS,FW

De aantallen schommelen vervolgens rond de 50 à 60 ex om op 15.08 opnieuw tot ± 104 ex op te lopen (GDP,FW).

Idem op 18.08 met ± 113 ex (FW).

Eind aug. en begin sept. worden meestal een 30 à 40 ex waargenomen.

Op 02.10 worden nog eens 55 ex geteld (FW).

In vgl. met vorige jaren zijn deze max. aantallen a.h.w. gehalveerd. Andere, zeer interessante trekgegevens zijn deze uit Uitkerke - Nieuwminster: 130 ex op 30.10 (JS) en uit St.-Andries: 13.10 - 25 ex (JS).

2) Winterwaarnemingen (begin december - begin februari)

Ontegensprekelijk het belangrijkste info-onderwerp omtrent deze vogel.

De hier geciteerde maxima moeten zijn overwinteringsreflex duidelijk maken:

15.12	43 ex	Zwin/slaaptr.	GBu, LMa
19.12	26 ex	Achterh.	GO
04.01	26 ex	Achterh.	FW, TDF, GO
18.01	± 40 ex	Achterh.	JNM-Kortrijk
12.02	± 100 ex	Achterh.	JM, KV, e.a.
15.02	68 ex	Achterh.	JS
02.03	± 145 ex	Achterh.	GO

Niettegenstaande het gure januari- en februariwinterweer hield een kleine groep Kemphanen stand. (max. 100).

Een vergelijking met vorige - zachtere winters - is meer dan aangewezen. (alle cijfers zijn maxima)

	<u>ZWIN</u>		<u>ACHTERHAVEN</u>	
- winter 82 - 83 (zacht)	22.11	920 ex	geen gegevens	
	25.01	650 ex	geen gegevens	
- winter 83 - 84 (zacht)	20.11	300 ex	07.01	80 ex
	05.02	350 ex		
- winter 84 - 85 (koud)	02.11	112 ex	18.11	27 ex
	15.12	73 ex	23.01	50 ex
- winter 85 - 86 (koud)	15.12	43 ex	19.12	26 ex

3) Voorjaarswmm. (maart - eind mei)

Enkele maxima:

16.03	80 ex	Achterhaven	Wiel.Brugge
06.04	14 ex	Achterhaven	FW, GDP, NE
19.04	27 ex	Zwin	LMa, BBu
02.05	11 ex	Zwin	LMa, BBu
03.05	8 ex	Achterhaven	GO
18.05	12 ex	Fonteintjes	Wiel.Brugge

Vermeldingswaardig zijn het Kemphennetje met 2 vliegvlugge jonge vogels opgemerkt in het Achterhavengebied op 19 juli 1986 (GO).
Enig bewijsmateriaal i.v.m. broedgeval ontbreekt weliswaar.

Waarnemers: HS,FW,GDP,NE,JNM,FDS,Aves,LMa,JM,IM,FDR,TDS,GO,JS,KV,WAB,JNM-Kortrijk,BBu,GBu,HDo,FV,JVG,e.a.

BOKJE (Lymnocryptes minimus)

door Jan Seys

Dit jaar kunnen we 10 wrm vermelden van het Bokje, wat vergelijkbaar is met vorig jaar (14 wrm).

De helft van de wrm gebeurde in oktober, en nog eens twee wrm in november. Opmerkelijk zijn de twee meldingen begin februari, toen er een korte zachte periode aanbrak temidden de twee strenge vorstperiodes.

De wrm.:

06.10	2 ex	Zwin	LMa,BBu
12.10	1 ex	Oostkerke	RPi
19.10	1 ex	Leiemeersen	KD
27.10	1 ex	Achterhaven Zeebrugge	GO
31.10	1 ex	Damme	RPi
03.11	1 ex	Leiemeersen	KD
11.11	1 ex	Leiemeersen	KD
02.02	2 ex	Zwin	LMa,BBu
10.02	1 ex	Jabbeke Lege Weg	JM,KVi
16.04	1 ex	Zwinbosjes	PaL

(foerageervlucht naar Kleyne vlakte)

WATERSNIP (Gallinago gallinago)

door Frank De Scheemaeker

Inleiding:

Dit jaar liepen 36 waarnemingen binnen uit 17 verschillende gebieden. Dit is erg weinig in vergelijking met wat we over heel wat zeldzame soorten doorgespeeld krijgen. Toch blijft het interessant de voornaamste waarnemingen te bespreken.

Bespreking per gebied:

1) Zwin en omgeving (5 wrm.):

15.08	1 ex	Buizenddijk	FDS,EW
08.09	2 ex	De Vrede	BBu,JvD
13.10	1 ex	De Vrede	LMa
17.11	6 ex	Zwin	GBu,BBu
07.03	1 ex	Zwin	JS

De hoge aantallen - in november 84 genoteerd - herhaalden zich kennelijk niet dit jaar.

2) Zeebrugge - Achterhaven (17 wnm.):

Alle waarnemingen situeren zich in het najaar. We geven de maxima per maand weer:

17.07	11 ex	HS,FW
30.08	100 ex	FW
21.09	84 ex	FW,FDR,NE,CW
03.10	32 ex	TDS,GDP,FW
05.10	32 ex	TDS,GDP,FW
16.11	35 ex	FW,HS

3) Andere gebieden (14 wnm.):

Belangrijkste waarnemingen:

22.09	100 ex	Uitkerke	JVG
06.10	10 ex	Heist - Kleiputten	DYY,DOO,ZOM
31.12	1 ex	Brugge - Blauwe Toren	FDS
09.02	1 ex	Roksempot	FDS,e.a.
22.02	1 ex	St.-Kruis	HS
13.04	1 ex	Wenduine	HS,FW,RV
18.04	1 ex	Loppem	FW
22.04	1 ex	Novotel	FW

HOUTSNIP (*Scolopax rusticola*)

door Luc Decat

Waarnemingen per gebied:

1) Kuststreek:

27.10.85	1 ex	Blankenberge	JVG
31.10	1 ex	Wenduine	JVG
11.11	3 ex	Zwinbosjes Knokke	IMa,BBu
16.11	1 ex	Blankenberge	MaP
22.11	2 ex	Blankenberge	MaP
24.11	12 ex	Zwinbosjes	IMa,BBu
01.12	14 ex	Zwinbosjes	IMa,BBu
01.12	5 ex	Zwinbosjes	TDF,BC,SB,JNM
18.12	ca 10 ex	De Haan	LD
04.01.86	12 ex	Zwinbosjes	IMa,BBu
10.01	15-20 ex	De Haan	LD
11.01	1 ex	Wenduine - Kerkhof	PS
24.01	5-6 ex	De Haan	LD
01.02	1 ex	Zwinbosjes	FW,FDR,FV,RV
07.02	1 ex	Blankenberge	MaP
08.02	1 ex	Blankenberge	MaP
21.02	1 ex	Blankenberge	MaP
23.02	1 ex	Bos van Heist	PeL,KR
29.04	2 dode ex	De Haan	LD

2) Polders:

08.08.85	1 ex vl.	Damme	FDR,RDJ
17.10	1 ex	Jabbeke	RDJ
03.11	1 ex	Houtave	JS
08.12	1 ex	Uitkerkse polders	WIG,JDM
04.01.86	1 ex	Meetkerke/Oosternieuweweg	JS
10.02	1 ex	Lissewege Zeekanaal	TDF,HS,NE
10.02	1 ex	OT Dok Ramskapelle	TDF,HS,NE
12.02	1 ex	Overzet Ramskapelle	JM,KU,HM
14.02	1 ex	Roksem - Westkerke	PBU,JvP
19.02	1 ex	Westkerke	PBU,JvP

3) Brugge:

12.01.86	1 ex	AZ St.-Jan	GDP
15.02	1 ex	Waggelwater	JS

4) St.-Andries:

16.11.85	1 ex	?	GO
01.12	1 ex	Doornstraat	FW,JS

5) St.-Michiels:

20.10.85	1 ex	Rijselstraat	RV,PK
27.10	1 ex	Rijselstraat	RV,FDR
31.10	1 ex	Tillegem: heideveld	FW,FDR,HS
03.11	1 ex	Jagersstraat	FDR
11.11	1 ex	?	GO
27.12	1 ex	?	GO
05.01.86	1 ex	Tillegemstraat	RV,PK
11.01	1 ex	?	GO
16.02	1 ex dd.	Spoorwegstraat	JNa,BN
20.02	1 ex	Spoorwegstraat	JNa,BN
20.02	1 ex	Rijselstraat	PK
01.03	1 ex	Dianadreef	FW

6) Sijsele - Ryckvelde:

13.12.85	25-30 ex		LD
15.01	± 30 ex		LD

7) Zedelgem - Vloetenveld:

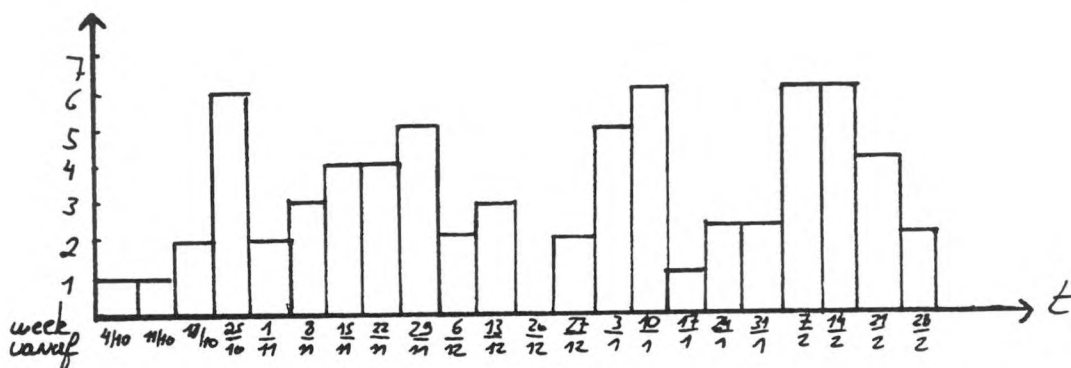
08.10.85	1 ex		LD
25.10	1-2 ex		LD
14.11	1 ex		LD
20.11	-		LD
22.11	9 ex		LD
25.11	2 ex		LD
04.12	1 ex		LD
06.12	3-4 ex		LD
07.12	4 ex		LD

03.01.86	1 ex	LD
23.01	1 ex	LD
29.01	7-8 ex	LD
04.02	1 ex	LD
17.02	1 ex	LD
19.02	1 ex	LD
20.02	3 ex	LD
21.02	1-2 ex	LD
22.02	1-2 ex	LD
23.02	2 ex	LD
26.02	2-3 ex	LD
01.03	1 ex	LD
16.03	1 ex	LD
04.04	2 ex	LD
12.04	1 ex	LD
20.04	-	LD

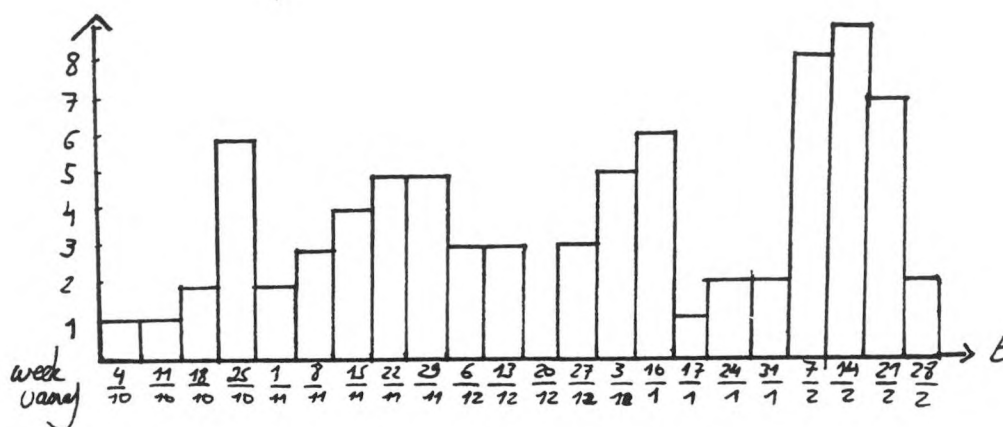
8) Andere gebieden:

16.11.85	1 ex	St.-Kruis - Spijkerkasteel	CW
16.11	1 ex	Assebroek - Vossesteert	CW
01.12	1 ex	Veldegem - Ruddervoordestr.	M. Goethals
19.12	3 ex	Zerkegem	LD
07.02.86	1 ex	Oostkamp - Beukenpark	PK
10.02	2 ex	Veldegem - Merkenveld	LD
22.02	1 ex	Zedelgem - Diksm. Heirweg	LD

Aantal wnm-plaatsen per week:

Aantal wnm. per week:

De Houtsnip lijkt in vergelijking met vorig jaar, eerder te zijn toegekomen (eind oktober een piek) en ook eerder vertrokken te zijn (bijna geen waarnemingen meer vanaf maart).

De plotse stijging eind oktober viel samen met een oostenwind vanaf 23.10. De andere maxima in de grafiek vallen min of meer samen met de koude-periodes. Voor het ontbreken van waarnemingen tussen 20 en 27.12 is er geen voor de hand liggende reden te vinden. Opmerkelijk is ook dat balts van Houtsnip werd gezien in Vloetenveld op 04.04 en 12.04 waarna de vogel met de noorderzon vertrok. Om in de toekomst het aantalsverloop beter te kunnen volgen zijn ook waarnemingen over het ontbreken van houtsnippen op plaatsen waar hij normaal gezien wordt nuttig. Hierbij dient dan wel in acht genomen te worden dat Houtsnippen het best te tellen zijn door 's avonds te wachten tot ze hun schuilplaatsen verlaten op zoek naar voedsel.

GRUTTO (*Limosa limosa*)

door Kris Decleer

Ondanks herhaalde oproepen in vorige jaarboeken blijft het aantal doorgestuurde waarnemingen betreurenswaardig laag (45 data). Nochtans lijkt het mij meer dan ooit interessant en belangrijk om de populatie van deze typische vogel in een snel veranderende polderlandschap aandachtig te volgen. Niet alleen broedgegevens, maar ook voldoende waarnemingen van voorjaars- en najaarsconcentraties, zijn hiertoe evenwel onontbeerlijk.

Winterhalfjaar 1985

Zoals gewoonlijk worden de grootste aantallen in juli opgemerkt. Belangrijke verzamelplaatsen zijn de Achterhaven (min. 176 ex op 14.07, 40 ex op 17.07 en 120 ex op 23.07) en de weilanden rond Dudzele ($\pm$ 120 ex op 12.07) (wrm. van MS,FW,TDS,FDR). In augustus zijn nog slechts kleine groepjes bij ons aanwezig: 10 ex op 04.08 aan de Vrede (FDS), 24 ex op 11.08 in de Achterhaven (GDP,GO) en verder nog slechts enkele eenzaten verspreid in de polder.

Op 07.09 en 10.09 toch nog resp. 9 en 4 ex in de Achterhaven (FW,PBu,LMa). (Dit zijn tevens de laatste waarnemingen die werden doorgegeven.)

Zomerhalfjaar 1986

De vroegste aankomstdatum waarover we beschikken is 09.03: 30 ex vliegen noordoostwaarts boven de Blankenbergse polder (MaP). Op verschillende plaatsen worden in maar vrij grote concentratiesesignaleerd:

10.03	22 ex	Uitkerke	RDJ
15.03 min.	50 ex	Jagersputje - Oostendse vaart	RDJ
16.03	18 ex	Eendekooi - Wenduine	FW,JNM
16.03	10 ex	Uitkerke	FW,JNM
16.03	140 à 150 ex	Achterhaven	VWG
16.03	14 ex	Krinkeldijk	BBu,LMa
16.03	16 ex	Weiden van Hoeke	BBu,LMa,JVD

Vermeldingswaardig zijn nog de 9 ex die op 12.03 pleisterden in een weide aan de Waterstraat te Beernem.

De laatste doortrekkers worden begin mei waargenomen, o.a. Zwin, 12 ex NO op 01.05 (BBu,IMa). Vanaf half juni worden op de verzamelplaatsen reeds de eerste grote concentraties aangetroffen: in de periode 16-30.06 40 à 60 ex in de Achterhaven (TDS,FDS,FW,FDR).

Broedgevallen (voor zover doorgegeven of door de auteur telefonisch opgevraagd)

- Achterhaven Zeebrugge: 35 à 40 kp (TDS).
- Jagersputje Oostendse Vaart: 3 kp (RDJ).
- Kwetshaag Snellegem: 2 à 3 kp (KV).
- Hoeke Vaart: 2 kp (BBu).
- Polders Hoeke - Oostkerke: 7 kp (GBu).
- Blankenbergse polders: 15 à 16 kp (MaP,JVG).
- Damme (vnl. Ganzenweiden): 18 kp (!) (R. Pillen).
- Vrede: 1 mislukt broedgeval (GBu).
- Meetkerke: min. 2 kp.

Voor al de grote aantallen te Damme wekken de aandacht (vorige jaren hoogstens 10 kp). Met een aantal van 84 à 91 kp voor de Noordwest- Vlaamse regio lijkt het Gruttobestand in onze polders voorlopig op peil te blijven.

ROSSE GRUTTO (Limosa lapponica)

door Frank De Scheemaeker

1) Zwin:

Van augustus t.e.m. mei uit iedere maand minstens één wrm.
Een eerste wrm op 04.08 5 ex (JvD,GBu,BBu). Gans augustus 3 à 5 ex aanwezig (IMa,GBu,BBu,e.a.). In september stijgen de aantallen vlug: 01 en 03.09: 8 ex (DV), 05.09: 63 ex (DV), tevens maximum voor 't najaar.
Op 09.09: 23 ex (IMa) en 27.09: 32 ex (GBu). Na 13.10: 13 ex lopen de aantallen fel terug. Nog 5 ex op 03.11. In nov.,dec.,jan.,febr.,maa. en apr. regelmatig 2 à 3 ex (IMa,GBu,BBu), ondanks de vorst. Begin mei stijgen de aantallen opnieuw: 01.05: 13 ex, 02.05: 10 ex (IMa,e.a.).
Een laatste wrm. op 19.05: 1 ex (FW,e.a.).

2) Zeebrugge - Achterhaven:

Hier slechts wrm. uit de maanden sept.,okt.,nov., dec.,en maa. Een eerste wrm op 07.09: 4 ex (FW,PBu). Op 10.09 reeds 35 ex (IMa) en op 11.09: 38 ex (JM), meteen het najaarsmaximum.
De aantallen blijven hoog tot 05.10: 23 ex (FW). Daarna tot 24.11 wekelijks 3 à 5 ex (FW,GDP,e.a.). Op 13.12: 6 ex (GO). Uit het voorjaar slechts 1 wrm: 02.03: 6 ex (GO).

3) Zeebrugge - Voorhaven:

De Rosse Grutto verbleef regelmatig in de voorhaven. We beschikken over 7 wrm., gespreid over de maanden sept.,okt.,nov.,dec. en jan. Een eerste wrm en tevens maximum: 28.09: 9 ex (GO). Verder 4 ex op 26.10 en telkens 1 ex op 2, 23,24.11 en 02.01. Op 13.12: 4 ex (beide GO).

4) Zeebrugge - Fonteintjes:

Eén trekgegeven: 01.05: 28 ex richting O om $\pm 8.45u$ (FW,NE,TDF,CW,HM).

REGENWULP (Numenius phaeopus)

door Frank De Scheemaeker

De najaarstrek (15 wnm) verliep zoals gewoonte van half juli tot begin oktober. We noteerden 3 juli, 9 aug., 2 sept. en 1 okt. wnm. 7 uit het Zwin, 4 uit Dudz. - Zeebrugge en telkens 1 uit Roksem, St.-Michiels, Beernem en Hoeke.

Eerste wnm. : 17.07.85	3 ex	Dudzele - Zeebrugge	HS,FW
Laatste wnm.: 05.10.85	3 ex	Dudzele - Zeebrugge	FW
Maxima per maand:			
25.07.85	10 ex W	St.-Michiels 19u30	RV
27.08	20 ex	Dudzele - Zeebrugge	Aves
08.09	9 ex	Dudzele - Zeebrugge	JNM,FDS
05.10	3 ex	Dudzele - Zeebrugge	FW

We noteren 1 winterwaarneming en dan nog wel uit de vriesperiode:
02.02.86 ± 45 ex Uitkerke polder Pal,PDM,MSS,TD,e.a.

We kregen 8 voorjaarswnm doorgestuurd, allen uit de periode 27.04 - 10.05. Zes uit de Zwinstreek, twee uit St.-Andries en één uit Damme.

Eerste wnm. : 27.04.86	± 30 ex NO	Knokke	FDS
Laatste wnm.: 10.05.86	2 ex NO	Knokke	PaL

WULP (Numenius arquatus)

door Jan Seys

De wulpen die bij ons het winterhalfjaar doorbrengen, begeven zich 's avonds - nadat ze verspreid gefoerageerd hebben op weiden en slikken - naar een aantal traditionele slaappleatsen. Zo kennen we al jaren de slaappleatsen te Beernem en in het Zwin. Ook in de Achterhaven en in Uitkerke blijken dergelijke verzamelplaatsen te bestaan:

- Zwin:

12.08	190 ex	ID	FW,HS
15.08	min 140 ex	ID	FW,BBu,e.a.
31.10	347 ex	slaaptrek Zwin	GBu,BBu,GDP,TDS
15.12	492 ex	slaaptrek Zwin	GBu,IMa
09.02	min 1300 ex (!)	slaaptrek Zwin	GBu,IMa,BBu,JvD
13.04	68 ex	slaaptrek Zwin	DVD,BBu

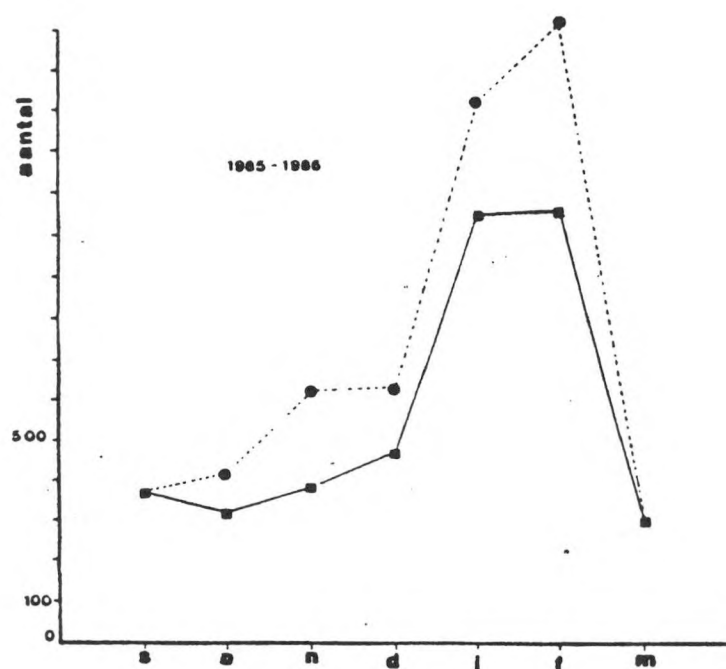
Op 24.11 noteerde FDS min. 100 ex aan het Lapscheuregat te Hoeke, slaaptrekkend richting Zwin.

Een gedetailleerder beeld van het slaaptrekpatroon danken we aan het telwerk van Norbert Declercq die in het kader van zijn licentiaatsverhandeling biologie volgende resultaten boekte:

<u>Datum</u>	<u>Verbrandingsoven</u>	<u>Retranchement</u>	<u>Tussen</u>	<u>Nederl.</u>	<u>Polder</u>	<u>Totaal</u>
25.09.85	161	114	27	71	3	376
13.10.85	188	57	124	63	/	432
18.10.85	107	74	52	5	18	256
25.10.85	238	24	32	2	15	311
31.10.85	151	100	2	/	5	258
08.11.85	131	95	/	5	9	240
15.11.85	108	155	/	2	12	277
23.11.85	376	129	95	1	21	613
01.12.85	282	149	54	3	16	504
06.12.85	262	227	51	10	12	562
21.12.85	138	79	22	47	29	315
23.12.85	147	93	33	24	35	332
28.12.85	241	56	258	45	23	623
03.01.86	316	150	67	32	47	612
13.01.86	331	444	46	98	141	1060
17.01.86	338	207	365	12	11	933
25.01.86	363	175	258	67	443	1306
31.01.86	254	15	787	45	179	1280
15.03.86	132	20	127	1	20	300

In de bovenstaande tabel ziet u een overzicht van de tellingen uitgevoerd tussen september 1985 en maart 1986 voor het Zwin met de aantallen voor de diverse aanvliegrichtingen.

Overzicht van de maandgemiddelden voor het winterhalfjaar 1985-1986 (—) en het maandmaximum (----) (beiden in linkerordinaat).

- Beernem: (hoogste aantallen per maand: WIG)

26.10	170 ex
10.11	260 ex
07.12	371 ex
11.01	573 ex
01.02	500 ex

Daarna snel afnemend door sneeuwval en strenge vorst:

15.02	20 ex
-------	-------

Het lijkt dan ook niet uitgesloten dat, vanwege de vorst de Wulpende niet-dichtgevroren Zwinschorren zijn gaan opzoeken (gezien de zeer hoge aantallen daar!).

Verder kregen we ook nogal wat wnm van de streek St.-Kruis en Male (max 65 ex op 29.07). Vermoedelijk trekken die ex 's avonds richting Beernem.

- Uitkerke:

29.12 min 200 ex	slaapplaats Uitkerke	JVG
------------------	----------------------	-----

Overigens overdag ganse winter kleine groepjes aanwezig.

- Achterhaven Zeebrugge:

Hier verbleven vooral tijdens de strenge wintermaanden grote aantallen:

17.07	ca 160 ex	HS,FW
15.08	219 ex	GDP
31.12	ca 300 ex	FW,FDR
23.01	649 ex	GDP
13.02	ca 300 ex	FW,TDF,HS

Tenslotte zijn er ook nog enkele losse wnm doorgestuurd uit gebieden ten zuiden van Brugge (St.-Michiels, Duvelsgat, Aartrijke). Het betrof hier steeds kleine groepjes overtrekkende ex.

ZWARTE RUITER (Tringa erythropus)

door Guido Orbie

De meest 'karnavaleske' onder de Ruiters weet zich zonder veel zorgen in de belangstelling van de vogeltellers te houden. Daar zorgt hij overigens zelf voor door zijn onmiskenbare roep tegen oevers of dijken te laten weergalmen. In zijn zomerse ceremoniepak krijgen we hem echter niet zoveel te zien; wat blijkt uit de voorjaarswaarnemingen. Veel massaler komt hij voor in het najaar waarbij geregeld aantallen van om en bij de 60 tot 78 ex (22.08 - GDP,GO, achterh.) wordenesignaleerd.

Bij al dit blijven de winterwaarnemingen biezonder relevant, vooral in het licht van de koudeperiodes van begin jan. '86.

Achtereenvolgens worden de najaarstrek, de winterwaarnemingen en de voorjaarstrek doorgelicht.

Voorkomen - Territoria

Het Achterhavencomplex, inclusief de Kleiputten van Heist en het Zwin garanderen de facto de meeste wnm. Hier worden, heel normaal gezien het biotoop, dan ook de grotere tot vrij grote concentraties waargenomen.

Losse wnm., meestal van solitaire of van in klein aantal voorkomende exemplaren, werden o.m. opgetekend langs de Zwinnevaart, de Vrede, de Eendekooi te Lissewege, Hoeke en Beernem.

1) Najaarstrek: juni - half november

Alle gegevens zijn maxima:

- augustus:	11.08	40 ex	Achterhaven	GDP,GO
	22.08	78 ex	Achterhaven	GDP,GO
	30.08	min 45 ex	Achterhaven	FW
- september:	15.09	11 ex	Zwin	BBu,HDo,JvD,e.a.
	18.09	49 ex	Achterhaven	FW
	26.09	34 ex	Achterhaven	GDP
	29.09	30 ex	Achterhaven	NE,CW
- oktober:	02.10	± 58 ex	Achterhaven	GDP,FW,TDS
	03.10	± 58 ex	Achterhaven	GDP,FW,TDS
	13.10	6 ex	Zwin	IMa
	20.10	64 ex	Achterhaven	GDP,FW,FV
- november:	03.11	33 ex	Achterhaven	FW,GDP,JNM
	11.11	± 24 ex	Achterhaven	GDP,GO

Het najaarstrekfenomeen 1985 loopt enigszins parallel met dit van 1981. In dat jaar werden eveneens grote maxima geteld (124 op 21.08.81). De reden hiervoor ligt m.i. grotendeels in het biotoop zelf: zowel in 1981 als in het najaar van 1985 lagen er in het Achterhavengebied ruime opgespoten terreinen waar de Zwarte Ruiter in het ondiepe water makkelijk kon foerageren. Anderzijds zullen de klimatologische invloeden ook wel een determinerende factor hebben gehad.

2) Winterwaarnemingen: half november - eind maart

Alle gegevens zijn maxima:

- augustus:	20.11	7 ex	Achterhaven	FW,TDF,GO
	24.11	2 ex	Achterhaven	FW,GDP,FDR
- december:	15.12	1 ex	Zwin	BBu,IMa
	19.12	14 ex	Achterhaven	GO
	28.12	14 ex	Achterhaven	GO
	31.12	5 ex	Achterhaven	FW,FDR
- januari:	02.01	5 ex	Achterhaven	FW,TDF,GDP
	04.01	5 ex	Achterhaven	FW,TDF,GDP
	08.01	5 ex	Achterhaven	FW,TDF,GDP
- februari	16.02	1 ex	Achterhaven	JNM-Brugge
- maart	16.03	4 ex	Achterhaven	WAB
	23.03	2 ex	Achterhaven	GO

Opmerkelijk is het groepje van 14 ex dat tot eind dec. in het gebied blijft pleisteren. Met de plotse koudeinval wordt het herleid tot 5 ex (begin jan) om tenslotte zuiderse oorden op te zoeken.
Tijdens de eigenlijke vorstperiodes zijn de wmm. van Zwarte Ruiter nihil.

3) Voorjaarswaarnemingen: april - mei - juni 1986

Vanaf half april appeleert de Zwarte Ruiter opnieuw in onze telgebieden, alweer solitair of in kleine groepjes.
Enkele vroege wmm.:

05.04	6 ex	Achterhaven	FW,FDR,RD
30.04	1 ex	Lissewege	IMa
01.05	2 ex	Zwin	FW,e.a.
01.05	1 ex	Vrede	FW,e.a.
07.05	2 ex	Hoeke	BBu,JvD

TURELUUR (Tringa totanus)

door Guido Orbie

Buiten het Zwin hebben de Tureluurs het blijkbaar nogal verkorven bij de veldwaarnemers. Alleen in periodes van spectaculaire en massale terugtrek worden ze graag geteld; wat dan uiteraard resulteert in belangrijke en mooie trekgegevens.

1) Najaarstrek:

21.07	± 120 ex	Zwin	HDo,BBu
29.07	± 90 ex	Zwin	HDo,BBu
06.08	55 ex	Zwin	JvD,BBu
08.08	12 ex	Vrede	HDo,BBu
13.08	37 ex	Achterhaven	HS
20.08	31 ex	Zwin	IMa
13.09	29 ex	Zwin	IMa
21.09	21 ex	Achterhaven	NE,CW,FW,FDR
06.10	39 ex	Zwin	BBu,IMa

In het Zwin verblijven overigens tot in december nog aardig wat Tureluurs: 45 ex op 15.12 (BBu,IMa) en 30 ex op 22.12 (GBu,BBu).
Hetzelfde geldt, hoewel in mindere mate, voor het Voorhavengebied: 10 ex op 24.11 (GDP,TDS,FW) en 16 ex op 22.12 (GO). Wat inhoudt dat de vogels zich vooral in de getijdenzone ophouden.

2) Winterwaarnemingen:

Meer interess blijken de waarnemers op te brengen voor het winterbestand van de Tureluur; logisch en vooral interessant gezien de koudeperiodes tijdens de maanden januari en februari.

09.01	9 ex	Blankenb. geul	JvG
11.01	26 ex	Zwin	IMa
05.02	1 ex	Wenduine Eendek.	FW,TDF
05.02	3 ex	Achterhaven	GO
08.02	3 ex	Achterhaven	GO
09.02	7 ex	Zwin	GBu,BBu,IMa,JvD,e.a.
12.02	4 ex	Voorhaven	GO
21.02	1 ex	Beernem: Weide	BOF

Gedurende de vorstperiode van eind februari zijn er zo goed als geen waarnemingen, hoewel vastgesteld wordt dat een 3-tal ex in het Achterhavengebied overwinteren.

3) Voorjaarstrek:

Midden maart worden er alweer volop Tureluurs in de regio signaleerd.

16.03	28 ex	Zwin	BBu, IMa
13.04	± 50 ex	Zwin	Dvd, BBu
19.04	37 ex	Zwin	IMa
27.04	27 ex	Zwin	GBu, BBu

4) Conclusie:

- In vgl. met vorige jaren valt het zeer laat en traag op gang komen van de voorjaarstrek op.
- Ook de winterwaarnemingen liggen, qua aantallen, beduidend lager (tot zelfs 1/4 van vorige jaren). Wellicht een bewijs van de hoge graad van moraliteit ten gevolge van 2 opeenvolgende strenge winters.
- We ontvingen heel weinig trekgegevens uit het binnenland, uitzondering gemaakt voor 1 ex - Vloetenveld op 01.08 (LDC).

We ontvingen vooral wrm. uit het Zwin: MDo, BBu, GBu, IMa, JvD.

Uit Voor- en Achterhaven + Kleiputten van Heist: KV, GDP, HS, GO, NE, CW, FDS, JS, FW, TDF.

De Fonteintjes: JvG...

Zwinnevaart en de Vrede: zie waarnemers uit het Zwin.

GROENPOOTRUITER (Tringa nebularia)

door Guido Orbie

Het trekpatroon van de Groenpootruiter behoort stellig tot de meest interessante van de Ruitfamilie. Zijn solitair gedrag, onderstreept door z'n helder-volumineuse drietonige roep; de slikslootjes en -slenkjes waarin hij zich bij voorkeur ophoudt en de korte periodes van doortrek en trekdata zijn stuk voor stuk een studie waard.

Vandaar dat het aangewezen is zowel aantallen als biotoop en trekdata nauwkeurig door te lichten.

1) Najaarswaarnemingen - Terugtrek

Half juli zijn de vogels op terugtrek uit hun noordelijke broedgebieden; wat in onze regio inderdaad blijkt uit volgende telgegevens:

11.07	1 ex	Ettelgem - Roksem	JM
14.07	3 ex	Achterhaven	FW, HS
17.07	8 ex	Achterhaven	FW, HS
29.07	8 ex	Zwin	HDo, BBu
31.07	4 ex	Zwinnevaart	BBu
01.08 tot 10.08	1 ex	Beernem	WIG

De cijfers verwijzen naar de vroegste aankomstdata in enkele representatieve gebieden. De intensiviteit van de trek gaat zo omhoog tijdens de maanden aug. en sept. om geleidelijk aan te verminderen naar het einde van okt. toe.

Late ex worden tot in november waargenomen.

-Maxima voor augustus:

	09.08	12 ex	Achterhaven	FW
	13.08	13 ex	Achterhaven	GDP,GO
<u>ACHTERH.</u>	22.08	13 ex	Achterhaven	FW,NE,GDP,GO
	23.08	13 ex	Achterhaven	FW,NE,GDP,GO
	30.08	13 ex	Achterhaven	FW

We kunnen a.h.w. met zekerheid stellen dat een groepje van 13 ex zowat een maand ter plekke pleisterde

---

	06.08	6 ex	Zwin	DV,IMa
	18.08	8 ex	Zwin	FDS,IMa,BBu,e.a.
<u>ZWIN</u>	20.08	22 ex	Zwin	IMa
	25.08	8 ex	Zwin	IMa
	24/31.08	10 à 20 ex	Zwin	Aves
	31.08	25 ex	Zwin	Aves

Ook hier heeft een vrij omvangrijke groep van zowat 22 ex een tijdlang gefoerageerd.

-Maxima voor september:

	01.09 tot	8 ex	Achterhaven	FW,TDF,PBu
<u>ACHTERH.</u>	18.09			
	16.09 tot	4-5 ex	Achterhaven	GDP,FW,CW,NE,WLT,FDR,e.a.
	21.09			

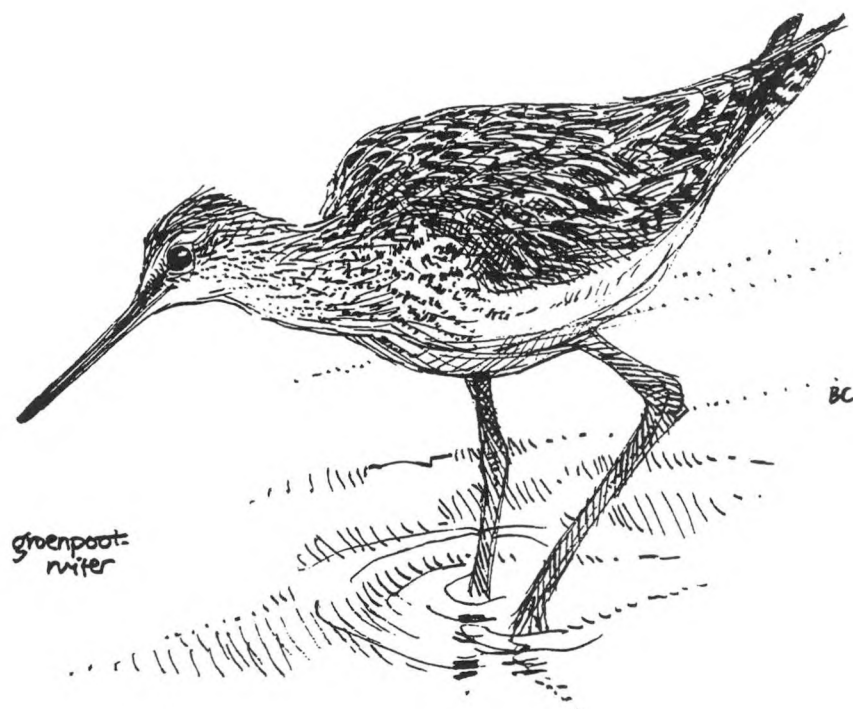

<u>ZWIN &</u>	01.09	4 ex	Zwin & omgeving	IMa
	06.09	2 ex	Zwin (Hoeke)	FV
<u>OMGEVING</u>	08.09	7 ex	Zwin & omgeving	BBu,IMa
	13.09	6 ex	Zwin & omgeving	IMa

-Maxima voor oktober en november:

	05.10	± 16 ex	Achterhaven	FW
	06.10	5 ex	Zwin	IMa,BBu
	12.10	1 ex	Beernem	WIG
	13.10	3 ex	Zwin	IMa,BBu
	29.10	2 ex	Achterhaven	FW,FDR
	31.10	2 ex	Zwin	BBu
	02.11	1 ex	Achterhaven	FW
	10.11	1 ex	Achterhaven	FW

Na analyse van het cijfermateriaal blijkt dat de doortrekpiek moet gesitueerd worden naar het einde van augustus toe; nl. in de 3e decade - tussen 20.08 en 31.08 - met een globaal telquorum van ± 38 ex/dag. Het moet opgemerkt dat deze cijfers alleen slaan op de tellingen van het Zwin en het Achterhavengebied, zodat dit quorum in realiteit zelfs iets hoger kan liggen.

2) Voorjaarswaarnemingen

Vrij laat worden de Groenpootruiters, op weg naar de noordelijke broedterritoria, gesignaleerd.

27.04	2 ex NO	Zwinbosjes	PaL
02.05	2 ex	Beernem	WIG
02.05	1 ex	Achterhav n	GO
02.05	1 ex	Ettelgem - Roksem	PBu,GBu
02.05	1 ex NO	Zwin	GBu,IMa
02.05	4 ex	Heist - Kleiputten	FW,FDR
02.05	5 ex	Zwin	BBu,IMa

Dit zijn de vroegste wmm., toevallig of niet nogal wat op 02.05. Tot half mei blijven de Groenpoten solitair of in kleine groepjes doortrekken. (max. 6 ex op 03.05 - FW,FDR - Kleiputten Heist).

Stuurden wmm in: DYY,FDS,BBu,IMa,PaL,PBu,HS,JVC,WLT,Aves,GO,FV,JM,NE,GDP,WIG,FW.

WITGATJE (Tringa ochropus)

door Guido Orbie

Dit vlug opgeschrikt en schreeuwerig lid van de Ruitervamilie valt traditiegetrouw veel aandacht te beurt; het is overigens makkelijk hierkenbaar. Belangrijk is dat het Witgatje zich niet zomaar houdt aan de traditionele 'observatiecentra' zoals het Achterhavencomplex en het Zwin, integendeel het bestrijkt op zijn trek- en zwerftochten het hele weidecomplex van de maritieme polders en een behoorlijk stuk van de achtergelegen Zandstreek. Vandaar de interessante wnm. uit Loppem (JLT,WLT), Sijsele (FDS), Zevenkerke (FW), St.-Andries-Villa (FW), Oedelem (DXR,WIG), Roksem (PBu), Varsenare ... naast de vele wnm. uit de Moere (TDF,HS), het Achterhavengebied (een resem wnmers), de Fonteintjes, Uitkerke, (DC,JDM), de Vrede (FDS,BBu, e.a.), Damme (HS,FW), het Zwin (BBu,HDo).

1) Najaarstrek (juni - november)

- juli max.	12.07	4 ex	Achterhaven	HS,FW
	17.07	8 ex	Achterhaven	HS,FW
- aug. max.	09.08	12 ex	Achterhaven	FW
	13.08	21 ex	Achterhaven	FW
	22.08	28 ex	Achterhaven	GDP,GO
	26.08	15 ex	Achterhaven	Aves
- sept. max.	10.09	8 ex	Achterhaven	IMa
	21.09	8 ex	Achterhaven	JVi,FW,FDR,WLT
- okt. - nov. max.	De hele maand okt worden regelmatig tot 4 ex waargenomen in het Achterhavengebied. In nov. daalt dit gemiddelde tot 1 à 2 ex met één wnm van 4 ex op 20.11 (GO).			

Augustus lijkt voor ons geweest, en dit is traditioneel, de trekmaand bij uitstek. De 21 ex op 13.08 en nog meer de 28 ex op 22.08 zijn bij nader onderzoek dagpiekmaxima van de jongste teljaren.

2) Winterwaarnemingen (dec. - jan. - febr.)

De 'vorstwaarnemingen' zijn uiters relevant in die zin dat we een idee krijgen van oponthoud en resistentie van de soort tijdens een koude winterperiode.

Enkele cijfers:

- dec. 5 wnm. betreffende telkens 1 ex

21.12	1 ex	Ettelgem	PBu,JVP
23.12	1 ex	Hagebos	FW,JS,MM
26.12	1 ex	Achterhaven	GO
31.12	1 ex	Expreswegput	FDS

- jan. 3 wnm. van telkens 1 ex

02.01	1 ex	Roksem	FW,TDF
19.01	1 ex	Oedelem	DXR,WIG
26.01	1 ex	Achterhaven	FW,WAB

- febr. 6 wnm. betreffende telkens 1 ex

05.02	1 ex	Eendekooi Wend.	FW,TDF
08.02	1 ex	Varsenare	JM
08.02	1 ex	Hoge Moere	FW,TDF,HS
09.02	1 ex	Achterhaven	WAB
16.02	1 ex	Boudewijnk.	JVi,WLT
16.02	1 ex	Achterhaven	FW,GDP,JNM

Uit de waarnemingscijfers blijkt hoezeer het overwinterende Witgatje zich, op zoek naar voedselplaatsen, over de regio verspreidt. Dat deze foera-geerplaatsen schaars en voedselarm zijn kan zo worden opgemaakt uit de winterwaarnemingstabel: 1 ex per observatiebeurt.

3) Voorjaarstrek (maart - mei)

Vanaf 19.03: 1 ex in de Achterhaven (GO) tot begin mei wordt met regelmaat 1 ex in het Achterhavengebied waargenomen.
De eerste voorjaarsmelding in het Zwin gebeurt op 27.04: 1 ex (DYY,DOO,ZOM). Te signaleren is één ex met kleurafwijking - zeer opvallende witte vleugeltoppen - op 02.05 aan de Kleiputten te Heist (FW,FDR).

BOSRUITER (Tringa glareola)

door Guido Orbie

Nogal solitair van aard zal de Bosruiter nimmer massaal voorkomen. Her en der worden ex opgemerkt, verspreid over poeltjes, slikjes en vooral de talrijke grachten, sleuven en putten in het Achterhavencomplex (goed voor 30 wnm.).

De Vrede (2wnm), het Zwin (3 wnm), Ettelgem (1 wnm) en Heist - Kleiputten (1 wnm) moeten het met heel wat minder stellen.

De najaarstrek (eind juni - nov.) kondigt zich aan met 3 ex in de Achterhaven op 06.07 (HS) en met één ex in Ettelgem op 11.07 (JM). Bij nader toezicht toch wel een standaard-aankomstdatum voor deze noordelijk broedende ruitersoort.

Tussen 06.07 en 19.10 - 1 ex (FW) wat vrij laat is, worden de Bosruiters nogal frekwent in dit gebied waargenomen.

Enkele maxima:

12.07	6 ex	Achterhaven	FW,HS
17.08	10 ex	Achterhaven	FW
22.08	11 ex	Achterhaven	GDP,GO
23.08	15 ex	Achterhaven	FW,NE
11.09	7 ex	Achterhaven	JM

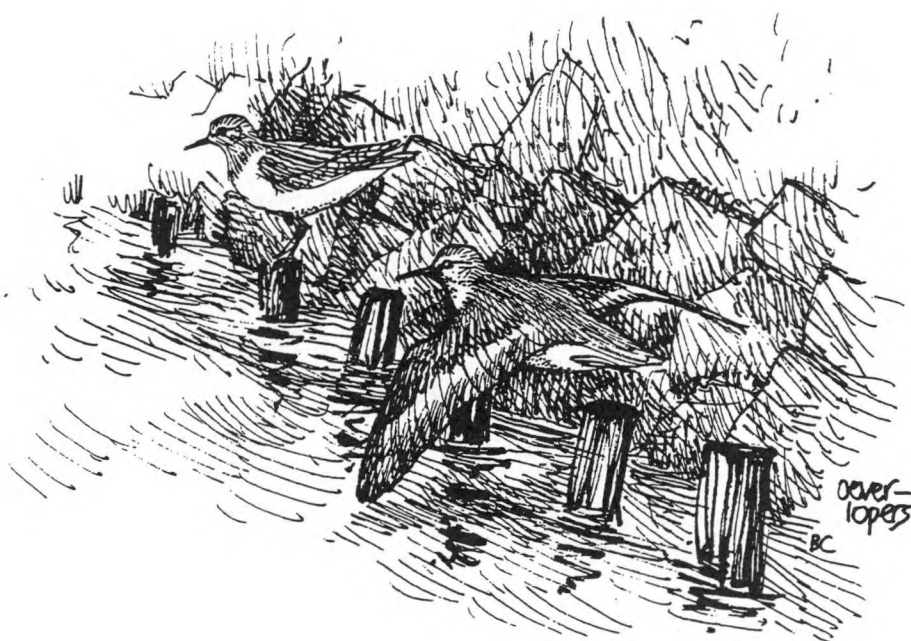
Voor de voorjaarstrek (eind april - eind mei) bereikte ons welgeteld 1 wnm: 6 ex in de Kleiputten van Heist (FW,FDR) op 02.05.86.

OEVERLOPER (Actitis hypoleucos)

door Jan Seys

De Oeverloper is in onze streken een algemene doortrekker. De najaarsdoortrek situeert zich van begin juli tot een eind in september, met als hoogtepunt de maand augustus. Zo noteerden we volgende maxima voor een aantal gebieden:

- Zwin:	06.08	34 ex	JvD,BBu
	26.08	20 à 25 ex	Aves
- Zwinnevaart Hoeke:	gans aug., begin sept.		1 à 15 ex BBu
- Roksempot:	19.08	12 ex	FW,GDP,NE,TDS
- Achterhaven:	17.07	33 ex	FW,HS
	09.08	46 ex	FW
	12.08	36 ex	PBu
	15.08	71 ex	GDP
	18.08	34 ex	FW
	23.08	43 ex	FW,NE
	07.09	22 ex	PBu,GBu,FW
- Voorhaven:	18.08	13 à 22 ex	FW

Verder zijn er nog een aantal plaatsen waar af en toe kleine groepjes of solitaire ex werden gezien, zoals de put van Ettelgem, de Damse Vaart, de Oostendse Vaart, de put van Zevenkerke, het Tillegembos (vijver), No-votel, de Blauwe Toren,...

De eerste Oeverlopers werden gesignaleerd tussen 11 en 14.07, de laatste tussen 13 en 21.09. Op 01.10 zag FDS nog één ex aan de Expresswegput te St.-Andries.

In de winterperiode werd één ex opgemerkt langs het Lissewege Vaartje (LDq, ID), dit op 20.02.

Vanaf eind april, begin mei begint de voorjaarsstrek dan volop en dit tot begin juni. Wel liggen de aantallen nu merkkelijk lager dan in het najaar:

- Zwin:	mei	nooit meer dan 2 ex	versch. wmm-ers
- Roksem	26.04	2 ex	PBu
- Achterhaven	07.05 min 15 ex 16.05 min 9 ex		FW,ADC,FDR,RDJ FW
- Zwinnevaart Hoeke mei	1 à 15 ex		BBu

Tenslotte is er nog een late wmm van 2 ex op 30.06 in het Achterhavengebied (FW,FDR).

STEENLOPER (Arearia interpres)

door Frank De Scheemaeker

We ontvingen 34 wmm. uit 4 verschillende gebieden: het Zwin, de Zeebrugse Achterhaven, de Zeebrugse Voorhaven en de polders van Blankenberge.

1) Zwin (18 wmm)

Eerste wmm op 07.08: 71 ex (IMa). Daarna regelmatig een 100 tal ex.

Maandmaxima:

- augustus:	30.08	110 ex	Aves
- september:	13.09	129 ex	IMa
- oktober:	03.10	185 ex	GBu
- november:	geen wmm. voorhanden		
- december:	01.12	109 ex	IMa

Dit was trouwens de enige winterwmm. die we ontvingen. De Steenloper duikt eind maart weer op: 26.03 : 64 ex (IMa).

Maximum 94 ex op 13.04 (IMa,JvD,BBu). Laatste wmm op 18.05 : ± 50 ex in het Zwin (FDS,GDP,TDS).

2) Zeebrugse Voorhaven (12 wmm)

Eerste wmm op 18.08 : 4 ex (FW). Tot eind november 5 à 10 ex opgemerkt (FW,GO,e.a.). Op 22.12 : ± 30 ex en op 02.01 : ± 70 ex (GO). Daarna pas begin april weer opgemerkt : 06.04 : 25 ex (FW,GDP,NE). Laatste wmm.: 18.05 : 7 ex (FDS,TDS,GDP).

3) Zeebrugse Achterhaven (3 wmm)

Alle wrm.:

10.11	1 ex	FW
06.04	1 ex	FW,GDP,NE
04.05	1 ex	FW

4) Polder Blankenberge (1 wrm)

Slechts 1 wrm.

09.01	1 ex	JVG
-------	------	-----

GROTE FRANJEPOOT (Phalaropus tricolor)

door Frank De Scheemaeker

Alle waarnemingen:

08.09 tot	1 ex	GBu,IMa,DV,JvD,BBu,PS
14.09.85		

De Vrede

GRAUWE FRANJEPOOT (Phalaropus lobatus)

door Frank De Scheemaeker

Alle waarnemingen:

16.11.85	1 ex	Het Zwin
----------	------	----------

IMa

ROSSE FRANJEPOOT (Phalaropus fulicarius)

door Frank De Scheemaeker

Alle waarnemingen:

11.11.85	1 ex	Oostelijke Dam Zeebr.
17.11.85	1 ex	Zwin

FW,TDS,GDP
IMa,BBu,TDS,JvD

Het aantal waargenomen Waterrallen (42) nam tijdens het besproken jaar terug af in vergelijking met het voorgaande jaar (49). Waarschijnlijk spelen de opeenvolgende koude winters hierbij een negatieve rol. De beste waarnemingsmaanden zijn oktober en opvallend, januari. Blijkbaar stellen heel wat Rallen de trek zuidwaarts uit tot harde vorst hun voedsel onbereikbaar maakt.

De meeste gegevens zijn afkomstig uit drie gebieden waar speciale aandacht besteed werd aan deze soort: de Zwinbosjes, de Fonteintjes en de Stadswallen te Damme. Ongetwijfeld kwam deze schuwe vogel ook op meerdere plaatsen voor zonder er opgemerkt te worden. De belangrijkste doortrekplaats bevond zich in de Fonteintjes waar in het najaar meer dan 20 Waterrallen hebben gepleisterd (mond. med. JVG). Het aantal bleef er hoog tot bij de eerste vorst. In de Zwinbosjes verbleven er tot eind januari minimum 6 exemplaren. Vochtige duingebieden behoren tot de favoriete overwinteringsbiotopen van deze vogel. Tijdens de koude februarimaand werden enkel te Damme (3 ex), in de Zwinbosjes en in de Leiemeersen (min 1 ex, KD) pogingen tot overwinteren gesignaleerd.

Ook het broedbestand van de Waterral nam af. Er zijn nog slechts een vijftal koppels gemeld: twee te Damme (stadswallen), één aan de Eendekooi te Lissewege (1 zp op 30.04, LMa) en 1 à 2 paartjes in de Fonteintjes (Mond. med. JVG). Eén van de broedgevallen te Damme betrof een tweede broedsel die op 11.08.85 voor het eerst met 4 à 5 pulli gezien werd. Alhoewel er meestal weinig aandacht aan wordt besteed is een tweede legsel (of vervanglegsel) bij de Waterral een regelmatig voorkomend feit. Solitair broedende Rallen zijn vaak opvallend zwijgzaam zodat een onderschatting van het broedbestand mogelijk is. In ieder geval blijft de Waterral een schaarse broedvogel binnen de regio wiens situatie meer aandacht verdient.

De waarnemingen:

06.10.85	min. 2 ex	Kleiputten Heist	DYY,DOO,ZOM
06.10	1 à 2 ex	Fonteintjes	FDS,JD
12.10	1 ex	Damme	RPi
19.10	1 ex	Leiemeersen	KD
19.10	1 ex	Damme	RPi
20.10	1 ex	Fonteintjes	FDS,PDC
30.10	1 ex	Zwinbosjes	PeL,DD,DH
31.10	2 ex	Damme	RPi
11.11	3 ex	Damme	RPi
14.11	1 ex	Zwinbosjes	PeL,BP
15.11	1 ex	Damme	RPi
29.11	1 ex	Zwinbosjes	PeL,DD
08.12	6 ex	Zwinbosjes	PeL,KR,PA
08.12	1 ex	Damme	RPi
30.12	1 ex	Zwin, Internat. dijk	TDF,RDJ,JM,KV
06.01.86	2 ex	Zwinbosjes	PeL
10.01	4 ex	Zwinbosjes	PeL
11.01	1 ex	Zwinbosjes	PeL
31.01	6 ex	Zwinbosjes	PeL
24.02	3 ex	Zwinbosjes	PeL,PaL
25.02	3 ex	Damme	RPi

PORSELEINHOEN (Porzana porzana)

door Robrecht Pillen

Van deze soort kregen we 2 zomerwaarnemingen doorgespeeld. Daarna bleef het stil tot in januari voor een overwintelaar in de Zwinbosjes. De meeste observaties van het Porseleinhoen werden tijdens de voorjaarsstrek verricht die traditioneel een hoogtepunt bereikte begin mei.

14.07.85	2 ex	Achterhaven	FDR, RDJ, e.a.
11.08	1 ad.	Damme	RPI
06.01.86	1 ex	Zwinbosjes	PeL
16.04	1 ex	Achterhaven (Distri)	FW, FDR
02.05	1 à 2 ex	Kleiputten (Heist)	FW, FDR
03.05	2 ex	Kleiputten (Heist)	FW, FDR
04.05	1 zp	Damme	RPI

KWARTEL (Coturnix coturnix)

door Frederik Willemyns

Dit jaar kwamen enkel najaarswaarnemingen binnen. Voorjaarswaarnemingen werden niet verricht, misschien wel omwille van het minder goede weer.

De waarnemingen:

aug. 85	4 ex	Achterhaven	VWG - Gent
28.08	2 ex	De Vrede	Aves

KWARTELKONING (Crex crex)

door Frederik Willemyns

Eén waarneming: op 18.10.85 werd 1 ex aan de Vuurtoren van Heist waargenomen.

De najaarsstrek vat aan in juli en kan duren tot in november. De waarneming past dus in het normale trekverloop.

KLEINE TRAP (Otis tetraz)

door Frank De Scheemaeker

20.10.85	1 ex	Roksempot	PO
(uit Doed., jg. 10, n° 1, blz. 26 - 28)			

Inleiding

Na het dieptepunt van vorig jaar mochten we dit jaar de waarnemingen verwelkomen van meer dan 200 uren zeetrek telling, waarvan 150 uur vanuit een appartement in Blankenberge, gedurende de maanden september, oktober en november, aangevuld met nog eens tientallen losse waarnemingen.

Hierdoor was het mogelijk om van de zeevogels weer een waardig jaarboekonderdeel te maken. Speciale dank gaat dan ook uit naar Marc Callier, voor het doorspelen van gegevens.

Hopelijk blijft de huidige tendens zich aanhouden zodat ook volgende jaren een overzicht van de zeetrek kan gemaakt worden.

De meeste tellingen zijn afkomstig uit het najaar, traditioneel gezien als de beste zeetrekmaanden. Nochtans zijn er ook in het voorjaar veel trekbewegingen (eenden, steltlopers, sterns) waar te nemen. Om dit aan te tonen wil ik hier enkele waarnemingen aanhalen van nagekomen tellingen uit het voorjaar van 1985. Alle wnm. van Dirk Symens.

Voorjaar 1985: 14 teluren (+ 8 uur die reeds in het vorig jaarboek opgenomen werden).

Waarnemingen:

- Jan-Van-Gent:	28.04	16 ex	NO
- Rotgans:	27.04	17 ex	NO
- Zwarte zeeëend:	27.04	900 ex	NO (!!!!)
- Middelste zaagbek:	27.04	15 ex	NO
- Rosse grutto:	27.04	190 ex	NO
	28.04	940 ex	NO
- Stormvogeltje:	28.04	1 ex	ZW

Na, deze soms verbazende aantallen, is het duidelijk dat er zeker ook in het voorjaar wat meer zou mogen geteld worden.

Het overzicht van het seizoen 1985 - 1986 is vooral gebaseerd op de gegevens uit Blankenberge, aangevuld met de andere waarnemingen.

Waarnemingen:

DUIKERS (Gaviidae)

We noteren dit najaar een totaal van 57 ex ZW, 15 ex NO en 1 TP.

Zoals naar gewoonte betreft het bijna allemaal Duikers spec (meestal Roodkeelduikers en Parelduikers). Er werden slechts 2 Duikers op naam gebracht:

- Roodkeelduiker (<i>Gavia stellata</i>):	10.10.85	1 ex	ZW
- IJsduiker (<i>Gavia immer</i>):	09.11	1 ex	ZW voor de kust van Blankenberge.

FUTEN (Podicipidae)

De Fuut (*Podiceps cristatus*) blijft een soort die vooral in de wintermaanden waargenomen wordt langs onze kust. In die periode kunnen er soms honderden exemplaren voor onze kust op zee vertoeven. Trekwaarnemingen gaan vooral gepaard bij het al dan niet ingaan of wegtrekken van de vrieskoude.

	ZW	NO
- augustus:	5	-
- september:	4	-
- oktober:	2	2
- november:	15	1
- december:	-	83
- januari:	42	-

Om een trekkende Roodhalsfuut (*Podiceps griseigena*) te determineren is wel al enige ervaring nodig en wellicht ligt hier de reden dat ook nu weer zeer weinig Roodhalsfuten werden gezien.

Waarnemingen:

14.09	1 ex	ZW (overgangskl.)	Blankenberge
20.09	1 ex	ZW + 1 ex TP	

STORMVOGELS (Procellariidae)Noordse stormvogel (Fulmaris glacialis)

Gewoongetrouw zijn er weer weinig waarnemingen van deze vogel.

Waarnemingen:

18.08	1 ex	ZW (10.45)	Blankenberge
30.08	1 ex	ZW (20.15)	
05.09	2 ex	ZW	Blankenberge
15.09	3 ex	ZW	Zeebrugge
16.09	1 ex	ZW (15.00)	Blankenberge
16.09	1 ex	NO (17.50)	Blankenberge
02.11	1 ex	NO (15.51)	Blankenberge
10.11	1 ex	ZW	Wenduine
11.11	1 ex	ZW (15.05)	Zeebrugge

Grauwe pijlstormvogel (Puffinus griseus)

De Grauwe pijl wordt ieder jaar in klein aantal waargenomen. Dit jaar werd de soort gezien op 7 verschillende data met een totaal van 18 ex ZW en 1 ex NO.

Waarnemingen:

01.09	1 ex	NO	Zeebrugge (Aves)
05.09	7 ex	ZW (grootste gr.)	Blankenberge

Noordse pijlstormvogel (Puffinus puffinus)

Ook dit jaar weer meer waarnemingen van Noordse pijl dan van Grauwe pijl. We noteren een totaal van 59 ex ZW en 4 ex NO

Eerste waarmm.:	02.09	3 ex	ZW	Blankenberge
Beste waarmm.:	05.09	17 ex	ZW	Blankenberge (12 uur geteld)
	17.09	10 ex	ZW	Blankenberge (1 1/2 uur geteld)

STORMVOGELTJES (Hydrobatidae)

Stormvogeltjes deden dit najaar hun naam alle eer aan en lieten zich alleen zien bij harde NW-winden.

Tijdens de zware storm in het weekend van 11.11.85 werden dan ook zonder probleem 13 exemplaren waargenomen.

De eerste Stormvogeltjes werden gezien op 05.09 : 2 ex Vaal Stormvogeltje (*Oceanodroma leucorhoa*) ZW.

Daarnaast nog slechts 1 Vaal stormvogeltje op 02.11 : 1 ex ZW (16.30) aan het Zwin.

JAN - VAN - GENTEN (Sulidae)

Topdag voor de Jan-van-Gent (*Sula bassana*) was zonder twijfel 06.11 : Vanop de kust van Blankenberge werden in 6 uur tijd 27 ad., 5 tweede jaars en 2 eerste jaars vogels ZW - vliegend waargenomen.

		adult	2e jaars	1e jaars	exemp.
- aug.	ZW	1	-	-	-
	NO	-	-	-	-
- sep.	ZW	5	15	19	9
	NO	3	4	15	-
- okt.	ZW	-	-	2	-
	NO	1	-	2	-
- nov.	ZW	30	7	5	-
	NO	-	-	-	-

AALSCHOLVERS EN REIGERACHTIGENAalscholver (Phalacrocorax carbo)

De Aalscholver wordt vanaf juli op trek gezien met een top in de maanden september en oktober. De trek gebeurt niet uitsluitend aan de kust, trek-kende groepen Aalscholvers kunnen tot ver in de polders worden waargenomen.

	ZW	NO
- juli	-	32
- aug.	35	11
- sep.	69	10
- okt.	103	1
- nov.	7	-
- maart	4	18

Kuifaalscholver (Phalacrocorax aristotelis)

Er was 1 wnm.: 11.10 1 ex ZW Blankenberge MaC

Blauwe Reiger (Ardea cinerea)

Van deze reigersoort noteren we twee najaarswaarnemingen en één waarneming in het voorjaar.

06.09	1 ex	NO	Blankenberge
07.09	4 ex	ZW	Blankenberge
16.03	2 ex	NO	Blankenberge

Lepelaar (Plalalea leucorodia)

Van deze prachtige vogel noteren we drie trekwaarnemingen:

19.09.85	3 ex	ZW	Blankenberge
06.10	7 ad./2 juv.	ZW	Zwin
06.10	1 ad./1 juv.	ZW	Zwin

GRONDEL - EN DUIKEENDEN

Naar jaarlijkse traditie worden af en toe ook eenden op trek waargenomen. Grote regelmaat is er meestal niet in terug te vinden, al kan (bvb. Smient) een inval van de winter grote verplaatsingen teweegbrengen. We beperken ons hier tot een overzicht.

	spec	WE	SI	SE	KE	WT	QE	BD	BE	PY
- aug. ZW	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
NO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- sep. ZW	87	-	74	-	-	27	-	-	3	-
NO	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- okt. ZW	17	7	-	7	-	-	-	-	1	1
NO	20	-	50	-	-	-	-	1	-	-
- nov. ZW	48	28	95	-	-	2	-	7	42	-
NO	9	-	44	4	10	-	8	3	-	-
- dec. ZW	-	-	-	-	-	-	-	1	9	-
NO	-	-	427	6	-	-	-	2	2	-
- jan. ZW	-	6	225	-	-	20	-	-	5	-
NO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- maa. ZW	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-
NO	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-

ZEEËENDENZwarte zeeëend (Melanitta nigra)

Bijna het hele najaar door worden er Zwarte zeeëenden waargenomen. Het totaal bedraagt 1749 ex ZW en 122 ex NO.

Eerste wrm.:	25.08.85	4 ex	ZW	Zeebrugge
Topdagen:	04.09	218 ex	ZW	
	05.09	149 ex	ZW	
	23.09	381 ex	ZW	
	13.11	178 ex	ZW	

De grootste groep werd gezien op 23.09 : 150 ex. Voor de rest trekken de Zwarte zeeëenden meestal in groepjes van 5 à 20 ex.

Grote zeeëend (Melanitta fusca)

Deze zeeëend is in vergelijking met de Zwarte zeeëend eerder een zeldzame, doch jaarlijkse, verschijning te noemen.

Alle waarnemingen:

10.11.85	2 ex	ZW	Blankenberge
11.11	3 ex	ZW	Blankenberge
27.12	1 w.	NO	Wenduine
12.01	1 ex	ZW	Zwin

Eidereend (*Somateria molissima*)

Regelmatige trekker in kleine aantallen. Pleisterd ook op verschillende plaatsen voor onze kust (o.a. Voorhaven Zeebrugge)
Overzicht van de waarnemingen:

	ZW	NO
- sep.	29	47
- okt.	-	12
- nov.	12	8
- dec.	5	2
- jan.	1	-

IJseend (*Clangula hyemalis*)

Dit seizoen één najaars- en één voorjaarstrekwaarneming:

11.11.85	4 w.	ZW	Blankenberge
16.03.86	2 w.	ZW	

ZAAGBEKKEN

Alleen van Middelste zaagbek (*Mergus serrator*) werden waarnemingen gedaan. In november werd deze zager op 7 data vastgesteld met een max van 7 w. op 10.11.85.

Het totale aantal bedroeg 1m. en 17 w.

Naast deze novemberwrm. nog één andere waarneming: 27.12 4 ex NO

GANZENGrauwe gans (*Anser anser*)

Drie waarnemingen:

16.10.85	4 ex	ZW
19.10	45 ex	ZW
16.03.86	2 ex	NO

Kolgans (*Anser albifrons*)

Eén waarneming:

27.12.85	4 ex	NO
----------	------	----

Rotgans (*Branta bernicla*)

Een eerste exemplaar werd gezien op 15.10.85 : 1 ex NO.

Topdag was 11.11.85 waar de Rotgans een gemiddelde van 238 ex per uur; met een totaal van 1071 ex voor die dag, haalde.

Een laatste waarneming op 27.12.85 : 1 ex ZW en 2 ex NO te Wenduine.

Brandgans (*Branta leucopsis*)

19.10.85	1 ex	vliegt naar de polders van Bl'berge en blijft daar de volgende dagen pleisteren.
11.11	1 ex	ZW (samen met een groep van zo'n 30 Rotganzen), zowel te Bl'berge (JS) als te Wenduine (SYP,SYD) gezien!

MEEUWEN (Laridae)

Nog altijd worden er geen tellingen gedaan van voorbijtrekkende Kokmeeuwen, Zilvermeeuwen, Mantelmeeuwen en Stormmeeuwen. Dit waarschijnlijk omdat enerzijds teveel aandacht door deze groepen zou worden opgeslorpt maar ongetwijfeld valt het moeilijk uit te maken of een meeuw al dan niet trekt wanneer men dicht bij een vissershaven zit.

Drieteenmeeuw (Rissa tridactyla)

Een meeuwesoort van de open zee die dan ook meestal alleen bij zware NW-stormen in grote aantallen voor de kust te zien is. De eerste exemplaren worden op 27.08 waargenomen: 7 juv. ZW (Zeebrugge). Dan is het wachten tot 02.11 voor we van serieuze aantallen kunnen spreken. Op die dag vliegen bij een W-NW 7-8 windsterkte 1900 ex voorbij in 6 uur (Blankenberge). Ook tijdens de storm van 10 en 11.11 halen we hoge aantallen. Op 10.11 halen we 750 ex in 3 uur. De gehele novembermaand worden er trekkende Drieteenmeeuwen gezien a rato van 20 ex per uur. Op 10.11 noteren we één waarneming in het binnenland. Aan de Put van Zevenkerke wordt er 1 adult naar het westen trekkend waargenomen. De laatste waarnemingen (25 en 27.12) leveren elk nog 200 exemplaren in 3 uur tijd (Wenduine).

Dwergmeeuw (Larus minutus)

Een regelmatige doortrekker in klein aantal dit jaar. De trek komt al in augustus op gang (wnm. op 10, 18 en 25 augustus: totaal 27 ex ZW). De hoofdbrok van de trekkers situeren we in de maanden sept.-okt.-nov. In Blankenberge werden in 150 uur telling 788 ex ZW geteld (695 adulte en 93 juvenielen) en 30 ex NO (22 ad./8 juv.). De beste dag was 02.11 met een uurgemiddelde van 18 ex. Tenslotte nog een late waarneming van 7 ex ZW op 12.01.

Zwartkopmeeuw (Larus melanocephalus)

Twee waarnemingen:

22.08.85	1 ad.	ZW (winterkleed)	Blankenberge
06.11	1 ad.	ZW (winterkleed)	Blankenberge

Grote Burgemeester (Larus hyperboreus)

Eén waarneming:

11.11.85	1 ex	ZW	Knokke
----------	------	----	--------

JAGERS (Stercorariidae)

Het najaar 1985 was een uitzonderlijk goede periode voor jagers. Bijna altijd konden trekkende jagers waargenomen worden met de natuurlijke pieken bij de NW-stormen. Het overgrote deel zijn ook nu niet gedetermineerde MIKI's.

De eerste jagers worden gezien op 25.08.85: 7 miki's ZW (Zeebrugge). Daarna worden met de regelmaat van de klok waarnemingen gedaan. Als referentie voor de periode sept.-okt.-nov. gebruiken we de waarnemingen van de telpost te Blankenberge. Daar werden in 150 uur 663 ex (waarvan 68 ex NO, 24 TP en de rest ZW) waargenomen. In augustus kwamen we aan 26 ex, in december noteren we 1 miki en in januari 14 miki's en 12 jager spec in 2 uur op 12 januari. Naast deze omvangrijke groep miki's worden ook een aantal jagers op naam gebracht. Dit jaar was dit ongeveer 10% t.o.v. de miki's.

Middelste jager (*Stercorarius pomarinus*)

De eerste waarneming gebeurt op 05.09.85: 5 ad. lichte fase ZW.
In de periode sept.-okt.-nov. noteren we een totaal van 18 ex op 5 data.
Op 27.12 worden in Wenduine 2 ex NO gezien en de laatste waarneming is die van een pleisterend exemplaar in het Zwin van 4 tot 7 januari.

Kleine jager (*Stercorarius parasiticus*)

In Blankenberge werden van de 663 waargenomen jagers 74 ex als Kleine jager gedetermineerd. De grootste groep Kleine jagers werd gezien op 02.11.85: 2 lichte fases en 10 donkere fases.
Deze waarnemingen kunnen we aanvullen met nog 2 ex op 26.01 aan het Zwin.

Kleinste jager (*Stercorarius longicaudus*)

Op 01.09.85 werd 1 ex ZW-vliegend gezien aan het Zwin. Op 10.11 werd de tweede en tevens de laatste Kleinste jager gezien aan het Zwin (GBu, BBu).

Grote jager (*Stercorarius skua*)

Een eerste exemplaar wordt gezien op 25.08 in Zeebrugge: 1 ex ZW. Gedurende het hele najaar regelmatig waar te nemen. In totaal werden zo'n 35 ex gezien.

Tot slot nog enkele dagen waar grote aantallen jagers waargenomen werden:

05.09	miki	85
	Kleine jager	1
	Middelste jager	5
	Grote jager	9
06.09	miki	81
	Kleine jager	6
	Grote jager	5
02.11	miki	60
	Kleine jager	12
	Grote jager	3
10.11	miki	48
	Kleine jager	22

Alle waarnemingen zijn afkomstig vanuit Blankenberge.

STERNS (Laridae)Noordse stern (*Sterna paradisea*) en Visdief (*Sterna hirundo*)

Op trek worden Visdief en de Noordse stern onder één noemer geplaatst wegens de uiterst kleine verschillen die het determineren van trekkende exemplaren quasi onmogelijk maakt.
Reeds in augustus is er volop trek maar in die maand is er nog maar weinig interesse voor het zeetrekgebeuren. De waarnemingen blijven dan ook beperkt tot enkele sporadische feiten. Zo o.a. 140 ex ZW op 18.08 en 150 ex per uur op 26.08 (Zwin). Voor de maanden sept. en okt. beschikken we over vollediger gegevens. In 110 uur werden 8350 novi's geteld met topdagen als 05.09 (4224 ex ZW in 10 uur) en 23.09 (1196 ex ZW in 5 uur). De laatste novi's worden op 11.10 gezien: 16 ex ZW.

Grote stern (*Sterna sandvicensis*)

In augustus op 3 data gezien met een totaal van 60 exemplaren. Hier geldt dezelfde opmerking, en dit voor alle sterns, als voor de wmm'ers van vino's: te weinig geteld. In sept. en de eerste helft van okt. worden 731 Grote sterns gezien in 115 uur. Topdagen waren: 23, 24 en 29 sept. met resp. 128 ex in 3 uur en 96 ex in 2 uur.

Dwergstern (Sterna albifrons)

Eén waarneming in augustus:	11.08	5 ex	ZW	Knokke
In september nog vier data:	03.09	22 ex	ZW	In 4 1/2 uur
	05.09	59 ex	ZW	In 10 uur
	18.09	3 ex	ZW	In 2 uur
	20.09	1 ex	ZW	In 4 uur

Zwarte stern (Chidonias niger)

In augustus op twee dagen vastgesteld, telkens 6 ex ZW (18 en 27 aug).
 In september één reusachtige doortrekpiek op 05.09 met 1194 ex ZW in 10 uur bij een NW 6. Voor de rest passeerden iedere dag wel enkele ex.
 Het totale aantal bedraagt 1269 ex ZW en 8 ex NO.

Lachstern (Gelochelidon nilotica)

Eén waarneming: 05.09 1 ad. ex ZW

ALKEN (Alcidae)

De eerste alkachtigen verschijnen pas in november. In Blankenberge waren er gedurende die maand 5 dagen met waarnemingen, goed voor 49 ex Alk/Zeekoet.

Topdag was 02.11, toen werden bij een W-NW 7-8, 37 ex ZW gezien in 6 uur. Naast deze novemberwaarnemingen nog twee andere data: 26.12 2 ex NO en 27.12 7 ex NO (beide Wenduine).

Alk (Alka torda)

In november 1 ex en op 04.01 1 ex in de Voorhaven.

Zeekoet (Uria aalge)

11.01 2 ex op zee aan de Fonteintjes.

Kleine alk (Plautus alle)

02.11 1 ex ZW (Zwin)

STELTLOPERS

Voor de steltlopers beperken we ons tot het weergeven van de totale aantallen per maand. Alle najaarswrm. zijn ZW, alle voorjaarswrm. NO.

Dit geeft een totaal van 3953 steltlopers (zie grote tabel op de volgende bladzijde).

Ongetwijfeld strookt dit niet met wat er werkelijk allemaal aan onze kust voorbijtrekt aan steltlopers maar voor bepaalde soorten is het zeker en vast wel representatief (zie Scholekster).

De tabel op de volgende bladzijde toont u een beter beeld van de steltlopers doorgetrokken langs onze kust zowel in na- als voorjaar.

	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.	maa.
- steltloper spec	37	505	4	112	-	-
- Bonte strandl.	-	14	-	194	50	-
- Drieteenstrandl.	38	-	-	73	20	-
- Kanoetstrandl.	-	12	-	-	-	-
- Krombekstrandl.	-	10	-	2	-	-
- Paarse strandl.	-	12	-	-	12	-
- Strandl. spec	5	-	-	-	-	-
- Bontbekplevier	8	26	-	-	-	-
- Tureluur	-	-	-	1	-	-
- Zilverplevier	2	1	-	21	-	-
- Goudplevier	-	-	-	-	-	17
- Scholekster	1201	458	25	165	20	-
- Kievit	-	-	-	13	-	-
- Wulp	1	11	1	6	-	24
- Regenwulp	283	121	-	2	-	-
- Rosse grutto	4	13	3	3	30	-
- Steenloper	44	63	-	-	-	-
- Kluut	-	-	-	11	-	113

SLOT

Tot slot van dit zeevogelverslag wil ik al diegenen danken die hebben bijgedragen bij het tot stand komen van dit artikel. Zonder het doorsturen van hun vele uren waarnemingen zou het niet mogelijk geweest zijn om dergelijk artikel te publiceren. Ik dank in het bijzonder Marc Callier, Patrick Lust, Marc Peeters en Frederik Willemyns. Hopelijk zet de positieve trend zich verder voort en voelen nog meer mensen zich geroepen om regelmatige tellingen op zee uit te voeren.

WAARNEMINGEN VAN PLEISTERENDE MEEUWEN EN STERNS

door Christoph Wintein

MEEUWEN

Voorlopig geldt nog steeds dezelfde opmerking als bij de vorige verslagen: er wordt veel te weinig aandacht besteedt aan meeuwen. Waarnemingen van Kokmeeuw, Stormmeeuw, Zilvermeeuw, Grote mantelmeeuw en Kleine mantelmeeuw zijn onbestaande. Nochtans ware het zeker interessant moesten daar eens tellingen van gehouden worden. Zo leverde een slaaptrektelling op St.-Kruis in december van 2 uur voor zonsondergang tot een half uur erna niet minder dan 3000 Kok- en Stormmeeuwen over een front van amper 2 km.

Hopelijk voelt zich weldra iemand geroepen om een nader onderzoek naar ons meeuwenbestand te doen. Ontkennen dat het de moeite niet loont, zou alleszins hoogst misplaats zijn.

Soortbespreking:

Amper 5 soorten werden het waardig om notitie van te nemen.

Geelpootmeeuw

Slechts twee waarnemingen, wat in verg. met vorige jaren een absoluut dieptepunt is. Het strookt zeker niet met de werkelijkheid. Deze meeuwe-soort moet af en toe wel op het strand waar te nemen zijn.

23.10	1 ex	Voorhaven	GO
26.05	1 ex	Zwin	VLP

Drieteenmeeuw

Naast de trekwaarnemingen pleisteren vooral bij zware storm nogal eens wat exemplaren voor onze kust. Ook hier amper 2 waarnemingen.

10.11	4 ex	Voorhaven	GO
22.12	50 ex	Voorhaven	GO

Zwartkopmeeuw

Sedert enkele jaren een vast broedvogel in het Zwin. Op één na werden alle 18 waarnemingen dan ook in of in de direkte omgeving van het Zwin gemaakt.

De eerste exemplaren werden gezien op 17.03: 2 ex GO.

Het grootste aantal dat werd vastgesteld waren de 17 ex op 27.04 (DYY, DOO, ZOM). Voor de rest betreft het meestal waarnemingen van enkele exemplaren. De enige waarneming buiten het Zwin:

10.05	1 ad.	Achterhaven Zeebrugge	JS
-------	-------	-----------------------	----

Dwergmeeuw

Nagenoeg de enige algemenere meeuw die de nodige aandacht verdient. Op trek werden gedurende de periode augustus - januari 820 exemplaren geteld. Maar er zijn ook veel waarnemingen van pleisterende exemplaren, altijd in de direkte omgeving van de kust. De pleisterplaats bij uitstek blijft nog altijd de Voor- en Achterhaven van Zeebrugge.

De eerste exemplaren worden er opgemerkt op 14 juli (2 ad. FW,HS). Daarna is het wachten tot eind augustus, terwijl gedurende de hele maand september Dwergmeeuwen kunnen worden waargenomen in het Havengebied. De grootste aantallen waren 50 ex in de Achterhaven op 10.09 (IMa) en 43 ex in de Voorhaven op 28.09 (GO). De laatste waarneming in het Havengebied is op 05.10 met 1 ad. in de Achterhaven (FW).

Grote Burgemeester

Slechts 1 waarneming:

09.02	1 immat.	Omgeving Station Brugge	VWV
-------	----------	-------------------------	-----

STERNS

Dit jaar viel het op gebied van sterns wat tegen. Op 2 waarnemingen van Lachstern na werd geen enkele andere zeldzame sternesoort waargenomen. Het meest waarnemingen zijn gewoontegetrouw voor de rekening van Visdief en Zwarte stern.

Visdiefje

Slechts 1 najaarswaarneming:

21.09	1 ex	Achterhaven	CW,NE
-------	------	-------------	-------

Eerste voorjaarswaarneming:

17.04	5 ex	Zwin	DC
-------	------	------	----

Vanaf dat moment worden in het Zwin voortdurend Visdiefjes waargenomen terwijl hun aantal gestadig toeneemt. Op 01.05 worden door BBu 123 ex geteld.

Op 11.05 wordt de eerste waarneming verricht aan de Roksempot: 1 ex PBu. Ook op 16.05, 23.05 en 28.06 werd hier één exemplaar vastgesteld.

Als besluit kunnen we zeggen dat er toch nog te weinig aandacht besteed wordt aan onze algemeenste stern. Zo is het opvallend dat er dit jaar geen enkele waarneming uit het Havengebied van Zeebrugge is.

Grote stern

Alleen in het najaar '85 werd deze soort pleiste-end vastgesteld. Op 14.07 verbleven er 17 exemplaren in de Voorhaven van Zeebrugge (DV). De andere waarnemingen gebeuren steeds in het Zwin of in de Voorhaven van Zeebrugge.

Alle waarnemingen:

14.07	17 ex	Voorhaven	DV
26.08	1 ex	Zwin	Aves
27.08	12 ex	Voorhaven	Aves
28.08	8 ex	Voorhaven	Aves
28.08	10 ex	Zwin	Aves
30.08	10 ex	Zwin	Aves
11.09	12 ex	Voorhaven	DV
28.09	4 ex	Voorhaven	GO

Noordse stern

Van deze soort die moeilijk van de Visdief te onderscheiden is, hebben we dit jaar 3 gegevens:

25.08	1 ex	Zwin	Aves
28.08	1 ex	Voorhaven	Aves
10.09	3 ex	Achterhaven	IMa

Deze stern is hoogstwaarschijnlijk wel algemener bij ons dan dat uit deze waarnemingen mag blijken.

Zwarte stern

Van deze moerasstern noteren we 9 najaarswrm. terwijl het voorjaar het met 4 gegevens moet stellen. Ook de opmerking: dit is zeker niet representatief voor deze sternesoort.

De meeste wrm. worden nog altijd verricht aan de Roksempuut. Als pleisterplaats tijdens de trekperiode is deze put blijkbaar niet verstoken van de nodige aantrekkingskracht voor Zwarte sterns.

Voornaamste waarnemingen:

14.07.85	4 ex	Voorhaven	DV
13.08	3 ex	Voorhaven	FW
18.08 tot	1 à 2 ex	Roksem	PBu
04.09			
08.09	1 ex	Zwin	BBu,GBu
21.09	4 ex	Achterhaven	FW,FDR
26.04.86	2 ex	Blauwe Toren	MaP
23.05	8 ex	Roksempuut	PBu
27.08	5 ex	Roksempuut	PBu,JvP

Lachstern

Twee waarnemingen van deze toch eerder zeldzame sternesoort:

11.09	1 ex	Voorhaven	IMa
26.05	2 ex	Zwin	GBu

Broedgevallen van meeuwen en sterns in het Zwin - 1986

- Kokmeeuw:	6000 paar
- Zilvermeeuw:	15 paar
- Zwartkopmeeuw:	10 paar
- Stormmeeuw:	1 paar
- Kleine mantelmeeuw:	2 paar (Kleine mantel x Zilvermeeuw)
- Visdiefje:	285 paar
- Dougall's stern:	1 paar (Dougall's x Visdief)

Alle gegevens afkomstig van Guido Burggraave.

NACHTZWALUW (Caprimulgus europaeus)

door Frederik Willemyns

Op 27 juni '86 werden de bossen in de omgeving van Hertsberge en Wingene door JNM-Brugge intensief onderzocht, maar het was tevergeefs. Het is reeds van 1984 geleden dat daar nog ex. werden vastgesteld. Ook in de kuststreek werden geen ex. waargenomen. De Nachtzwaluw als broedvogel in onze regio is hoogst waarschijnlijk voltooid verleden tijd!!

IJSVOGEL (Alcedo atthis)

door Johan Maeckelbergh

Dit jaar kunnen we bijzonder kort van stof zijn wat betreft de IJsvogel. Amper 3 wnm ! (ter vergelijking: 83 - 84: 198 wnm ; 84 - 85: 85 wnm waarbij er op 05.01 nog 5 wnm waren om daarna, met de eerste echte Siberische temperaturen op 06.01 (met min. temperaturen van -13°C aan de kust), helemaal van het toneel te verdwijnen.) Dit illustreert nog maar eens dat het na een harde winter zoals die van '85, wel eens jaren zou kunnen duren vooraleer een poulatie terug op het 'normale' peil komt en in die zin blijkt de hypothese waarbij men het sterftecijfer in harde winters op 90% schat, niet zomaar uit de lucht gegrepen.

Waarnemingsplaatsen:

- Put van Zevenkerke:	16.11	1 ex	FW
- Blauwe Torenput:	31.12	1 ex	FDS
- Spoorwegput Steenbrugge:	19.02	1 ex	BN

HOP (Upupa epops)

door Frederik Willemyns

Dit jaar werden er evenveel waarnemingen als vorig jaar verzameld, namelijk drie. Opnieuw stammen ze allemaal uit de omgeving van het Zwin. De waarnemingen:

14.05	1 ex	Kleyne Vlakte	PaL
17.05	2 ex	Kleyne Vlakte	PaL
18.05	1 ex	Kleyne Vlakte	PaL

DRAAIHALS (Jynx torquilla)

door Frederik Willemyns

Acht najaars- en slechts één voorjaarswaarneming is de balans dit jaar. Op 1 wnm na zijn alle najaarswnm. afkomstig uit de omgeving van het Zwin.

1) Najaarswaarnemingen

30.08	1 ex ger.	Zwinbosjes	DH
07.09	1 à 2 ex	Zwinbosjes	PeL, PaL, DD, DC
08.09	1 ex	Zwinbosjes	PeL, PaL
14.09	1 ex	Zwinbosjes	PeL, DD
15.09	1 ex	Zwinbosjes	PeL, DD
24.09	1 ex	Zwinbosjes	PeL, DD
12.10	mog. 1 ex ZP	Tillegembos	FW

2) Voorjaarswaarnemingen

03.05	1 ex	Vuurtoren Heist	TDS, FW, FDR, FB, e.a.
-------	------	-----------------	------------------------

GROFNE SPECHT (Pica viridis)

door Frank De Scheemaeker

Net voldoende wnm. ontvangen om een klein overzichtje te publiceren.
Zes najaarswnm: 1 uit Vloetenveld, 4 uit St.-Andries en 1 uit St.-Michiels.
Waarschijnlijk gaat het hem hier om de broedvogels van aldaar. De laatste wnm op 31.10 betrof een ringvangst te St.-Michiels (RV, FW, FDR).

Uit het voorjaar ontvingen we 5 zekere broedgevallen:

2 kp	Vloetenveld	LD
1 kp	Doornstraat St.-Andries	FW
1 kp	Tillegem	FW
1 kp	Villa St.-Andries	FW

en één waarschijnlijk broedgeval:

1 kp	Bulskampveld	WIG
------	--------------	-----

Verder losse wnm. uit:

- St.-Kruis	09 en 10.03	1 ZP	HS
- St.-Andries:	21.03	1 ex	JN
- Zwinnebosjes:	26 en 27.03	1 ex	IMa
- Gulke Putten:	15.06	1 ex	WIG

ZWARTE SPECHT (Dryocopus martius)

door Frederik Willemyns

De vestiging van de Zwarte Specht in onze regio is een feit. Dit was in 1985 al duidelijk en dit is nu nog duidelijker.
Voor 1986 beperken de wnm. zich, op één na, tot het Bulskampveld.

WIG meldt dat er dit jaar waarschijnlijk 1 koppel en mogelijks zelfs 2 koppels gebroed zouden hebben in het Bulskampveld te Beernem. Hij heeft geen zeker broedgeval gevonden. Van 09.03 tot 19.05 werd er regelmatig 1 ex en soms zelfs 2 ex op verschillende plaatsen waargenomen (WIG). Vanaf april werd er regelmatig een Zwarte Specht gehoord en/of gezien door LD en boswachter H. Dierickx.

Andere waarnemingen:

21.09	1 ex	Bulskampveld	PeL, PaL, DC
30.10	1 w	Bulskampveld	LD
13.11	1 ex	St.-Kruis	HS

Deze laatste waarneming heeft misschien betrekking op een zwervend ex, ofwel moeten er Zwarte Spechten zitten in de omgeving van Ryckeveld. Er werden geen waarnemingen ontvangen uit de streek van de bossen van St.-Andries ("Villa" + omgeving).

Kleine bonte specht (Dendrocopus ninor)

door Kris Decleer

Minder waarnemingen van minder plaatsen dan gewoonlijk (33 data). Mogelijk is dit een gevolg van de strenge winterperiode. Ook voor het jaar 84 - 85 was reeds een daling van het aantal waarnemingen vastgesteld. Slechts minimum 4 waarschijnlijke broedgevallen zijn ons voor 1986 bekend.

Bespreking per gebied:

1) Kuststreek

De Zwinbosjes en omgeving zorgen voor het gros van de waarnemingen. In 1985 worden op 18.08 2 ex gezien, waarvan 1 ex kon worden geringd. (PeL, DM, BP, VVT, PD). Telkens 1 ex wordt gesignaleerd op 20.08, 23.08, 25.08, 29.08, 30.08, 31.08 en 06.10; 2 ex op 07.09 (PeL, e.a.). In de onmiddellijke omgeving 1 ex op 31.08 aan de Camping Wildhof te Heist (Aves) en op 24.09 1 ex in het Koningsbos te Knokke. Ook in 1986 kwam dit spechtje in de Zwinbosjes succesvol tot broeden (IMa, PaL). Een tweede broedgeval zou net buiten de Zwinbosjes nog hebben plaatsgevonden (IMa, PaL).

2) Sint-Michiels

Tillegem: 1 ex roepend op 14.09.85 (RV, PK, FV).
 Braakliggend terrein tegenover Novotel: 1 mannetje op 11.03.86 (FW, GO).
 Dianadreef: 1 ex roepend op 02 en 03.04.86 (FW).
 Omgeving FN-fabriek: 1 ex op 02.05.86 (LDq).

3) Sint-Andries

Ter Straeten: 1 ex roepend op 24.09.85 (JS).
 Villa - Duvelsgat: 1 vrouwtje op 09.03.86 (FW, JNM).

4) Loppem

Traditioneel vele waarnemingen in de omgeving van het Park van Loppem.
RV signaleert volgende waarnemingen: 1 ex op 07.09, 15.09, 26.09, 12.10, 13.10, 20.10, 27.10.85. Eigenaardig genoeg geen voorjaarsgegevens (geen broedgeval?).

5) Oostkamp

Moerbrugge: 1 ex op 06.03 (DXR).

Steenbrugge: vele waarnemingen en waarschijnlijk broedgeval in de hoogstam-boomgaard van kasteel Kevergem (KD).

6) Overige gebieden

Provinciaal Domein Bulskampveld: 1 ex op 01.05 (VWG - Beernem)

Een niet nader gepreciseerde waarneming te Sint-Kruis: 1 man. op 06.05 (MS).

Een broedgeval te Sint-Joris (Chris Carels).

BOOMLEEUWERIK (Lullula arborea)

door Patrick Keirsebilck

1) Najaarstrek

Er is geen enkele najaarswrm., wat de veronderstelling bevestigt dat de najaarstrek van de Boomleeuwerik in onze regio zeer onopvallend verloopt, en dit in tegenstelling tot andere regio's in het binnenland.

2) Winterwaarnemingen

De winter 85 - 86 was evenals zijn voorganger niet te onderschatten wat lage temperaturen betrof, hoewel er wel minder sneeuw te noteren viel. Dit zal echter wel terug een invloed gehad hebben op het overwinteringsgedrag van de Boomleeuwerik.

De waarnemingen:

29.12.85	1 ex	Roksempuut	JVP, PBU
29.12.85	1 ex	Moere van Meetkerke	KV, JzV
04.01.86	1 ex	O Heist (vorsttrek?)	VLF

Enkele waarnemingen uit de traditionele overwinteringsgebieden:

20.12.85	6 ex	Kampveld, OK	PK
31.12.85 min	8 ex	Bulskampv. Beernem	WIG

Als lokatie die stilaan een regelmatige overwinteringsplaats wordt, kunnen we een niet nader omschreven gebiedje te Jabbeke noemen (op een rapenakker).

Tussen 08.01 en 12.02.86 werden hier 8 à 10 ex waargenomen (PBU, JM, KV).

Een recent artikel in *Ornis Flandriae* (De Fraine & Herroelen, 1986) wijst op de mogelijkheid dat Boomleeuweriken hun overwinteringsgebieden niet altijd prompt verlaten als ze door serieuze sneeuwval van hun normale voedselbron (onkruidzaden) afgesneden worden. Blijkbaar wordt er dan overgeschakeld op voedselbronnen die bereikbaar blijven zoals bv. maïsvoederkuilen. Het kan dus de moeite lonen bij sneeuw aan dergelijke plaatsen de nodige aandacht te besteden. Overigens blijkt hieruit dat de Boomleeuwerik zich goed aanpast aan de gewijzigde culturen op de akkers...

3) Voorjaarswaarnemingen

06.04.85   1 ex   Lindeveld (bij voederput)   VWG - Beernem

4) Literatuur

- De Fraine R. & Herroelen P., 1986, Overwinterende Boomleeuweriken in Vlaanderen tijdens de strenge winter 84 - 85, *Ornis Flandriae* jg.5 nr.4.
- Keirsebilck P., 1986, De Boomleeuwerik als overwinteraar in het Kampveld, Oostkamp, *Doedelo* jg. 10, 48-52.

STRANDLEEUWERIK (*Eremophila alpestris*)

door Peter Sys

We ontvingen 14 waarnemingen van de Strandleeuwerik: 12 uit het Zwin, 1 uit Zeebrugge en 1 uit Blankenberge.

Alle waarnemingen

1) Knokke (Zwin)

03.11.85	1 ex	GBu, BBu
01.12	13 ex	TDF, BC, SBL
30.12	15 ex	TDF, RDJ, KV, JM
11.01.86	13 ex	BBu
23.02	12 ex	GBu
15.03	12 ex	DC
18.03	12 ex	DC
29.03	5 ex	BBu
06.04	7 ex	BBu
19.04	7 ex	BBu

2) Zeebrugge (Oude Havendam)

15.09.85   1 ex   JDM

3) Blankenberge (Strand)

29.09.85   1 ex   JDM

ENGELSE GELE KWIKSTAART (Motacilla flava flavissima)

door Frank De Scheemaeker

De Engelse gele kwikstaart werd zoals vele andere voorjaarsdoortrekkers slechts in een beperkte periode en in een beperkt aantal opgemerkt.

Alle waarnemingen:

26.04.86	1 man.	Polder Blankenberge	MaP
26.04	4 man.+ 1	Zwin: Kleyne Vlakte	PaL,PeL
eind apr.	versch. ex	Zwin	GBu
02.05	min. 7 ex	Zwinneweiden	PBu
03.05	min. 5 ex	Zwinneweiden	PeL,DH
04.05	min. 3 ex	Zwinnebosjes	FW
07.05	6 ex	Heist	P.Beirens
18.05	1 ex	Dudz. Zeebrugge	FDS,TDS,GDP

Tevens te vermelden is het feit dat in West - Zeeuws - Vlaanderen (net over de grens) 3 broedgevallen werden vastgesteld (zie Duumpke jg. 12 nr. 3, Blz. 15).

NOORDSE GELE KWIKSTAART (Motacilla flava thunbergi)

door Frank De Scheemaeker

Slechts 2 waarnemingen:

03.05	2 ex	Zwinneweiden	PeL,DH
18.05	1 ex	Dudz. - Zeebrugge	FDS,TDS,GDP

ROUWKWIKSTAART (Motacilla alba yarrelli)

door Frank De Scheemaeker

Opnieuw slechts 2 gegevens:

Begin apr.	15-tal ex	Zwin (stuwtrek)	GBu
30.05	1 man.	St.-Kruis - Zuidervaartje	CW

1) Aantal waarnemingen

Het aantal wrm. was in de winter 85 - 86 het kleinste sedert het begin van de jaarboekperiode (de eerste wintej, dus 79 - 80, niet meegerekend omdat toen het jaarboek nog in zijn kinderschoenen stond).

De evolutie was als volgt:

1979 - 1980 : 21 wrm.
 80 - 81 : 75 wrm.
 81 - 82 : 78 wrm.
 82 - 83 : 143 wrm.
 83 - 84 : 129 wrm.
 84 - 85 : 75 wrm.
 85 - 86 : 23 wrm.

De vermindering van de aantallen begon dus vorige winter en heeft zich deze winter verder gezet. We mogen gerust aannemen dat dit een reële vermindering weerspiegelt aangezien de verschillende waarnemers tijdens de waarnemingsperiode zelf reeds lieten weten dat er bijzonder weinig Grote gele te zien waren. De vermindering is dus niet te wijten aan factoren zoals het niet noteren of niet doorgeven van de waarnemingen.

De reden van de terugval van het aantal waarnemingen zou de zeer strenge winters 84 - 85 en 85 - 86 kunnen zijn.

Diverse auteurs melden dat het broedbestand sterk negatief beïnvloed wordt door strenge winters (Kwak, 1979).

Het nu en dan verdwijnen uit of herkoloniseren van grote delen van Europa kan meestal in verband gebracht worden met het weer in de winter of klimaatwijzigingen. Dat de Grote gele vorstgevoelig is kunnen we best begrijpen als we zien hoe sterk de soort aan water gebonden is en volledig moet verdwijnen door voedselgebrek als al onze vijvers en plassen dichtvriezen.

2) Stuwtrek

De volgende stuwtrekwaarnemingen werden genoteerd langs de kust:

06.10.85	3 x 1 ex	ZW	Fonteintjes te Zeebr. - Bl'berge	FDS
16.03.86	1 ex	NO	Fonteintjes te Zeebr. - Bl'berge	JVG
19.03	2 ex	NO	Zwinbosjes te Knokke	PaL

De waarnemingen in het najaar zijn ondertussen traditioneel geworden maar de voorjaarswaarnemingen zijn wel specialer, omdat er tot nu toe slechts voorjaarsstuwtrekkers opgegeven werden voor de winter 82 - 83, nl. 4 wrm. in de Zwinbosjes en te Heist (Vannieuwenhuyze, 1984).

3) Bibliografie

- Kwak, R., 1979. De Grote Gele Kwikstaart, *Motacilla cinerea*, in de Zuidoost - Achterhoek. Uitg. Katholieke Universiteit Nijmegen.
- Vannieuwenhuyze R., 1984. De Grote Gele Kwikstaart, in Veldorn. Jaarboek van NW-Vlaanderen, 1982 - 1983.

NACHTEGAAL (Luscinia megarhynchos)

door Jan Seys

Inleiding

Vooreerst dient te worden opgemerkt dat veel mensen hun wnm van broedvogels niet meer hebben opgestuurd, vermits die zullen opgevraagd worden in het kader van de broedvogelinventarisatie. Daardoor zijn de ons toegestuurde gegevens zeer onvolledig, zo ook voor de Nachtegaal!!

Broedgevallen

- Duvelsgat St.-Andries:	1 kp	JS,LDq,ID,JM,KV,RV
- Bulskampveld Beernem:	2 à 3 kp	LD,DXR,WIG
- Vloetenveld	1 kp	LD
- Militair domein Zedelgem:	min. 3 kp	LD
- Merkenveld:	1 kp	LD
- St.-Kruis:	1 kp	HS
- Lissewege zeekanaal:	1 kp	RV,FDR,PK
(op 27.07 werd hier 1 juv ex geringd)		

Dit betekent een totaal van 10 à 15 kp, wat aangeeft hoe onvolledig deze gegevens wel zijn. Het werkelijke aantal ligt vermoedelijk ergens tussen de 50 en 100 broedkoppel.

Losse gegevens

29.04	1 zp	Novotel	LDq,ID
01.05	8 zp	Cadzand duinen	JS
02.05	6 zp	Zwinbosjes	PBu
08.05	1 zp	Rooigem St.-Kruis	CW
09.05	1 zp	Expressweg St.-Michiels	JVi,WLT
09.05	1 zp	Amazonedreef St.-Michiels	JVi,WLT
17.05	1 zp	Vrede	JS
17.05	1 zp	Hoeke Damse Vaart	JS
17.05	1 zp	Hoeke Wielewaalreservaat	JS
19.05	1 zp	Oostendse Vaart A.Z. St.-Jan	JS
20.05	1 zp	Expresswegput	FDS
27.06	1 zp	Zwinbosjes	PBu,JvP

EUROPESE KANARIE (Serinus serinus)

door Jan Seys

Inleiding

Net als voor vele alhier broedende zangvogels geldt ook voor de Europese Kanarie dat men de wnm niet of nauwelijks heeft doorgestuurd. De broedgegevens zullen echter uitvoerig behandeld worden in het broedvogel - inventarisatie-verslag.

Broedgegevens

Omwille van bovenstaande reden werden ons dus geen broedgegevens toegezonden. Ook lijkt het dat - zeker ten zuiden van Brugge - het aantal Europese Kanaries dit jaar aan de lage kant lag.

Losse gegevens

- Knokke - Zoute:	02.05	1 zp	PBu
	04.05	1 zp	LMa
- Kaleshoek:	04.07	1 zp	HS
- Bessendreef Loppem:	27.04	1 m. ger	RV
- Jagerstraat St.-Michiels:	12.10	1 ex	FDR
- Gistelse Steenweg St.-Andries:	?	1 zp	JM,AV
- Varsenare:	?	1 zp	JM,AV
- Koestraat tunnel st.-Andries:	07.06	1 zp	JN
- Pastoriestraat n° 5:	25.05	1 zp	FDS
- Beernem:	?	1 zp (?)	WIG
- Moerbrugge - Oostkamp:	02.01	1 ex W	DXR,WIG

Vooraf deze laatste wmm verdient aandacht, gezien de Europese Kanarie hier normalerwijze 's winters niet wordt waargenomen!

BLAUWBORST (Cyanosylvia svecica)

door Jan Seys

Van begin april tot begin juli 1986 werden in onze streek zo'n 15 wmm van de Blauwborst verricht. Het overgrote deel daarvan komt uit de omgeving van Hoeke en het Achterhavengebied van Zeebrugge.

- Achterhaven Zeebrugge:

06.04	1 m	Polders Achterh.	FW,GDP,NE
13.04	1 zp m	Distrigas	FW,GDP,LDq,ID
13.04	1 zp m	Ramskapellestraat	LDq,ID
30.04	2 à 3 zp	Distrigas	FW,FDR
03.05	1 m	Kleiputten Heist	FW,FDR
04.05	1 m	Kleiputten Heist	FW
08.05	3 m	Kleiputten Heist	RV,FDR,RDJ
11.05	1 zp	Kleiputten Heist	FDS
16.05	1 m	Kleiputten Heist	FW

Dit betekent een max van zo'n 3 à 4 zp voor het ganse Achterhavengebied (Kleiputten Heist inclusief). Hoeveel geslaagde broedgevallen dit heeft opgeleverd is uit deze gegevens niet af te leiden.

- Hoeke Kleiputten:

01.05	3 à 4 zp	Kleiputten Hoeke	JM,AV
04.05	1 zp	Kleiputten Hoeke	TDF,HM,SB

Voor dit gebied geldt dezelfde opmerking als voor de Achterhaven.

- Tenslotte waren er nog enkele losse wnm.:

- Blauwe Sluis Hoeke:	06.07	1 zp	FDS
- Zwinnbosjes:	17.05	1 zp	PaL
- Ettelgem put:	09.05	1 zp	PBu,JvP
- Lissewege:	11.05	1 w	RV,FDR,JS,W. Vandenbussche

(grachtje dicht bij veerpont)

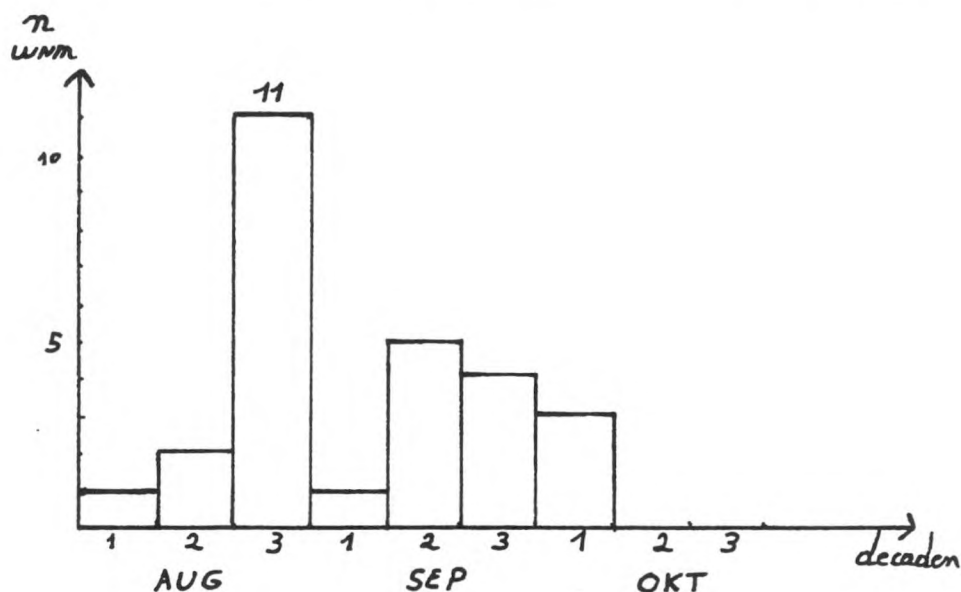
TAPUIT (Oenanthe oenanthe)

door Bruno Callebaut

Er werden voor dere termijn beduidend minder wnm. van Tapuiten doorgegeven dan in 1984 - 1985 : zo'n 60 in totaal. Men kan slechts hopen dat dit geen reëel beeld geeft voor een nochtans waarschijnlijke achteruitgang van deze mooi en karakteristieke broedvogel uit de duinen.

1) Najaarstrek

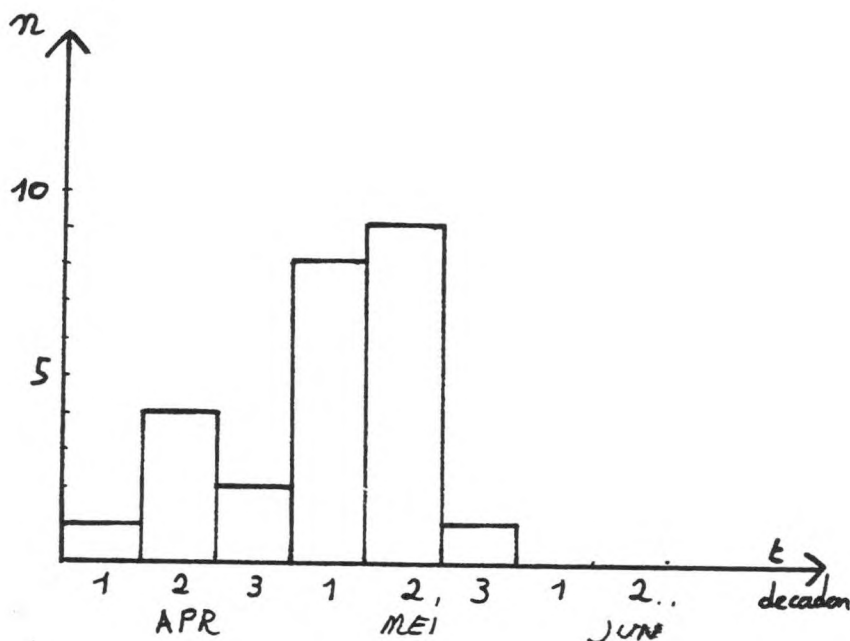
Vanaf begin augustus zijn weer trekkende Tapuiten te zien in het kustgebied (10.08 , 1° wnm.), rond de Havendammen te Zeebrugge, het talrijkst in de Achterhaven en in en rond het Zwin (tot zelfs op de golfbrekers soms), Oostkerke, Hoeke, Houtave, Wenduine, Ettelgem. Zoals in 1984 ook één wnm. uit Beernem (Zandwinning, 15.09 , DXR,WIG). Hoeveel globaal meer wnm. van geïsoleerde individuen gemeld worden zijn groepjes (tot 6 à 8 ex) niet uitzonderlijk. De laatste wnm: 10.10 , Houtave, JS. De tabel toont een trekverloop dat overeenkomt met dit van vorige jaren.

2) Voorjaarstrek

Dit jaar geen maartwnm. Van begin april is de Tapuit terug in het Zwin, waar ook in mei nog veel beweging is (02.05 , 25 ex in de Zwinnbosjes Pbu). Verder worden de zelfde plaatsen aangedaan als in het voorjaar: Roksem, Uitkerke, de Voor- en Achterhaven van Zeebrugge (o.a. 03.05 : 10 ex Pbu), Heist, De Vrede (Knokke), Damse Vaart (Hoeke). Aan de Pathoekeweg (Brugge) pleisterden verscheidene ex. (30.04 tot 04.05 FW,FDR).

Opvallend is ook de melding van 2 ex op 07.05 te Zedelgem (Zuidwege) en op 16.05 te Aartrijke - Veldegem (beide LD).
De tabel toont o.a. 03.05 als topdag.

PAAPJE (*Saxicola rubetra*)

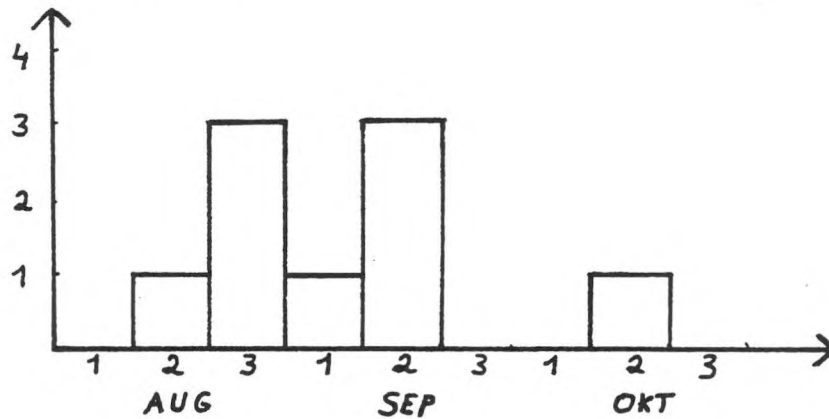
door Bruno Callebaut

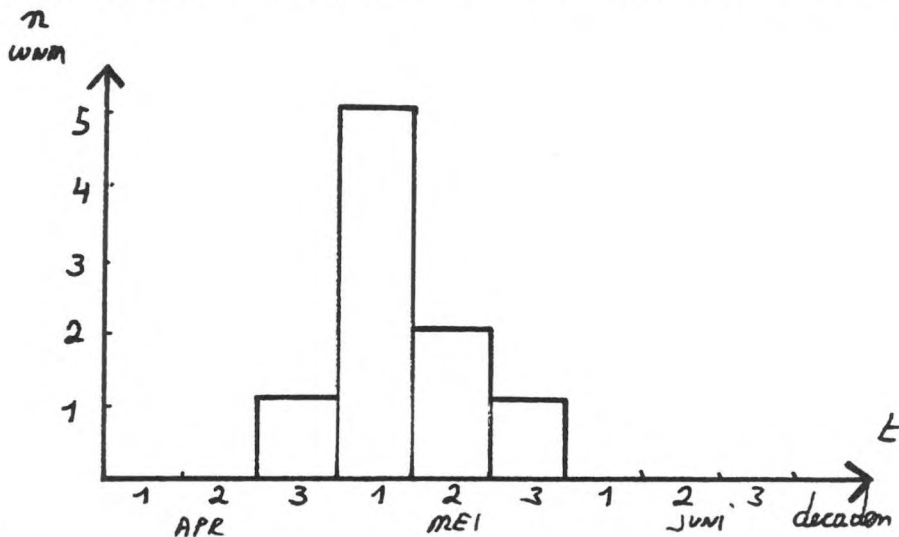
Wegens de drastische achteruitgang van het Paapje (of ook van bloemrijke en gevarieerde hooilanden, zijn biotoop) krijgt dit sierlijk zangertje zo langzaam het statuut van "doortrekker in klein aantal" in onze regio. Werden de 80 ex van 1982 - 1983 in vorig jaarboek als een dieptepunt voorgesteld, dan zitten we voor 1985 - 1986 met slechts een 40 tal ex. zéér ver onder de 350 ex. van vorig jaar.

1) Najaarstrek 1985

Van 18.08 (1 ex Oost. Havendam FW) tot 20.10 (ringvangst Zwinbosjes, DH).
Op 1 .09 werden groepjes van resp. 5 ex. (met juvenielen, Hoeke - Oostkerke) en 3 ex. (Dikkedijk, JN) opgemerkt, verder slechts éénlingen (Zwin, Hoeke, Achterhaven, Wenduine).
De tabel toont het volgende verloop.

2) Voorjaarstrek 1986

Na een zeer vroege wrm. (16.03, 1 w Fonteintjes DC) en één aprilwrm. is mei de doortrekmaand, zij het in 1986 heel weinig spectaculair.

Goede observatiepunten zijn de Kleiputten te Heist (4 x), het Zwin, de Achterhaven, de Fonteintjes, de Pathoekeweg te Brugge.
03.05 was (net als voor de Tapuit, en vaak op dezelfde plaatsen) de topdag. Uit Vloetenveld, de Charteuseweg (St.-M.) en de Wilgebroeken te Oostkamp komen de meer binnenlandse wrm.

3) Broedgeval

Wrm. van LMa (alarmerend m. en w., 30.05 en 23.07) kunnen duiden op een broedgeval in de Zwinbosjes (waar de soort ook in 1984 tot broeden kwam).

ROOBBORSTTAPUIT (Saxicola torquata)

door Bruno Callebaut

2° helft 1985

Tot eind september wordt 1 kp aan de Expressweg (St.-M) gesignaleerd, met 2 juv. (JN,JVi,WLT) en 2 kp aan de Kerkebeek aldaar (RV,PK,FV). Verder wordt dit fraaie zangertje nog waargenomen in de Zwinbosjes (1 kp, LMa), Hoeke (nog op 05.10.85, 2 w., MS), Oostkamp (Gentse Vaart, 28.08, RV), Kwetshage (13.09, 2 ex, FW) en 1 late wnm.: 15.11.85 (dood m.), Jabbeke (Pbu).

1° helft 1986

Reeds op 16.02 doet de Roodborsttapuit terug zijn intrede (Ramskapelle, JVi,WLT). Vervolgens 14.03 (lm Stationsstr. St.-M., JVi). Geïsoleerde wnm. in april en mei liggen nog voor uit de Zwinbosjes, Loppen, Rokseput (23.04 en 06.05, Pbu), de Kleiputten te Heist. Koppels signaleert men in die maanden ook in Varsenare (station), Chartreuseweg (St.-M.), Jabbeke (Oostendse Vaart) en bij Novotel (St.-M.), 1 à 2 kp (veel wnm.)

Gedocumenteerde broedgevallen zijn er uit Sint-Michiels: Expressweg (vanaf 15.03, 1 à 2 juv. later, meerdere wnm.), Ruitersweg (10.07, 5 à 6 juv. RV,FDR,FW). Ook in Beernem (3kp, 03.04 tot 05.10, VWG - Beernem, lkp Gentse Vaart, LDq, ID), Zedelgem (lkp Vloetenveld, LD, ook TDF,FW) en bij de Hoekse Steenbakkerij (FDS,JM,AV) werd ook gebroed. Dit zijn plaatsen die ook in 1985 bezet werden. Toch blijft de documentatie onder de maat t.o.v. voorgaande jaren, waarin grote delen van de regio doelgericht geprospecteerd worden (voor 1983 en 1984 werden ongeveer 25 kp gemeld). Het is voorbarig hier conclusies uit te trekken, alhoewel reeds vorig jaar (1985) een achteruitgang gesignaleerd werd.

BEFLIJSTER (Turdus torquatus)

door Peter Sys

Een uitgebreid artikel over het voorkomen van de Beflijster in de periode 1979 - 1986 in N.-W. - Vlaanderen verscheen in MERGUS : jg.1, N° 1, Blz. 19 - 29. We beperken ons dan ook tot het weergeven van de waarnemingen.

Waarnemingen van de Beflijster in het seizoen 1985 - 1986

1) Zwinbosjes

15.03.86	1 w.	TP	PaL
16.04	1 kp		PaL
23.04	1 m.	TP	PaL
01.05	1 m. + 2 w.	TP	PaL
02.05	4 m. + 2 w.		PBu
03.05	2 m.		PeL,DH
04.05	1 w.	TP	PaL
10.05	1 kp	TP + 1 zp m.	PaL
17.05	1 w.	TP	PaL
19.05	1 w.		PaL

2) Fonteintjes

02.05.86	2 ex	ZO (9ul5)	MaP,M. Callier,W. Defruit
02.05	1 ex	TP	MaP,M. Callier,W. Defruit
03.05	7 ex		DC
04.05	1 w.		DC

3) Heist

08.05.86	1 ex	(Kleiputten)	RV,FDR,RDJ
08.05	1 w.	(Vuurtoren)	FDR,RV

4) Zeebrugge - Dudzele

19.04.86	2 m. + 1 w.	GO
03.05	1 m.	GO

5) Put van Roksem

11.05.86	1 m.	PBu
----------	------	-----

6) Hoeke

27.04.86	1 ex	(Zuid-over-de-Lieve-Lied)	PS
----------	------	---------------------------	----

7) Damme

02.05.86	2 m.	(tuin van buitenverblijf dicht bij Damse Vaart)	JS
----------	------	---	----

8) St.-Andries / Brugge

27.04.86	2 m. + 1 w.	(weide Doornstraat)	JS
12.05	1 w.	(St.-Anna-ter-Woestijnen)	JS

9) St.-Michiels

25.04.86	1 m.	(zijwegel naar Tillegem)	JS
27.04	1 m.		GO

CETTI'S ZANGER (Cettia cetti)

door Jan Seys

Met slechts één wnm blijft deze soort een zeldzaamheid voor onze streek. De strenge winters van de afgelopen jaren zijn zeker niet vreemd aan dit geringe aantal wnm.

03.05.86	1 ex	TP	Vuurtoren Heist	FW,FDR,TDS,FB
----------	------	----	-----------------	---------------

SPRINKHAANRIETZANGER (*Locustella naevia*)

door Jan Seys

Eén najaarswmm.:

08.07.85	1 ex	Zwinbosjes	PeL,BP
----------	------	------------	--------

Vijf voorjaarswmm.:

16.04.86	1 zp	Vloetenveld	LD
27.04	1 zp	Bulskampveld	WIG
01.05	1 zp	Bulskampveld	WIG
03.05	2 ex	Zwinbosjes	PeL,DH
04.05	1 zp	Steenbakkerij Hoeke	TDF,HM,SB

Deze wmm. vallen dus vrij vroeg, vergeleken met vorig jaar toen half mei als hoogtepunt van de voorjaarsstrek kon worden beschouwd.

GROTE KAREKIET (*Acrocephalus arundinaceus*)

door Jan Seys

De laatste zes jaar werden maar heel sporadisch Grote Karekieten gesignaleerd in onze regionen. Dit varieerde van geen tot max. drie wmm per jaar! Van zekere broedgevallen was er dan ook geen sprake.

Dit jaar echter was er één broedgeval in regio 1 van ons waarnemingsgebied!!! Vanaf 16.05 werd daar door vele mensen een zangpost gehoord. Het ex verbleef er verscheidene weken en meerdere waarnemers concludeerden dan ook dat het hier een zeker broedgeval betrof.

BLADKONINKJE (*Phylloscopus inornatus*)

door Frank De Scheemaeker

28.09.85	1 ex	Heist	TDS
12.10	1 ex	Heist	TDS
13.10	1 ex	Heist Ringvangst	TDS
13.10	2 ex	Zeebrugge	TDS
14.10	2 ex	Heist	TDS
26.10	2 ex	Zeebrugge	TDS

PALLAS BOSZANGER (*Phylloscopus proregulus*)

door Frank De Scheemaeker

16.11.85	1 ex	Zeebrugge	TDS
17.11	1 ex	Zeebrugge	TDS
26.11	1 ex	Zwinbosjes	GBu

NOORDSE BOSZANGER (Phylloscopus borealis)

door Frank De Scheemaeker

11.10.85 1 ex Ringvangst TDS

FLUITER (Phylloscopus sibilatrix)

door Luc Decat

De waarnemingen:

1) Knokke - Koningsbos

16.05.86	1 zp	PeL, BP
16.05	1 broedgeval	F. Verheyden

2) Beernem - Bulskampveld

11.05.86	7 zp	WIG, PeL, MS, DP, HB, EV
25.05	7 zp	WIG, PeL, MS, DP, HB, EV
08.06.86	2 zp	DXR, WIG

3) St.-Andries - Beisbroek

14.05.86	1 zp	FW
16.05	2 zp	FDR, RV, PK, LuMa, FV, JNM
25.05	2 zp	FDR, RV, PK, LuMa, FV, JNM

4) St.-Michiels - Tillegem

08.05.86	1 zp parking Witte Molens.	FW
11.05	1 zp aan kooiadam	FW
12.05	1 zp aan kooiadam	FW
13.05	1 zp parking Witte Molens.	FW

5) Zedelgem - Vloetenveld

Vanaf 02.05.86 1 zp met op 08.05 8 of 9 zp, op 25.05 7 zp, 14.05 8 zp, 08.06 7 zp als maxima. Aan de hand van een broedvogelinventarisatie komen we tot een 6-tal koppels. (LD, FW, TDF, PBu, JvP, Pvp, BO, JNM, RV, PK, FV, FDR).

6) Veldegem - Merkenveld

1 zp tot in juni, regelmatig waargenomen door M. Goethals.

7) Andere plaatsen

04.05.86	1 zp	Park van Loppem	RV
06.05	1 zp	Oostkamp - Nieuwenh.	PK
07.05	1 zp	Rudderv. - Munkebos	PK
08.05	1 zp	St.-And. - Doornstr.	TDF
11.05	1 zp	Veldeg. - Merkenveld	FW
12.05	1 zp	St.-Michiels - Speelh.	JS
12.05	1 zp	St.-And. - Diks. Heirweg	JS
15.06	1 zp	Hertsb. - Kasteeldreef	LDq, ID

Volgens het boek "Vogelinventarisatie" (Pudoc - Wageningen 1985) kunnen eenmalige waarnemingen van Fluiter pas als broedvogel worden meegeteld vanaf half mei. Hiermee rekening houdend zouden er toch minimum een 12 tal koppels hebben gebroed in de regio, alhoewel dit beeld allicht vollediger ware geweest, moest men enkele bossen regelmatig kunnen bezoeken.

VUURGOUDHAANTJE (Regulus ignicapillus)

door Luc Decat

Afgaande op de waarnemingen steeds zeldzamer worden is dit waarschijnlijk te wijten aan het feit dat dit vogeltje meestal niet genoteerd wordt of over het hoofdje gezien (en gehoord) wordt.

Waarnemingen:

29.09.85	2 ex	Vuurtoren te Heist	FW,e.a.
31.10	1 kp	Dianadreef St.-Michiels	FW,FDR
02.03.86	1 ex	Knokke - Duvelsputlaan	PS
03.04	2 ex	Eendekooi Lissewege	IMa
06.04	1 ex	Zwinbosjes	PeL
16.04	6 ex	Zwinbosjes	PeL
30.04	1 zp	St.-Andries - Doornstraat	KV
30.04	1 zp	St.-Andries - Diks. Heirw.	TDF,JM,KV,HM
05.05	1 zp	St.-Michiels - Dianadreef	FW

Waarschijnlijke broedgevallen:

- Zedelgem - Vloetenveld: 5 tot 6 koppels (in 84 waren het er nog 8 tot 10.)
Verder het hele jaar aanwezig (LD).
- Veldegem - Merkenveld: minstens 1 koppel, mogelijks meer (LD).
- Aatrijke: minstens 1 koppel (LD).

Waarschijnlijk zijn er wel meer broedgevallen, misschien kan de broedvogelatlas daarin meer klaarheid brengen, als ze genoteerd werden natuurlijk.

GRAUWE VLEGENVANGER (Muscicapa striata)

door Peter Bultinck

Ongelooflijk!!! Voor deze periode liepen niet minder dan 20 verschillende waarnemingen binnen van deze toch nog relatief algemene zomergast. Blijkbaar haalde de oproep van vorig jaar niet veel uit. De meeste waarnemingen hebben dan nog betrekking op lokale broedvogels zodat een overzicht van voor- en najaarstrek onmogelijk is. Toch dank aan volgende personen die de moeite deden om hun waarnemingen door te geven: CW,JN,IMa,JVi,MaP,LD,FW,JVG,JvP en GBu.

Broedgevallen

In totaal werden er 23 à 27 zekere broedgevallen vastgesteld. Waarschijnlijk zal de broedvogelinventarisatie nog meer gevallen aan het licht brengen.

Alle gegevens:

- Beernem	5 à 6 kp	VWG - Beernem
- Zedelgem	1 kp	LD
- Merkenveld	min. 1 kp	LD
- Vloetenveld	5 à 6 kp	LD
- Veldegem	min. 1 kp	LD
- Aatrijke	min. 1 kp	LD
- St.-Michiels	2 à 3 kp	FW, FDR
- Bloemendale	2 à 3 kp	JN
- Roksem	5 kp	PBu, JvP

BONTE Vliegenvanger (Ficedula hypoleuca)

door Peter Bultinck

Voor deze periode werden er slechts 33 waarnemingen opgetekend van dit prachtig zangvogeltje.

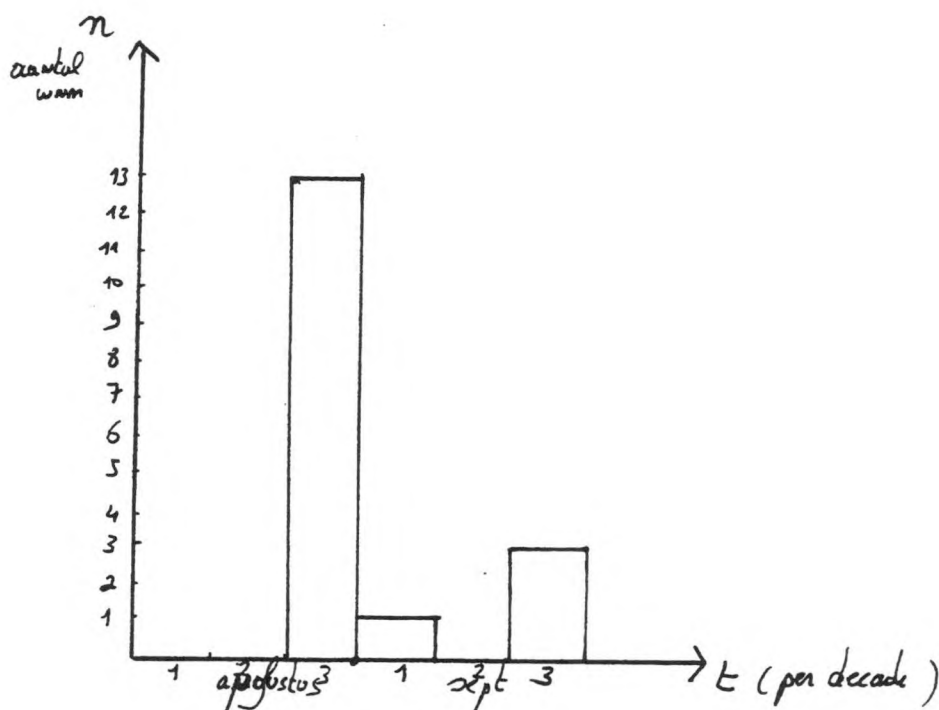
1) Najaarsdoortrek

Minimum 26 Bonte Vliegenvangers werden waargenomen tijdens de najaarsdoortrek. Zeven waarnemingen (van de zeventien) werden verricht in de kuststreek (Knokke-Heist, Wenduine - De Haan). De rest werd terug in de bossen en de polder waargenomen.

De eerste najaarstrekker werd op 22.08.85 in de Zwinbosjes geringd (DH). De laatste werd reeds op 23.09.85 in de Bessendreef te Loppem gezien (RV). Zo goed als alle Bonte Vliegenvangers trokken in de laatste decade van augustus door.

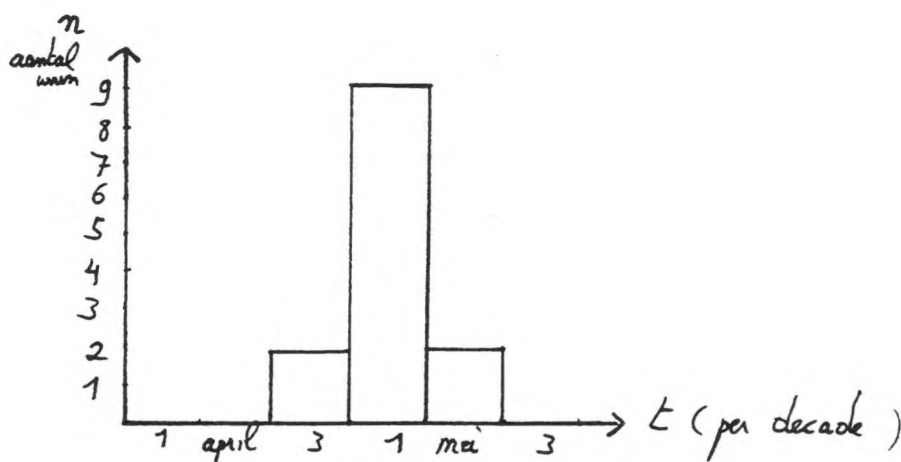
Figuur 1: Doortrekverloop per decade in het najaar 1985

2) Voorjaarstrek

Dertien waarnemingen hadden plaats in het voorjaar, waarvan de kuststreek (Knokke-Heist, Blankenberge) er zes voor zijn rekening neemt. De rest van de vogels werd gezien in de bossen en de polder. De eerste vogel, een mannetje, werd op 25.04.86 langs de Diksmuidse Heirweg gezien (JS). De laatste reeds op 19.05.86, één vrouwtje aan de Herdersbrug (CW). Zoals blijkt uit de grafiek trok het gros van de doortrekkers door in de eerste decade van mei.

Figuur 2: Doortrekverloop per decade in het voorjaar 1986

3) Besluit

De periode 1985 - 1986 was voor de Bonte Vliegenvanger alles behalve een hoogtepunt voor wat betreft de doortrek. Daar waar de waarnemingen vroeger meer verspreid waren (en ook talrijker), gebeurde de doortrek blijkbaar in één korte periode.

4) Broedgevallen

Waar de Bonte Vliegenvanger het tijdens de doortrekperiodes nogal liet afweten, was het jaar 1986 een topjaar voor wat betreft het aantal broedgevallen. Er broedden niet minder dan zeven verschillende paartjes:

6 kp in nestkastjes te Beernem (VWG - Beernem)
1 kp in klimop langs de muur te Ruislede (WIG)

Tenslotte zijn er ook nog drie waarnemingen van een zingend mannetje op en nabij een nestkast in het park van Loppem tussen 01.05.86 en 23.05.86 (RV, FDR, FV). Verdere gegevens ontbreken helaas genoeg.

KUIFMEES (Parus cristatus)

door Frank De Scheemaeker

In het najaar werd de Kuifmees op 4 plaatsen in de bosstreek ten zuiden van Brugge vastgesteld:

1) Loppem

06.07.85	1 ex roep	Guido Gezellelaan	WLT
18.09	1 ex roep	Merkenveld	PK, RV

2) Zedelgem

09.08.85	2 ex	Vloetenveld	LD
29.08	1 ex roep	"	FW

3) St.-Michiels

14.09.85	1 ex	Tillegem	RV, PK, FV
05.10	2 ex	Tillegem	FW
19.10	1 ex	Tillegem	RV, PK
31.10	mog 1 ex roep	"	FW

4) St.-Andries

19.10.85	3 ex	Villa	LDq, ID
----------	------	-------	---------

Tijdens de winterperiode enkel te Ryckevælde vastgesteld.

15.01.86	1 ex TP	Ryckevælde	LD
----------	---------	------------	----

In het voorjaar duiken ook waarnemingen uit de kuststreek op:

13.03.86	1 ex	De Haan	LD
29.03	2 ex	Duinbossen De Haan	DC
29.04	1 ex	Bosjes Wenduine	MaP

Een broedpoging of -geval mag daar niet uitgesloten worden (Bosjes Wenduine)!

Uit de bosstreek ontvingen we volgende waarnemingen:

06.04.86	4 ex	Beisbroek	FDR, RDJ
16.04	1 ex	Vloetenveld	LD
08.05	2 ex	Tillegem (met voedsel)	FW
		(waarschijnlijk broedgeval)	
16.07	2 ex	Vloetenveld	LD
		(broedgeval niet uitgesloten)	

BOOMKLEVER (Sitta Europea)

door Patrick Keirsebilck

Met deze nieuwkomer in de regio (sinds vorig broedseizoen) is het duidelijk mens. Het ziet er naar uit dat deze areaaluitbreiding naar onze streek toe zal slagen...

Najaarswaarnemingen

12.10.85	1 ex	Mariënhove	PK
13.10	1 ex	Beisbroek	PK

Deze wnm. waren reeds een teken aan de wand. In het daaropvolgende voorjaar waren er heel wat wnm. en een broedgeval in deze lokatie.

19.02.86	2 ex	kasteel Beisbroek	YV
25.02	1 ex	kasteel Beisbroek	YV
28.02	2 ex	kasteel Beisbroek	YV
09.03	2 ex balts	kasteel Beisbroek	RP
11.03	4 ex	Leghuutput Beisbroek	YV
15.03	2 ex	Leghuutput Beisbroek	YV
25.03	1 ex gehoord	Leghuutput Beisbroek	YV
01.04	1 zp	Beisbroek	FW, FDR
15.04	1 ex	Beisbroek (bij de beuk)	YV
23.04	1 ex	Leghuutput Beisbroek	YV

Gelijklopend, in dezelfde buurt:

19.04.86	1 ex	Ter Straeten SA	JS
08.05	1 ex (zang)	Doornstraat	TDF

En nadien, blijkbaar zwerfende ex.

22.06.86	1 ex	Stuivenberge Oostkamp	JNM o.l.v. TDF
06.07	1 ex	Park van Loppem	WLT

Wegens de vrij opvallende gedragingen van dit zangvogeltje zal de verdere expansie wellicht goed te volgen zijn.

Broedgevallen 1986

- Koningsbos Knokke:	1 kp	F.Verheyden
- Zwinnebosjes:	3 kp	PeL
- Tobroek Knokke:	1 kp	PeL
- Bosje Varsenare:	1 kp	JM,KV
- Bulskampveld Beernem:	1 kp (?)	WIG
- Vloetenveld & Militair:	4-5 kp	LD,PBu,FDR,RV,PK,FV,HS
+ Domein Zedelgem		
- Merkenveld Veldegem:	1-2 kp	LD,M. Goethals
- Veldbos Aartrijke:	1 kp	LD

In het totaal geeft dit dus 12 tot 15 koppels voor de regio. Allicht zal het werkelijk aantal broedkoppels wel hoger liggen want van verschillende gebieden kwamen enkele waarnemingen binnen die echter geen uitsluitel geven over het broeden aldaar:

- St.-Andries Villa:	1 zp op 12.05 en 25.05.86	JS,JNM
- St.-Michiels Tillegem:	1 ex op 27.06	JVi,WLT
- St.-Kruis:	1 zp op 27.04 en 2 zp op 26.05	HS
- Gulke Putten:	1 zp op 15.06	WIG
- Beernem: Hart Park:	1 zp op 29.06	WIG

Het lijkt mij wenselijk dergelijke gebieden in de toekomst beter in het oog te houden, om een beter beeld te krijgen.

Andere waarnemingenKuststreek:

12.08.85	1 m.	Zwinnebosjes	HS
12.08	1 v. of 1 juv.	Zwinweiden	FW,HS
03.05.86	1 m. NO	Zwinnebosjes	PaL
03.05	1 m.	Zwinnebosjes	PeL,DH
04.05	1 m.	HeistVuurtoren	FW,TDS,PBu
19.05	3 ex O	Zwinnebosjes	FW,JW
19.05	2 zp	Zwinnebosjes	FW,JW
19.05	1 m. ZO	Knokke Internat. dijk	FW
24.05	1 m.	Koningsbos Knokke	PeL,KR,BP,MS,DP,EE

Andere

27.06.85	1 m.	Overvliegend OTBR	FDR,e.a.
19.09	2 v.	Kleiputten Hoeke	JN
12.05.86	1 ex	St.-Andries - Peereboom	JS
18.05	1 m.	St.-Andries Diks. Heirweg (aan de A-weg)	JS

GEELGORS (Emberiza citrinella)

door Jan Seys

De doorgestuurde gegevens van deze soort zijn in die mate onvolledig dat we ons hier wel moeten beperken tot het louter opsommen van die wmm.:

- Wijnendale:	1 ex op 02.07	JVi, WLT, JN
- Oude St.-Annadreef St.-Andries:	2 zp op 02.07	JN
	1 zp op 08.07	JN
	1 zp op 16.07	HS, FW
- Villa:	1 zp op 05.07	HS
- Pastoriestr. - Koestraat St.-Andries:	1 zp op 10.07	JN
- Vloetenveld:	3 zp op 26.07	JM
- Vloetenveld + Snellegem centrum:	4 ex op 20.06	KV
- Varsenare brug E5:	1 zp op 26.07	JM
- Fonteintjes:	1 m. op trek 26.08	JVG
- Tillegem:	1 à 2 zp voorjaar 86	FW

PUTTER (Carduelis carduelis)

door Frank De Scheemaeker

We verheugen ons in een stijging van het aantal doorgegeven waarnemingen: 32 in het totaal. Opvallend daarbij is het hoge aantal najaarswmm. (25), t.o.v. het erge lage aantal voorjaarswmm. (7).

Najaarswaarnemingen

We noteerden 4 juli, 11 augustus, 7 oktober en 3 november wmm. Opvallend is toch wel het ontbreken van september wmm.

Bekijken we de aantallen per gebied dan komen we tot volgend overzicht: Zwinstreek en Hoeke (7 wmm.), Dudz. - Zeebrugge (3 wmm.), Fonteintjes en St.-Andries (2 wmm.), Vloetem, Roksem, Loppem en Damme (telkens 1 wmm.).

Daar van deze plaatsen weinig broedgevallen gekend zijn, moeten we ons toch afvragen of ex in juli en augustus waargenomen overzomeraars, uitgevlogen families, dan wel vroege doortrekkers zijn.

Eerste waarneming:	06.07	7 ex	Dudzele Boudewijnkanaal	HS
Laatste waarneming:	19.11	6 ex	Hoeke Kleiputten	JS

Voorjaarswaarnemingen

In het voorjaar blijkt de soort de afgelopen jaren zeer schaars. We noteerden nu slechts wmm. uit Loppem (park), Zwinnebosjes, de Achterhaven, Bulskampveld, St.-Andries (Waggelwater en St.-Anna - Ter - Woestijne) en St.-Michiels (Dianadreef)

SIJSJE (Carduelis spinus)

door Frank De Scheemaeker

We ontvingen 17 najaarswrm., 3 voorjaarswrm. en één vermoedelijk broedgeval.

Najaarswaarnemingen

De najaarswrm. werden bijna allen door RV doorgegeven: de meeste uit Loppem (Bessendreef) en St.-Michiels (Tillegem en Dianadreef).

Maximale aantallen:

27.10.85	20 ex	Wenduine - De Haan	DC
24.11	20 ex	Dianadreef	RV, FDR
01.12	29 ex	Zwinnebosjes	DC
23.12	15 ex	Bessendreef Loppem	RV

Voorjaarswaarnemingen

Een voorjaarswrm. die op trek wijst:

01.05.86	5 ex 0	Fonteintjes	FW, NE, CW, HM, TDF
----------	--------	-------------	---------------------

En drie zeer late waarnemingen:

24.06.86	2 ex 0	St.-Michiels	FW
28.06	2 ex	St.-Michiels	LDq
13.07	2 ex	(juv. vogels) Beernem	WIG

vermoedelijk als broedvogel

FRATER (Carduelis flavirostris)

door Peter Sys

We ontvingen dit jaar slechts 11 wrm. Negen uit de Zeebrugse Achterhaven en twee uit het Zwin.

1) Zeebrugge (Achterhaven)

06.11.85	± 50 ex	GO
16.11	± 140 ex	HS, FW
20.11	± 15 ex	TDF, FW
04.01.86	2 ex	TDF, FW
01.02	15 ex	JS, WLT, JVi
05.02	25 ex	GO
02.03	100 ex	MaP (Havendam!!)
03.04	2 ex	GBu, BBu

2) Knokke (Zwin)

03.11.85	48 ex	Gbu, BBu
30.12	12 ex	TDF, RDJ, JM, KV

BARMSIJS (*Carduelis flammea*)

door Filip De Ruwe

De Barmsijs deed het ook dit jaar niet zo best.
Slechts 12 waarnemingen van elk 1 ex.

Dus geen doortrekkende groepjes maar enkel solitaire vogels. Hoewel we dit jaar zeer veel doortrek van Sijzen kenden had dit niet het minste verband met de Barmsijsentrek.
Eén ex werd op trek naar het NO waargenomen nl. op 02.05 in het Zwin (PK).

In het totaal werden 2 ex gedetermineerd nl.

- 1 Kleine Barmsijs op 16.05 in het Koningsbos (PeL,BP)
- 1 w. Grote Barmsijs (Noord - Europese) op 05.04 fouragerend op zaden van boerenwormkruid en elzen in de Ruitersweg te St.-Michiels (FDR).

Najaarswaarnemingen

17.11.85	1 ex	Bosjes Heist - Zeebrugge	IMa
28.12	1 ex	Tillegem	RV

Voorjaarswaarnemingen

02.02.86	1 ex	Bessendreef Loppem	RV
11.02	1 ex	Bessendreef Loppem	RV
09.03	1 ex	Bessendreef Loppem	RV
16.03	1 ex	Bessendreef Loppem	RV
29.04	1 ex	De Haan	LD
31.05	1 zp	Zwinbosjes	IMa
07.06	1 ex	Bessendreef Loppem	RV

Ook dit jaar werden geen broedgevallen genoteerd of doorgegeven (o.a. van Het Zwin).

KRUISBEK (*Loxia curvirostra*)

door Patrick Keirsebilck

Het seizoen 85 - 86 kan voor wat de hier doortrekkende of rondzwervende Kruisbekken betreft, vrij normaal genoemd worden.

Doordat deze soort over het algemeen erg vroeg in het jaar broedt, komt zijn "najaarstrek" dan ook erg vroeg op gang:

06.07.85	7 ex	Ingang Zwinreservaat	PK
13.07	6 ex	Bulskampveld (o.a. juv.)	WIG
27.07	1 ex	Bulskampveld	WIG
27.09	24 ex	Ryckvelde	MS
23.10 enkele	ex	Bulskampveld	WIG,DXR
20.12	9 ex	Vlieg. over Wulgenbroeken	PK
09.02.86	5 ex	Bulskampveld	WIG,DXR
01.03	13 ex	Bessendreef, Loppem	RV
21.06	10 ex	duinen De Haan	LD

De groepjes vogels die hier het vroegst arriveren zouden volgens de meeste literatuur voor het overgrote deel uit eerstejaarsvogels moeten bestaan (de wmm. van 13.07 lijkt dit te illustreren). Matthé (1985) wijst op de regelmatig terugkerende meldingen van groepjes Kruisbekken in juni, die volledig uit adulte vogels bestonden, wat het bovenstaande dus enigszins weerlegt.

Het verdere verloop van de wmm. past en komt in feite perfect overeen met het patroon van de andere niet-invasie jaren: enkele wmm. in september - oktober, een uitzonderlijke keer eens in de periode november - januari, en terug enkele in februari - maart.

De wmm. van 21.06 kondigt al het volgende seizoen aan, en dit ook met een klassieker: de vroegste wmm. komen hoofdzakelijk uit de kuststrook, die in het volle trekseizoen (oktober) verder nauwelijks nog in het stuk voorkomt...

Ook tijdens invasie 1983 - 1984 was dit te constateren (Keirsebilck, 1984). Matthé (1985) stelt in verband met dit verschijnsel tijdens deze invasie de volgende hypothese voorop: de westwaarts oprukkende groepen (juni - augustus) Kruisbekken worden geconfronteerd met een geografische barrière die ze niet kunnen/willen passeren en keren op hun "stappen" terug om in de geschikte percelen naaldbos tussen Brugge en Aalter te gaan rondzwerven.

Literatuur

KEIRSEBILCK P., de Kruisbek in N.W. Vlaanderen, Veldorn. jb. 82 - 83 en 83 - 84

MATTHE L., Invasie van de Kruisbek *Loxia curvirostra* in Vlaanderen van juni 1983 tot begin 1984 - De Wielewaal, jg. 51 p. 288 - 295.

GOUDVINK (*Pyrrhula pyrrhula*)

door Frederik Willemys

Na het verloren gaan van de waarnemingen van de periode 84 - 85 deden enkele personen toch nog een inspanning om hun wmm. terug door te geven.

Dit resulteerde in 12 wmm., betreffende 22 ex.

Voor de periode 85 - 86 zijn er al heel wat meer wmm. voorhanden, vergeleken met de periode 83 - 84.

Er werd telkens één broedgeval vastgesteld.

1984 - 1985

Het aantal wmm. is beslist een minimum, want de helft van de wmm. werd nooit doorgegeven. Er zijn wmm. uit 4 gebieden en er was één geslaagd broedgeval + 3 mogelijke broedgevallen.

De waarnemingen per gebied:

1) St.-Michiels

Op 04.10 werd 1 geslaagd broedgeval (1 koppel + min. 2 vliegvlugge jongen) vastgesteld te Tillegem (FW). Op 28 en 29.10 werd 1 w. gezien in de Dianadreef (FW) en op 27.12 werden 2 ex gezien in de Dianadreef (FW).

2) Beernem - Bulskampveld

6 wnm. betreffende 10 ex: 1 m. op 09.12 , 1 ex op 09.02 en 1 m. op 23.03 (WIG) ; 1 m. + 2 w. op 24.03 (WIG,DXR) ; 3 ex op 20.04 (WIG,VUG) en 1 m. op 16.05 (WIG,DXR).

3) St.-Andries - Villa

1 wnm.: 1 koppel op 22.05 (FW,FDR).

4) Vloetenveld

1 wnm.: 1 koppel op 14.06 (PBu).

1985 - 1986

Voor deze periode werden 23 wnm. betreffende 37 à 40 ex (zonder het broed-geval) doorgegeven. De wnm. zijn afkomstig uit 5 gebieden en er was 1 broedgeval en 2 mogelijke broedgevallen.

1) Zwin

1 wnm., op 06.04 werd 1 zingend m. vastgesteld in de Zwinbosjes (PaL). Deze wnm. heeft mogelijks betrekking op de Noordepse ondersoort 'Pyr-rhula', die in het voorjaar gedurende de maanden maart - april doortrekt.

2) St.-Michiels

Er werden 9 wnm. betreffende 17 à 19 ex verricht in of rond Tillegem (= bijna 50 % van de ex). De wnm. van 1 koppel op 04.07 (WLT) wijst waarschijnlijk op een broedgeval. Alle andere wnm. stammen uit het najaar of de winter:

26.08.85	1 ex roepend	Novotel	FDR,FW
29.09	3 ex		GO
05.10	3 à 5 ex		FW
11.10	1 ex roepend	Dianadreef	FW
12.10	1 m. + 2 ex		FDR
11.11	1 ex		RV,PK
22.12	1 koppel (werden geringd)		FDR,RV,PK
15.01.86	1 ex roepend	Dianadreef	FW

3) St.-Andries - Villa + omgeving

Twee wnm., allebei uit het voorjaar:

05.04.86	1 zp		HS
16.05	1 ex roepend	Zevenkerke	FDR

4) Vloetenveld

Drie wnm.:

29.09.85	1 ex	M. Hoste
12.10	1 ex roepend	LD
04.01	1 à 2 ex	LD

5) Uitkerke

27.10.85	1 ex	HS, HDB, TDF, NE, MM, e.a.
28.10	3 ex	FV
17.11	1 ex	PS
01.12	1 ex	FV
18.12	4 ex	FV
27.12	11 ex	RDJ
28.12	11	RDJ, TDF
28.12	4 ex	JS
03.01.86	1 ex	JVG
02.02	2 ex	FDS, JM, TDF
05.02	1 ex	TDF, FW

6) Nieuwmunster

02.12.85	2 ex	FV
----------	------	----

7) Zuilenkerke

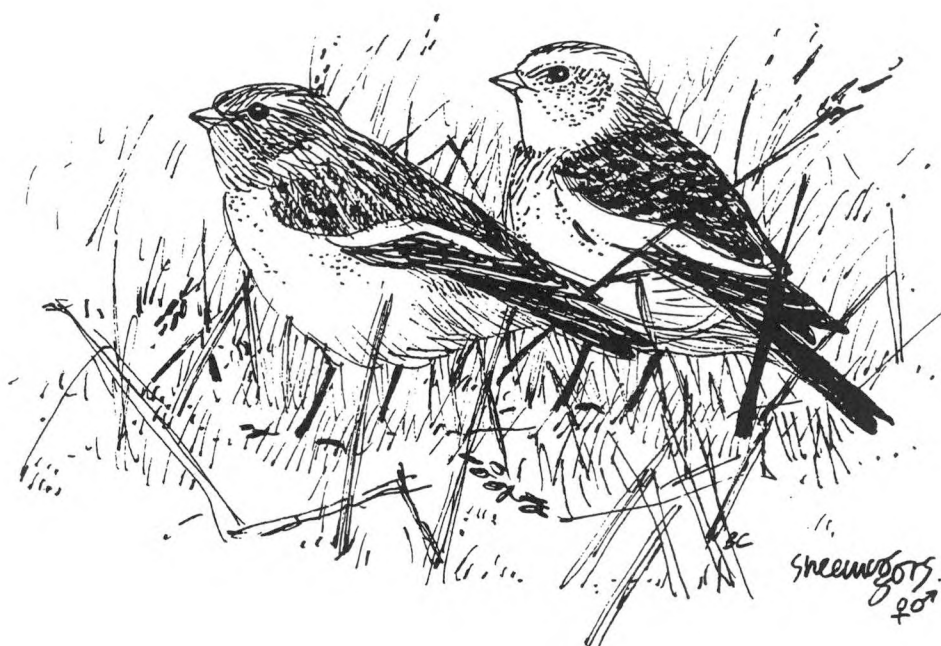
25.12.85	3 ex	GDP
----------	------	-----

SNEEUWGORS (Plectrophenax nivalis)

door Peter Sys

We ontvingen 19 waarnemingen, 6 uit de Zeebrugse Voorhaven, 10 uit de Achterhaven, 2 uit het Zwin en 1 langs het Boudewijnkanaal te Dudzele.

p 226 vervolg

5) Beernem - Bulskampveld

Uit deze prachtige bosstreek komen 7 wnm. betreffende 14 ex, zonder wnm. van het broedgeval.

De wnm.:

29.08.85	6 ex + 1 koppel	WIG,DXR
10.11	1 m.	WIG,LD
17.11	1 m.	WIG,LD
27.11	1 m.	WIG,LD
22.03.86	1 m.	WIG
31.03	1 m.	WIG
13.04	1 m.	WIG

Vanaf 27.04 werd regelmatig 1 koppel waargenomen, waarvan WIG melding maakt van een broedgeval.

Tot slot

In tegenstelling tot 2 jaar geleden konden we nu telkens 1 (geslaagd) broedgeval optekenen.

De aanwezigheid van verschillende Goudvinken werd vastgesteld aan de hand van de roep of zang. Het is dus altijd handig als men de kenmerkende roep of zang enigszins kent, wanneer men de bossen intrekt.

IJSGORS (Calcarius lapponicus)

door Peter Sys

We ontvingen 23 waarnemingen van de IJsgors.

Alle waarnemingen:

1) Zeebrugge - Achterhaven

03.10.85	1 ex	GDP,TDS
10.12	1 ex	FV
31.12	7 ex	FDR,FW
04.01.86	1 ex	TDF,FW
18.01	1 ex	JNM - Kortrijk
02.03	1 w.	TDF,FW

2) Zeebrugge - Voorhaven

26.10.85	2 ex	GO
----------	------	----

3) Knokke - Zwin

03.11.85	2 ex	IMa,GBu,BBu
28.11	1 ex O	TDS

4) Knokke - De Vrede

03.11.85	3 ex	PS
----------	------	----

p 224 vervolg

Alle waarnemingen:

1) Zeebrugge - Voorhaven

20.11.85	6 w.	GO
23.11	2 w.	GO
21.12	28 ex	PBu, PT, JvP, PvP
28.12	28 ex	PBu, PO, BO
02.01.86	11 ex	GO
12.01	20 ex	GO

2) Zeebrugge - Achterhaven

16.11.85	2 ex	HS, FW
16.11	1 w.	FV
24.11	5 m. + 18 w.	GDP, TDS, FW, FDR
10.12	1 ex	FV
21.12	1 w.	PBu, PT, JvP, PvP
22.12	6 ex	GDP, TDS
17.01.86	1 ex	FV
18.01	21 ex	JNM - Kortrijk
02.02	16 ex	JNM - Kortrijk

3) Knokke

22.11.85	15 ex	JZV
27.12	2 ex	JvD, HDo, BBu

4) Dudzele (Boudewijnkanaal)

30.12.85	2 ex	MS
----------	------	----

